

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas

9 dalis: K (k-karžygiškumas)

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS
VILNIUS, 2020

Redaktorių kolegija:

dr. Danutė Liutkevičienė (vyriausioji redaktorė), dr. Gertrūda Naktinienė, dr. Ritutė Petrokienė, Dovilė Svetikienė, dr. Klementina Vosyltė, doc. dr. Jolanta Zabarskaitė

Programuotojas:

Vikis Satkevičius

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas yra nuolat pildomas, pastebėtos korektūros klaidos taisomos.

Šiame leidinyje pateikiama 9-os dalies (k-karžyškumas) 2020 m. versija.

Naujausią žodyno versiją rasite internete bkz.lki.lt

ISBN 978-609-411-261-4 (9 dalis)
ISBN 978-609-411-107-5 (bendras)

© Laimutis Bilkis, Violeta Černiutė, Anželika Gaidienė, Aurelija Gritenienė, Erika Jasionytė-Mikučionienė, Ona Kažukauskaitė, Danutė Liutkevičienė, Daiva Murmulaitytė, Gertrūda Naktinienė, Milda Norkaitienė, Ritutė Petrokienė, Lijana Puzinienė, Vilija Sakalauskienė, Dovilė Svetikienė, Zita Šimėnaitė, Klementina Vosyltė, Jolanta Zabarskaitė

© 2012-2020 Lietuvių kalbos institutas

k

raidė, vartojama žymėti dusliajam liežuvio užpakaliniam gomuriniam sprogstamajam priebalsiu, tariamam kietai (pvz.: *kakta, kol, kur*) ir minkštai (pvz.: *kelias, kitas, kiaunė*): *Raidės „k“ pavadinimas tąriamas „kā“. „K, k“ yra septynioliktoji lietuviai kalbōs abécélės raidė.*

ką *iv. G.*

žr. kas.

kabà dkt. (4)

sukibimas, sankiba: *Krumpliäračių kabà.*

kabálda¹ dkt. bendr. (1) šnek.

1. nerangus, nevikrus žmogus ar gyvulys: *Tėvùkas jaū tikras kabálda, lygiojè viëtoje klumþpa. Eïk tù kabálda, nespéji vienù žaizdû užsigýdyti, ir vël susižeidi. Su tókiu kabálda árkliu bijaū jótì.*

2. išklibęs, sulūžęs daiktas, griozdas: *Mësk šítq kabálðaq kréslq laük, išviřsi besisùpdamas. Bandýsiu dár paremontúoti tāq kabálðaq spintq.*

kābalda² prv.

KABALDOMIS: *Arklýs pradéjo bégти kābalda.*

kabáldomis prv.

šokuojant, su pašokéjimais; sin. šuoliais: *Bégти kabáldomis. Mašnos pasibaïdë arkliai kabáldomis nurūko per káimq.*

kabaldúoti, kabaldúoja, kabaldávo *vksm.* šnek.

1. nerangiai eiti; sin. këblinti: *Tévùkas kabaldúoja po ligös vos gývas. Tàs arklýs taip suñkiai kabaldúoja, matyt, sénas.*

2. (kuo) šlubuoti, raišuoti: *Kazin, kodël kabaldúoja arklýs, kàs jám atsitiko? Griuvaū, tai dabař kabaldúoju viéna kója.*

3. klibeti, judeti: *Kabaldúoja kédës kója.*

4. (per ką) bégти šuoliais, kabaldomis: *Vilkas kabaldúoja per píevas.*

kabalióti, kabaliója, kabaliávo *vksm.* **kābalioti, kābalioja, kābaliojo**

(ant ko) būti pakibusiam; sin. kaboti, karoti, kyboti: *Kur ne kuř kabaliójo ant šakòs užsilikęs obuolys. Ilgai kabaliójau žemyn gálva.*

kabaliúoti, kabaliúoja, kabaliávo *vksm.*

(ant ko) būti nukarusiam; sin. kaboti, karoti: *Obuoliai [riešutų kékës, pomidòrai] kabaliúoja. Svogünų pynë kabaliúoja ant sijos.*

kabamàsis, kābamąji, kabamóji, kābamąjq *bdv. ivr. (kilnoj. kirč.)*

1. toks, kurio laikančiosios konstrukcijos yra iš lanksčiujų elementų (plieninių lynų ir pan.): *Kabamàsis tiltas.*

2. kabinant prijungtas: *Kābamosios lùbos.*

3. veikiantis su lynine traukle: *Kabamieji ir pastàtomieji platforminiai įrenginiai.*

kabamàsis kélías

antžeminis kėlimo ir transportavimo įrenginys, kurio vežtuvalai (vagonai, kabinos ar kita gabėjimo priemonė) juda traukiami lyninės trauklės bégiais ar pakibę ore: *Kabamųjų kelių įranga.*

kabarái išt.

vartojamas lipimo įspūdžiui pavaizduoti: *Kabarái vaikas ant lóvos. Vóras varātinkliu kabarái, kabarái. Išsigąndusi katė tik kabarái ant stógo.*

Kabárda dkt. (1)

istorinė sritis, dabar prilausanti Kabardos-Balkarijos Respublikai: *XVII a. pr. Kabardà suskilo į du dalis – Didžiąjį ir Mäžąjį Kabárdas.*

Kabárda-Balkárija, ofic. Kabárdos-Balkárijos Respùblika

respublika Rusijoje, Šiaurės Kaukaze: *Kabárda-Bakárija plýti Kaukázo kalnų šiaurinéje pašlaiteje ir Kabárdos lygumoje.*

kabardinai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Kabardoje-Balkarijoje, kalbanti viena kaukaziečių kalbų: *Kabardinai vis atvirių demonstrúoja nepriklausomybés siekiùs. Kabardinùs sunkù pavérgti – tai laisvi kalnų žmónës, nesusitáikantys su jókia priespauda. Kabardinų kalbà dažnaî vadínama čerkèsų kalbà arbà kabardinų-čerkèsų kalbà.*

kabardinas, kabardiné dkt. (2)

kabardinų tautos žmogus: *Šventykloje mätéme kelis musulmonùs kabardinùs. Stovykloje ilgai kalbéjomës su senà kabardinè.*

kabarètas dkt. (2)

kavinė ar restoranas su ȳvairia pramogine programa (šokiais, dainomis, muzika):

Vaidinti [šókti, dirbtij] kabaretè. Aplankýti Parýžiaus kabaretus. | jos ar jo patalpos: Atnaujintas kabarèto dizáinas.

kabárkšt išt.

1. vartojamas trinktelėjimo, barkštelėjimo garsui pamégdžioti ir įspūdžiui pavaizduoti: *Kabárkšt su lazdà į sieną. Kabárkšt gálva į duris.*

2. vartojamas parvirtimo, pargriuvimo garsui pamégdžioti ir įspūdžiui pavaizduoti: *Kabárkšt ir parviřto vaikas.*

kabárkštinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kabarkštinti 2: *Nereikalíngu daiktų kabárkštinimas į palépe.*

2. sngr. → kabarkštinti 3 (sngr.): *Kabárkštinimasis láiptais į peñktą aukštą átima daug jégy.*

kabárkštinti, kabárkština, kabárkštino vksm. šnek.

1. (kà, su kuo, iš ko) kokiui ilgu daiktu baksnojant, daužant baidyti: *Šùnji iš pasúolës su lazdà kabárkštinti.*

2. (kà) sunkiai nešti aukštyn arba žemyn; sin. tempti, vilkti: *Fortepijòną kabárkštinkite į aňtrą aukštą. Výrai bùlvij maišùs kabárkština į rúsi.*

3. sngr. (kuo, į kà) sunkiai lipti, kopti; sin. ropštis: *Kabárkštinuosi skersiniai aukštyn. Jiē suprakaitavę kabárkštinosi į kálnus.*

kabarkštúoti, kabarkštúoja, kabarkštávo vksm. šnek.

1. (kà, su kuo, iš ko) KABARKŠTINTI 1: *Vaikas grébliu kabarkštúoja balandžiùs [kregždës] iš námo palépés.*

2. (i kà) sunkiai eiti, kopti, šlubuoti: *Kaimýné kabarkštúoja į bažnýčią. Į kálną pamažù kabarkštávo alpinistai. Šùniui pàmuše kójq, tai dabař kabarkštúoja.*

kâbarotis, kâbarojasi, kâbarojosi vksm. sngr., **kâbarotis**, kâbarojasi, kâbarojosi
(ant ko, į kà, kuo, iš ko) šnek. sunkiai lipti; sin. kabaruotis, kapstytis: *Greičiaū kâbarokis ant*

stógo. Kàs teñ i kálnà kâbarojasi? Pâstato sîena kâbarojasi alpinistas. Kuř kâbarojiesi – dár nukrîsi! Žmónës kâbarojoji iš avâriju patýrusio autobùso.

kabarúoti, kabarúoja, kabarâvo vksm., **kâbaruoti**, kâbaruoja, kâbaravo šnek.

1. (kame) kadaruoti, kaboti: *Palubyè kabarúoja lémpa. Kertéjè kabarúoja vorâtinklis.*

2. sngr. (per kâ, kuo, iš ko) sunkiai lipti; sin. rioglintis, ropštis: *Kuř kabarúojies per tuôrq [stógu], kélnes pérspileši! Kabarúojasi iš duobès ir niêkaip negâli išlipti.*

kâbè dkt. (2)

1. kabliukas drabužiams susegti: *Susagstyti megztinio apýkaklés kabès. Apsiaûtas susâgstomas metalinémis kâbémis. Isiûvo naûjq kénlių kâbę.*

2. sulenkto vielos ąselės ar kitokio pavidalo detalė kam prikalti ar pritvirtinti: *Lietuvojè gaminamos dailýlenčių kâbès. Tvorà sutvirtinta mèdvaržčiai ir kâbémis.*

3. dgs. ortodontijos priemonė netaisyklingam sâkandžiui gydyti: *Dantų kâbès. Mergâité su kâbémis. Nešiôti kabès.*

kabéjimas dkt. (1)

→ kabéti 1: *Kabéjimas ant treniruôklio žemyn gálva gâli padidinti žmogaûs ûgi. Ar tikrai stûburq gýdo kabéjimas ant skersinio? Pavâsarj leñtq sugrâžiñs i jôs sênajq kabéjimo viêtq.*

kabéklis dkt. (2)

kartis su prie jos pritvirtintu geležiniu kabliu; sin. kobilys: *Gaisrinis kabéklis. Laivû krovôs darbuosè nôrint pasûkti króvinj reikia naudotí atitiñkamo ilgio ir konstrûkcijos kabekliûs. Kabekliu baksnójo sienq ieškodamas sléptuvés.*

Kabéliai dkt. dgs. (2)

kaimas Varénos rajone: *Pieciaû nuo Kabelių yrà sîena su Baltarusija. Kabeliuose râstas XVII a. monetu lôbis.*

kâbelininkas, kâbelininké dkt. (1)

kabelių tiesimo ir priežiûros specialistas: *Telefono lînių kâbelininkas. Antžeminių elektros kâbelių kâbelininkas.*

kâbelinis, kâbeliné bdv. (2)

perduodantis signalus kabeliu: *Kâbeliné televîzija. Kâbelinis râdijas. Informâcijos pérdaivimas kâbelinémis ryšiû priemonémis.*

kâbelis¹ dkt. (2)

1. vašiukas, kabliukas: *Žuvîs nutráuké meškerêš kabêli. Sliekq užmóvē ant meškerêš kabêlio. Meškerêš kabêlis užsikabîno už ûpeje áugançiu žoliû.*

2. spaustukas padžiautiems skalbiniams prikabinti prie virvës: *Ivairiaspalviai skalbiniû kabeliai. Sulaužiau skalbiniû kabêli.*

kâbelis² dkt. (1)

1. plieninis lynas arba trosas: *Velkant mašinâ nutrûko kâbelis. Laivq prieplaukoje pritvirtino kâbeliu.*

2. vienas arba keletas izoliuotų laidininkų bendrame izoliaciniame apvalkale (kuris paprastai dar turi apsaugines dangas) arba be jo, naudojamas elektros energijai ar elektriniams signalams perduoti: *Elektros tiekimo [aukštôsios ítampos] kâbelis.*

Antžeminiis [požeminiis, povandeniniis, šviesolaidiniis] kâbelis. Nutráukti [pažeisti] kâbeli. Klótî kâbeli. Nutiesti telefono kâbeli. Tiësti kâbeli jûros dugnù.

3. storas izoliuotas telefono, telegrafo ar elektros laidas: *Isibrôveliai sârgq pasodino ant kédës, nupjáutu elektros kâbeliu surišo rankâs. Pavôgta septýniasdešimt dù mètrai kâbelio.*

kabéti, kāba, kabéjo vksm.

1. (ant ko, prie ko) būti pakabintam, nukabusiam; sin. kaboti, karoti: *Medžiotojo šautuvas kāba ant sienos. Ant sienos kāba senovinis laikrodis. Prie diržo kabéjo raktas.*

2. (virš ko) laikytis pakibusiam ore, erdvėje: *Debesis kabéjo virš galvōs. Kāba žvaigždės aukštai virš sodýbų.*

◊ ant pláuko kabéti grēsti pavoju, būti pavojuje: *Gyvýbė ant pláuko kabéjo.*

kabikas dkt. (2)

1. kas kaba pakabintas ar pakabinti skirtas: *Kalėdinis kabikas. Kāba kabikas, tūpi tupikas* (lašiniai ir katė) (flk.).

2. kablys kam pakabinti ar užkabinti: *Užkabinti duris kabikù. Išeidamà iš namų varteliùs užkabina kabikù.*

kabyklà dkt. (2)

pastatomas ar prie sienos tvirtinamas baldas drabužiams ir pan. kabinti: *Medinės prieškambario kabýklos. Atėjë dirbtai į bibliotéką striukės ir apsiaustūs pasikabinkite ant kabýklos. Kabyklà neatlaiké pálty svôrio ir driókstelėjo žémén. Jis griebé nuo kabýklos sàvo pálta. Pardúodu mažai naudótas kabyklàs drabužių parduojuvei.*

kabyklélė dkt. (2)

maža ar smulkių daiktų kabykla: *Papuošalù kabyklélė. Dizaineriai sukûré originālią automobilių raktų kabyklélę.*

kabíklis dkt. (2)

įtaisas kam pakabinti: *Pálty [rañkšluosčių] kabíklis. Guminis kabíklis. Lankstùs elastiškas ausinių kabíklis pristikiko prie jūsų ausių. Stiklo valytuvas su kabikliu.*

kabinà dkt. (2)

nedidelė specialios paskirties patalpa: *Léktuvo fljto, suñkvežimio] kabinà. Vairuotojo kabinà. Nusirengimo kabinà paplūdimyje. Pasikalbėjimo kabinà telefonu stotyje. Balsuojama balsavimo kabinoje. Isirengti dùšo kabinà.*

kabinéjimas dkt. (1)

1. → kabinéti¹ 1: *Paveikslų kabinéjimas ant sienų. Užúolaidų kabinéjimas – sunkus dárbas. Reikétu uždrausti plakatų kabinéjimą Seimè.*

2. sngr. → kabinéti¹ 3 (sngr.): *Smulkmeniškas kabinéjimas. Kabinéjimasis prie žodžių. Negâlima toleruoti jaunuolių kabinéjimosi prie praeivių.*

kabinètas dkt. (2)

1. darbo kambarys įstaigoje ar bute: *Direktorius kabinètas. Dárbo grùpë posédžiaus mero kabinetè. Prâšom užteiti į šimtas dvidešimt antrą kabinètq. Mán nusibôdo várstyti valdiniñkų kabinètų duris.*

2. patalpa su įrengimais specialiems darbams mokslo ar gydymo įstaigoje: *Mokýklos privâlo turéti fizikos, chémijos ir kitùs kabinetùs. Dantù [ausù, bendròsios praktikos] gýdytojo kabinètas. Pirmînés apžiûròs kabinètas.*

kabinetèlis dkt. (2)

mažas kabinetas: *Jis dirbo ir gyvëno sàvo mažýciame kabinetelyje. Kabinetelyje tilpo tik lóva ir râšomasis stâlas.*

kabinéti¹, kabinéja, kabinejo vksm.

1. (kâ, kuo) vieną po kito kabinti: *Kabinéti užúolaidas. Sienas paveikslais [núotraukomis] kabinéti.*

2. sngr. (i ką, už ko) ne kartą griebtis, kibti; sin. stvarstytis: *Mergaitė kabinėjosi į mótinos sijonąq. Vaikai už tvorą kabinėjosi.*

3. sngr. (prie ko) priekabių ieškoti, kibti, lįsti prie ko: *Girti jaunuoliai kabinėjosi prie merginų. Nesikabinék prie smulkmenų.*

kabinéti², kabinėja, kabinėjo vksm.

(ką, kuo) graibyti, graibstyti (šaukštū, rankomis): *Kabinéti mėdu.*

kabinètinis, kabinètiné bdv. (1)

1. skirtas kabinetams: *Kabinètiniai bałdai. Kabinètinių kilimų välymas.*

2. atliekamas, vykstantis kabinetuose: *Kabinètinis dárbas. Kabinètiné sistemà mokýkloje. Kab.inètinis kāras dèl valdžiōs.*

3. atitrūkės nuo tikrovės: *Kabinètinis mókslininkas. Atótrūkis tarp kabinètinés valdžiōs ir gyvēnimiškos aplinkōs.*

kabinètiškai prv.

1. šaltai, abejingai; valdiškai: *Kabinètiškai saūsas pasvéikinimas.*

2. atitrūkus nuo tikrovės: *Vyriausybés pâteiktas įstātymo projèktas yrà neišdiskutuotas ir valdiškai kabinètiškai sugalvotas.*

kabinétojas, kabinétoja dkt. (1)

žmogus, kuris kabinėja, kabina: *Mikrofonų kabinétojas. Kroviniių kabinétojo pažyméjimas. Prie bažnyčios susiriñko bûrėlis vainikų pynéjų ir kabinétoju.*

kabinetukas dkt. (2)

mažas kabinetas: *Dirèktorius kabinetukas nedideliis, jamè vős telpa didžiulis râšomasis stâlas. Jis džiaugési gâvęs ātskirą kabinetuką. Tévo kabinetukè añtrai këdei pastatýti viëtos neatsirâdo.*

kabinimas¹ dkt. ppr. vns. (1)

1. → kabinti¹ 1: *Kelių polîcija yrà atsakinga už këlio ženklų kabinimą miestè. Atšvaitių kabinimas ant elektros laidų apsáugo paukščiūs nuo žutiës. Lietuvoyè inkilų kabinimo tradicija siekia visq ámžių.*

2. sngr. → kabinti¹ 5 (sngr.): *Jaûtrios aûsys pagâvo vős giûdimą graužiko nagų kabinimasi į grindis. | prk.: Kabinimasis į gyvēnimą.*

3. šnek. sngr. → kabinti¹ 6 (sngr.): *Mán nepatiñka tóks nepâgrjistas trènerio kabinimasis prie mâno sônaûs.*

kabinimas² dkt. ppr. vns. (1)

→ kabinti²: *Kôšes [mólio] kabinimas. Paskaûdo nûgarą nuo sunkaûs mëšlo kabinimo šâkémis.*

kâbinis, kâbiné bdv. (1)

susietas, sutvirtintas (su) kabe: *Kâbinis sujungimas. Kâbiné jungtis. Kâbiniai gnýbtai.*

kabinti¹, kabîna, kabîno vksm.

1. (ką, ant ko) daryti, kad kabétų, padéti kabamoje padétyje: *Ant kabýklos kabiname páltus. Mamà ant skrynelës visadà kabindavo spynélę. Ieñes i kañbari ant kâblio kabinù skrybelę. | sngr. (ką, ant ko): Senêlis kabindavosi ant nösies ákinius raginiaiis rêmeliiais. Mamà kabinasi ant kâklo laikrodûką su grandinéle.*

2. (ką, kuo) sieti kabliu: *Kabink vartûs kabliù, kad vaikai neišeitų. Vakarè kabiname duris, kad kóks girtuôklis nâkti neilistu.*

3. (ką) siekti, liesti, kliudyti: *Pažiûrék, gal kâs râtą kabîna. Kélmas kabîna vežimq. | sngr. (už ko): Kažkâs kabinasi už râto. Mašinâ kabinasi už akmeñs.*

4. sngr. (ant ko, kam) pakibti, pakabti: *Mergaitė kabinosi mótinai ant kāklo.*
  5. sngr. (i ką, už ko) kibti, stvertis: *Kabinkis į manę [už manęs], kad nepargriútum.*
Apibrózdimimai liko jai kabinantis į aštriās lēdo nūolaužas. | prk.: *Jis vis dar kabinasi į gyvēnimą.*
  6. šnek. sngr. (prie ko) priekabių ieškoti: *Nesikabink prie manęs, aš niēko nežinau. Ko kabiniesi prie jō kiekvieną dieną?*
  7. (i ką) šnek. smarkiai eiti, bėgti, kopti ir pan.: *Netrūkus arklýs jaū kabino į kálną. Raítelis ginié sàvo júodbérį, vis pérliedamas vytiniū, nors šis ir taip šúoliais kabino.*
- ◊ **dantís kabinti ant lentýnos** kësti badą; sin. alkti, badauti: *Kai čia parduočiuvę uždarýs, matyt, reikės dantís kabinti ant lentýnos.* **dantís kabinti ant sienos (i sieną)** kësti badą; sin. alkti, badauti: *Šią žiémą tikrai dantís kabinsime ant sienos.* Kitieems maistą išdalijo, o pati dantís kabiñs į sieną. **i akis kabintis** (kam) ieškoti kliaučiu; sin. priekabiauti: *Kai jis įsigeria, tai ir ieško kliaučių, visiems į akis kabinasi.* **nórs kiřvi kabink** sakoma apie tvankią, prirūkusią ar prigaravusią patalpą: *Nà ir óras júsų vagonè – nórskiřvi kabink! Výrai kad prirūké kambarj – nórskiřvi kabink.*

kabinti², kabina, kabino vksm.

(ką, kuo, su kuo, iš ko, nuo ko) semti, imti: *Išálkę vaikai su šáukštais kabina kōše. Mēs mēdu šáukštais kabindavome.* Výrai kabino iš duobès mólį. Kabina sáuja žirnius iš dubeňs ir bēria į bùrną. Kabiñk žemès tik nuo paviřšiaus, teñ giliau – mólis. | (ką, kuo, i ką) semti ir pilti: *Kelių darbiniñkai kastùvais kabino į vežimùs žvýraq.*

kabýs dkt. (4)

1. kablys užkabinti: *Vartēliai užkabinti kabiù.* I priemenės duris įkaliau net dù kabiùs.
2. KIBTUKAS: *Kabiaiš vijökliniai augalaĩ prikiimba prie atramōs.* Žirniai tūri kabiùs, kuriaiš rōpščiasi į viršū.

kablēlis dkt. (2)

1. mažas kablys (1 r.): *Pakabinti krēpši ant kablēlio.* Užkabinti duris kableliu.
2. saknio atkarpu, sveikojo skaičiaus ir trupmenos skyrimo ir kitoks sutartinis ženklas (,): *Trùpmenos kablēlis.* Dėti [rašyti] kablēli. Atskirti kableliu. Išskirti kablēliais. Patikrink, ar gerai sudėjau kablelius.

kabliātaškis dkt. (1)

skyrybos ženklas – taškas viršum kablelio (:): *Dėti [rašyti] kabliātaškij.* Atskirti kabliātaškiu.

kabliāvimas dkt. ppr. dgs. (1)

1. → kabliuoti 2: *Káilių kabliāvimo frankiai.*
2. → kabliuoti 5: *Týcinis žuvų kabliāvimas draūdžiamas.*

kablýs dkt. (4)

1. metalinis ir pan. strypelis lenktu galu kam užkabinti, pakabinti: *Trenkiau į duris – kablys išléké.* Kepürę ant kāblio pakabink.
2. KANABÉKAS: *Basi, kélnes pasiraite výrai su kabliaiš verčia mēslą iš vežimo.* Čiumpam kablius ir į vežimùs – mēslavežio dienà.

kabliùkas dkt. (2)

1. mažas kablys (1 r.): *Kabliùkas pavéikslams.* Isitaisýti dūrų kabliùką. Žalvarinio kabliuko fragmeñtas.
2. individualios žvejybos frankis, tvirtinamas prie valo: *Meškerės kabliùkas.* Vālas neatlaiké ir kárpis pabégo su kabliukù. Žvejója uñgurius kabliùkais jaükui naudódami sliekus. Žuvis užkibo ant kabliuko.

3. VĀSELIS: *Mezgīmo kabliūkas. Kuō labiaū mēgsti mēgti – kabliukū ar virbalais?*

◊ ieškoti kabliūkū žr. ieškoti. užkibti ant (kieno) kabliūko žr. užkibti.

kabliúoti, kabliúoja, kabliāvo vksm.

1. (kā) kabinti, versti su kabliu: *Šiañdien výrai mēšlq kabliúoja.*

2. (kā) dirti, gramdyti, valyti kailj; sin. kaišti: *Šérno káilj kabliúoja. Po pietū veřší kabliúosim.*

3. (kā) šnek. kuo semiant, kabinant godžiai valgyti: *Kabliúoti mēdu [kōšę]. Na ir kabliúoji koldūnūs, turbút niéko šiañdien dár neválgei?*

4. (kuo, į kā) šnek. negražiai eiti, vilktis: *Keliù kabliúoja kaimýnas. Sénis pasiramsčiúodamas lazdà kabliāvo į kalniükq.*

5. (kā, kuo) badyti (žuvis): *Trišakiai kabliúoti ūsoriūs.*

kablùs, kabli bdv. (4)

KIBLUS: *Käblùs dagiai. Víksvų šiēnas labai kablùs.*

kabóti, kābo, kabójo vksm.

(kame, ant ko) KABÉTI 1: *Pačiojè viršūnēje kābo gražiáusi obuoliai. Skelbìmas kābo trečiamè aukštè. Rūpintojèlis ilgus metùs kabójo ant líepos. Kätinui ant káklo kābo varpélis.*

◊ ant pláuko kabóti grësti pavoju, bûti pavojuje: *Ne kar̄tq ir gyvýbè ant pláuko kabójo. Mâno karjerà kābo ant pláuko. [kaip] ant siúlo kabóti* grësti pavoju, bûti pavojuje: *Sêno žmogaùs gyvénimas [kaip] ant siúlo kābo.*

kabriolètas dkt. (2)

1. senoviné lengva dviratè vienkinkè karieta su atidengiamu viršumi: *Kabriolètais bùvo važinéjama XIX–XX a. pradžiojè.*

2. lengvojo automobilio këbulas su viena ar dviem eilémis sëdynių, su nuleidžiamu (pakeliamu) stogu: *Kabriolèto stógas dažniáusiai bûna padarýtas iš brezeñto.* | šnek. automobilis su tokiu këbulu: *Kabriolèto vairuotojas nesuvaldè automobilio ir treñkësi į stulþq. Vestùvémis išsinúomokite kabriolètq.* • plg. fajetonas.

Kabùlas dkt. (2)

Afganistano sostinè: *Kabùlas yrà didžiáusias Afganistâno miëstas. Kabulè jvýko Āzijos šalių tekstilininkų susitikimas.*

kabuřkštinti, kabuřkština, kabuřkštino vksm.

(kā, iš ko) šnek. varyti, vyti baidant (ppr. su lazda): *Kabuřkštinti šùnj iš piřkios.*

kâburti, kâbura, kâburo vksm.

(kame) kapstyti stengiantis užsikabinti: *Šuō kâburo ùpéje negalédamas išlipti.*

kabùs, kabì bdv. (4)

1. toks, kuriuo patogu, lengva kabinti: *Kabùs šáukštas [sámtis].*

2. toks, kurį lengva kabinti: *Kabùs medùs. Leñga kráutì į vežimq kabiùs šiáudus.*

3. prikimbantis, prisikabinantis: *Āugalas su kobiaiš ūseliai. Sî beždžiõnè tûri kâbiq úodegq.*

kabùtés dkt. dgs. (2)

porinis tikrinių simbolinių pavadinimų, citatų, tiesioginės kalbos ir kt. skyrybos ženklas („ „): *Viengubos kabùtés (, „). Imti į kabutès. Rašyti [déti] kabutès. Ne visi, o tik simbòliniai ištaigù pavadinimai râšomi kabutêse [su kabutémis]. Lietuviškos kabùtés skiriiasi nuo kitosè kalbosè vartójamų kabùcių.*

kabùtis dkt. (2)

PAKABUTIS: Žalvarinės kabutis. Grandinėlė su kabučiu.

kàc jst.

kartojant sakoma šaukiant katę: Kàc, kàc, kàc, kàtēs, eīkit píeno lākt! Pašaūk katytę, kàc, kàc, kàc. Kàc, kàc, nebijók, ateik.

Kačaičiai dkt. dgs. (1)

kaimas Kretingos rajone: Kačaičių piliakalnis. Kačaičių kaimas susiformavo valakų reformos metu. Kačaičių krýžkelėje pastatė krýžių.

Kačerginė dkt. (2)

miestelis Kauno rajone: Kačerginėje išlikęs rašytojo Viñco Mykoláičio-Pùtino namas.

kačerginiëtis, kačerginiëtė dkt. (2)

Kačerginėje ar jos apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: Kvičiamė kačerginieciūs i Joninių švētę. Su kačerginietė žmóna susipažinau gegužinėje. Kačerginietės išgąsdino Némuno pótynis.

Kačérgiškė dkt. (1)

kaimas Ignalinos rajone: Rytinių Kačérgiškės pâkraščiu tēka Dysnà. Kačérgiškėje výko įnirtinė mūšiai su cāro kariúomene.

kačiāvimasis dkt. ppr. dgs. sngr. (1)

→ kačiuotis: Kačiāvimasis dažniáusiai prasideda nākti. Savaitę prieš kačiāvimąsi katė turėtų būti atskirta nuo vaikų ir kitų gyvūnų. Kiekvieną kačiāvimąsi kruopščiai sèkite ir prižiūrėkite. Artėjant kačiāvimosi laikui, katė pràdeda bégoti iš kampo į kampą.

kačiùkas dkt. (2)

1. kačių jauniklis: Jei kačiùkai nerāmūs, vis miaukia, šliaužioja, galbút kātei trûksta píeno. Klaipédos gaisrininkai iš ugnies ištráuké kačiukus. Vaikai žaidžia su kačiukù.

2. ppr. dgs. pûkuotas kaip kačiukas blindės, karklo, žilvičio status žiedynas: Kiekvieną pavasarį bliñdės pasipuošia staciai žirginiai, kuriẽ vadinami kačiùkais. Bliñdės šakas nubařsté kačiùkai. Vaikai skîna kačiukus ir žibuoklès. Merkdamà puôkštę nuláužiau kačiùkq.

kačiúotis, kačiúojasi, kačiāvosi vksm.

sngr. vesti kačiukus (apie katę): Katė kačiúojasi kàs tris ménésius. Po balkonu kačiāvosi katė. Katė pati pasirenka, kuř jái kačiúotis. Katė greitù laikù kačiúosis.

käčpédé dkt. (1)

1. KATPÉDÉ 1: Seniau käčpédémis gydē plaučių ligas. Käčpédzių ûžpilai vartojami vidiniams ir išoriniams kraujavimui stabdyti. Váistams skinkite käčpédzių graizus.

2. KATPÉDÉ 2: Käčpédës áuga saulétose, šviesiosë viêtose. Käčpédémis dâžo áudinius.

käčuogé dkt. (1)

1. KATUOGË 1: Käčuoges nupláukite, sudekite į emaliuotą iñdq ir užpilkite vérdančiu sirupu. Käčuogių drebùciai.

2. KATUOGË 2: Käčuogës lăpų aňtpilais ir nûovirais pâtariama gydyti skrañdzio ir žarnýno ligas. Käčuoges daûg kàs augina sodýbose. Šiauriné aviêté panaši į miškuosë áugancią käčuogę.

kàd¹ jng.

vartojamas prijungiant įvairios reikšmës šalutinius sakinius: Klubo vadovybë jáudinasi,

kad taip pasielgti gāli ir kiti žaidėjai. Norėčiau, kad tu pereitum dirbti pas mūs. Užėjo toki ē šalčiai, kad tvōros poškėjo. Pažadék mán, kad niékam tõ nesakýsi. Kad vaikas áugtų laimingas, nepakañka aprúpinti jí maistù ir drabùžiai.

kad² dll.

1. vartojama pabrëžiant: *Prisédo prie stalo ir kad kēta, kad kēta (godžiai valgo). Kad treñkési į duris, net kāktą prasiskélē! Kad jám tai ir sēkasi! Ar eisi su manim? – Kad gal nè.*

2. vartojama pradedant piktą liepimą, linkėjimą, keiksmažodį: *Kad po penkių minutiūčių čia tavęs nebūtų nė kvāpo! Gālite žiūréti televizorių, bet kad mán netriukšmáutuméte! Kad juōs galai, tuōs vaikus, kaip jiē mán igriso! Kad tu šviesiōs dienōs nematytum! Kad perkūnas tavę nutreñktu!*

kadà¹ prv.

1. kuriuo laiku; **sin.** kuomet: *Kadà ir kaip vartoti šiuos váistus? Kadà reikia ijungti pósukio signálq? Kadà séti žiediniūs kopüstus ir baklažanūs, kad užaugtų pavāsarj? Štai tik kadà galési aplankýti üzsienyje gyvēnančius draugus. Kadà àš ją galéjau matýti ir kuř?*

2. (**su prl.** iki, nuo) kurio laiko: *Nuo kadà taur paskirta peñsija? Iki kadà reikia atsiskaitýti?*

3. vartojamas nusakant neapibréztą laiką; **sin.** kada nors: *Vargu ar kadà sužinósime visq teisýbę. Gál kadà dár susitiksime. Nei ji kadà pasipuôšia, nei pasidâžo.*

4. vartojamas laiko turéjimui nusakyti: *Nuobodžiáuti [plepéti] nebuvovo kadà. Kursų lankýti neturejau kadà. Eñant namo po dárbo yrà kadà apiẽ viskà gerai pagalvóti. Per rûpesčius, per nesibaigiančius dárbus nérà kadà susimqstyti. Pas däktarq nelabai kadà galiu nueiti.*

5. prieš daug laiko; **sin.** seniai: *Filmas jau kadà pasibaigé. Kadà tai bùvo!*

kadà² jng.

vartojamas prijungiant laiko aplinkybës ir kt. šalutinius sakinius, ppr. su atliepiamuoju žodžiu „tada“: *Gali ateiti pas manè, kadà turési laiko. Jis gr̄iš i Lietuvą tik tadà, kadà bùs pasikeitusi politiné situacijā.* • **plg.** kai.

kadà nórī

bet kada: *Gali užeiti pas manè kadà nórī.*

kai¹ jng.

vartojamas prijungiant laiko aplinkybës ir kt. šalutinius sakinius: *Atsikéliau, kai jaū bùvo gerokai išaūšę. Jis negali pakësti, kai àš váglydama skaitaū laikraštj. Pasitáiko šiltū žiemū, kai éžeras neužšala. Kai suvažiúoja į namus vásarą atostogáuti vaikai su vaikáiciais, nérà viétos kuř jūos visus suguldýti.* • **plg.** kada.

kadagýnas dkt. (1)

kadagių krūmynas: *Mūsų tīkslas – išsáugoti mārių šlaïtuose áugantį kadagýnq. Dälj pažintinio tåko ùzima kadagýnas. Per kadagýnq nusidriëks naūjas pésčiujų tåkas. Kadagýne dýgsta voveráites.*

kadaginé dkt. vns. (2)

1. kadagių degtiné: *Olándiška kadaginé.*

2. namų darbo degtiné; **sin.** naminé: *Jis gr̄ižo namo prisiragavęs kadaginés. Tévas labiausiai mégsta kadaginę ir kiaulienq.*

kadaginis, kadaginé bdv. (2)

1. pagamintas iš kadagio ar kadagio medienos: *Kadaginis tašelis. Kadaginé lentà. Pér̄tis kadaginè vánta.*

2. pagamintas su kadagių uogomis: *Kadaginės dėšros. Kadaginė degtinė gaminama iš kvietinio spūrito ir kadagių.*

kadagys dkt. (3^b)

visžalis spygliuotas krūmas ar nedidelis medis ppr. smulkiai dygiai spygliais, melsvai juodomis uogomis, kvapia mediena (ppr. paprastasis kadagys, *Juniperus communis*): *Paprastasis kadagys dar vadinas égliu. Paprastieji kadagiai netolygiai paplitę visoje Lietuvos teritorijoje. Kadagiai mésq ruką. Kadaris kankorézių nûoviras skatinà šlapimo ir tulžiès išsiskyrimą. Kadaris úogas vartojamos maistui gárdinti.*

kadaguogé dkt. (1)

kadagio uoga: *Žverienq pagárdinu kadaguogémis.*

kadai prv.

1. seniai, kada: *Refereñdumas jaū kadaï praëjo. Jis jaū kadaï mîrës. Kadaï visà šeimà išvažiavo gyvënti į Airiją.*

2. kadaise, kitados: *Kadaï matýtas vaizdas. Ji kadaï žavéjosi kinù. Jië nori, kad šalís išliktu tokiai kaip kadaï.*

kadai kadà prv.

seniai (pabrëžiant): *Taï bùvo jau kadaï kadà. Jië išsiskyré kadaï kadà.*

kadai kädés prv. šnek.

1. seniai (pabrëžiant): *Ugnis jau kadaï kädés užgësus. Mamà žemę pařdavé kadaï kädés.*

2. kadaise, kitados: *Katedra pastatýta kadaï kädés bùvusios mečetës viëtoje. Kadaï kädés ant kalniuko stovéjo tarný namas.*

kadai kädžių prv.

šnek. kadaise, kitados: *Taï išmokau piemenáudamas kadaï kädžių. Dvåro rúmai sùdege kadaï kädžių.*

kadai kàs prv.

seniai (pabrëžiant): *Jám jaū kadaï kàs reikétu už taï kaléti. Kadaï kàs párke liepas išpjové.*

kadaïs prv.

KADAISE: *Aš kadaïs šventai tikéjau méile. Plaukû, kuriai kadaïs jis puikavosi, mažai beliko ant pakaušio. Jis išsitráuké iš kišénës plónq, kadaïs geltónq, dabař pajuodusi q piniginę.*

kadáise prv.

praeityje, seniai; sin. kitados: *Kadáise tás kräštas priklaüsé vókiečiams. Ji bùvo čigoné ir kadáise bùrdavo tuřguose iš délno. Áišku, kad šiamè, kadáise darniamè kolektyvè, sudýgo pýkčio sékla. Niékas negäli pasakýti, kaip kadáise atródé dvåro bökstas.*

kadakščioti, kadakščioja, kadakščiojo vksm.

kudakuoti (apie vištas); sin. kateti: *Išsigandusios kadakščioja vištos. Vištà, padéjusi kiaušini, kadakščiojo.*

kadà ne kadà prv., **kada ně kada**

retkarčias, kartais: *Kadà ne kadà eïname i kavînq pasédéti. Jis tik kadà ne kadà pasiródydavo universitetè. Kadà ne kadà per garsiäkalbj spigùs móters bałsas primiñdavo traukinių eismą. Mótiną vaikai aplaňko kadà ne kadà.*

kadángi jng.

vartojamas prijungiant priežasties šalutinius sakinius: *Pósedyje nedalyvavaū, kadángi*

susirgaū. Kadangi jūs nejvýkdėte sutartiés sálygų, mēs jūms nemokésime. Jis turėjo pailséti, kadangi būvo pavažges. • plg. nes.

kada nórš prv.

neapibrėžtu metu: *Ar kada nórš ēsate piirkęs ką nórš interne? Aš taip nóriu dár kada nórš nuvýkti į Parýžių. Taip galingiáusias kada nórš susprogdintas úžtaisas.*

kādaras dkt. (3^b)

kas kadaruoja, atskaręs skuduras, skarmalas: *Móteris vilkéjo kažkókiu pilku kādaru.*

kādaruoti, kādaruoja, kādaravo vksm.

1. (iš ko, ant ko) suptis kabančiam; sin. maskatuoti, tabaluoti: *Virvagalys kādaruoja iš kišénés. Nulauztà šakà kādaruoja ant žievës.* | sngr.: *Pàts vežimè, o kójos kādaruojas.*

2. (ką, kuo) judinti į šalis; sin. mosuoti: *Nešdamì léiskite vaikui laisvai kādaruouti kójas (kójomis).* Váikščiodamas kādaruoja rañkomis (rankàs).

kadästras dkt. (2)

susistemintas oficialių duomenų apie tam tikrus objektus ar reiškinius sąvadas: *Vandeñs žémës, nekilnójamojo tuřto, miškų, medžiöklés plótų] kadästras. Valstýbinis giñklų ir šaudmenų kadästras. Kadästru ir geodèzijos departameñtas. Kadastrè nejregistrúotas tuřto sándezoris.*

kadästrinis, kadästriné bdv. (1)

susijęs su kadastru: *Kadästriniai matävimai. Mùsninkų kadästriné vietové. Žémës sklypo kadästrinis plânas.*

kadeñcija dkt. (1)

1. įstatymo nustatytas laiko tarpas pareigoms eiti ar valstybës valdžios organui veiki: *Prezideñto [ambasàdoriaus] kadeñcija. Seimo kadeñcija truñka kêtverius metùs. Pasitráukti iš pareigų pasibaigus kadeñcijai.*

2. baigiamasis muzikos kûrinio ar jo dalies melodinis arba harmoninis darinys: *Vienbalísis kûrinys baigiamas melòdine kadeñcija, daugiabalsis – harmònina. Apibûdinkite kûrinio išstraukos baigiamąją kadeñciją pagal užbaigtumo láipsnį.*

3. literatûroje – eilutës pabaiga, apimanti paskutinj kirčiuotą skiemenuj ir po jo einančius nekirčiuotus skiemenis.

kadètas, kadètē dkt. (2)

karo ar sukarintos mokyklos auklétinis: *Lietuvôs kâro akadémijoje lañkési grùpë Didžiösis Britänijos kadètų. Kadètams išvykos metù vadovavò dù kariniñkai ir keturi seržántai. Jûrû kadetûs pakrikštijo audrà. Jûrû kadetai po priesaikos išplauké į Báltijos jûrq.*

kàdgis dll.

kad (pabrëžiant): *Kàdgi lýja, tai lýja. Kàdgi priverté sniëgo per nâktj. Kàdgi brángüs dabař bilietai į teâtrą!*

kad ir dll.

vartojama išskiriant ir kartu reiškiant nuolaidą: *Gali dúoti kad ir šitq knýgq. Mùms bùs gëras kad ir tås bùtas. Gali pas mùs pasilikti kad ir visám laikui. Àš tavës láuksiu, kad ir kàs atsitíktu.*

kàdmis dkt. (2)

cheminis elementas – melsvai baltas blizgus, minkštas nuodingas metalas (Cd): *Létinis apsinuödijimas kadmiu. Plieno vařztai padengti kadmiu. Švino ir kàdmio lydiniai. Ùpës dumblè rasta kàdmio oksidu.*

kādrai dkt. dgs. (2)

1. įmonės, įstaigos, organizacijos pagrindiniai kvalifikuoti darbuotojai: *Gamykloje pradėtā kādry kaita. Kadrus reikia ugdyti. Įstaigų vadovai privalo rūpintis kādrais.*

2. kariuomenės tikrosios tarnybos nuolatinis personalas: *Lénkijos kariuomenės kādry departameñtas. Kariuomenės kādry valdýba. Rùsijos prezideñtas pértvarko kadrus Viðaūs reikalù ministèrijoje.*

kādras dkt. (2)

1. kino ar fotografijos juostos tam tikro formato skirsnis, pavienis filmo vaizdas: *Ródant filmą, peñ sekundę prabéga dviðešimt keturi kino kādrai. Kino kādruse išliko jámžinti kai kurië Nepriklausomybës äkto signatärai. Ąpšviečiau juostélés gälq – kókius penkis kadrus.* • **plg.** dublis.

2. atskira scenos ar epizodo dalis, nufilmuota nestabdant kino kameros: *Ilgais nuosekliaiñ kādrais pérteikiama lýriné nûotaika.*

3. kompiuterio arba televizoriaus ekrane rodomas momentinis vaizdas, keičiamas tam tikru dažniu: *Dešiniúoju pelës mygtukù spûstelékite vaízdo írašo kādrą. Ecranè keitësi keliönių kādrai.*

kadravimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kadruoti 1: *Kadravimo rémëlis.* | kadro komponavimas, santykio tarp objekto ir jí supančios erdvës nustatymas: *Kadravimas výksta jañ redagúojant nûotrauką kompiüterye. Pasidedate nè itin pavýkusì kādrą, pàimate dár pôrą nûotraukų iñ pràdedate pradinio kadro kadravimą uždengdamì dàli nûotraukos. Kadravimas táikytinas tóms nûotraukoms, kuriosè gausù ïvairių tarpùsavyje nesusijusių detalių.*

2. → kadruoti 2: *Nufilmuotų epizòdų kadravimas, dërinimas prië muzikinio takëlio, efektų naudójimas. Filme mažai kadravimo, bët daug panoraminių péréjimų.*

3. kadruotës rengimas, piešimas: *Põ kadravimo iñsimës filmavimo. Kadravimą atliko garsùs kòmiksų dailininkas.*

kadrilis dkt. (2)

vidutinio tempo šokis su ïvairiomis figùromis, kurj šoka lyginis porų skaičius paprastuoju arba dvigubuoju žingsniu: *Sveciùs pasitikome kepurinè iñ kadriliù. Lietuvojë bùvo šókta daug iñ ïvairių kadrilių. Kadriliùs šókdavo ïvairiomis prógomis.* | jo muzika: *Kai skam̄ba kadrilis, kójos pâcios kilnójasi. Liáudiškos mùzikos kapelà sugrójo smágų kadrili.*

kadrinis¹, kadriné¹ bdv. (1)

priklausantis kadram, nuolatinis: *Kadrinis kariniñkas [karýs]. Kadriné kariuomenè. Specialiujų tarnybų kadriniai darbúotojai.*

kadrinis², kadriné² bdv. (1)

perduodamas atskirais kadrais (3 r.): *Kadrinis duomenų pérdaivimas – spartùs duomenų pérdaivimo bùdas.*

kadruôtë dkt. (2)

paprastais piešiniais iliustruotas filmo, animacinës juostos ar reklamos scenarijus, režisieriaus piešiamas rengiantis filmuoti: *Piësti kadruotës. Aptarëti kadruôtë sù operàtoriumi iñ dailininku. Kadruôtë turi paródyti esminę filmo idéją iñ eïgą.*

kadrúoti, kadrúoja, kadrávo vksm.

1. (kā) nustatyti kadro ribas ir parinkti atvaizdo formatą: *Tiñkamai kadrúojant gälima išgáuti netiketą nûotraukos nûotaiką.* | (kā) komponuoti objektus kadre: *Fotogràfas*

kadrúoja núttraukq – atsisáko atsitiktinių, nereikšmingų detalių. Kadrúodamas fotoménininkas mästo, kq išryškinti, o kq nukiřpti.

2. (kq) skirstyti būsimą filmą kadrais: *Kadrúoja filmą tam tikrù formatu. Kadrúodamas filmą operátorius iš aňksto žino, kókiq núttaikq nórí pérteikti.*

3. (kq) perteikti atskirais piešinukais (ppr. prieš filmavimą): *Nè kiekviénas režisiérius kadrúoja scenás.*

kagébistas, kagébisté dkt. (2)

šnek. sovietų Valstybés saugumo komiteto (rusiškai „Komitet gosudarstvennoj bezopasnosti“ (KGB), 1954–1991 m.) darbuotojas: Sákoma, kàd bùvusių kagébistų nebûna – kařtq dàvës priesaikq, kagébistù liekì iki gyvénimo galo. Agentù verbávimas bùvo vienas iš svarbiáusių kagébisto darbû. Pérsekojamų partizánų šeimos taip pàt tâpdavo kagébistų taikiniai. Kagébistù išvadintas atlikéjas nèslepia, kàd jô tévas bùvo saugumiëtis. Į okupuotą Lietuvą atvykë išeiviae išradìngai máustydavo kagébistùs. Žurnalisté bùvo laikýta kagébistè, kuriái specialiai leídžiama dël smùlkmenų piktaí kritikúoti aukščiáusių valdžią. • plg. saugumietis.

kahòras dkt. vns. (2)

tamsiai raudonas saldus, aromatingas desertinis vynas: Kahòras gaminamas iš raudonujų výnuogių sùlciu. Gérème kahòrq iš briaunótų stiklinių. Sudrebéjo rankà iř stáltiesë apliéjau kahorù.

kaičioji reklamà

juostos ar kt. pavidalo skaitmeninė reklama: Kaičiaj q reklámq ródysime [skélbsime] antraštiniamē pùslapyje. Tradicinés reklámos agentūros labiau liñkusios eksperimentúoti sù kaičiosios reklámos formátais. Kaičiasias reklamàs svetainé transliúoja dárbo dienomis. • plg. reklamjuosté, reklaminé juosta.

kai kadà prv.

kai kuriais atvejais; sin. kartais: Griežtà pastabà kai kadà išeina žmögui į náudq. Jì rúpinasi sàvo išvaizda, kai kadà nèt peř daug. Mán nuõlat šàla piřstù galiükai, o kai kadà iř kójos.

kai kàs jv. npbr. vns.

1. vienas kitas (iš bùrio): *Peř adveñtq pasninkáujama, neválgoma mésos, kai kàs nèt pieno prodùktu véngia. Kai kàs gautq kreditu nepanaudójo reikiamai iř priěo prië bankròto. Måno sumänymas kai kám nepatiko. Kai kàs iš darbúotojų jaú užpildé ankètq. • plg. kas nors, bet kas.*

2. šis tas: *Kai kq išmanýti [pataisýti]. Kai kàs bùvo dàroma, tačiau nè viskas. Matyt, àš kai kô nesuprantù. Kai kuõ delfinai yrà pranašesni ùž žmónes. Jis tûri viëšbučių, kazinò, veřčiasi dár kai kuõ.*

kai katràs, kai katrà jv. npbr. (4)

KAI KURIS: Alpìmas – kai katrù ligq simptòmas. Ùž kai katuõs kompensúojamuosius váistus bùs didësnés priémokos. Į kai katràs studijas studentu nepritráukia nèt garantuotas dárbas. Stâbdoma prekýba kai katraiõ maisto produktais. • plg. bet katras.

kai kóks, kai kokià jv. npbr. (3)

vienas kitas: Kai kóks grýbas jaú išdýges. Kařtais pagáunu kai kókiq žuvéle. Tvarkáraštyje atsirádo kai kokių pakitimu.

kai kuř prv.

kai kuriose vietose; sin. vietomis: Nákþi kai kuř pašař. Šiauriniuose rajònouose lietùs kai

kuř gāli maišytis sù šlāpdriba. Žibuočkės kai kuř jaū baigē žydéti. Lietuvojė kai kuř jaū trūksta gýdytojų iř statybininkų.

kai kuris, kai kuri iv. npbr. (4)

nedaugelis, ne visi: *Kai kuri informacija yrà slaptà. Bendróvè pařdavé kai kurij tuřtq. Kai kuriu veišliu šunys itin agresívus. Kai kuriems iš júsų egzaminą reikés pérlaikyti.* • plg. kuris nors, bet kuris.

kailēlis dkt. (2)

- 1. dem.** kailis 1: *Šermuonělio kailēlis bùvo gražus, blízgantis. Priě vařtu mūs pasitiko katě susivělusiu kaileliù.*
- 2. dem.** kailis 2: *Medžiotojai, dirdamì lāpę, sténgiasi nepažeisti kailēlio.*

kailiābatis dkt. (1)

- 1.** aulinis žieminis batas, pagamintas iš natūralaus kailio; sin. unta: *Vieno kailiābačio avikailis labiau išsidévejo.*
- 2. dgs.** tokių batų pora: *Nusipirkaū kailiābačius. Sù kailiābačiais nèt peř didžiáusius šalcius nešqla kójos.*

kailiadirbys, kailiadirbě dkt. (3^b, 3^{4a})

žmogus, kurio darbas – išdirbtai kailius; sin. kailininkas (2 r.), kailius: *Avíkaili [lapès] išdirbtí nùvežémé netoli gyvěnusiam kailiādirbiui. Kailiadirbě užráugé penkiolika avíkailiu. Kailiādirbei padédavo vyresnýsis sūnùs: maišyঠ davo kubilè rauginamus káilius, juōs džiovindavo, šukúodavo. Kvédarnos apýlinkéje gyvěn kailiādirbiai daugiáusia bùvo valstiečiai. Nuô XI a. pilysè iř miěstuose jaū bùvo kailiādirbių amatiniñkų.* • plg. odininkas.

kailiadirbyste dkt. vns. (2)

kailių dirbimo amatas: *Kailiadirbyste bùvo vienas iš pagrindinių totorių amatų. Kailiadirbyste veřtési daugiáusia bežemai iř mažažemai valstiečiai. Nuô XX a. antrös pùsés kailiadirbystés āmatą išstumé káiliu prāmoné.*

káiliagraužis dkt. (1)

nedidelis kailius, odą ir plunksnas graužiantis, gadinantis vabalas (ppr. paprastasis kailiagraužis, *Dermesters lardarius*): *Kátiņ bùvo apstójé káiliagraužiai. Káiliagraužiai gāli pridaryti daūg bēdōs káiliu, ódos gaminiáms, iškamšoms, muziējų eksponātams. Beglōbio šunělio káilis pilnas káiliagraužių.*

kailiājuostė dkt. (1)

moterų tualetu tuošmena – siaura kailio juosta apie kaklą: *Pasiuošé kailiājuoste. Kailiājuostę pirkau kalédinéje mûgeje. XX a. pirmojoje pùséje bùvo ýpač populiárū prabaňgių úzsegamą ař úzrišamą kailiājuostę pérmesti aňt vakarinés suknélés eñant į teātrq ař restorānq. Šiai mētais visi garsiáusi pasáulio madōs namaï vēl siúlo kailiājuostes.*

kailialupys, kailialupě dkt. (3^b, 3^{4a})

- 1.** žmogus, kurio darbas – lupti kailius: *Į griovj gyvūnu liékanas sumëtes kailialupys bùvo nùbaustas piniginè baudà. Argentinoje výko protèsto akcija priěš kailiālupius. Usūriniai šunys tāpo kailialupių aukomis.*
- 2. prk.** kas brangiai parduoda ar skolina už didelius procentus; sin. lupikautojas: *Kailialupé peř pùsmetj susižérē daūg peļno. Pàs tuōs kailiālupius daugiau niéko nepiřksiu. Nesusidék sù taīs kailialupiai – paskutiniùs pìnigus išmelš.*

kailiamainys, kailiamaině dkt. (3^b, 3^{4a})

žmogus, kuris prisitaikydamas keičia pažiūras, įsitikinimus; sin. išverstkailis, veidmainis:

Kailiāmaine tū! Jī ēmē plūsti jī kaip par sidāvēli iī kailiāmainj. Pikčiāusia, kād tokiē kailiamainiai vežiasi ī valdžią. Labai nemēgstu skundikų iī kailiamainiū.

kailiāautis dkt. (1), **káiliamautis** (1)

dvišakas medis, žaginys kailiams džiovinti: *Jīs atsargiai ūžvelka kailiūkq aňt medinio kailiāmaučio.*

kailiāaugis, kailiāaugé bdv. (1), **káiliaraugis, káiliaraugé** (1)

- skirtas kailiams raugti: *Kailiāaugé žievē. Kailiāaugés rūgštys.*
- labai rūgštus, gaižus, nenusisekės: *Kailiāaugé girà. Alkanī laūpēme kailiāaugés šlapioſs dūonos kepaliūkq.*

kailináičiai dkt. dgs. (1)

- trumpi kailiniai; **sin.** kailinéliai, kailinukai: *Ypatiñgoms prógoms móteris reñkasi trumpučiūs júodus audinés kailináičius. Jī vilkéjo ilgaplaukiùs triūšenos kailináičius.*
- versti (su kailiu į vidū) avikailiū kailiniai ar puskailiniai; **sin.** verstiniai kailiniai: *Puõsnūs ilgi kailináičiai. Pardúodu tikro káilio [dirbtiniùs] kailináičius sù kapišonù.*

káiline dkt. (1), **kailiné** (1)

kailio kepuré: *Nusipirkaū audinés kálinę. Artéja kálinių sezónas. Pardúodu šiltas móteriškas kálines. Dizáineriai siúlo puõstis dailiomis kálinémis.*

kailinéliai dkt. dgs. (2)

KAILINUKAI: *Kailinéliai tūri būti lengvi iī šilti. Nóriu trumpū madīngū kailinéliai. Visi gíria mano naujūs audinés kailinéliai. Daili vestuviné suknuté sù núometu iī kailinéliai.*

kailinétas, kailinéta bdv. (1)

KAILINIOTAS: *Kailinéti vaikinai sušóko liñksmq šokj. Ī gatvès išėjo kailinétos gražuôlës. Stebêjome pòdiumu ženžiančius kailinétus módelius. | prk.: Nóriu pasigirti kailinéta kačiū řeimýna. Rùdenj nusipirkaū kailinétus kroksüs.*

kailiniai dkt. dgs. (3^a)

iš kailiū pasiūtas drabužis, ppr. paltas: *Kailiniaiš děvime. Kálinius nešioti. Běbro káilio kailiniai. Výriški triùšio káilio kaliniai. Geri kailiniai nérà pígūs. Svetimí kailiniai nešildo (flk.). Kailinių siuvéjai dōmisi nè tīk madōs tendeñcijomis, bét iī orū prognòzémis.*

kálininkas, kálininké dkt. (1)

1. kailininkystés specialistas ar darbuotojas: *Lietuvôs kálininkų asociäcija. Súnùs igijo kálininko specialybę. Kálininkai siùva, taiso, atnaûjina drabužiùs iī kitùs gãminius iš káiliu.*

2. sin. kailiadibrys, kailius: *Lietuvojè pirmq kařtq kálininkai bùvo paminéti Gedimino laiškuosè. Kálininkų ámatas artimai susijęs sù medžioklè. Kálininké už tam tikrą úzmokestj išdirbdavo naminių gyvulių iī laukinių žvérių kailius.*

kailininkysté dkt. vns. (2)

kailiū dirbimo pramoné: *Veřstis kailininkystè. Kailininkystés įmonëse daugiáusia auginamos audinés iī šiek tiék läpių. Spréndžiamos kailininkystés ūkių plétrös problëmos. Priē káiliū salòno suorganizúota protesto ákcija priēš kailininkystę.*

kailinis, kailiné bdv. (2), **kálinis, káliné** (1)

1. turintis kailiū: *Kailinis žvérìs. Kailinis urviniis graužikas. Lietuvôs kailinių žvérëlių draugijà. Siúloma uždrausti veisti kailiniùs žvérëliùs.*

2. pasiūtas iš kailio: *Kailinis páltas. Kailiné kepùré [lieméné, striüké, apýkaklé]. Užsiklójau kailinè añtklode. Siuvame kailiniùs kílimus.*

kailiniukai dkt. dgs. (2)

KAILINUKAI: *Pasisiuvaū avíkailio kailiniukùs sù lāpés apýkakle. Pasipuošé karäkulio kailiniukais. Priē lengvū kailiniükų dëra ilgi bâtais.*

kailiniuočius, kailiniuôté dkt. (2)

šnek. žmogus su kailiniai: *Sù kailiniuočiù ilgaî deréjomës dël automobilio káinos.*

Kailiniuôté vél išvedé pasiváikščioti sàvo buldògq. Prö lángq išvýdau į kiémq súkančius dù drútus kailiniuočiùs. | prk.: *Prasidéjo kailiniuôtcių medžiójimo sezónas.*

kailiniúotas, kailiniúota bdv. (1)

dévintis, vilkintis kailinius: *Kailiniúota ponià. Žiémq váikštai kailiniúotas.* | prk.:

Kailiniúoti keturkójai. Nuõ mirtiès išgélbøjome trís kailiniúotus šuniukùs. Kai kuriẽ šeiminiñkai bañdo sàvo kailiniúotus augintinius paversti vegãnais.

kailinùkai dkt. dgs. (2)

trumpi kailiniai: *Íš rübinës pàvogé prabangiùs audinës kailinukùs. Sù trumpaīs kailinùkais patogù vairuoti. Íeškau piřkti lengvū kailinùkų sù gobtuvù.*

káilis dkt. (1)

1. vns. kai kurių gyvūnų plaukų visuma: *Ériùko [vílko, bëbro, lāpés] káilis. Garbanótas ſiurkštùs, lýgus, šilkinis] káilis. Žiemös káilis. Šukúoti káilij. Išpúoselétas katës káilis. Leopárdo káilio imitácia. Šuñs káilio priežiúra. Matai, kaip žvilga kačiùko káilis.*

2. kailinio gyvūno oda su plaukais: *Nudírti [nulùpti] káili. Káilių išdirbimas [gaminiai].*

3. kailinio gyvūno odos ar ją primenantis tekstilës gaminys drabužiams siuti, pamušalamis ir pan.: *Natûralùs iř dirbtinis káilis. Parduotuvéje gálite jsigýti jvairių spalvų dirbtinių káilių.*

◊ **devýnis káilius lùpti** žr. lupti. **devýnis káilius nulùpti** žr. nulupti. **í káili dúoti** žr. duoti. **í káili gauti** žr. gauti. **í káili ïkařsti** žr. ïkaršti. **í káili ïkrésti** žr. ïkrésti. **í káili ïperti** žr. ïperti. **í káili krésti** žr. krésti. **í káili pilti** žr. pilti. **iš káilio nértis** žr. nerti². **káili ïkišti** žr. ïkišti. **káili išdirbti** žr. išdirbti. **káili išdulkinti** žr. išdulkinti. **káili iškaršti** žr. iškaršti¹. **káili išperti** žr. išperti. **káili išpilti** žr. išpilti. **káili išvanotí** žr. išvanotí. **káili išveléti** žr. išveléti. **káili išversti** žr. išversti. **káili kaišti** žr. kaišti. **káili kařsti** žr. karšti. **káili kedénti** žr. kedentí. **káili nèsti** žr. nešti. **káili nudírti** žr. nudírti. **káili nukařsti** žr. nukaršti¹. **káili nulùpti** žr. nulupti. **káili numáuti** žr. numauti. **káili nuperti** žr. nuperti. **káili padžiáuti** žr. padžiauti. **káili pérti** žr. perti. **káili skalbti** žr. skalbti. **káilis šiáušiasi** (kam) ima baimë: *Kai tévai íma pásakoti apië pókarj, mán káilis šiáušiasi. Káilis šiáušiasi pasiklaüsìus, kaip paauglë bendráuja sù mótila.* **káili šukúoti** žr. šukuoti. **káili vanóti** žr. vanoti. **káili vartýti** žr. vartyti. **káili veléti** žr. veléti. **káili veřsti** žr. versti. **nedôro káilio** turintis neigiamų ypatybių; sin. blogas, netikës, piktas: *Nedôro káilio sénis. Tàs šuõ labaï nedôro káilio. sàvo káilyje netilpti* žr. tilpti. **sàvo káilyje netvérти [nesitvérти]** žr. tverti³. **sveikà káili išnèsti** žr. išnešti. **vílkas aviës káiliu** žr. vilkas.

kailiùkas dkt. (2)

1. dem. kailis 1: *Glotnùs žiürkës kailiùkas žvilgéjo. Jí džiovino šuñs kailiùkq plaukù džiovintuvù. Kâtinas visas júodas, jô kailiukè neràsite nê mažiáusios baltòs démélës.*

2. dem. kailis 2: *Berankòvë striüké iš kiškio kailiùkų. Audinių [nùtrijų] kailiùkai paruošti kailiniáms siuti. Individualiai dírbantys kailiadirbiai daugiáusia išdirba smulkių žvérélių kailiukùs.*

kailius dkt. (2)

KAILIADIRBYS: *Mūsų káime kailius dúoninj ráugq dáré iš ruginių miltų, drúskos iř šílto vandeñs. Kailiai pasižymédavo kiekvieną átvežtq káilij. Nè visiemis kailiams pasisèkdavo kokýbiškai išdirbtí avikailij.*

káilmautis dkt. (1)

etnogr. KAILIAMAUTIS: *Ištëmpti nudirto gyvûno káilij aňt káilmaučio. Aviës káilij ištempé aňt káilmaučio, kàd išdžiútu.*

Kaimänai dkt. dgs. (2)

Didžiosios Britanijos valda Vest Indijoje, Karibų jüroje: *Kaimänų sâlos. Trëcdalis Kaimänų teritòrijos yrà pelkéta. Kai kurië Vilniaus dangóraižiai priklaûso Kaimänų salûjmonéems.*

káimas dkt. (1)

1. gyvenvietė, mažesnė už miestelj ir miestą, kuri istoriškai siejama su žemës ūkiu; sin. sodžius: *Etnogrâfinis káimas. Gâtvinis káimas. Mâno gimtasis káimas yrà prië Siesartiës. Žvejų káime daûgelis namûj švûti ypatîngia melyna spalvâ. Câras, grasiñdamas žiauriomis bausmémis, ùzdraudé sâvo kareiviams pléšikáuti káimuose. Pô audrös bê elèktros lîko keliolika káimy.* | vns. šnek. bet kas, kas néra miestas – vienkiemis, kaimas, miestelis ir pan.: *Àš (esù) káime gimus iř áugusi. Atostogáuti [gyvénitj] káime. Jî yrà paprastâ káimo móteris. Atvëšiu tâu lauktûvių iš káimo. Prâmoné iš káimq neateîna, kaip bùvo tikétasi. Jîs susikróvè lagamînq iř išvažiâvo iš káimq pâs mâmq. Nedárbas káime yrà didžiûlè problemâ.*

2. vns. visi tokios gyvenvietës gyventojai: *Mûs uìsas káimas lietuviškas. Káimas jî bùvo išsiriñkës seniùnù. Káimas bê mókytojo bûtû gûdùs iř tamsùs. Senëlio pintû krepšiû užtëks visám káimui.*

3. menk. sakoma apie neišsilavinusj, prasto skonio ir pan. žmogû, kuris nebûtinai kilej iš kaimo: *Pažiûrék, kaip apsireñges tâs gražuôlis – grýnas káimas. Tókio káimo dár paieškoti reïkia: riebalúoti plaukai, rýškiai dažytos lúpos iř aukštakulnai prië šortų.* • ant. miestas.

◊ **káimo Jurgis** menk. kaimietis: *Pamanýk tîk, pasišové káimo Jurgis miësto výrus mókyti. Tóks káimo Jurgis kompiûterių méistrą vaizdúoja.*

kaimävieté dkt. (1)

vieta, kur buvo ar yra kaimas: *Tai, matyt, neolitinës gyvénvietës liëkanos iř véliaû bùvusios kaimävietës pédsakai. Bùvusioje kaimävietëje termitiniai pastâté krýžiû. Šis káimas susiformâvo iš trijû kaimävieciû. Lietuvøjè mažai tyrinéjamos sënosios kaimävietës.*

Kaimëlis dkt. (2)

kaimas Šakių rajone: *Kaimëlis išikûrës Nëmuno kairiâjame krantrè. Iš Kaimëlij važiâvome prô Kidulius. Kaimëlyje išlikë dvâro rúmai.*

kaimëlis dkt. (2)

nedidelis kaimas (1 r.): *Prapúolé panemunës kaimëliai, išsikélè žmónës iš miestùs iř gyvénvietes. Kaimëlio gyvëntojai, nórintys elektròniniu paštû pabendráuti sù draugaiš, tráukia iš internéto ceñtrą. Atokiùs kalnû kaimeliùs nùsiaubé vétra.*

kaimenë dkt. (1)

ppr. vienos rûšies vienoje teritorijoje gyvenanti gyvûnų grupë; sin. banda: *Dîdelé kaimené. Piemuõ gëna kaimenę namô. Aviû kaimené gânësi kalnuosè. Kaimenës gyvuliai bùvo riebûs iř sveikl. Kôvq pralaiméjës stumbras iš kaimenë nepriimamas. Kaimenéje gyvûnai sëka pâskui vêdlj iř orientúojasi pagal kaimynu elgesj iř signalûs.*

kaimiētis, kaimiētē dkt. (2)

1. kaimo gyventojas: *Esù kaimiētis iř tuō labai didžiuojosi. Kaimiētis svečiāms apródē sāvo ūki. Stūdių mētais gyvenaū vienamē kamaryjē sù kaimiečiū. Kaimiētēs raistē reñka spañguoles. Ekonòminé krizé kaimiečiūs skaudžiaū pàveikē negù miestiečiūs.*
2. menk. sakoma apie neišsilavinusį, prasto skonio ir pan. žmogų, kuris nebūtinai kilęs iš kaimo: *Iš kuř tā kaimiēté išliñdo sintètine suknelė? Iš tō kaimiēčio neišmūši įsitikinimo, kād tik ūžsienyje galī geraī uždirbtī.*

kaimiētiškai prv.

1. taip, kaip kaimietis (1 r.), kaip būdinga kaimiečiams; sin. kaimiškai: *Mēs barščiūs vērdame paprastaī, kaimiētiškai. Jī išauklēta kaimiētiškai, senoviškai.*
2. taip, kaip kaimietis (2 r.), kaip būdinga kaimiečiams: *Atródyti [apsireñgti] kaimiētiškai.*

kaimiētiškas, kaimiētiška bdv. (1)

1. gaminamas, auginamas ir pan. kaime; sin. kaimiškas: *Kaimiētiškas kiaulēnos troškinys. Kaimiētiškos dúonos kēpalas. Nusipirkau kaimiētiškų lašinių. Mégstu kaimiētiškus valgiūs.*
2. būdingas kaimiečiams (1 r.): *Kaimiētiška šnekā [aprangā]. Kaimiētiškos dañnos. Māno anýtai būdingas kaimiētiškas, prāktiškas pôžiūris į gyvēnimą.*
3. menk. būdingas kaimiečiams (2 r.): *Naujieji turtuõliai tebérà trumparēgiškos iř kaimiētiškos priginties: jiē išaldo sāvo lešas statýdamies šešiölikos kambariū rūmus. Māne siùtina tóks kaimiētiškas makiāžas.*

kaimietiškumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaimietiškas 2: *Kaimietiškumas sù káimu šiaīs laikaīs nebérà susijęs. Manè nustēbino šiō miesto kaimietiškumas: šiaudiniāi stogaī, medinēs tvõros.*
2. menk. → kaimietiškas 3: *Pasàk stilistēs, tîkra žmogaūs kaimietiškumq atpažīnsite iš primityvaūs mägstymo iř atitiñkamos išvaizdos. Dažnaī miestiečiai klaidingai māno, kād tarmē – kaimietiškumo žénklas.*

kaimietukas, kaimietuké dkt. (2)

- dem. kaimietis 1: *Miestiečiū iř kaimietukų rungtynés. Kaimietukai yrà drovesnī neī miestiečiai. Kaimietukus nè taip leñgva jveikti.*

kaimýnas, kaimýnē dkt. (1)

- arti ko gyvenantis žmogus: *Māno láiptinés kaimýnē nuõlat kā nôrs skôlinasi. Kaimýnas artimēsnis ùž gimináitī (flk.). Kaimýnai vienas kitám pàdeda. Reikia skâtinti artimēsnj kaimýnų bendravimq. Kaip sutrámyti naktimis triukšmáujančius kaimýnus? | gretimas žmogus: Neknařk peř pâskaitq – pažâdinsi kaimýnq (juok.).*

kaimynáuti, kaimynáuja, kaimynávo vksm.

- (su kuo) kaimynu bûnant bendrauti: *Miêstuose žmónes neliñkē kaimynáuti. Mēs sù jaïs mažaī kaimynáujame. Ař jūs kaimynáujate sù tā šeimà iš gretimôs láiptinés? | sngr. (su kuo): Mēs sù juō bùvome kaimýnai, kaimynávomés. Kàs sù juō gâli kaimynáutis?*

kaimynělis, kaimynélē dkt. (2)

- dem. kaimynas: *Sveik!, kaimyněliai! Uželk, kaimyněli, svēcias búsi. Gál paskõlaintumei, kaimyněle, karùtj?*

kaimynijà dkt. vns. (2)

1. kuop. kaimynai: *Kaimynijà kiekviénq pavásarj tvařko āplinkq. Ī tévo láidotuves susiriñko visà kaimynijà. Medumi vaišinaū visq kaimynijq.*

2. KAIMYNYSTÉ: *Tikrai nenorečiau triukšmadarių kaimynijos. Jūsų kaimyniją aš labai vértinu. Kaimynijoje stātoma dár vienā piláité.*

kaimýninis, kaimýniné bdv. (1)

1. esantis kaimynystéje: *Kaimýninis nāmas [rajōnas]. Ī šī garāžą vāgys patēko išlaužę kaimýnio garāžo duris iš pramūšę sienoje skylę. Ligónis iš kaimýnines palātos jaū pasveiko. Dēl kāro šalyjē pabégeliai plūsta ī kaimýnines valstýbes. Įmonė pradéjo gaminti daugiau nāftos produkty, tūrinčiu pāklausq kaimýninėse rinkose. Šunis iš katēs gālima laikyti tūrīnt kaimýninių būtų pilnamēcių asmenų sutikimq.* • **plg.** gretimas, gretutinis, gretuminis.

2. būdingas kaimynams: *Gēro kaimýninio bendradarbiavimo sutartis. Kaimýniniai sántykiai privālo būti kuō geresni. Lātvija kviēčia pažīnti kaimýninę kultūrq.*

kaimynysté dkt. ppr. vns. (2)

buvimas ar gyvenimas greta, buvimas kaimynu, artumas gyvenamosios ar iš(si)dēstymo vietas atžvilgiu: *Palaikyti gerős kaimynystés sántykius sù NATO šalimis. Gyvētojų ramybę drūmščia naktinio klubo kaimynysté. Jis buvo nepaténkintas māno kaimynystè, bēt tō neparodē. Lietuvōs kaimynystéje áuga nērimas dēl paūkščių grīpo. Nenorečiau sù juō gyvēti kaimynystéje.*

kaimýniškai prv.

taip, kaip geri kaimynai; **sin.** draugiškai: *Kaimýniškai bendradarbiáujančios šalys. Mūsų šaliū politikai turētū kaimýniškai susēsti iš viskā aptařti. Ař nórīte gyvēti kaimýniškai iš saūgiai? Sù lātviais dēl jūros sienos, matyt, susitařsime gražiúoju, kaimýniškai.*

kaimýniškas, kaimýniška bdv. (1)

būdingas geriemis kaimynams; **sin.** draugiškas: *Kaimýniškas bendrāvimas. Kaimýniška pagálba [draugysté]. Kaimýniški šaliū sántykiai. Mūsų kāimo bendrúomenē yrā labai kaimýniška. Jiē buvo geri žmónēs, labai kaimýniški.*

kaimyniškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ **kaimyniškas:** *Kaimyniškumo dvasiā. Úzsienio šaliū patirtis ródo, kād kaimyniškumas – giñklas kūriant saūgiq eřdvę. Bendrúomenēje sténgiamēs ugdyti kaimyniškumo jaūsmq.*

káimiškai prv.

1. taip, kaip būdinga kaimui ar gyvenant kaime: *Erdvi káimiškai apstatýta virtùvē. Miestiētei buvo labai sunkū gyvēti káimiškai. Ji buvo santūriai, káimiškai pasipuôšusi. Vālgē jiē paprasta, káimiškai. Nórs ji gyvēna káime, bēt nē káimiškai.*

2. taip, kaip būdinga kaimo gyventojams; **sin.** kaimietiškai: *Jos pásakojimas pàprastas, káimiškai tiesūs. Jis buvo labai blaivaūs, káimiškai prāktisko prōto.*

káimiškas, káimiška bdv. (1)

1. gaminamas, auginamas ir pan. kaime; **sin.** kaimietiškas: *Káimiškas meduõlis [súris]. Káimiška dúona. Káimiška kiaušiniénē sù spirgais. Káimiški vištū kiaušiniai. Tuřguje pirkaū káimiškų bùlvii.*

2. būdingas kaimui, susijęs ar sietinas su kaimu: *Káimiška pirtis. Káimiški darbai. Káimiška mūzika [prozā]. Jis vilkējo paprastais káimiškais marškiniai. Rašýtojo kūryboje atpažīstame káimiškus motyvus. Múrijame káimiškas krósni. | **ivr.**: Káimiškoji rinkimų apygarda.*

3. būdingas kaimo gyventojams: *Sveikas káimiškas pôžiūris. Reñtis káimiška išmintimi. Jō káimiška núovoka čiā buvo bejēgē.*

káimiškasis tabákas

nuodingas vaistinis augalas, kurio lapai ir stiebai tinka rūkyti ir uostyti (*Nicotiana rustica*); **sin.** machorka: Káimiškasis tabákas yrà aštraūs kvápo, todél gáli búti naudójamas apsáugoti augaláms nuô kenkéjų. Káimiškajam tabákui auginti pariñkite saulétq viëtq iř derlingq diřvq. Káimiškojo tabáko seklos sudýgsta peř dvi saváites.

kaimiškùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaimiškas 2: *Gyvendami didmiestyje dažnai pasiulgstame tikro kaimiškumo. Kadà nustósi gedytis sávo kaimiškumo iř natúralumo?*
2. KAIMIETISKUMAS 1: *Nustebaū děl čionýkščių výrų kaimiškumo iř chamiškumo.*

kaimiùkas dkt. (2)

nedidelis kaimas (1 r.): *Kóks mielas kaimiùkas! Måno gimtasis kaimiùkas yrà pàts gražiáusias. Gyvenù mažamè kaimiukè.*

kaimùkas dkt. (2)

nedidelis kaimas (1 r.): *Kaimùkas – keli namai iř kapináités. Väsarq poiliavome tokiamè kaimukè prië ëzero. Peř ekspediciją aplaňkeme visùs parâpijos kaimukùs.*

káina dkt. (1)

1. verté pinigais: *Didmeniné [mažmeniné, valstybès reguliuojama, rinkos] káina. Didelés [mázos, palaňkios] káinos. Káinos kyla [áuga, kriňta, mažéja, didéja]. Numùšti [pakelti, užkelti, sumázinti, padidinti] kainq. Deréitis děl káinos. Kokià šių bátų káina? • plg. verté.*
  2. **šnek.** kortelé ir pan. su užrašu, kuriame nurodyta kaina; **sin.** kainoženklis: *Nupléšk nuo bátų pādo kainq. Iš švařko apýkaklés kýso káina. Pažiurék, kóks gamintojas aňt káinos parašytas.*
  3. nemalonùs dalykai, patiriami siekiant ko ar pasiekus káina: *Populiarùmo [šlovës] káina.*
- ◊ **bet kókia káina** žütbüt: *Ji sténgiasi bet kókia káina atkreipti į savè démesi. Àš tą sodýbq nusipiňksiu bet kókia káina. Bet kòkia káina siekeme atgáuti skôlq.*

kainávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kainuoti: *Pigùs mašinos kainávimas kélé įtarimq, ar ji gerà.*

kainélè dkt. (2)

dem. kaina 1: *Ohò, kokià kainélè! Kailinükai labai grázüs, tik kainélè pasiródé nemažà. Išgiřdus kainélę praëjo nóras piňkti motociklq.*

kainýnas dkt. (1)

susistemintas kainu ir tarifu rinkinys; **sin.** kainoraštis: *Paslaugû [prékių] kainýnas. Bázinių [mažmeninių] kainu kainýnas. Isigaliójo naujas automobilių priežiūros kainýnas. Sveikáatos ministèrija patvîrtino naujų kompensúojamujų váistų kainýnq.*

kainódara dkt. ppr. vns. (1)

prekių ir paslaugukainu formavimo procesas: *Kainódaros iř konkureñcijos reguliavimas. Tóbulinti váistų kainódarq. Liberalizúoti kainódarq váistų prekýbos srityjè. Vyriausybè negáli kištis į kainódarq.*

káinojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kainoti: *Tuřto káinojimas. Medienos káinojimo taisýklés. Už sùpirktas kiaulès specializúotos Lietuvôs įmonës atskaito pagal naujàs káinojimo taisýklès.*

kainóraštis dkt. (1)

KAINYNAS: Keisti kainóraštij. Reklamos paslaugų kainóraščio pavyzdys. Aviācijos bendrōvė pristato naują kainóraštij. Kaina sù nûolaida yrà nuródyta kainóraštyje.

kainoti, kainoja, kainojo vksm.

(kà) nustatyti kainą, vertę: Kainoti vertybinius pôpierius. Kiek kainojoji šiltą žąsi?

kainozòjus dkt. vns. (2)

Žemës geologinës istorijos era, prasidéjusi po mezozojaus ir besitësianti iki dabar:

Baigësi mezozojaus erà, prasidéjo kainozòjus. Kainozòjus – žinduolių klestéjimo erà.

Kainozòjaus pradžioje pasáulio geogrâfiné padétis skyrësi nuõ dabartinës.

kainózenklis dkt. (1)

kortelë ir pan. su užrašu, kuriame nurodyta kaina; sin. kaina: Pô prêkių pérkainojimo têko pakeisti daûg kainózenkliu. Prékës, kurioms táikoma nûolaida, yrà pažymëtos geltónais kainózenkliais. Nukiûpk nuõ naujû suknëliu kainózenklius.

kainúoti, kainúoja, kainávo vksm.

(kà, kam) turëti nustatyta kainą; sin. atsieiti: Kiek turëtu kainúoti puodëlis kavôs? Préké kainúoja dëšimt eûry. Kiek kainúoja obuoliai? Kambario nûoma studeñtams kainuôs nedaûg. | prk.: Kiek mán sveikatos kainávo šitas dárbas! Tù nejsivaizdûoji, kiek mûms neîvû kainávo tâs susitâikymas. Krëpšininko tráuma Krepšinio federâcijai gâli daûg kainúoti.

kaip¹ prv.

1. klausiant, kokiu bûdu ar kokiomis priemonëmis ir pan.: Kaip vágys patëko į bûtq? Kaip mësti rûkyti? Kaip elgtis prië stalo? Kaip rästi nórime dárba? Kaip išgyvénti pâvergtai taûtai?
2. klausiant apie bûkle, savijautą ir pan.: Kaip tâvo žmonôs sveikatâ? Ō kaip óras Palangojè? Kaip gyveni? Kaip šveñtête sâvo gimimo dienq?
3. reiškiant nustebimą: Kaip tû galéjai šitaip pasielgti! Kaip jîs drîsta tókiu tonù kalbëti sù viðsininku! Kaip, ařgi jûs nepapietáusite sù mumis?
4. prašant pakartoti, patikslinti, grasinant ir pan.: Kaip támsta pasakei? Paštù tâu knýgq siûsti, ař kaip? Tař kaip, eisi sù manimì ař nè?

kaip² jng.

1. vartojoamas prijungiant šalutinius papildinio ir kt. sakinius: Gál gerbiamâsis parlamentâras pasakýtu, kaip pragyvënti ûž dù šimtùs eûry peñsijos? Kaip pasakýsite, taip padarysime. Tîk aš vienas žinau, kaip viškas bûvo iš tikrûjû.
  2. (kartu su dll. tik) vartojoamas reiškiant išskyrimą: Niékas tenař daugiau neáugo, kaip tik skuûdûs berželiali. Tù niéko daugiau nesûgebi, kaip tik rëkti aňt pavaldiniû! Jîs niéko daugiau nenóri, kaip tik valgyti.
  3. vartojoamas reiškiant lyginimą: Báltas kaip sniëgas. Tâvo širdis kietâ kaip akmuõ. Pô keliônës buvaû kaip sùmuštas. Mës teñ praleidome nè daugiau kaip pûsvalandj. Elkis kaip laisvas žmogûs.
  4. vartojoamas reiškiant požymj: Jîs pagarséjo kaip geras gýdytojas. Jî geras žmogûs, bêt kaip mókytoja niékam vertâ.
- ◊ **kaip žinai** ž. žinoti.

kaip³ dll.

vartojoama stebintis, pabréžiant: Kaip tû klýsti taip manýdamas! Ō, kaip pâs jûs gražu! Kaip žydi óbelys šî pavâsarj!

◊ **kaip manè gývą matai** ž. matyti. **kaip gývas** ž. gyvas.

kaip antai iterpt.

vartojamas išvardijant; **sin.** pavyzdžiui, būtent: *Asmeninės apsaugos priemonės, kaip antai: pirmosios, kaukės iš panašiai. Tuo metu vienuolių suaktyvėjo, ēmė steigti naujus ordinai, kaip antai: jėzuitai, kapucinai iš kitų. Namuosė gausū elektrinių prietaisų, kaip antai: televizorius, kompiuteris, šaldytuvas, skalbimo mašinė iš kitų.*

kaipgi dll.

kaip (pabrėžiant): *Nėliečiau aš tavo knygų! – Kaipgi nėlietei, kąd jős sūjauktos! Skautai stovykloje? – Kaipgi bė jū? Kaipgi gražus rūtelių darželis!* ([flk.](#)).

kaip iš dll.

vartojama reiškiant netikrumą; **sin.** lyg, tarsi: *Jis kaip iš žadėjo atvažiuoti šį sekmadienį. Kaip iš pustytis ruošiasi. Kaip iš turėjo iškėpti dūona. Vaikas kaip iš pasveiko, lėsim iš darželį.*

kaip kąd jng.

vartojamas prijungiant lyginimo šalutinius sakinius; **sin.** tartum, lyg: *Ji atrodė, kaip kąd niuko nebūtų atsitikę. Išmokti šokti nerà taip leñgva, kaip kąd jūs mānote.*

kaipmàt prv.

labai greitai, tuo pat; **sin.** bematant, akimirksniu: *Tai išgirdę visi kaipmàt pralinksmėjo. Stàlas buvo nukráutas valgiais, o ištuštėję iñdai kaipmàt vél pripildomi. Keliukas išlytas bùna labai slidùs, neapsižiurési, kaipmàt atsidùrsi griovyjè.*

kaip matai prv.

KAIPMAT: *Põ tõ ïvykio tévaï kaip matai atsiémé vaikq iš mokýklos. Jéigu nè prižiürétojai, tokie „talkiniñkai“ kaip matai isshibègiotu. Põ výro mirtiés ji kaip matai apsigvvéno miestè.*

kaip mātant prv.

labai greitai, tuo pat; **sin.** bematant, akimirksniu: *Nuõ daugybës žvakių kambarys kaip mātant prišyla. Dubeneliš sviesto bùvo kaip mātant ištūstintas (suvalgytas). Jei prisileisi priešq peñ arti, jis kaip mātant išgiñs tavè eñnant.*

kaip ne kaip prv.

vargais negalais, šiaip ne taip, kaip nors: *Kaip ne kaip besiveñcianti ïmoné. Gál kaip ne kaip pabaigsiu ravéti dañžaq iki vâkaro. Kaip ne kaip nusigavome į tą miestą. Kaip ne kaip grąžinome skolq.*

kaip nòrs prv.

kokiui nors bûdu: *Añ ïmânoma tõ kaip nòrs išvénerti? Ji dëvi aptemptus ar kaip nòrs kitaip dëmesi atkreipiančius drabuziùs. Suimtieji neigé kaip nòrs susiję su nusikaltimù. Nugalétojus derétu pagerbtu iš kaip nòrs apdovanóti.*

kaipò jng.

1. **KAIP²(4 r.)**: *Žemës úkio ministèrija pristaté tabako kontrolës ištäymq, kaipò naudingq ekonòmikai. Kaipò idealistas jis tikéjo teisingumo pérgale.*

2. (su jv. tok) tikraja prieš tai pavartoto žodžio ar žodžių junginio prasme: *Šis filosòfas nioko neparâsé apié religiją kaipò tolkiq. Žmogùs yrà gamtôs dalis iš kaipò tokas turi paklûsti jós dësniam.*

kaip reikia prv.

1. tinkamai, deramai: *Jis nebùvo ankstesniame darbè kaip reikia jvértingas. Tai istòrija, kuriós atpásakoti kaip reikia aš nè nemóku.*

2. smarkiai, stipriai: *Tėvas išbarė sūnų kaip reikia, kąd neruošia namų darbų. Nedidelis kambarėlis būvo jaū kaip reikia išilęs. Snigo visq dieną kaip reikia. Pô susirinkimo gálvą skaûda kaip reikia.*

kaip reikiant prv.

1. tinkamai, deramai: *Nemóku kaip reikiant išdėstyti visų argumeñtu. Manaū, kąd kaip reikiant pasiruošiau diskusijai.*
2. smarkiai, stipriai: *Savaitgalį kaip reikiant pasiliinksminau. Paskutinę rugsejø savaitę oraî kaip reikiant atvėso. Komentatorius kaip reikiant supýkdë krepšinio aistruoliùs.*

kaipst, kaipsta, kaipo vksm.

1. KEIPTI 1: *Ligónė jaū visái kaipsta. Vaikas tiesiog akysè kaipo. Mamà nuõ dideliû váistų dòziu vis labiau kaipo.*
2. KEIPTI 2: *Nuõ didelio kařčio turistai ēmè kaipst. Maistù apsinuôdiję vaikai kaipo vienas pô kito. Žmonių miniojè negaliu ilgiau bûti – iš kaarto kaipst.*
3. KEIPTI 3: *Nuõ infekcijos narvè kaipsta triušukai. Neláisvèje laikomi ropliai kaipsta nuõ žarnu užsikimšimo. Vištų negálima laikytì ankštamè narvè, nès ima kaipst.*

kaip tik jng.

vartojamas pabrëžiant, akcentuojant, atkreipiant dèmesj; sin. bûtent: *Kaip tik vâkar pradéjome tyrimq. Àš kaip tik pasakýčiau priešingai. Paveikslêlyje kaip tik mâtome sénają pilj.*

Kairas dkt. vns. (2)

Egipto sostinë: *Kairas išsidéstës abipus Nilo iř dviejosè salosè. Egiptiečiai Kairą dažnai tapatina sù pačiu Egiptu. Kairè iř jõ muziejuose praléidome du dienàs.*

kairė dkt. (4)

1. kairioji pusè: *Sùkti į kairę draudžiama. Núotraukoje antrojè eilejè pîrmas iš kairës – àš. Kairéjè – ûpë, laukai, kalvos. Pérražiavę miesteli, kairéjè pamatýsite sodybq sù geltónai dažyta tróba. • plg. dešinè.*
2. kairioji ranka: *Vâlgysi [rašyti] sù kairè. • plg. dešinè.*
3. kairiosios partijos ir grupuotës; sin. kairieji: *Kâs laiméjø rinkimùs: dešinë, kairë ar ceñtras? Seîmo kairë nesùgeba sukûrti stabiliös áukštojo mókslo finansâvimo tvarkòs. Skirstymas į kairę iř dësinę politikoje nérà tikslùs iř neretai prieštarìngas. • plg. dešinè.*

kairéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kairëti: *Kairéjimo bangà. Politinis iř ekonòminis kairéjimas. Ar visúomenës kairéjimas yrà tik keliai į komunizmq? Redäktorius susirúpino dël žurnalo kairéjimo.*

Kairëliai dkt. dgs. (2)

kaimas Pakruojo rajone: *Nuõ Kairëlių iki Žeimëlio tik trys kilomètrai. Kairëliuose praléidau vâsaros atostogas.*

kairén jst.

komanda sukti ar pan. į kairę: *Lygiúok kairén! Výrai kairén, móterys dešinén! • plg. dešinén.*

Kairénai dkt. dgs. (1)

Vilniaus miesto dalis: *Kairénų dvarè išlikę restauruotas arklidžių pâstatas, malûnas iř rûmų pamatai. Kairénuose įsikûrusi dalis Vilniaus universiteto botânikos sôdo.*

kairéti, kairéja, kairéjo vksm.

darytis kairiųjų pažiūrų: *Põ rinkimų miestėlio seniūnas pamažu ēmė kairéti. Susisiekimo ministras vis pastebimiau kairéja. Kodėl prieškariu dalis Lietuvos rašytojų ēmė kairéti?* • plg. dešinéti.

Kairiai dkt. dgs. (4)

miestelis Šiaulių rajone: *Vakariniame Kairių pakraštyje telkšo ėžeras. Nuô Radviliškio sūkome į Kairiūs. Iš XIX a. pradžios dvāro sodýbos statatų Kairiuosė išliko tik pirtis.*

kairiarañkis, kiariarañkė dkt. (2)

kurio kairė ranka stipresnė už dešiniają; sin. kairys²: *Buvimas kairiarankiù turi iš pliusų, iš minusų. Pasaulyje daugėja kairiarañkių. Tikriems kairiarañkiams neleñgva iþrasti pérjungti pâvaras dësine rankà. Apië kairiarankiùs sklañdo daugybë gandù iš prasimânymų.* • plg. abirankis, dešiniarankis.

kairiarankysté dkt. ppr. vns. (2)

buvimas kairiarankiu; sin. kairiarankišumas: *Kairiarankysté – nè yda. Ilgq laikq kairiarankysté laikytा defektù að net ligà. Åš iesitikinusi, kad kairiarankystę lémia gënai.*

kairiarankiškùmas dkt. ppr. vns. (2)

KAIRIARANKYSTÉ: *Tëstas kairiarankiškùmu nustatýti. Kairiarankiškùmas – nerëtas reiškinys. Dukter̄s kairiarankiškumą pastebéjome labai anksti.*

kariau¹ prv.

labiau į kairę (1 r.): *Nutáikyk objektívą truputį kariau iš žemiau. Žiurekite pùslapio apaþioje, kariau ràsite nûorodą.* • plg. dešiniau.

kariau² prl.

(nuo ko, ko) varto jamas reiškiant vietą ar slinkti toliau, labiau į kairę: *Šienavome kariau nuo ēzero. Kariau këlio geltonåvo javai.* • plg. dešiniau.

kariáusiai prv.

labiausiai į kairę: *Núotraukoje åš kariáusiai. Dätaq ïraþykite kariáusiai ësančiame stulpelyje. Kám skirtà kariáusiai stóvinti këdë?* • plg. dešiniausiai.

kairieji dkt.

politinės partijos ar grupés, pvz., socialdemokratai, kurios savo veiklą grindžia visu žmonių lygybës, socialinio teisingumo ir visuomenės pažangos idéjomis: *Kairieji siekia suteikti vienódas ekonòmines galimýbes visiems gyventojams. Politinių pažiūrų skirstymas į kairiuosius iš dešiniuosius atsirådo Didžiosios Prancuzijos revoliuciøs laikaø.* • plg. dešinieji.

kairinis, kairiné bdv. (2)

susijës su kairiaja puse: *Kairinis kiřcio žénklas [kiřtis]. Kairinis pasviràsis brükšnys. Jé duris atidärant į savè vyriùs mâtome dešinéjè, tai iš dûrys yrà dešinìnës, jé kairejè – kairinës.*

kairinis kiřcio žénklas

kirčio ženklas (‘), kuriuo žymimas trumpas kirčiuoto skiemens balsis (pvz.: manè, bùvo, visas, pedagògas) arba tvirtapradé priegaidé mišriuose dvigarsiuose su i, u ir dvibalsyje ui (pvz.: pirmas, kùlti, kluïka): *Kairinis kiřcio žénklas râšomas iš kairës žemyn. Kirčiuotą skiemeni pažymék kairiniù kiřcio žénklu.* • plg. dešininis kirčio ženklas.

kairys¹, kairė¹ bdv. (4)

1. esantis toje kūno pusėje, kuri yra į rytus, kai stovima veidu į pietus: *Kairė kója [frankà]. Ištráukus daňtj, labai sutino kairys skrúostas. Griūdamà išsinarinaū kairj pētj. Jám lúžo kairė blauzdà. Kairėjè ausyjè jis bùvo įsivéres tris aūskarus. Juostélè segamà añt krūtinès kairėjè pùséje.* • plg. dešinys.

2. ppr. ivr. esantis kairėjè upés pusėje, atsisukus pasroviui: *Kairysis Nëmuno iñtakas. Seimo pástatas yrà kairiājame Neriës krantè.* • plg. dešinys.

3. ppr. ivr. kairiųjų pažiūrų: *Kairióji pártija [fräkcia, politiné ideològija]. Ař kairióji Vyriausybé výkdys mókesčių reformą?* | aukšt.: *Naujasis Seîmas gâli bûti gerókai kairësnis. Ankstèsné vyriausybé bùvo kairësné negù dabartiné. Mës niëko priëš palaikýti ryšius iř sù kairesniais, iř sù dešinesniais ûž mûs.* | aukšč.: *Patî kairiáusia – socialdemokrátų pártija. Jis yrà pâts kairiáusias Parlameñto narýs.* • plg. dešinys.
◊ **kairė kója iš lóvos išlipo žr. išlipti.**

kairys², kairė² dkt. (4)

šnek. KAIRIARANKIS: *Parduołuvii iř ímonių, prekiáujančių kairiáms skirtomis prêkémis, katalògas. Iki šiôl giñcijamasi, kodël tañpama kairiù. Esù kaire, bêt nuõ mažeñs tévař manè veñtē daûg kq darýti dëshine rankà.*

kairysis, kairióji dkt.

kairiųjų atstovas: *Kaï kuriosè situacijose àš radikalùs kairysis.* • plg. dešinysis.

Kairiškiai dkt. dgs. (1)

kaimas Akmenés rajone: *Kairiškių dvâras. Peř Kairiškius têka upêlis. Kairiškuose mokytojavaū trejùs metùs.*

kairùmas dkt. vns. (2)

→ kairys¹3: *Pažiūrû kairùmas. Politiné kairùmo ligà.* • plg. dešinumas.

kairuôlis, kairuôlé dkt. (2)

radikaliai kairiųjų pažiūrû žmogus: *Opozicijos plâkamas kairuôlis daûg padorësnis ûž daûgelj dešiniuþjû. Sunku giñcýtis sù kairuolè ministrè. Seîmo kairuoliùs nuvylé priimtos istätymo pâtaisos.* • plg. dešinysis.

kairuôliškai prv.

→ kairuoliškas: *Kairuôliškai nusiteikës deputâtas. Nereikia stebétis, kâd daûg žurnalistu elgiasi kairuôliškai. Prieškaryje bùvo nemažai kairuôliškai nusiteikusių žmoniû.*

kairuôliškas, kairuôliška bdv. (1)

bûdingas kairuoliams; išreiškiantis radikalias kairiåsias pažiûras: *Kairuôliškas laïkraštis. Kairuôliška koalicija [politika, programà]. Kairuôliškos pâžiûros [pártijos, reformos]. Kairuôliškų polîtinių jégû susivienijimas.*

kairuoliškùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kairuoliškas: *Vakaruosè kairuoliškùmas suvókiamas kaip pažangî oposicija. Rašytojas nè kañtq káltintas dël kairuoliškumo. Šiôs pártijos dabař atsiskleidé kairuoliškumù.*

kaisteléti, kaisteli (kaisteléja), kaisteléjo vksm.

(iš ko, nuo ko, kam) kiek išilti, įkaisti: *Nuõ alaûs fiš gédos] jám net skrúostai kaisteléjo. Nuõ atvirôs žaizdro ugniës kálviui akimirkniu kaisteli žandai.*

kaisti¹, *kaičia, kaitė vksm.*

1. (kā, kam) statyti ant ugnies ar viryklēs (indā), kad šiltū, virtū: *Kaičiù pilnq arbātinj.*

Pietūms *kaičiame púodq sriubōs.* | (kā, kam): *Laikas kaisti vakarienę. Kaisiu kā nōrs valgyti. Jaū kaisk kiaūlēms.*

2. šnek. greitai eiti, bēgti, važiuoti: *Kād kaičia, tai kaičia výras! Vaikai pāežere kaitē namō.*

kaisti², *kaista, kaito vksm.*

1. (nuo ko) darytis karštam, šilti: *Ākmenys kaito nuo sáulēs. Ijūngtas variklis īma kaisti.*

Ilgiaū padirbējus prādeda kaisti kompiūterio ekrānas. Jēi kójų blaūzdos bē priežastiēs kaista, raūsta, reikia kreiptis ī gydytojā.

2. gesti nuo šilumos ir drēgmēs; sin. šusti: *Sulýtas šiēnas kaista. Grūdaī [miltai] nevēdinami kaista. Ī kriūvq suverstā žaliā žolē greitaī prādeda kaisti.*

3. (kame) šilti, prakaituoti: *Smařkiai eidamas kaisti. Bégant kaito kaktā. Kójos bātuose kaista. Arklys greītai kaista, kiek pavažiūoji ī šlāpias.*

4. (iš ko, nuo ko) degti, rausti, raudonuoti susigēdus, supykus ar šiaip susijaudinus: *Merginā kaito nuo glamōniu. Skrūostai kaista iš džiaūgsmo. Aūsys kaito beklaūsant. Sesuō kaito kaip rōzē.*

◊ **ākys kaista** žr. akis.

kaistūvas dkt. (2)

indas (ppr. puodas su ilgu kotu) valgiui virti; sin. prikaistuvis: *Pridēginau kaistūvq.*

Sūltini patogū virti negiliamē emaliuotame kaistuvē. Púodus iš kaistuvus sudēk ī spintēlēs āpačią. Senovēs Kinijoje žmōnēs drabūžiams lýginti naudójo metaliniūs kaistuvūs, kuriuos pripildyda susmulkintos mēdžio angliēs.

kaiščiukas dkt. (2)

mažas kaištis (1 r.): Visi kaiščiukai tvarkingai sukaišioti. Siurbliai reikia devyniū milimētru stōrio kaiščiuko. Supyliau kaiščiukus ī déžutę.

káisenā dkt. (1)

įrankis kailiams kaišti: *Sù káisenā kailiadirbiai valýdavo káilius.*

káisenos dkt. dgs. (1)

kas nukaišta, nuskusta: *Klijai iš káisenų iš káulų. Sausū mēdžių káisenos būna plónos.*

kaišiadoriētis, kaišiadoriētē dkt. (2)

KAISIADORISKIS: Kitamē stālo tēniso pógrupyje panevēžiētē susiruñgs sù kaišiadorietē.

Kaišiadorių kultūros iš mēno centrē veikia parodā apiē jžymiūs kaišiadoriečiūs. Kalvarijos fútbolininkams nepavýko įveikti kaišiadoriēciū.

Kaišiadorys dkt. dgs. (3)

miestas Kauno apskrityje: *Pirmākart Kaišiadorių vařdas paminētas XVI a. pabaigojè. Prō Kaišiadoris eina Vilniaus–Klaipēdos automobilių magistrālē. Seniai buvaū Kaišiadorysē.*

kaišiadoriškis, kaišiadoriškē dkt. (2)

Kaišiadoryse ar jų apylinkēse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Studeñtų bendrābutyje gyvenau sù kaišiadoriškē iš zarasietē. Kaišiadoriškių fútbolininkų rýžtas namuosē iškovoti aňtrą pérgalę buvo didelis. Visi kaišiadoriškiūs iš miesto svečiūs kviēciami ī Šeimōs dienōs švenčtę Kaišiadorysē!*

kaišimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaišti 1: *Puřvo [pelēsių, sāmanų] kaišimas.*

2. → kaišti 2: *Pušū kaišimas priēš nusākinant.*

3. → kaišti 3: Káilių kaišimas – výrų dárbas. Žarnų kaišimą patikédavome senélei.

4. → kaišti 4: Klùmpiu kaišimo méistras.

kaišymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kaišyti 1: Pradiné berželių kaišymo prasmę pamirštā. | prk.: Savū žmonių kaišymai į jvairiás valdiškas dárbo vietás – nè naujéna.

2. → kaišyti 3: Vařtu kaišymas gélémis iř kitař žalumýnais.

3. → kaišyti 4: Tvorōs plyšių kaišymas. | prk.: Veřslo skylių kaišymas.

4. → kaišyti 5: Reikétu baüsti úž viëšq spjáudymą, špýgų kaišymą.

5. → kaišyti 7: Júostu pynimo, kaišymo iř audímo frankiai.

6. → kaišyti 8: Pareiškimu kaišymas.

kaišinéti, kaišinéja, kaišinéjo vksm.

(kä, kuo) vieną po kito pamažu kaišyti (1 r.) žalumynais: Jí mégo kaišinéti pavéikslus gélémis.

káišiojimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kaišioti 1: Pagaliukų káišiojimas į skylétą leñtą lăvina vařko jüdesius.

2. → kaišioti 2: Liežuvio káišiojimas.

káišioti, káišioja, káišiojo vksm.

1. (kä, i kä) po vieną kišti, déti i kā; sin. kaišyti: Págalius į ùgnj káišioju. Káišioti šiukšlès į konteinerj. Į duobelès káišioju kopüstų dáigus. Kodél pàts káišioji knygàs į lentýnà?

2. (kä, pro kä) dažnai rodyti kā iškišant: Vaikař gálvas prô duris káišioja. Ligónis èmè darýti grimasàs iř káišioti liežuví.

3. (kä, kam) nuolat, dažnai davinéti: Mótina súnui vis káišiojo geresniùs kàsneliùs. Tévař vaikáms iki šiöl káišioja pínigus | prk.: Sàvo patarimùs kám kitám káišiok.

◊ dantis káišioti juoktis, šaipyti: Åš rimtař kalbù, ô jís dantis káišioja. Ganà tåu dantis káišioti. kóją káišioti (kam) nuolat kliudyti, kenkti: Jís nesiliáuna mán káišiojës kóją.

Kařtais kolègos vienì kitíems káišioja kóją. liežuví káišioti nuolat jsiterpti, kištis i kitù kalbař: Nekáišiok liežuvio kuř nereikia. Káišioja liežuví niéko neišmanýdama. nósij káišioti

1. (i kä, pas kä) užedinéti, landžioti smalsaujant: Vaikař i virtùvè dažnai nosis káišioja. Jís vis káišioja nósij pàs kaimýnus. Kô vis káišioji nósij i tévo kařbarj? 2. kištis, smalsauti: Yrà tokiù, kurié visuř nósij káišioja. Káišioja nósij kuř nereikia. págalius káišioti (i ratùs)

(kam) kenkti, trukdyti dirbti: Káišioja págalius i suňkiai riédančio valstýbés vežimo ratùs. Kám káišiojate págalius į ratùs, kám rēzgate intrigàs? Nekáišiokime vienas kitám pagaliù į ratùs. Káišiojančiù págalius bùvo iř bùs. pô nósimi káišioti (kä, kam) jkyriai rodyti,

kartoti, pabréžti: Kám čià jõ pàvardę visiems káišioji pô nósimi?! Kô čià pô nósimi káišioji tą nutikimą? snápą káišioti (i kä) kištis, lësti: Nekáišiok snápø nè i sàvo reikalus.

kaišyti, kaišo, kaišé vksm.

1. (kä, i kä) vieną po kito kišti, smeigti, besti; sin. kaišioti, smaigysti: Berželiùs kaišyti į žémę. Jaū žirniai išdýgo, reikia vytelès į žémę kaišyti.

2. (kä, kuo) visą ar aplink nusmaigysti kuo nors: Láužo nuodégluliais kaišydavo laukùs, kàd gerař užderéty javař. Baidýklémis kaišaū bùlves, kàd šernai neraüsty.

3. (kä, kuo) puošti kaišiojant: Vartùs kaišo gélémis. Kryžiùs žalumýnais kaišydavo iř per Sekminès. | sngr. (kä, kuo): Merginos kaišydavosi kasàs gélémis.

4. (kä, kuo) kamšyti kuo nors (angas ir kt.): Kaišyti skylès [plyšiùs] pakulomis. | prk.: Ař lařkas dabař kaišyti ištätymu spragàs?

5. (kä, kuo) ne kartą iškišant, atkišant rodyti: Daraū mímikos pratimùs – kaišaū liežuví, išsproginù akis. Vaikinas iþrato špýgomis visùs kaišyti.

6. (kä, kam) šnek. ne kartą pakišti, atkišti: Vaikinai muzikúoja gâtveje iř praeïviams kepurès kaišo.

7. (kā, kuo) austi, megzti kā kaišojant, terpiant: *Audiniai, kaišyti áukso iř sidābro spalvū metalizúotais siūlais, sudāro prabangōs īspūdī. Lininēs stáltieses móterys kaišyavo vilnōniais spalvótais siūlais.*

8. (kā, pokā) ne kartā po truputj duoti: *Kaišo (atlýginimą) pō šimtēli kās saváitę – mán geriaū, kai visq sūmą sumóka iš kařto.* | neig. (ko, kam): *Nekaišyk vaikui saldainių.*

9. (kā) pakēlus (ppr. ilgo sijono kraštā) kaišioti už juosmens: *Eidamà peř šlāpiq plevaq kaišau sijōnq. Šeiminiňké vis kaišé prijuōstę.* | sngr. (kā): *Kaišyklis sijōnq, matai, kokiā rasā.*

◊ **dantis kaišyti** juoktis, šaipytis: *Kō dantis kaišai?! Niēko nesupraňta apiē modeřnu mēnq, o dantis kaišo iř vaidīna specialistę. pāgalius kaišyti (i ratūs) (kam) trukdyti, kenkti: Žinaū, kās kaišo pāgalius mán i ratūs. Spēju, kād ši īmonē iř jūms kaišo pāgalius i ratūs.*

kaišytinis, kaišytinė bdv. (1)

tam tikru būdu (kaišant) išaustas: *Kaišytinis audinys [gobelēnas]. Kaišytinės prijuōstės [jūostos].*

kaištēlis dkt. (2)

mažas kaištis (1 r.): *Pirmiáusia išgrēžkite sienoje skylę iř jkálkite medinj kaištēli. Mediniai kaištēliai gāli būti įvairių formų.*

kaišti, kaišia, kaišē vksm.

1. (kā, kam, nuo ko) grandant, gremžiant šalinti: *Āžuolo, alksnio žiēvę kaišdavo dažáms. Kaišia šeřkšnq [lēdq] nuo mašinos lángo.*

2. (kā, kuo) daryti pliką šalinant žievę, luobą, odą ir pan.; sin. lupti, skusti: *Skustūkas būlvéms kaišti. Šviežiās būlves kaišia peiliū.*

3. (kā, kuo) skutant, grandant šalinti viršutinj sluoksnj, valyti; sin. gremžti, skusti: *Kaištūvais kaišdavo naminių gyvulių iř žverių kāilius. Ódą kaišia nè išilgai, o skersai, kād netrūkinėt. Kaištas kāilis minkštēsnis. Žárna dēda aňt stalo iř kaišia neaštriū peiliū.*

4. (kā, su kuo) gaminti skaptuojant; sin. skobti: *Mediniūs rykūs kaišia. Sù kaišena kaišdavo šáukštus, gēldas, grēblius.*

◊ **kāilij kaišti** (kam, už kā) lupti, mušti: *Reiķs tāu kāilij kaišti už tókj dárba. Nenóriu kaišti kāilio, bēt kaip pamókyti už tókj elgesj?*

kaištinis, kaištinė bdv. (1)

susietas, sutvirtintas, sujungtas (su) kaiščiu: *Kaištinis úžraktas [laikiklis]. Stiklo plūošto kaištinis įklotas. Kaištinė skleñdē. Kuř galēčiau pasvērti kaištines tvirtinimo detalēs?*

kaištis dkt. (2)

1. įkišama tvirtinimo, jungimo ir pan. detalē: *Kúginis kaištis. Plastikinis [medinis] kaištis. Kovinės granātos kaištis. Siuōs klijūs gālima panaudoti pleištams, kaiščiams tvirtinti. Srieginius kaiščius gālima naudoti kaip aňtgalius.*

2. durų sklāstis; sin. velkē: *Rūsio dūrys tūri dù kaiščius. Seniaū nākčiai duris užsisklēsdavo kaiščiù. Surūdiļus sandeliuko kaiščius keišim naujais.*

3. krosniakaištis: *Kāmino kaištis.*

4. volē, kamštis: *Voniōs kaištis. Baigę léisti sūlq, skylę užkalēme mediniū kaišciū. Privati īmonē gaminā kaiščius. Kištukiniūs lizdūs uždeňkite specialiaiš kaiščiais, kād vaikai nejķištu metaliniū daiktū ař piřstu.*

kaištūkas dkt. (2)

1. mažas kaištis (2 r.): *Vōs spējau atitráukti tvárto dūrų kaištuką, vištos išlēkē i kiemq. Išeidamas užkišk āptvaro duris kaištukū.*

2. KISTUKAS: *Gýdytojai pātarē muzikántui peř repetīcijas iř koncertūs naudoti ausū kaištukūs.*

kaità dkt. (4)

kitimas, keitimas(is): *Kādrų kaità. Balšių [priebalsių, priegaidžių] kaità. Stebéti mētų laikų kaitą.*

kaitalýnè dkt. (2)

1. kaitaliojimas(is); sin. keitimas(is): *Mānoma, kād ḡimusiems pō svarstyklių žénklui būdinga dažnà nūotaikų kaitalýnè. Daūg nesusipratimų kylą dēl nesibaigiančios įstātymų kaitalýnés.*

2. žaidimas, kurio metu iš eilės šokama per pasilenkusius žaidėjus: *Žaisti kaitalýnę.*

kaitaliójimas dkt. ppr. vns. (1), **káitaliojimas** (1)

1. → kaitalioti 1: *Drabužių kaitaliójimas. Dāžnas automobilio kaitaliójimas pridāro papildomų išlaidų.* | prk.: *Draugų kaitaliójimas.*

2. → kaitalioti 2: *Istātymų [taisýklių] kaitaliójimas. Žiemōs iř vāsarovs laiko kaitaliójimas.* | sngr.: *Nūotaikos kaitaliójimasis. Kās lēmia temperatūros kaitaliójimqasi?*

kaitaliótì, *kaitaliója*, *kaitaliójo vksm.*, **káitalioti**, *káitalioja*, *káitaliojo*

1. (kā) nuolat, dažnai keisti, mainyti vieną kitu; sin. kaityti, keitinéti: *Kaitaliótì mārškinus. Krepšinio klubo saviniñkas toliaū kaitaliója trènerius.* | sngr.: *Kai kuriū veiksmāžodžių formų šaknysè kaitaliójasi i iř y.*

2. (kā) nuolat, dažnai keisti, daryti kitokj: *Kaitaliótì nuródymus. Kai kuriē politikai liñkē kaitaliótì pāžiūras.* | sngr.: *Kaitaliójasi vējo kryptis. Bè rīmtōs priežastieš kaitaliójasi nūotaika.*

kaitýba dkt. vns. (1)

to paties žodžio īvairių gramatiniaių formų (linksnių, asmenų, laipsnių ir kt.) darymas; sin. fleksija, kaitymas: *Žōdžių kaitýba. Kaitybos kaménas. Galūnēs iř priēsagos yrà kaitybos afiksai.*

kaitímàs¹ dkt. ppr. vns. (2)

→ kaisti¹ 1: *Pietū kaitimo mētas.*

kaitímàs² dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaisti² 1: *Šildytuvo [variklio] kaitímàs. Kompiùterio kaitímàs dēl vidujè prisikaūpusių dūlkių. Sugadintos áušinimo sistèmos nulémē spařtu atòminès jégainès reàktorių kaitímà.*

2. → kaisti² 2: *Grūdū kaitímàs dēl peř dìdelio drégnùmo. Miélés skáido sìlose ēsančią pieno rúgsti iř sùkelia jō kaitímà. Drérgno šiено kaitímà stābdo druskà.*

3. → kaisti² 3: *Kójų kaitímàs žieminiuose bātuose. Vaiko kaitímàs šiltamè kombinezonè.*

kaitymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kaityti 1: *Dárbo [drabužių] kaitymas. Mókytojų kaitymas niēko gēro nedúoda.*

2. → kaityti 2: *Nustatýtos tvarkòs kaitymas. Pamokų tvarkāraščio kaitymas.* | sngr.: *Orū kaitymasis.*

3. kaityba, fleksija: *Kalbōs dalių kaitymas asmenimis, skaiciiais, liñksniais, giminemis iř kt.*

kaitinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kaitinéti: *Igriso púodų kaitinéjimas.*

kaitinéti, *kaitinéja*, *kaitinéjo*

(kā, kam) dažnai kaisti¹ (1 r.): *Kám tū vis tā púodq kaitinéji?*

kaitinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kaitinti 1: *Vandeñs [pieno, sūlčių] kaitinimas.*
2. → kaitinti 2: *Saulės kaitinimas. Kaitinimo įranga.*
3. → kaitinti 3: *Kójų kaitinimas. Daržovių kaitinimas uždaramė indė yrą sudėtingas konservavimo būdas.* | sngr.: *Kaitinimasis pirtyje. Nesaikingas kaitinimasis sáuleje [soliāriume] nė visadà sveika.*
4. → kaitinti 4: *Aistrų kaitinimas. Politinės atmosferos kaitinimas.*

kaitinti, *kaitina*, *kaitino* vksm.

1. (kā, kame) daryti, kad kaistų² (1 r.), būtų karštas, karštesnis: *Gēleži [vārij] kaitinti.* Móteris stóvi pri ē krósniës i ū kaitina pienq. Kiek laiko kaitini obuolių sūltis? Váistiné žāliaua užpilamà vándeziu i ū kaitinama vérdančio vandeñs vonēléje. • plg. kaitrinti.
  2. skleisti karštij, kaitra: *Pe ū pāt̄ darbymetj prāgariškai kaitina sáulē. Kaitinamojoje lémpoje šviēsq skleidžia jkaitęs volfrāmo siūlēlis.* | (kā, kam, kieno) veikti skleidžiamu karšciu, kaitra: *Sáulē kaitina žmonéms [žmonių] gálvas [nùgaras].*
  3. (kā, kame) veikti karšciu, laikyti karštoje aplinkoje: *Kaitinti sānarius pirtyje. Nuō péršalimo žmónes gaūsiai gēria kárstus skysčiūs, kaitina kójas karštamè vandenyje.* | sngr. (kame, prie ko, prieš kā,) naudotis karšciu, kaitra, būti karštoje aplinkoje: *Mùdu kaitinamés sáuleje [pri ēs sáulę] aňt kalnēlio. Ypač daug žmonių paplūdimyje [pri ē ūzero] kaitinosi sekmādienj. Pakürenaū piřt̄, kaitinausi (jojē), máudžiausi.*
  4. (kā) kelti, žadinti jausmus, pojūcias, įtampą ir pan.: *Kaitinti vaizduotę. Nóras laiméti [frizika] kaitina kraūjq. Pùbliką kaitino smágus ritmai. Jā kaitina prisiminimai. Žiniāsklaida [kaļbos, giñčai] tīk kaitina atmosferą.*
- ◊ akis kaitinti (prieš kā) kęsti gédą, rausti iš gédos: *Padāro kā duktē, ō mótila pri ē visūs tūri akis kaitinti.*

kaitintūvas dkt. (2)

prietaisas kaitinti: *Elektrinis kaitintūvas. Lituõklio kaitintūvas. Keliõninis vandeñs kaitintūvas. Kaitintuvè ištirpinkite vāškq.*

kaityti, *kaito*, *kaitē* vksm.

1. (kā) nuolat, dažnai keisti, mainyti vieną kitu; sin. kaitalioti, keitinéti: *Kaitaū dárba.* *Kaitýti mårškinius [kójines].*
2. (kā) nuolat, dažnai keisti, daryti kitokj: *Kaitýti įprastą mókestj [testameñtą].* Prekybininkai dažnai kaito maisto produkty káinas. | sngr.: *Ora ī kaitosi.*
3. sngr. (su kuo) nuolat užleisti vietą kitam, keistis: *Ař vís taip kaitýsis šaltis sù šiluma?* Kiek dár gāli kaitytis sniegas sù lietumi?
4. (kā, kuo) vardytu paradigmą sudarančias žodžio lytis (linksniuoti, asmenuoti ir pan.): *Kaitýti veiksmāžodj. Lietūvių kalbojè daiktāvardis kaitomas liñksniais, giminémis, skaičiais.*

kaitlentė dkt. (1)

Įmontuojama plokštės pavidalo viryklė: *Dùjiné [elektriné] kaitlentė. Nemókamas kaitlenčių pristatymas. Taip kriáuklés i ū kaitlentés turéty būti nè mažesnis kaip devýniasdešimties centimètrų atstumas. Pardúodu mažai naudótą elektrinę kaitlentę.*

kaitrà dkt. vns. (4)

didelė šiluma; sin. kaitruma, karstis: *Kaitrōs išdēginti týrai. Išėjo ī kaitrą. Kaitrai atspärūs plienai.* Mégti sáulēs kaitrą. Dēginanti [svilinanči] vásaros vidùdienio kaitrą. Prāgaro kaitrā alsúojantis paplūdimys. Kaitrā labai pavojinga vyresnio ámžiaus žmonéms i ū vaikáms. Kaitrā i ū pavésyje buvo nejmānoma. Pe ū kaitrą būna daug gaisrų.

kaitréjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kaitréti: *Sù sáulēs kaitréjimu padaugēja iř alpim̄. Dienōs kaitréjimas várgino kēlininkus.*

kaitréti, kaitréja, kaitréjo vksm.

darytis kaitresniams: *Vidùrdienj sáulé kaitréja. Órui kaitréjant nebùvo kuõ kvépúoti.*

kaitriai prv.

1. → kaitrus 1: *Sauluté kaitriai šildo žēmę. Kaitriai liepsnójo láužo liepsnà.* | aukšt.: *Sáulé kaitriaū išildé žēmę. Láužas vis kaitriaū liepsnójo.* | prk.: *Šiós miῆtys dár kaitriaū ūzdege žmoniū širdysè keřsto troškimq.* | aukšt.: *Tai vienas maloniáusių mētų laikū, kai kaitriáusiai šviečia sáulé, dienos ilgiáusios.*

2. → kaitrus 2: *Šiós málkos lengvai užsídega, kaitriai dēga.* | aukšt.: *Kietà mediēna dēga kaitriaū.* | aukšt.: *Uosinės iř beržinės málkos dēga kaitriáusiai.*

kaitrinis, kaitriné bdv. (2)

skleidžiantis kaitrą ir švesą: *Kaitriné lempùté. Kaitrinis šviestùvas [lémpos elemeñtas]. Kaitrinis paviřsius. Kaitriniai šviesös šaltiniai. Kalédiné kaitrinių lempucių girlianda.*

kaitrinti, kaitrina, kaitrino vksm.

(kā) daryti kaitrą, kaitresni: *Sáulé kaitrina pāplūdimio smēlį. Liepsnà kaitrino židinio grotelès.* | prk.: *Tolimi kraštaî visadà kaitrino búsimo poëto vaizduôtę.* • plg. kaitinti.

kaitris dkt. (2)

kaitrumas, įkaitimas, karštumas: *Džēmą virkite keliuosè púoduose aňt skirtingo kaitrio ugniës. Šlapioms málkoms trüksta kaitrio.*

kaitrólaidis dkt. (1)

tech. oro šildymo įtaisas; sin. kaloriferis: *Kaitrólaidis pùčia šiltą órq. Kai kurių šilumvežių kabinose bùvo nusprésta įmontúoti kaitrólaidžius.*

kaitróvamzdīs dkt. (1)

tech. garo katilo vamzdīs, kuriuo iš kūryklos eina kaitra: *Kaitróvamzdžių vožtuvai. Automātinis kaitróvamzdžio vālymas.*

kaitrumà dkt. ppr. vns. (3^b)

kaitriausias laikas; sin. kaitra, karštis: *Didžiáusia kaitrumà būna líeos ménesi. Dabař laukè pati kaitrumà. Stóros námo sienos negalejø apsáugoti nuõ kaitrumoſ.*

kaitrùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaitrus (2 r.): *Málkų kaitrùmas. Kuro rúšys skiriamos pagal kaitrùmq.*

2. karštumas, įkaitimas, kaitris: *Nustatýti kaitrùmq rankà. Sumázinti kaitvietés kaitrùmq.*

kaitrùs, kaitri bdv. (4)

1. kaitinantis, labai karštas: *Kaitri ugnis. Kaitri vásaros dienà [sáulé]. Kaitrùs sáulés spinduliai. Sáulé šiuo metu dár nérà kaitri.* | aukšt.: *Nét kaitriáusiomis vásaros dienomis aš nejdegu.*

2. teikiantis daug šilumos: *Kaitrios málkos. Pušis yrà pakankamai kaitri iř ganà pigi.* | aukšt.: *Maūmedis kaitrùs mēdis, ážuolas dár kaitrèsnis. Reikia kaitresnës krósnięs, kâd apšildytu didësnj námq.* | aukšt.: *Ažuolinés málkos yrà pácios kaitriáusios.*

3. aistringas, karštas: *Kaitrùs balsas. Kaitri méilé.* | aukšt.: *Vakarélis žáda búti kaitrèsnis.*

kaitulys¹ dkt. vns. (3^b)

karštis, kaitimas: *Alpēti nuō kaitulio. Kaitulys mūšē jām ī veidq. Móterj āpēmē kaitulys nuō kaimynu žvilgsniu.*

kaitulys² dkt. (3^b)

1. galvos sukimasis, svaigulys: *Ligónis skündžiasi galvōs kaituliu. Kaitulj gāli sukēlti māžas cūkraus kiēkis kraujyjē.*

2. kaspinuočių lervų sukeliamā avių smegenų liga, kuria sergant sutrinka elgsena, atsiranda traukuliai; sin. kvaitulys, sukinys: *Āvinas kaituliu sūkasi. Kaitulys panašus ī kárvių kempinligę. Kaituliu seřganti avis prarañda orientāciją, keñčia nuō niēžulio, nusitrina vilnq.*

◊ **kaip avis kaituliu** žr. avis.

kaitumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaitus (1 r.): *Paklaidōs [finánsinių sýnaudų] kaitumas. Rinkéjų elgsenos kaitumas.*

2. TARNYBINIS KAITUMAS: *Valstybės tarnáutojų kaitumas. Pérkelti ī kitās pāreigas tarnýbinio kaitumo pāgrindu.*

kaitūs, kaiti bdv. (4)

1. kuris yra nepastovus, lengvai keičiasi; sin. nepastovus: *Šiuolaikinis mēno pasáulis yrà nepaprastai īvairùs iř kaitūs. | aukšt.: Vandeñs mēginiai imamì iš gruñtinio vandeningojo slúoksnio, kuriö sudétiš yrà kaitësné. | aukšč.: Šis rodiklis yrà kaičiáusias.*

2. lengvai keičiamas: *Kaitūs parāmetras. Kaičiös sudétiš orkèstras. Reklāminiai steñdai sù kaičiá informacija.*

kaītvietė dkt. (1)

viryklės viršaus kaitinamoji vieta: *Kaītvietės skersmuõ. Dviejų kaītviečių viryklė. Ketaūs kaītvietės léčiaū kaista iř léčiaū atvésta.*

kaizerinis, kaizerinė bdv. (2)

kaizerio vadovaujamas ar jam vadovaujant vykdomas: *Kaizeriné kariúomené. Kaizeriniai okupántai. Kaizeriné okupācija. Káime apsistójo kaizerinių kareivių dalinys.*

káizeris dkt. (1)

1. vns. Romos imperijos ar Vokietijos monarchinės valstybės valdovo titulas: *Šventōsios Ròmos imperijos imperātoriai savè vadino káizeriais.*

2. ta titulą turintis asmuo: *Vokietijos káizeris Vilhelmas II lañkési Vilniuje. Káizerio tišklaš bùvo atsikariáuti Šveicārijq. Pópiežiaus priešai Liùdvikq IV karūnávo Ròmos káizeriu.*

kajùtė dkt. (2)

miegamoji arba gyvenamoji laivo patalpa: *Dviviètē [keturviètē] kajùtė. Laivui pradéjus skësti jis miegójo sàvo kajùtéje. Jeigu keliáusite laivù, išsiriñkite tiñkamq kajùtę. Priëš kruizq apžiûréjome veŕslo klásés dvivietès kajutès.*

kajutkompānija dkt. (1)

laivo patalpa vadovybės pasitarimams, poilsui ir pan.: *Niékam nemätant kyštelejau nósí ī kajutkompāniją. Kajutkompānijoje įrengtā palydôviné televízija.*

kákā¹ jst., kakà

1. vartojuamas mažą vaiką skatinant tuštintis: *Darýk kákā!*

2. vartojuamas pasibjauréjimui, šlykštējimuisi reikšti: *Neimk, čià kákā! • plg. fu.*

kakà² dkt. (2)

euf. išmatos: *Iminti į šuňs kāką. Šuňs šeiminiñkas privālo suriñkti sàvo augintinio kakàs.* • plg. kakalas, kakas.

kākalas dkt. (3^b)

euf. išmatos; sin. kaka, kakas: *Šuňs kakalų pilnos tarpùvartés. Jei bjaurù šuňs kākalus pačiám susiriñkti, taī reiškia, kād tāu iř šuňs nereiškia.* • plg. kaka, kakas.

kakarieku išt., **kakarieku**

vartojoamas gaidžio giedojimui pamègdžioti; sin. kakarieku: *Gaidýs tič kakarieku añt tvorōs.*

kakarykū išt.

vartojoamas gaidžio giedojimui pamègdžioti; sin. kakarieku: *Káime rytè giñdisi kakarykū – taī gaidžiai. Gaidýs sparnaïs suplasnójo iř kakarykū užgiedójo.*

kakariné dkt. (2)

menk. gerklė, balsas: *Kakariné užkimo. Užčiáupk kakarinę, mûsé jskris. Žmónés turi apiẽ ką nôrs kalbēti vien tám, kād jū kakarinés neužsitráuktu.*

◊ iš visös kakarinés smarkiai: *Nerék iš visös kakarinés, mës nekurti. **kakariné ládyti** žr. laidysti. **paléisti kakariné** žr. paleisti. **kiek kakariné léidžia** garsiai (šaukti, rëkti): Výras plýšavo kiek kakariné léidžia. **užčiáupti (kám) kakariné** žr. užčiaupti. **laikyti kakariné užčiáuptą** žr. laikyti.*

kākas dkt. (3^b)

euf. išmatos; sin. kaka, kakalas: *Vaiko kākas tañsiai žaliōs spalvōs. Iř vël į šuňs kāką ilipai!*

kakavà dkt. vns. (2)

1. kakavmedžio pupelių milteliai, vartojoami šokoladui, gérimumi ir kt. gaminti: *Isidék į puodëli kakävos, cùkraus iř užpilk vérdančiu píenu. Į sausañių têslą dedù šaukštëli kakävos.*

2. iš tų miltelių gaminamas karštas, saldus rusvos spalvos gérimas: *Bâlinta kakavà. Žvařbų rýtq nérà niéko geriaū ùž puodëli karštòs kakävos. Močiùtē vaišino anükùs kakavà iř bandélémis.*

kakävinis, kakäviné bdv. (1)

1. pagamintas su kakava: *Kakävinis tòrtas [pyrágas]. Kakäviniai irìsai [sausañiai]. Mégstu iř vanilinius, iř kakävinius ledùs.*

2. kakavos spalvos: *Priē mélono pálto netiks kakäviniai bâta. Pasipuõšiu júodu sijonù iř kakävine palaidinè.*

kakavýtē dkt. vns. (1)

dem. kakava 2: *Išvirsiu tāu kakavýtēs. Ař dár išgérssi puodëli kakavýtēs? Ipìlk píeno į kakavýtē.*

kakävmedis dkt. (1)

nedidelis visžalis Amerikos atogrąžų medis, iš kurio sèklų gaminama kakava, šokoladas, aliejus (ppr. tikrasis kakavmedis, *Theobroma cacao*): *Kakävmedžiai iš pradžių áugo tič tròpiniuose Vidurio Amèrikos miškuose. Kakävmedžių vaísiai vértinami iř dël sèklų, iř dël sultingo bei kvapnaūs minkštimo. Kakävmedžius gálima auginti iř namuosè šviesiojè vietoje.*

kākinti, kākina, kākino [vksm. euf.](#)

1. (kā, ant ko) daryti, kad kakotų, tuštintus: *Vaiką kākina aňt puoduko.*

2. [sngr.](#) atlikti gamtos reikalą: *Dirglūs kūdikis suňkiai kākinasi.* • [plg.](#) kakoti, šikti, tuštinti.

kaklājuostē dkt. (1)

ant kaklo kabinama juostelė telefonui, raktams ar kam kitam pasikabinti: *Reklāminē kaklājuostē sù īmonés üzrašu [logotipu]. Kaklājuostē – populiarusias konfereñcijų, semināry, muzikinių, spōrto renginių identifikāciniis žénklas.* • [plg.](#) kaklaskarē.

kaklāraištis dkt. (1)

tam tikros formos, nevienodo pločio šilkine ar kitos medžiagos juosta, parišama specialiu mazgu po marškinę apykakle kaboti ant krūtinės: *Šilko [austinis, pintinis] kaklāraištis. Kaklāraiščio segtukas. Pri ē kostiumo reñginio vedéjas ryšéjo stilingą kaklāraištį. Kaip gražiai užrišti kaklāraištį? Didelis įvairių spalvų iř rāštų kaklāraiščių pasirinkimas.* • [plg.](#) varlytė, peteliškė.

kaklāryšis dkt. (1)

KAKLARAISTIS: *Ryškiūs vienpalviūs kaklāryšius reñkasi výrai, trýkštantys gyvēnimo džiaugsmu. Irāno kirpējams uždrausta aptarnauti klientus, rýšinčius kaklāryšius ař varlýtes. Daugumà jaunū výru nemóka užsirišti kaklāryšio.* • [plg.](#) varlytė, peteliškė.

kāklas dkt. (4)

1. kūno dalis, jungianti galvą su liemeniu: *Stóras [filgas] kāklas. Púolé aňt kāklo (apsikabino).* Žiūri, ištieseň kāklus (susidomėjė). Kāklo óda plonà iř jautri. Vis labiau várGINA stíprūs kāklo iř pečių skausmai. Kāklas yrà jaunystés, sveikatos iř grôžio atspindýs. Žirâfos tokių ilgū kāklų naturejo, kakla iř palaiapsniui. | ši gyvûno kūno dalis, vartojama maistui: *Képtas ánties kāklas. Kimšti žqasū kāklai.*

2. drabužio dalis apie kāklą; [sin.](#) apykaklę: *Marškinėlių [pálto] kāklas. Marškinelių kāklas greit išsitañpē.*

3. ko nors dalis, pramenanti šią kūno dalį: *Iskilo bùtelio kāklas.*

◊ **akmuõ põ kāklù** [žr.](#) [akmuo.](#) **aňt kāklo atsisésti** [žr.](#) [atsisésti.](#) **aňt kāklo kártis** [žr.](#) [kartis.](#) **i kāklą pilti** [žr.](#) [pilti.](#) **iki (ligi) kāklo** 1. labai daug (yra, turi ko): *Turiù laiko iki (ligi) kāklo. Darbū iki (ligi) kāklo. Mûms niéko netrûksta – visko tûrime iki (ligi) kāklo. Pardauotuvése dažū iki (ligi) kāklo.* 2. sočiai (privalgé, prigéré): *Privâlgiau žuvû iki (ligi) kāklo. Visi prisirijome iki (ligi) kāklo.* 3. labai (jsiskolino, jsiskolinęs): *Aš jám jsiskolinau iki (ligi) kāklo. Skolû turiù iki kāklo.* **kilpä aňt kāklo nérti** [žr.](#) [nerti².](#) **kilpä aňt kāklo užnérti** [žr.](#) [užnerti.](#) **peilis põ kāklù** [žr.](#) [peilis.](#)

kaklāskaré dkt. (1)

ant kaklo rišama skarelė: *Užsirišti [nešiöt] kaklāskare. Põ truputj kaklāskares prâdeda nešiöt iř veřslo žmônës. Kaklāskaré sükuria prašmatnùmo iř nerûpestingùmo īspûdi.* *Įprastą kaklāraištį vestuvii dieną gâlima pakeisti kaklāskare.* • [plg.](#) kaklajuostē.

kaklēlis dkt. (2)

1. [dem.](#) kāklas 1: *Vaiko kaklēlis labai paraûdo iř sutîno. Nâkciai sūnaüs kaklēli apvyniójau šâliku.* | *Kepti vêzių kaklēliai tešlojè.*

2. kas panašu į mažą kāklą (kokio daikto dalis): *Dantiës [gimdôs] kaklēlis. Kûro užpylimu angös kaklēlis. Iskîles stiklainio kaklēlis. Bùtelis plačiù kakleliù.*

kakliniñkas dkt. (2)

1. dirželis šuniui ant kaklo; [sin.](#) antkaklis: *Odînis šuñs kakliniñkas. Užsek šuniui kakliniñką.* Prâtinu šûnj váikščioti sù kaklininkù. Siekiant paleñgvinti dresâvimą iř padidinti jõ efektyvumą imta naudotî elektriniüs kaklininkûs.

2. diržas ar pantis, kurio vienas galas rišamas arkliui ant kaklo, o kitas prie vežimo grąžulo: *Kakliniñkai turi dù galus sù kilpomis. Užmáuk arkliáms añt kāklo kaklininkùs. Kakliniñkas krís añt sprándo* (flk.).

kaklinis, kakliné bdv. (2)

1. esantis kakle: *Kaklinis neřvas [šónkaulis]. Stùburo kakliné dalis.*
2. rišamas ant kaklo: *Kaklinis šuñs diřzas.*

kakliùkas dkt. (2)

1. dem. kaklas 1: *Ilgas [láibas] kakliùkas. Vaikui išbertas kakliùkas. Išléido vaïkà į darželi plikù kakliukù. | Virti vištų kakliukùs.*
2. dem. kaklas 3: *Ašiès [vēleno] kakliùkas. Jis išsitráuké bùtelj iř geraí patráuké iš kakliuko.*

kakofònija dkt. vns. (1)

nedarnus, chaotiškas atsitiktinių garsų junginys, rėžiantis ausj skambéjimas: *Skliñdantys garsai mán vis labiaū prìminé kakofòniją, o nè simfòniją. | prk.: Gātvés garsų kakofònija. Objektyviàs nepriklaûsomas komisijos išvadas užgózé politiné kakofònija.*

kakofoniškai prv.

nedarniai, rėžiant ausj: *Kakofoniškai gróti [skambéti].*

kakofoniškas, kakofoniška bdv. (1)

nedarnus, rėžiantis ausj: *Kakofoniška mùzika. Kakofoniški garsai. Kakofoniškas mùzikos gaûsmas.*

kakóti, kakója, kakójo vksm.

euf. (i kà) tuštintis; sin. kakintis: *Vienas vaïkas nórì kakóti, añtras sisióti, trëcias prâšo iškëpti blynukù. Mâno trijû mêtų sùnùs vis dár kakója į kélnes. • plg. kakinti, šikti, tuštinti.*

kakšéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kakšéti: *Tebùvo girdéti šáukštų kakšéjimas į dubenų kraštùs.*

kakšéti, kàkši, kakšéjo vksm.

(kuo, su kuo, kà, i kà) taukšéti, kaukšéti, paukšéti: *Genýs ēglę snapù kàkši. Karvëlis sù snapù kakšéjo į palángę.*

kakšnóti, kakšnója, kakšnójo vksm.

(kuo, su kuo, kà, i kà) negarsiai kakšéti, kaukšéti, taukšéti: *Genýs snapù kakšnója į mëdij [mëdij]. Vaikai sù pieštukais kašnójo į stalùs.*

kàkšt išt.

vartojamas nestipraus sudavimo ar atsitrenkimo į žemę įspûdžiui pavaizduoti: *Kàkšt per nagùs. Kàkšt kiaušinis añt grindų. • plg. kaukšt.*

kàkštéléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kakštéléti: *Kàkštéléjimas vaikui délnu per ùžpakanlj problémų neišsprës. Leñgas kàkštéléjimas plaktukù per riešutą.*

kàkštéléti, kàkšteli (kàkštéléja), kàkštéléjo vksm.

(kuo, kam, i kà, per kà) kiek suduoti; sin. kaukštéléti, takštéléti, tekštéléti: *Kàkštéléjo šáukštu jám per kàktą [i kàktą]. Susineñvinęs kàkštéléjo šakutè į lëkštę.*

kaktà dkt. (4)

veido dalis aukščiau akių: Aukštà [žemà] kaktà. Spuoguota kaktà. Į dūrų stäktą prasiskéliau [susímušiau] kaktą. Kaktà sienos nepramùši (flk.). Iš kaktòs sviesto netèpsi (flk. patariama nesižavéti vien grožiu).

◊ **ākys išlipo añt kaktòs** žr. akis. (**nèt**) **ākys iššóko añt kaktòs** žr. akis. **ākys išviðto añt kaktòs** žr. išvirsti. **ākys lipa añt kaktòs** žr. akis. **ākys lipa iš kaktòs** žr. akis. **añt kaktòs neparaþýta** žr. paraþyti. **kaip ākj kaktojè** žr. akis.

kaktélè dkt. (2)

dem. kaktà: Vaiko kaktélè paraûdusi iñ karštà. Mótina glóstë súnaûs kaktélè.

kàkti¹, kañka, kâko vksm.

(kur, i kà) vykti, keliauti: Reikia namô kàkti. Niêko neláukusi kaksiù iñ sóstinę.

kàkti², kañka, kâko vksm.

(ko) užtekti, pakakti; sin. ganéti: Dúonos kankù visadà. | beasm. (ko, kam): Paválgyti [pinigû] mûms kâkdavo. Kiek turiù, tiek mán kâks. Nekâks, taiñ nusipiðksiu [pasiskôlinsiu]. Kâks kâtei védaro (flk.).

kaktíaulis dkt. (1)

kaktos kaulas: Kaktíaulis bevéik siekia pakáuši. Skîlo viršutiné kaktíaulio dalis. Smařkiai súmušiau kaktíaulij. Kaktíaulyje yrà akiduobés.

kaktínis, kaktiné bdv. (2)

esantis prie kaktos: Kaktinis sinusitas. Kaktiné galvôs smegenû dalis. Kaktinio nervo [raumeñs] uždegimas.

kaktýté dkt. (1)

dem. kaktà: Mergáité iñ stalo kamþq susímuþe kaktýtę. Añt kaktýtés iššóko guñbas. Prispáudę kaktýtes prië lángo stiklo vaikai láuké pareinant mamôs.

kaktómuþa¹ prv.

1. akis iñ akj, visai priešais, iñ labai arti: Išéjaü iñ koridoriu iñ kaktómuþa susidûriau sù bendrâbuþio komendânte.

2. priekiu, priekine dalimi: Jõ vairúojamas automobilis išvažiavo iñ prieþingą eismo júostą iñ kaktómuþa réžesi iñ kitq automobili.

kaktómuþa² dkt. ppr. vns. (1)

susidûrimas kaktomuþa¹ (2 r.): Prië Klaipédos – kraupi kaktómuþa. Kaktómuþq sù gätvës apšietimo stulpù liûdijo vieno iñ automobilio keleivių praskeltà kaktà. | prk.: Kaktómuþa sù sâvo likimù. Prezideñtas atsisâko kaktómuþos sù valdançiąja koalicija.

kaktómuþais prv.

KAKTOMUSA¹ 1: Susitikome kaktómuþais, bët àš jõs nekálbinau. Sù mókytoja bažnýcioje susidûriau kaktómuþais.

kaktómuþiþkas, kaktómuþiþka bdv. (1)

tiesmukas: Kaktómuþiþki kláusimai. Mûs pribloþké kaktómuþiþkas jõ elgesýs.

kaktómuþom prv.

KAKTOMUSA¹ 1: Eïdamas iñ sâvo dárbo kabinèto jis kaktómuþom susidûré sù kažkokia móterimi. Nórs abù susitikome kaktómuþom, jis manës nepažino.

kaktómušomis prv.

KAKTOMUSA¹ 1: *Susidūrimas tařpduryje kaktómušomis.*

kāktusas dkt. (1)

dažnai belapis, mēsingas, ppr. dyglio uotas dykumų, pusdykumių ir vazoninis augalas
ppr. puošnais stiebais ir žiedais: Švelnaūs aromāto žaliójii arbatà su kāktusų žiedais.
*Dygliai – pakitę kāktusų lāpai. Kāktusams reikia specialaus žeminių mišinio. Kāktusus
lāistykitė saikingai.*

kaktusēlis dkt. (2)

mažas ar jaunas kaktusas: *Kaktusēliai sukróvė žiedus. Pilnas vazónas priáugo kaktusēlių.
Laikas pérsoninti kaktusēlius.*

kaktusiné¹ dkt. (2)

indas kaktusams sodinti arba jų vazonéliams sudėti: *Nusipirkau plastikinę kaktusinę. I
kaktusinę sutalpinaū visūs kāktusus. Kaktusinėje prisiveisė muselių.*

kaktusininkas, kaktusininké dkt. (1)

kaktusų augintojas: *Kaktusininkų konfereñcija užtruko ilgiau nei buvo planuota. Šis
kāktusas áuga kaktusininkų kolèkcijose, botanikos sôduose.*

kaktusinis, kaktusiné² bdv. (2)

tinkamas kaktusams auginti: *Kaktusinis vazonēlis [iñdas]. Kaktusiné žemė.*

kaktusiùkas dkt. (2)

mažas ar jaunas kaktusas: *Turiù daug kaktusiùkų. Kaktusiukus láistau labai retai.*

kakùtis dkt. (2) euf.

1. dem. kakas: *Kietas kakutis. Susiriñkti sàvo šuniuko kakučiùs.*

2. tuštinimas: *Vaikas nòri kakùčio.*

Kalabrija dkt. vns. (1)

sritis Italijos pietuose: *Kalabrijos pusiāsalis. Kalabrijoje praleidome atostogas. Kalabrijoje
daug kurortų.*

kaladé dkt. (2)

1. netaštyto rāsto skersai atpjauta dalis; sin. trinka: *Ažuoliné kaladé. Kaladé málkoms
skáldyti. Pérskelti stóraq beržinę kaladę. Ikiřsti kiřvį į kaladę. Stàlas iř suolai padarýti iš
rāstų iř kaladžių. Kója buvo sutinusi kaip kaladé (labai sutinus, stora).*

2. kortų komplektas; sin. malka: *Körtų kaladé bridžui. Atplešti naują körtų kaladę.*

kaladélė dkt. (2)

1. stačiakampis medienos gabalėlis: *Išpjáuk mán keliàs béržo kaladélës.*

2. vaikiško žaislinio rinkinio detalė: *Plastikinés [medinés] kaladélës. Vaikas žaidžia (sù)
medinémis kaladélémis. Berniukai išmété aňt kilimo kaladélës.*

2. kas panašu į stačiakampį medienos gabalėli: *Stabdžių kaladélës.*

kalafioras dkt. (2)

1. ZIEDINIS KOPUSTAS 1: *Kalafiorų kotlëtai. Bròkolių iř kalafiorų salòtos. Makarònai sù
kalafioru iř riešutai. Kalafiorus vîrkite apië pùsvalandj.*

2. ZIEDINIS KOPUSTAS 2: *Kalafiorai sodinami íevoms suzydëjus. Kalafiorus auginkite šiek tiek
parúgštintame dirvóžemyje. Sprágës užpúolé kalafiorus.*

kaláité dkt. (1)

paaugusi jauniklė kalė: *Dovanóju sveïkq, liñksmq, prižiūrētq kaláitę. Sàvo kaláitęs tikrai nesterilizúosiu. Einù sù kaláite pasiváikščioti.*

kalakučiùkas dkt. (2)

mažas kalakutų jauniklis: *Kalakučiùkai yrà labai lëpūs. Kalakučiùkų kraïkui reïkia sausų pjùvenų. Pabèrk kalakučiùkams lesalų. Kalakučiukùs auginti sudétingiau nei kitų paükščių jaunikliùs. Kalakučiukùs išléiskite į laüką tìk nukritus rásai.*

kalakutáitę dkt. (1)

paaugusi jauniklė kalakutę: *Kalakutáitę svëria apië dëšimt kilogrãmų. Kalakutáitęs ankstî pràdeda déti kiaušiniùs. Kalakutáites lësiname žolę, mòrkomis, sudaigintais grûdaîs.*

kalakùtas dkt. (2)

didelis naminis paukštis ryškiomis plunksnomis, daugiausia laikomas mésai (ppr. laukinis kalakutas, *Meleagris gallopavo*): *Kalakùtu fermà. Pasipùtęs kaip kalakùtas. | šio paukščio patinas: Suágę kalakùtai bûna gerókai didesni už kalakutęs. | vns. šio paukščio mësa ar valgis: Kalakùtas sù slývomis. Šveñtémis këpsime kalakùtq.*

◊ põ šimts kalakùtu žr. šimtas.

kalakùté dkt. (2)

kalakutų patelė: *Kalakùcių kiaušiniai. Kiek kalakùté gâli išperéti kalakučiùkų?*

kalakutiéna dkt. vns. (1)

kalakuto mësa: *Keptà kalakutiéna. Pietùms válgëme troškintos kalakutiéenos sù rýžiais iř darzovémis.*

kalakutùkas dkt. (2)

paaugęs jauniklis kalakutas: *Penkių ménesių kalakutùkas. Kalakutùkai dvigubai sunkesni už kalakutáites. Kalédiniam stâlui žmônës prâšo mažesnių kalakutùkų. Kasdiénës priežiûros reïkia iř paaugintiems kalakutùkams.*

kalambûras dkt. (2)

komiškà ịspûdij sukeliantis žodžių žaismas, pagriistas skirtingos reikšmës žodžių garsiniu panašumu: *Politinis kalambûras. Sakýti [fláidyt] kalambûrûs.*

kalanèтика dkt. ppr. vns. (1)

mankštos pratimų sistema bendrajai sveikatos büklei gerinti ir raumenims stiprinti nepadidinant bendro raumenų tûrio; specialus raumenų tempimo pratimai moterims: *Kalanèтика ýpač tiñka móterims. Kalanètikos pratimų esmë – raumeñis tempimas iř suspauðimas, naudójant mažus impùlsus. Kalanètikoje gausù choreogrâfijos, klasikinio baleto eleméñtu.*

kalánkë dkt. (1)

kambarinis augalas sultingais lapais; kai kurios rûšys su mažais augaliukais lapų pakraščiuose (*Kalanchoe*): *Kasmët trupùtj patrumpinkite kalánkių šakelès, kâd áugalas išlaikytų grâžiq formą. Pavâsarj iř vâsarq kalánkes trëškite kâs ménesi. Váistinës palângës nukráutuos kalánkemis.*

kalavìjas dkt. (2)

duriamasis ir kertamasis ginklas tiesia geležte: *Bùdelio kalavìjas. Dvirañkis kalavìjas. Kiřsti sù kalavijù. Iškélé núogq kalavijq. Kalavijù kiřsi, kalavijù gáusi (flk.).*

kalavijininkas dkt. (1)

1. kalavijų kalvis: *Pavóverés bažnýčią XVIII a. pastaté Ašmenős apskritiēs kalavijininkas.*
Igùdës kalavijininkas mosúoja kíjú.
2. kalaviju ginkluotas karys: *Sunkiujų kalavijininkų dalinýs. Mûšyje krító trisdešimt íetininkų iř penkiólika kalavijininkų.*

kalavijiškas, kalavijiška bdv. (1)

kalavijo pavidalo: *Vilkdalgio lâpai kalavijiški.*

kalavijuōčiai dkt. dgs. (2)

KALAVIJUOCIŲ ORDINAS: *Kalavijuōčiai ginklù skýné keliq krikšcionýbei. Kalavijuōčių pavadinimas kîlës nuô raudóno kalavijo simbolio, žyméto añt báltó riterių apsiaūsto. Žemaičiai, greičiausiai vadováujami kunigáikščio Výkinto, púolé kalavijuociuš.*

kalavijuōčių òrdinas

karinis vokiecių vienuolių ordinatas, vykdës karos žygius į Pabaltijį (nuo Dauguvos), kurio nariai dëvëjo baltą apsiaustą su raudonu kryžiumi ir kalaviju: *Sáulës mûšyje žemaičiai sutriùškino kalavijuōčių òordiną. Kalavijuōčių òrdino bróliai bùvo karìngi vienuoliali, prisiekë visq gyvénimq kovoti sù nékrikštais iř gínti bažnýčią. Juridiškai kalavijuōčių òrdinas bùvo výskupo vasàlas.*

kalavijuōtis dkt. (2)

karinio vokiecių vienuolių ordino (kalavijuōčių) narys: *Kalavijuōčiai bùvo susiskirste į riterius, kùnigus iř patarnáutojus (ginklånešius, amatininkus, tarnus). Kalavijuōčiai gyveno pilysè, kuř válgydavo prië beñdro stâlo, miegódavo bendramè kambarijè. Sáulës mûšyje žemaičiai sutriùškino kalvijuōčiuš.*

kalbà dkt. (4)

1. vns. minčių reiškimo žodžiai sistema: *Gimtójii kalbà. Kalbà – žmonių bendrâvimo priemoné.*
  2. tokia sistema, vartojama tam tikros tautos ar grupës žmonių: *Lietûvių [låtvìu, súomių] kalbà. Dirbtiné kalbà (nenatûrali, tikslingai sukurta, pvz., esperanto). Kalbû giminysté. Sénosios kalbos (pvz., senovës graikų ir lotynų, sanskritas). Móku keliàs kalbàs, laisvai kalbù trimis kalbomis. Reikalînga sekretöré, mòkanti úzsienio kalbû.*
  3. vns. tokiös sistemos atmaina: *Valstýbiné kalbà. Bendriné [literatûriné] kalbà. Râšomoji [šnekamójii] kalbà. Poëtiné [eiliúota] kalbà. Paauglių [vaikų] kalbà. Mèdikų [teisininkų, spòrto komentatorių] kalbà.* | tam tikras minčių reiškimo bûdas, stilius: *Mairónio [Žemaités] kalbà. Gyvà [natûrali, sklandi, áiški, apdoróta] kalbà.*
  4. vns. praktinis sugebéjimas kalbëti, reikšti žodžiai mintis; *sin.* amas, žadas: *Netèkti kalbos. Prarâsti kalbq. Aiškiöös kalbos žmogùs.*
  5. kalbëjimas, pašnekesys, pokalbis: *Nukreipti kalbq. Sù juõ kalbos bùvo kaip vandeñs. Né i kalbàs nesileidžia. Sù tavim kalbà bùs trumpà. Sù kókiu žmogum, tokià iř kalbà (flk.). Kàs galvojè, tás iř kalbojè (flk.).*
  6. viešas kalbëjimas klausytojams: *Susirinkimè jís pasâké kalbq. Inaugurâcine Prezideñto kalbq transliúoja televizija.* | tokio kalbëjimo tekstas: *Rašyti [skaityti, spausdinti] kalbq.*
  7. ženklų (garsų, signalų ir pan.) sistema, vartojama susižinoti bei fiksuoti, perduoti informaciją: *Gëstų kalbà. Programâvimo kalbos.* | ne žodinis minčių reiškimas: *Skaicių kalbà. Širdieß [sakių, kúno] kalbà.*
- ◊ **iš kalbos išeiti** žr. išeiti. **niékų kalbà** paistala, sapaliojimas: *Čià niékų kalbà, tù jòs neklausýk. paûkšcių kalbà* nesuprantamas, neaiškus dalykas: *Semiòtika daûgeliui studenþtų bùvo paûkšcių kalbà. râsti beñdrâ kalbq* žr. rasti. **skalsù kalbos** žr. skalsus.

kalbėjimas dkt. ppr. dgs. (1)

1. → kalbēti 1: Viešasis kalbėjimas. Žmogaus kalbėjimas žmōgui. Kalbėjimas – sidābras, tylejimas – áuksas (flk.).
2. → kalbēti 2: Až kalbėjimas telefonu vairuojant yrā pavojīngas? Kalbėjimas – vienas iš būdų áuklēti vaikus.
3. → kalbēti 3: Māno kalbėjimai daugiāusia apiē naujas knygās. Labai retaž teatrē matai įkvēptą kalbėjimą apiē mēilę.
4. → kalbēti 4: Kalbėjimas lietūviškai.

kalbėlė dkt. (2)

1. dem. kalba 2: Pasáulio kalbos iž kalbēlēs.
2. dem. kalba 6: Pártijos suvažiavime politikas réžē svékinimo kalbēlę. | Jis išėjo į tribūnq, išsitráukė iš aňksto pasirašytą kalbēlę iž ēmē skaityti.

kalbēlės dkt. dgs. (2)

dem. kalbos: Būvo iž tokių kalbēlių: jis suñkiai seřga, nebeišeňa iš namų. Bašios žinios, dejā, nè moterelių kalbēlēs, ējo per káimq: vēža žmónes. Iš pradžių jí gráuždavosi děl kalbū kalbēlių, kurių tēko išgirſti nemažai.

kalbésena dkt. (1)

kalbējimo būdas: Greitā [létā, áiški, taisyklinga] kalbésena. Emocīna [firóniška] kalbésena. Mokinys mégdžioja mokýklos direktores kalbésenq. Kàd jis susineřvinęs, būvo matyti iš kalbésenos. Kaip kritikas jis išsiskyré originalià mąstysena iž kalbésena.

kalbesys dkt. (3^b)

1. kalba, kalbējimas: Monotoniškas kalbesys. Klausytis politikų kalbesiu.
2. pokalbis, pašnekesys: Vaikáms sugr̄žus iš úzsienio, kalbesiai netilo visq nākti.

kalbēti, kalba, kalbējo vksm.

1. (kā, per kā) reikšti mintis balsu, sakyti žodžius: Balsù, týliai, pašnibždomis, áiškiai, suñkiai, nesuprañtamai, greitai, létai kalbēti. Kalbékite garsiau! Gálgi sénis tiësą kalba? Jis kalbējo per rādijs. Trumpai kalbant, reikala svarbūs. Daug žinók, māža kalbék. Kàs daug kalba, mažai dirba. Mán skaûda gérklę, áš negaliu kalbēti. Kalba kaip iš knýgos (aiškiai, sklandžiai). Kalba kaip iš mēdžio iškritęs (kvailai).
  2. (kuo, su kuo, děl ko) bendrauti kalba, šnekēti: Až kalbējai sù juõ děl manęs, děl atóstogų? Sù nepažistamu jis kalba nuolankiai. Áš kalbù telefonu. | sngr.: Kalbasi lietūviškai. Ilgai abù kalbējosi gálvas suglaūdę.
  3. (apie kā) pasakoti, aptarti: Lèktorius kalbējo apiē ekologijos problemàs. Rytój apiē mùdu visas káimas kalbēs.
  4. mokēti kalbą; sugebēti reikšti mintis žodžiais: Jis kalbējo lietūviškai. Vaikas jaū kalba. Jaunimas dažniáusiai nemóka kalbēti tařmiškai.
  5. (kā) atmintinai sakyti: Senuté kalbējo pôterius.
  6. rodyti, liudyti: Fâktai áiškiai kalba. Skaičiai kalba kq kîta.
- ◊ **pôterius kalbēti** 1. priekaištanti, bambéti: Sunkù sù jà gyvénti – kalba iž kalba pôterius. 2. murkti, niurkti (apie kates): Kâtinas pôterius kalba aňt krósniés. **tařp mûsų kalbant** sakoma nenorint, kad pašnekovas perduot kam kitam tai, kas kalbēta: Tařp mûsų kalbant, jái gr̄sia teîmas.

kalbētojas, kalbētoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kalba, šneka: Daug kalbētojų, bët mažai darýtojų. Greičiausiu pasáulio kalbētoju išrinktas kanadiëtis.
2. žmogus, sakantis kalbą viešai; sin. oratorius: Neřviné ítampa dažniáusiai kylia děl tõ,

kad nepatyręs kalbetojas nežino, kō iš jō nórí klausýtojai. Kalbetojui suñkiai sëkési valdýti auditòriją. Nuõ pàt reñginio pradžiós kalbetojus nutráukdavo šiuðkštūs šùksniai iš sâlés.

kalbingas, kalbinga bdv. (1)

turintis daug kalbos, kalbus: *Kaimýnè bùvo labai kalbinga móteris. Sù kalbingu žmogumi kalbos nepristigsi.*

kalbingumas dkt. ppr. vns. (2)

→ kalbingas: *Išlåvintas kalbingumas. Didelis kalbingumas iñ atvirùmas kañtais pridäro bëdû. Dirèktorius kalbingumù visùs pâvaldinius leñkia.*

kálbinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalbinti 1: *Daiðémës, kuð pabégti nuõ žvilgsniu, nuõ žmoniû kálbinimo. Mažylis jaû móka atsakýti iñ kálbinimą.*

2. → kalbinti 2: *Ìlgu kálbinimu prikálbino manè tévai pasilikti namië.*

kalbiniñkas, kalbiniñkè dkt. (2)

1. kalbos, kalbotyros specialistas; sin. kalbotyrininkas, lingvistas: *Žymiáusi lietùvių kalbiniñkai. Šiuðs nûostatus dár reikës aptaðti sù mûsú téisininku iñ kalbininkù [kalbininkè]. Lengviáusia dël nevykusių kompiuterijos terminû káltinti kalbininkùs.*

2. šnek. kalbus, šnekuø zmogus: *Tà mânó dukterécia tokià kalbiniñkè! Vienas malonùmas bendrâuti sù tókia kalbininkè.*

kalbinis, kalbiné bdv. (2)

1. susijës su kalba (1 r.): *Kalbinis ùgdymas. Kalbiné mëdžiaga. Kalbinių ìgûdžių lävinimas.*

2. susijës su kalba (2 r.): *Kalbinis susiskaldymas. Ètniniai iñ kalbiniai skìrtumai.*

kálbinte prv.

→ kalbinti 2: *Niêkas iš úkininkų nê kálbinte nebepakálbino jôs tarnáuti.*

kálbinti, kálbina, kálbino vksm.

1. (kà) traukti iñ kalbą; sin. šnekinti: *Kálbinkit mažylj, šnekékités sù juð. Kiekviena próga jì kálbino manè iñ klausinejo apië senovę. Kálbinti pirkéjai nesaziningo kainu pérskaičiavimo nepastebéjo. Dialektologai važinéja pô káimus iñ kálbina tañmiškai kañbančius viëtinius gyvénitojus.*

2. (kà) vadinti, kvieсти kà daryti; sin. jkalbineti: *Senëliai kálbino vaikaitj pasilikti vâsarai. Jis manè kálbina išvýkti gyvénti iñ ûžsieni.*

kalbiškai prv.

kalbos požiuriu: *Kalbiškai išprùses žmogùs. Kultûriškai iñ kalbiškai islândai priklaûso skandinâvams. Sîs krâstas yrâ kultûriškai iñ kalbiškai turtîngas.*

kalbiškas, kalbiška bdv. (1)

→ kalba (1 r.): *Kaip egzisteñcinis pâsakojimas bet kóks mëno kûrinys yrâ iñ kalbiškas.*

kalbôcius dkt. (2)

šnek. mëgëjas kalbèti; sin. kalbovas: *Tik véliau pastebéjau, kàd tás kalbôcius – pâprastas apgavikas. Sù kalbôciumi kaimýnu diskutâvome keliâs vâlandas. Nuõ kalbôciaus plepalû jaû gâlvq jisiskaudejò.*

kalbos dkt. dgs. (4)

gandai, plepalai, paskalos, apkalbos: *Piktos [negëros] kalbos. Skliñda [eïna] kalbos. Kalbàs skleisti [nešiòti, paléistij]. Kalbû iñ vêjû nesugáudysi.*

◊ apkeldinti **kalbomis** žr. apkeldinti. apkelti **kalbomis** žr. apkelti. **bóbų kalbos** plepalai, paskalos: *Nekreipk dėmesio į bóbų kalbās. Tikiintiems tokiomis bóbų kalbomis siūlyčiau atsipėikėti. kalbās kelti* žr. kelti.

kalbōs dalis

gramatinė žodžių klasė, kurią sudaro reikšmiš, sintaksinių ryšių, morfologinių požymių bendrumu pasižymintys žodžiai – daiktvardis, būdvardis, veiksmažodis, įvardis ir kt.: *Lietuviai kalbojė skiriama vienúolika kalbōs dalių. Raiškiosios (eksprèsinės) kalbōs dālys reiškia jausmūs arbà veiksmū bei reiškinijū sukeltus vaizdūs, garsūs, pojūčius. Žodžiai gāli pereiti iš vienōs kalbōs daliēs į kitą.*

kalbōs klaidà

rašybos, skyrybos, linksnų ar žodžių norminio vartojimo ir pan. taisyklių pažeidimas ar jo atvejis: *Padarýti kalbōs klaidą. Kalbōs klaidų sárašas. Taisyti kalbōs klaidas.*

kalbōs padárgai

organai, kuriais tariami kalbos garsai: dantys, liežuvis, lūpos, gerklos, balso stygos, nosies ertmė ir kt.: *Aktyvieji [pasatyvieji] kalbōs padárgai. Kalbant iř dainúojant gérklose vîrpa balso stygos iř kiti kalbōs padárgai.*

kalbótyra dkt. vns. (1)

moksłas, tiriantis kalbą (kalbas); sin. lingvistika: *Bendroji kalbótyra. Báltų [lietuviai] kalbótyra. Gretinamōsios kalbótyros magistrantūros studijos.*

kalbótyrininkas, kalbótyrininkė dkt. (1)

kalbos tyrinėtojas; sin. kalbininkas, lingvistas: *Dėl terminų vartosenos tařsimės sù kalbótyrininke. Kviẽciame kalbótyrininkus į tarptautinę konferenciją. Kalbōs vartojimo nòrmos iř taisýklės turėtų rûperti nè tik kalbótyrininkams.*

kalbōvas, kalbōvė dkt. (2)

šnek. mègėjas kalbèti; sin. kalbočius: *Nesivélk į ginčus sù tuõ kalbovù. Jei íeškai gerõs kalbōvés, pašnëkink mano tétq. Į laidą žurnalistas pasikvieté kelis profesinės sâjungos kalbovùs.*

kalbùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kalbus: *Pasižymeti kalbūmù. Padidéjës kalbūmas – gâlimas šiõs ligõs požymis. Kalbūmas výrui padéjo nè vienōs móters širdj užkariáuti.*

kalbùs, kalbi bdv. (4)

mègstantis daug kalbèti; sin. šnekus: *Búti kalbiám. Turéti kařbiq žmónq. Põ susitikimo sù prezidentù ministras nebùvo kalbùs. Vaikai yrà kalbùs iř iškalbùs. | aukšt.: Išgérës jis darýdavosi kalbèsnis iř linksmèsnis. | aukšc.: Jis nebùvo kalbiáusias mano pašnekòvas.*

kálcis dkt. ppr. vns. (1)

cheminis elementas – sidabriškai baltas minkštas, lengvas metalas, esantis klintyse, kreidoje, gipse, taip pat gyvûnų kauluose, kriaulkëse ir t. t. (Ca): *Azòto trâšos sù kálcium. Kálcis mâžina nevû sistemos dirglùmą, reguliuoja kraüjo krešéjimo procesus. Augalai ima kálcij iš dirvóžemio, gyvûnai iř žmogùs kálcio gáuna sù maistu iř vándeziu. Daugiausiai kálcio tûri fermeñtinis súris.*

káldinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kaldinti: *Monétu [medâliu] káldinimas.*

káldinti, káldina, káldino vksm.

(kā) rūpintis, užsakyti, kad kas (ppr. meistrai) kaltų (3 r.): *Káldinti krýžių [kařdą]. XVI a. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštysteje buvo pradėtos káldinti monetas. | sngr. (kā, pas kā): Káldinasi pàs juvelýrą papuošalų komplektą.*

kalē dkt. (4)

1. šunų patelė: *Nekergiamà kalē dažniau sùserga. Maitinančios kalēs priežiūra. Kalē atsivedé kéturis šuniukus.*

2. prk. menk. pasileidusi, pikta, kerštinga, apkalbas skleidžianti moteris: *Už akių visaip lója tā kalē. Tóji kalē neaukója sàvo laiko šeimai, gyvëna sàvo malonumui. Kaip tū gali gyvënti sù tókia kalē?!*

◊ **kalēs liežùvis** žr. liežuvius.

kalédà dkt. (2) psn.

1. bažnyčios tarnams, apsilankantiems baigiantis metams, duodama duoklę: *Kalédà renkamà bažnyčios reikmëms. Atvažiuòs kùnigas sù zakristijonù, iñ dúok kalédą. Iš suñkiai gyvënančių kùnigas kalédos neprašýdavo.*

2. samdiniui, ištarnavusiam metus ir vykstančiam namo, duodama dovana, paviržis: *Gävę kalédą samdiniai galédavo paišlaidáuti. Pieméné gävo gérą kalédą – mèdžiagos sijónui. Išleisdamà samdinį šeimininké jám įdeda kalédą – pùskepalj dúonos, pyrâgo, lašinių.*

kalédáitis dkt. (1)

švëstas paplotélis, kurio bendru valgymu pradedama Kúcių vakariené: *Né vienas Kúcių stàlas nejsivaizdúojamas bë kalédáicio. Visà šeimà suséda už bálta stáltiese užtiesto stalo, láužia kalédáiti iñ visi juõ dalijasi. Kalédáitį láužiame, kàd išmóktumémme dalintis viskuo: kasdienè dúona, mëile, aukà, pagálba.*

kalédininkas, kalédininké dkt. (1)

psn. bažnyčios tarnas, renkantis kalédą: *Priëš Kalédàs láukdavome kalédininkų.*

Šeimininké sùko gálvą, kuõ pavaišinti kalédininkus. Į tróbą sugužéjo kalédininkai: kùnigas, zakristijonas, vargonininkas iñ vařpininkas.

kalédinis, kalédiné bdv. (1)

susijęs su Kalédomis: *Kalédinis atvirùkas. Kalédinés giesmës. Kalédiniai svéikinimai. Kalédinių renginių ciklas.*

kalédiškai prv.

→ kalédiškas: *Miestiečiai buvo nusiteikę kalédiškai. Visas miestas pasipuošė kalédiškai.*

kalédiškas, kalédiška bdv. (1)

büdingas Kalédoms, toks, kaip per Kalédas: *Kalédiškas váišių stàlas. Kalédiška núotaika. Tóks kalédiškas óras!*

kalédojimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalédoti 1: *Kùnigas prànešé kalédojimo dieną.*

2. → kalédoti 2: *Mùs pìktino pùsbrolio kalédojimas naujám motocíklui.*

Kaledònija dkt. vns. (1)

žr. Naujoji Kaledonija.

Kalédos dkt. dgs. (2)

viena svarbiausių krikščionių švenčių, Jézaus Kristaus gimimo diena, švenčiama

gruodžio 25 d.: *Džiaugsmingų šventų Kalėdų!* Nuõ sēno Kalėdos yrà jauki šeimõs švenčtē. Labiáusiai Kalėdų rýto láukia vaikai. Stačiätkiai Kalėdås švenčia saūsio pradžiojè. Jéigu Kalėdos bûdavo bë snieðgo, bùvo mânoma, kâd pavâsaris vêluôs ateilti.

kalédóti, kalédója, kalédójo vksm.

1. baigiantis metams lankyt iš jų kalédą (1 r.): *Jaû kùnigas pradéjo kalédóti, reïks dúoti kalédq. Kai kùnigas kalédója, kiekvienas dúoda kiek gâli. Seniaû bùvo įprasta pabuciúoti rañkq kalédójanciam kùnigui.*
2. (ko, iš ko) **šnek.** iš daugelio skolintis: *Kai piškom namûs, pinigû kalédójom iš visû gimináicių. Padégéliai pinigû kalédójo iš visû kaimýnu.*

kalédótojas, kalédótoja dkt. (1)

žmogus, kuris per Kalėdas lanko kaimynus: *Kalédótojų daînos. Kalédótojai bùvo vaišinami iñ apdovanójami.*

Kalédų salà

1. Australijai priklausanti sala Indijos vandenyne: *Kalédų salôs krantaî yrà stâtûs iñ uoléti. Kalédų sâlq sùpa korâly rifai. Nemâzq Kalédų salôs dâlî ûzima drégnieji atógrąžy miškai. Kalédų saloje kasamî fosforitai.*
2. Kiribačio Respublikai priklausanti sala Ramiajame vandenyne: *Kalédų salà – didžiáusias atòlas Ramiâjame vandenýne. Kalédų saloje plýti kokosų plantâcijos. Kalédų saloje renkamî peñlai.*

Kalédų Senêlis

Kalédų švenčių personažas – senelis su ilga žila barzda, nešantis vaikams dovanų: *Kalédų Senêlio palydà. Vaikai láukia Kalédų Senêlio. Labai noréciau sutikti Kalédų Senêli. Añ jaû parâšete láiškus Kalédų Senêliui?*

kaleidoskòpas dkt. (2)

1. vamzdelio pavidalo optinis prietaisas, sudarytas viduje iš trijų veidrodžių ir įvairiaspalvių stikliukų ar akmenuku, kurie, sukant vamzdelj, greitai keiciasi ir sudaro įvairius simetriškus derinius: *Gintarinis kaleidoskòpas. Vaikas negaléjo atsidziaugti spalvinu kaleidoskopu.*
2. greitas vaizdų, įspûdžių, įvykių ir kt. keitimasis: *Polítinio gyvénimo kaleidoskòpas. Idomû, kaip atródys senâmiestis šveñtës renginių kaleidoskopè.*

kaleidoskòpinis, kaleidoskòpiné bdv. (1)

bûdingas kaleidoskopui (1 r.): *Kaleidoskòpinis vaîzas. Kasdienybëje pasâulis žmõgui kañtais atsiveria kaip kaleidoskòpiné visumâ.*

kaleidoskòpiškai prv.

→ kaleidoskopiškas: *Kaleidoskòpiškai margâ gyvénimo tékmë. Kaleidoskòpiškai besikeiçiantys filmo kâdrai. Tojë vyriausybëje ministrai keitësi kaleidoskòpiškai.*

kaleidoskòpiškas, kaleidoskòpiška bdv. (1)

bûdingas kaleidoskopui, greitai besikeiçiantis: *Kaleidoskòpiškas vaîzas. Tai gyvà, judri, kaleidoskòpiška laidà apië kultûros įvykius.*

kaleidoskòpišumas dkt. ppr. vns. (2)

→ kaleidoskopiškas: *Pernelýg didelis pjèsés kaleidoskòpišumas truputj várgina.*

kaléjas, kaléja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kâ nors kaldamas smeigia: *Pôlių kaléjas.*

2. žmogus, kuris užsiima kalyba, kalybos specialistas: *Pinigų [peilių] kalėjas. Medālių kalėja*.

kalėjimas dkt. (1)

1. įstaiga, kurioje laikomi tardomi ar nuteisti laisvės atėmimu asmenys: *Uždarýti [pasodinti] į kalėjimą. Atlíkti baūsmę gríežto režimo kalėjime. Kalėjimų departameñtas.* |
jos pastatas: *Rùsijos imperàtoriaus īsaku Vilniaus miesto centrè tūkstantis devyni šimtai
pirmais mētais pradétas statyti Lukiškių kalėjimas.*

2. bausmė būti uždarytam tokioje įstaigoje: *Nubaūsti kalėjimu iki gyvōs galvōs. Jis gāvo
dēšimt mētų kalėjimo.*

◊ **sédeti kalėjime** kalėti: *Sédéjo kalėjime už vagystę. Žmogžudė jaū dēšimt mētų sédì
Pānevēžio móterų kalėjime.*

Kalénai dkt. dgs. (1)

kaimas Tauragės rajone: *Kôl nebûvo këlio per Laūksargius, į Tilžę žmónës važiúodavo per
Kalénus.*

kalendorėlis dkt. (2)

mažo formato kalendorius (1 r.): *Stîchines neláimes īvairiuosè pasáulio kraštuosè jis sâvo
kalendorelyje žyméjo žalià spalvà.*

kalendörinis, kalendöriné bđv. (1)

1. nustatomas pagalkalendorių (1 r.): *Prasidéjo kalendöriné žiemà. Mókesčių laikótarpis –
kalendöriniai mētais. Apiē póséđžio dâtq tûri bûti informúojama nè véliaū kaip priëš
septynias kalendörines dienàs.*

2. sudaromas pagal kalendorių (1 r.): *Kalendörinis varžybų plânas. Statýbos darbų
kalendörinis gräfikas.*

3. susijęs su kalendoriaus data: *Lietuviai kalendöriniai papročiai. Lygiādienis – primirštà
kalendöriné šveñtë.*

Kalendoriukas dkt. (2)

mažo formato kalendorius (1 r.): *Riñkti kalendoriukus. Tq dienq sâvo kalendoriukè jì
pažyméjo ypatingais ženklaís.*

kalendörius dkt. (2)

1. lentelė, knygelė ir pan., kurioje pažyméta vienų metų visos dienos, ppr. pateikiant
papildomą informaciją (nurodant šventines dienas, duodant astronominių duomenų ir
pan.): *Kišeninis [pléšomas, dárbo] kalendörius. Spáusdinti kalendöriùs. Nupléšti
kalendöriaus lapeli.*

2. laiko skaičiavimo sistema, pagrįsta periodiniai gamtos reiškiniais: *Jùlijaus
[Grigáliaus] kalendörius. Ménulio [májų] kalendörius. Keltiniai mētais žýdų kalendörių
sudåro trýlika ménesių, kurių kiekviénas tûri pô trisdešimt dienų.*

3. atskirų darbų, veiksmų išdéstymas pagal laiką: *Stûdijų [nëštumo, varžybų] kalendörius.
Litúrginiame kalendöriuje surašytos privålomos bažnýtinës šveñtës iř pâsninko dienos.*

kaléndra dkt. (1)

1. prieskoninis daržų augalas kvapiais lapais ir sèklomis (ppr. blakiné kalendra,
Coriandrum sativum): *Priëš sêjant kaléndras, diřvą reikia patrëšti mešlu iř minerâlinémis
tråsomis. Kaléndros žýdi líepos ménesių smulkiai rausvaiš arbà baltaiš žiedaiš.*

2. džiovintos ar miltelių pavidalo šio augalo sèklas, vartojamos kaip prieskonis: *Dúona
[salòtos] sù kaléndra. Įgrietinélej ibérkite nemalti kaléndru iř ilgai kaitinkite.*

kalėnimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalenti 1: *Kalėnimas dantimis. Variklio kalėnimas.*
2. → kalenti 2: *Plaktukų kalėnimas į sieną.*

kalénte prv.

- kalenti 3: *Mótina kalénte prikalēno vaikáms niēko nejisileisti.*

kalénti, kaléna, kaléno vksm.

1. (kuo, kame) skleisti kaukšējimo, tauškējimo garsą: *Lizdė gandrai snapaiš kalēna. Visq nāktj kalēno kulkosvaidžiai.*
2. (kā, kuo, į kā) pamažu belsti; sin. kaukšeti: *Gařsiai kalēno mēđi darbštūsis genys. Vyriškis pýpke kalēno į lāzdq. Vaikai kalēno į dantis margučius megindami jū stiprūmq.*
3. (kam, kā) įsakmiai sakyti; sin. kalti: *Klebōnas vis kalēna iř kalēna parapijiēčiams pamókslus.*

Kalesniñkai dkt. dgs. (2)

kaimas Šalčininkų rajone: *Kalesniñkų seniūnijoje gyvēna daug lénkų. Vienuõliai karmelitai į Kalesninkus atvýko XVIII a.*

kaléti, kāli, kalejō vksm.

(kame) būti uždarytam (kalējime): *Nusikałtēlis šešis méniesius kalejō vienutėje. Jis buvo nùteistas kaléti iki gyvōs galvōs. Pô teismo senēlis kalejō lāgeryje.*

Kálgaris dkt. vns. (1)

miestas Kanados pietvakariuose: *Kálgaryje gyvēna apiẽ trys šimtai lietuvių. Kálgario žiemos olimpinėse varžybose lietuvié slidininké iškovójo áukso medali.*

kaliāropé dkt. (1)

1. ROPINIS KOPŪSTAS 1: *Kaliāropes, morkas iř kriáušes supjáustykite šiaudēliais. Kaliāropių minkštmas báltas, sultingas, kárstelėjusio skōnio.*
2. ROPINIS KOPŪSTAS 2: *Vásaros pabaigojè kaliāropes išráukite sù šaknimis iř sustatýkite į déžes sù sméliu.*

kaliaūsė dkt. (2)

1. žmogaus pavidalo iškamša (ppr. paukščiams, žvērimis baidyti); sin. baidyklė: *Kaliausės statykite lauko viduryjè, gerai mātomoje viëtoje. Dažnai prië kaliaūsių pritvirtinami įvairūs žvangučiai.*

2. bendr. menk. netvarkingas, apsileidęs, apsepęs žmogus: *Sù tókiu kaliausè draugù mán gëda kuř pasiródyti. Jei iř toliaū nesitvarkýsi, tavè iñs pravardžiuoti kaliausè. • plg. kaliausé.*

kalýba dkt. (1)

ko nors kalimas iš metalo, akmens ir pan.: *Kalýbos dirbiniai. Monétų kalýba.*

kalibras dkt. (2)

1. šaunamojo ginklo vamzdžio vidinis skersmuo: *Mäžo [diidelio] kalibro giñklas.* | šaudmens skersmuo: *Dvýlikto kalibro kulkà.*
2. įrankis gaminio matmenų, formos ir elementų padėties nuokrypiams tikrinti: *Kalibrù nustatoma, ař tikrinamas matmuõ atitiñka léidžiamas ribàs.*
3. šnek. reikšmingumas, svarba, autoritetas: *Įvairiáusio kalibro ekspeñtai. Šių filosòfų intelèkto kalibras labai skýresi. Ímonës pelñq leñs investuotojų kalibras.*

kalibravimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalibruoti 1: *Matavimo priemonių kalibravimas.*
2. → kalibruoti 2: *Ekrano kalibravimas atliekamas specialiai programine įranga.*
3. → kalibruoti 3: *Grūdų kalibravimas.*

kalibrinis, kalibrinė bdv. (1)

1. atitinkantis kalibrą (1 r.): *Kalibrinės kulkos.*
2. susijęs su kalibru (2 r.): *Kalibriniai tikrinimo kamščiai.*

kalibrūoti, kalibrúoja, kalibrāvo vksm.

1. (kā) matuoti, tikrinti (ko) kalibrą (2 r.): *Fizikinių ir cheminių matavimų skūriuje kalibrūojami alkotesteriai.*
2. (kā) daryti (kā) reikiama kalibro (2 r.): *Kalibrūoti kompiuterio monitorių.*
3. (kā) skirstyti pagal matmenis arba masę: *Kalibrūoti seklas [vaisiūs].*

kalifas dkt. (2)

1. vns. senovėje musulmonų šalyse – valdovo, turinčio ir religinę valdžią, titulas: *Kalifo titulas per kelis šimtus metų buvo skirtas penkioms skirtingoms dinastijoms.*
2. tą titulą turintis asmuo: *Valdant pirmajam kalifui buvo suvienyti visi Arabių pusiausalio arabai. Kalifas iš Bizantijos atkovoję Egiptą.*

Kalifornija dkt. vns. (1)

valstija Jungtinė Amerikos Valstijų vakaruose: *Didžiausias Kalifornijos miestas yra Los Andželas. Kalifornijoje įsikūrę nėt aštuoni nacioniniai parkai.*

kalifornis dkt. vns. (1)

radioaktyvusis cheminis elementas – lėtai skylantis dirbtinis metalas (Cf): *Kalifornis buvo atrastas Kalifornijos valstijoje. Kalifornio skleidžiamais neutrónais gydomi onkoliginiai ligóniai.*

kaligrāfas, kaligrāfė dkt. (2)

gražiai ir raiškiai rašantis žmogus: *Kaligrāfas į sociálnius tinklus kelia penkiolikos sekundžių trukmės filmukus, kuriuosė ranką piëšia raidės.*

kaligrāfija dkt. (1)

gražaus ir raiškaus rašymo menas: *Kinų kaligrāfijos parodà. Tradicinė [šiuolaikinė] kaligrāfija. • plg. dailyraštis.*

kaligrāfiškai prv.

→ kaligrafiškas: *Kaligrāfiškai rašyti.*

kaligrāfiškas, kaligrāfiška bdv. (1)

būdingas kaligrafijai, gražiai, raiškiai atliktas: *Kaligrāfiškas bražas. Kaligrāfiška linija [rašysena].*

kālia dkt. (1)

kambarinė gėlė ppr. geltonu burbuolės pavidalo žiedynu ir dideliu baltu arba geltonu papėdžiapiu (*Zantedeschia*): *Kālijų pūokštė. Vainikas sù baltomis kālijomis.*

kalikas, kalikė dkt. (2)

menk. mokinys, kuris mintinai, mechaniskai mokosi, kala: *Kalikų klaseje nemégsta. Mergaitės gál dažniau būna kalikės.*

kalyklà dkt. (2)

įmonė, gaminanti monetas, medalius ir kt.: *Pinigų kalyklà. Monetàs nukaldino Lietuvòs monetà kalyklà.* | jos pastatas: *Atkuriama Valdovų rúmų teritorijoje atkasti Lietuvòs Didžiòsios Kunigaikštystés monetà kalýklos griuvësiai.*

kaliklis dkt. (2)

įrankis kam nors kalti: *Taškinio ornameñto iškalimas specialiù kalikliù.*

Kalimantànas dkt. vns. (2)

Indonezijai priklausanti didžiausia Malajų salyno sala: *Kalimantanè gyvëna daugybë mažų klajójančių genčių. Kalimantànas – trečià pagal dydi salà pasaulyje.*

kalimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kalti 1: *Pneumatiniai viniū kalimo prietaisai. Kaišcių kalimas į sieną plaktukù.*
2. → kalti 2: *Dailýlenčių kalimas priẽ sienos. Skelbimų kalimas priẽ tvorų.*
3. → kalti 3: *Geležiēs kalimo mašinos.*
4. → kalti 4: *Pamiñklų kalimo meistras.*
5. → kalti 5: *Pievose girdédavai dałgių kalimq.*
6. → kalti 6: *Skylès kalimas sienoje kálta.*
7. → kalti 7: *Karšciúojančio ligónio kalimas dantimis.*
8. → kalti 8: *Kalimas págaliu peř pakinklius.*
9. → kalti 9: *Nusibódo jaū tåvo ámžinas kalimas.*
10. → kalti 10: *Fòrmulių [dàtų] kalimas.*
11. → kalti 11: *Tai nè kuryba, õ próginiai eiléraščių kalimas.*
12. → kalti 12: *Varginges pinigų kalimas.*
13. → kalti 13: *Lito kalimas priẽ lito.*
14. sngr. → kalti 14 (sngr.): *Višciukų kalimasis iš kiaušinių.*
15. sngr. → kalti 15 (sngr.): *Ankstývas vaiko dantų kalimasis.*

kalinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalinèti 1: *Viniū kalinéjimas.*
2. → kalinèti 2: *Vario kalinéjimas. Méninio kalinéjimo metodika.*

kalinéti, *kalinéja*, *kalinéjo vksm.*

1. (kà, i kà, kuo) ne kartą, vieną po kito po truputj kalti, smeigtí: *Kalinéti į leñtą vinis plaktukù.*
2. (kà) dažnai po truputj kalti, plakti: *Kalinéto metálo žiedas [skýdas].*

kalinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kalinti: *Kalinimas – teiñmo skiriamà láisvës atémimo bausmë, sunkësné už kitas láisvës atémimo fòrmas. Kalinimo naudà visúomenei turi bûti didësné nei žalà individui.*

Kalininas dkt. vns. (1)

kaimas Kaliningrado srityje: *Káimas iñtas vadinti Kalininu pô Añtrojo pasáulinio káro. Kalinina, anksčiau vadintame Mielkiemiu, kunigavo nemažai lietuviškus pamókslus sâkiusių lietuvių raštijos darbúotojų.* • plg. *Mielkiemis.*

Kalininigradas dkt. vns. (2)

miestas, Kaliningrado srities centras: *Lietuvòs Respùblikos generàlinis konsulàtas Kaliningradè. Kaliningradas įsikûrës Priégliauz ùpës žiötyse, priẽ Báltijos júros.* • plg. *Karaliaučius.*

Kalininigrādo sritis

Rusijai priklausanti, bet prie jos nepriekšinanti sritis prie Baltijos jūros (atskirta Baltarusijos ir Lietuvos): *Dabartinē Kalininigrādo sritis apima ētnines bāltu žemēs, kuriņs dár vadīnamos Karaliaūčiaus kraštū. Põ Añtrojo pasaulinio kāro Vokietijai priekļauši Rytū Prūsijos šiaurinē dalis bùvo prijungta priē Soviētu Sājungos iñ pavadīnta Kalininigrādo sritim.*

kalinys, kalinē dkt. (3^b)

asmuo, nuteistas kalēti: *Lietuvōs politinių kalinių iñ tremtinių sājunga. Kālinius sāugo sargýbiniai.*

kālinti, kālina, kālino vksm.

(kā, už kā, kame) laikyti uždarytā už bausmę: *Už vagystę jis bùvo kālinamas kalejime.*

Lāgerjye rùsai kālino kāro belaisviùs vókiečius. | (kā, kame) prievara už tikrā ar tariamā bausmę laikyti kitoje šalyje: Nemažai lietuvii tremtinių bùvo kālinama Kòmijoje. Senēlis bùvo nûteistas iñ dēšimt mētū kālintas Sibire.

kaliòšas dkt. (2)

1. nepraleidžiantis vandens guminis apavas, maunamas ant bato ar veltinio: *Gáusi kaliošū per kùprą. Nerandù kaliòšo.*

2. dgs. tokio apavo pora: *Apsiaük kaliošūs.*

kaliošelis dkt. (2)

1. dem. kaliošas 1: *Viénas kaliošelis lēidžia vández.*

2. dem. dgs. kaliošas 2: *Šlāpia daržę, aukis kaliošeliūs.*

kaliošiùkas dkt. (2)

1. dem. kaliošas 1: *Užmáuti añt veltinių kaliošiukūs.*

2. dem. dgs. kaliošas 2: *Į tuřgū eisiu apsiāvusi kaliošiùkais.*

kaliošuotas, kaliošuota bdv. (1)

avintis kaliošus: *Põ kiëmq lākstē kaliošuota šeiminiñkē. Núotraukoje mātote eilejē priē dúonos stóvinčius kaliošuotus kaimiečius.*

kālis dkt. vns. (2)

cheminis elementas – sidabriškai baltas minkštasis metalas, kurio druskos vartojamos trēsimui, muilo, stiklo gamyboje ir kt. (K): *Kālio salietrà. Kālio trqšos.*

kalýtē dkt. (1)

dem. kalē 1: *Šuningga kalýtē. Namiē auginù dvì kalýtes.*

kaljānas dkt. (2)

Rytū šalyse paplitęs rūkymo įtaisas su vienu ar keliais lanksčiais vamzdeliais, kuriais traukiamas dūmas pereina per vandenį; sin. vandens pyrkė: *Sùrenkant kaljānq reikia atkreipti démesi į pagrindinių dalių sandarumą. Iš Egipto atsivežiau kelis kaljanus lauktuvii bróliams.*

kálkakmenis dkt. (1)

KLINTIS: *Kálkakmenio karjeras. Kietesniūs kálkakmenius gálima polirúoti. Požeminiai vández vánedenys praplóvé kálkakmenio kłodùs.*

kalkdegys, kalkdegē dkt. (3^a)

žmogus, kuris dega kalkes: *Kalkdegys kálkes dēga duobejē. Kalkdegiū dēgtos kálkés naudójamos metalurgijoje.*

kálkė dkt.(1)

1. anglinis popierius raštų kopijoms daryti: *Rašyti [spáusdinti] per kálkę.*
2. permatomas popierius ar tam tikromis medžiagomis įmirkytas plonas audinys bréžinių kopijoms daryti: *Didelio formāto bréžinių kopijavimas kálkémis. Smulkias detalēs nusikopijuoju per permatomą tēchninę kálkę.*

kalkéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalketi 1: *Dažū plēvēlēs kalkéjimas.*
2. → kalketi 2: *Kraujāgyslių kalkéjimas.*

kálkēs dkt. dgs. (1)

iš klinčių išdegtas junginys: *Tvārtai báltinami šviežiai gesintomis kálkémis. Skiedinji sudāro cemeņto, kálkių, mólio, smēlio ir vandeñi mišinys.*

kalkétas, kalkéta bdv. (1)

1. kuriame yra kalkių: *Česnākai geriāusiai dēra kalkétose dižvose.*
2. kuriame yra kalkéjimų: *Kalketi džiövininko plaūčiai.*

kalkéti, kalkéja, kalkéjo vksm.

1. virsti kálkemis: *Dēginamos klinītys kalkéja.*
2. dengtis, trauktis apnašomis: *Arbatinūko sienēlēs kalkéja. Kraujāgyslēs kalkéja.*

kalkiāmēgis, kalkiāmēgē bdv. (1), **kalkiamēgis, kalkiamēgē** (2)

kalkes mēgstantis (ppr. augalas): *Paprastāsis kardēlis – kalkiāmēgis áugalas.*

kálkiné¹dkt. (1)

kalkių degykla: *Priēš kārq jis dirbo kálkinēje.*

kalkingas, kalkinga bdv. (1)

gausus kalkių: *Kalkingas vanduō. Rododeñrai nemēgsta kalkingu dižvu.*

kalkingūmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kalkingas: *Jēigu dižvoje pilna ankstyvūjų šalpūsnīų, jōs kalkingūmas didelis. Dēl vandeñi kalkingumo arbatinūkas dažnai pasideñgia apnašomis.*

kálkinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kalkinti 1: *Rūgščių vandeñi telkinių kálkinimas. Kálkinimu pagērinama dirvózēmio struktūrā.*
2. → kalkinti 2: *Tvorū, sienū, lùbū, pērtvaru kálkinimas šviežiai gesintomis kálkémis.*
3. → kalkinti 3: *Ódos išdirbimo gamyklose atliēkamas ódu miřkymas, plaukū šālinimas, kálkinimas.*

kálkinis¹, kálkiné² bdv. (1)

1. KLINTINIS: *Statýbinis kálkinis akmuō. Kálkiné plokštēle. Kálkinēs uolienos.*
2. padarytas iš kalkių, su kálkemis: *Kálkinis tīkas. Parduodam kálkiniai iř cemeņto skiediniai. Lietuvojè tūrime gausiūs kálkiniu trāšū žāliauvu išteklius.*

kálkinis², kálkiné³ bdv. (1)

toks, per kurį gali būti kopijuojama: *Kálkinis pōpierius.*

kálkinti, kálkina, kálkino vksm.

1. (kā) trēsti kálkinémis trāšomis (ppr. klintmilčiais): *Rūgščias dirvās reikia kálkinti.*
2. (kā) dažyti kálkemis: *Senūs vaismedžius rùdenj bútina kálkinti.*

3. (k) kalkėmis veikti kailius, odas: *Kálkinant ódą nuo jos pašalinami plaukai. Iš pradžių ódas kálkina, o paskui raugina.*

kalkiuotas, kalkiuota bdv. (1)

kuris suteptas, aplipęs kalkėmis: *Kalkiuotos griñdys. Kalkiuotus batūs palik už dūrų.*

kalkuliacija dkt. (1)

moksliskai pagrįsta ekonominį skaičiavimų sistema, skirta produkcijos vieneto, visos produkcijos ar kitų objektų savikainai nustatyti: *Virėja, bė kitų dalijkų, mókos buhaliérinės apskaitos iš patiekalų kalkuliacijos.*

kalkuliacinis, kalkuliaciné bdv. (1)

susijęs su kalkuliacija: *Operācijos vienetinio kalkuliacinio laiko trukmė. Rinkos iš kalkuliacinės kainos dažnai nesutampa.*

kalkuliatorius dkt. (1)

SKAIČIUOTUVAS 1: *Kišeninis kalkuliatorius.*

Kalkutà dkt. vns. (2)

miestas Indijos rytuose; sin. Kolkata: *Paláimintoji Mótina Terésé iš Kalkutos. Kalkutà yra Vakarų Bengalijos valstijos ceñtras. Kalkutoje lūšnýnu rajonè siautéjo gaisras.*

kalmàras dkt. (2)

didelis, pailgas šiltujų jūrų valgomas galvakojis moliuskas be išorinės kriaulkės, ilgais čiuptuvais, didelėmis akimis (ppr.paprastasis kalmara, *Loligo vulgaris*): *Kalmàry kraujas yra mélynos spalvòs. | šio moliusko mësa: Mégstu iš virtus, iš keptùs kalmarùs.*

kalmùkai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Kalmukijoje ir Kinijoje, kalbanti viena mongolų kalbu: *Kalmùkų kalbà. Kalmùkai yra mongolų palikuõnyss.*

kalmùkas, kalmùké dkt. (2)

kalmukų tautos žmogus: *Kalmùké mûs vaišino koldûnais sù avéna. Prancúzijoje susibûré kalmùkų bendruomené.*

Kalmùkija dkt. vns. (1), ofic. **Kalmùkijos Respùblika**

autonominė respublika Rusijoje, Volgos žemupyje, prie Kaspijos jūros: *Kalmùkija įskikûrusi stèpių iš pûsdykumių zônoje. Kalmùkijoje didžioji gyvëntojų dalis išpažysta budizmą.*

Kalnaberžé dkt. vns. (1)

kaimas Kédainių rajone: *Kalnaberžé minimà jaū tûkstantis trys šimtai septyniasdešimt pirmais mëtais. Kalnaberžéje kasmet výksta várnu vágymo šveñtë.*

kalnagùbris dkt. (1)

kalnų virtinė: *Ándu kalnagùbris, pavadintas Ignoto Domeikos vardù, driekiasi apië septynis šimtus kilometrų.*

kálnai dkt. dgs. (1)

etnogr. kryžiaus kelių giesmës, Žemaitijoje, ypač Žemaičių Kalvarijoje, giedamos per tam tikras apeigas arba budynèse: *Knygà „Žemaičių Kalvarijos kálnai: maldýnas iš giesmýnas“.* Kálnai, kai ti kálma, giedami pritariant dûdomis.

◊ **kálnus váikščioti** atlikinèti tam tikras apeigas su giesmémis ir maldomis (Žemaičių Kalvarijoje): *Váikščiojant kálnus, giedamos giesmës.*

Kalnālis dkt. vns. (2)

kaimas Kretingos rajone: XIX a. Kalnālio bažnyčią sudėgino žaibas. Į Kalnālį važiavome pro Sálantus.

kalnāpievė dkt. (1)

kalnų pieva: *Kalnāpievių augalai*.

kalnāpušė dkt. (1)

KALNINÉ PUŠIS: *Kalnāpušémis apsodintos kōpos*.

kálnas dkt. (3)

1. natūrali aukštai virš gretimų lygumų iškilusi vieta: *Aukštas [statūs] kálnas. Kálno šlaiftas [papédé]. Kalnų grandinė [virtiné]. Léistis slídémis [rogutémis] nuo kálno. Į kálną užlipti [ikópti] sunkiau nei nusiléisti.* • plg. kalva.

2. ko nors didžiulė krūva, daugybė: *Koridoriuje stovéjo kálnas knýgu. Išmetéme kálnus pōpierių. Gálima prirašyti kálnus dokumentų – niēkas nuo tō nepasikeiš.*

◊ **áukso kalnai** didelė gerovė, daug gėrybių: *Nemanýk, kād üzsienye tavęs láukia áukso kalnai. Pažadéjo jis mán áukso kálnus. Áukso kalnai tik teñ, kuž žmónés negvěna.* **kaip kálnas nusirito nuo pečių** (kam) labai palengvėjo: *Kai išsimokéjau skolás, tai mán kaip kálnas nusirito nuo pečių. Põ susitikimo sù dirèktoriumi kaip kálnas nusirito nuo pečių.*

kaip kálnas nusliňko nuo pečių (kam) labai palengvėjo: *Kai išoperāvo tévq, pajutaū, kaip kálnas nusliňko nuo pečių. kálnus nuversti* žr. nuversti. **nè [nebè] už kalnų** netoli (laiko atžvilgiu): *Nè [nebè] už kalnų iř pavāsaris [atostogos]. Nè už kalnų dienà, kai būsiu laisvas.*

kalnēlis dkt. (2)

1. dem. kalnas 1: *Vandeñs párke vaikai dūko nusileidimo kalnēlių zonoje.*

2. dem. kalnas 2: *Peñ keliàs minutès añt stalo išáugo kalnēlis saldañių popieriukų.*

Kalnēlis dkt. vns. (2)

kaimas Joniškio rajone: *Kalnēlio piliäkalnis*.

Kálnénai dkt. dgs. (1)

kaimas Skuodo rajone: *Kálnénouose įsikúres Žemaitijos botānikos párkas.*

kalnénas, kalnéné dkt. (1)

KALNIETIS: *Velso iř Škotijos kalnénai, atrémę svetimtaūcių puolimùs, sàvo kultūroje išlaiké daugiáusia savitùmo. Nepalè visq ménesi fotografavaū kalnénus.*

Kalniēčiai dkt. dgs. (2)

Kauno miesto dalis: *Kóks autobùsas važiúoja į Kalniečiùs?*

kalniëtis, kalniëtè dkt. (2)

kalnų gyventojas; sin. kalnénas: *Kiltas yrà nacionálinis škotų kalniëcių drabùžis. Sunkù bùvo káutis sù ištvermingais iř puikiai vietovę pažystančiais kalniëciais. Priešai tikéjosi nugaléti kalniëcius bë didesnių pastangų. Kélios sénos kalniëtés pardavinéjo sàvo dárbo avių pieno súrius.*

kalniëtiškas, kalniëtiška bdv. (1)

bùdingas kalniečiams: *Kalniëtiškas temperameñtas. Kalniëtiški šökiai. Výras sù kalniëtiška avíkailio kepurè.*

kalnýnas dkt. (1)

kalnų virtinės su tarpukalnių slėniais, užimančios didelį plotą: *Altājaus [Arménijos, Tibeto] kalnýnas. Perkūnropės natúraliai áuga Turkijos iř Arménijos kalnýnuose.*

kalnínė pušis

spygliuotas krūmas ar nedidelis medis, auginamas pustomuose smėlynuose ir kaip dekoratyvinis (*Pinus mugo*): *Kalnínės pùsrys natúraliai áuga Pirénuose, Apenínuose, Álpese, Balkánuose. Kalnínemis pušimis apsodinami kalnų šlaítai, kópos.*

kalningas, kalninga bdv. (1)

su daug kalnų; sin. kalnuotas: *Pasiékës kalningas vietóves brízas sustipréja iř pùčia keliàs dienàs. Centrinis šaliës regionas yrà nè tóks kalningas kaip kiti.*

kalnínis, kalníné bdv. (2)

kalnuose gyvenantis ar augantis: *Kalninių augalų kolèkcija botanikos sodè. Kalninių kikiliai [karvéliai].*

kalnínis ožys

vikrus, ištvermingas, édrus kalnų gyvūnas su ragais (*Capra*): *Kalninių ožiai puikiai kopinéja stačiomis uolomis. Sibirinių kalninių ožiai gyvëna Pamýro, Altājaus iř kituosè kalnuosè.*

kalniùkas dkt. (2)

1. dem. kalnas 1: *Kópti [lipti] į kalniùkq. Léistis žemýn kalniukù [nuõ kalniùko]. Dvìračiais riedéjome per kalniukus.*

2. dem. kalnas 2: *Añt patiestòs staltiesélés pùpsójo kalniùkas sausaïnių.*

kalnódara dkt. (1)

kalnų susidarymo procesų visuma: *Pagrindiniai Ázijos kalnų iř lygumų brúožai susiformavo kalnódaros metù. Kristalinës uolienas skirtingais kalnódaros laikotarpiais veiké žémés gelmių kařtis iř slégis.*

Kalnùjai dkt. dgs. (2)

kaimas Raseinių rajone: *Prô Kalnujùs têka upêlis. Kalnùjuose yrà piliákalinis.*

Kalnų Karabáchas

regionas Azerbaidžano pietvakariuose: *Kalnų Karabáchas yrà giñčijama teritòrija, tarptautinës bendrúomenës pripažystama Azerbaidžano dalimi, nòrs didžiąją dàli regiòno valdo Kalnų Karabácho Respùblika, kuri yrà faktiškai nepriklaüsomas politinis darinys. Kalnų Karabachë arménai sudåro gyvëntojų daûgumą.*

kalnų krištolas

skaidri bespalvè kvarco atmaina: *Kalnų krištolo rañdama senovës kelty kapuosè. Nopolirâvus kalnų krištolq, jis im̄s švytetí visomis vaivórykštës spalvomis.*

kalnúotas, kalnúota bdv. (1)

kuriame yra kalnų: *Vandeninių strazdaï paplitę kalnúotose Amèrikos, Ázijos iř Euròpos vietovëse.*

kalnuotùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kalnuotas: *Véliaû lýgumas pakeiçia šioks tóks kalnuotùmas. Lietuvòs kalnuotùmo iř nuotakùmo žemélapis.*

kalnūs, kalni bdv. (4)

pakilus, aukštas (apie vietovę): *Kałnūs laukai labai akmenūoti. Mūsų būlvės pasodintos kalnioje vietoje, lietūs joms nepakeičia.*

kaloriferis dkt. (1)

oro šildymo įtaisas; sin. kaitrolaidis: *Elektrinis [vandeninis] kaloriferis. Kaloriferiai skirti pramoninėms patalpoms šildyti.*

kalorija dkt. (1)

1. nesisteminis šilumos kiekio ir energijos vienetas, lygus 4,1868 džiaulio: *Fizikoje kalorija yra energetijos kiekis, reikalingas vienam grāmui vandeñi sušildyti vienu láipsniu. Kalorijomis galiama apskaičiuoti beveik viską, kąs turi energetijos.*

2. ppr. dgs. energijos, kurią suteikia maisto medžiagos, matavimo vienetas; sin. kilokalorija: *Vidutinio dydžio būlvė turi apie devyniasdešimt kalorijų. Sudėgink nereikalingas kalorijas sportuodamas.*

kalorimètras dkt. (2)

prietaisas šilumos kiekiui matuoti: *Kalorimetru nustatytą aukštutinę degimo šilumą.*

kalorìngas, kalorìnga bdv. (1)

turintis daug kalorijų (2 r.): *Per šventes prisivalgome daug kaloringo maisto. Jeigu valgote labai saikingai, bet vis tiek pilnéjate, tikriaujai gēriate kalorìngus gérimus.*

kalorìngumas dkt. ppr. vns. (2)

→ kalorìngas: *Vieno óbuolio kalorìngumas – šimtas kilokalorijų.*

kalstas dkt. (2)

rastas, įkaltas į žemę statiniui atremti; sin. stulpas, polis: *Jei kalstas bus didesnio skeŕspjūvio, jis patikimiau laikys. Kalstai įkalami į pamatinę uolieną.*

kálstymas dkt. (1)

→ kalstyti 1: *Vario liejimas iš kálstymas. Kálstymo tèchnika.*

kalstinýs dkt. (3^a)

šaltai kalstytas metalo dirbinys: *Ažūriniais metalo kalstiniaiš dekoruoti žibiñtai. Stogastulpis puoštas metalo kalstiniaiš iš mėdžio drožiniaiš.*

kálstyti, kálsto, kálsté vksm.

1. (ką, kuo) meniskai kalineti (metalą): *Kálstyti papuošala. Pavéikslą deñgia sidabro aptaisai, kálstyti augaliniu ornameñtais.*

2. (ką, iš ko) po truputį, pamažu kalant daryti, gaminti: *Iš mėdžio atliekų kálstydyavo inkiliukus. Senelis dirbtuvėje vis kažką kálsto.*

3. (ką) tarm. tvirtinti pasagas; sin. kaustyti: *Žirgą [kumelę] kálstyti.*

kaltaï prv.

išreiškiant kaltę: *Ji kaltaï nusiþypsójo [nuléido gálvą, skésteléjo rañkomis].*

Kaltanénai dkt. dgs. (1)

miestelis Švenčionių rajone: *Kaltanénai isikúrę Aukštaitijos nacionálniniame parke. Pró Kaltanénus eina geležinkelis. Miškè prië Kaltanénų yra šeši pilkapiai.*

kaltanéniškis, kaltanénišké dkt. (2)

kaltanénuose ar jų apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Kviëciame*

kaltanėniškius į „*Kalčanėnų* šnektos žodyno“ pristatytmq. Nemažai kaltanėniškių veštési žvejyba.

káltas¹ dkt. (1)

1. įrankis skylėms, įduboms, grioveliams ir pan. kietoje medžiagoje iškalti: *Figūrinis mēdžio káltas. Elektrinis káltas. Káltų galándimas. Darbúotis kálta.*
2. medicininis įrankis kauliniams audiniui smulkinti, kaulų ertmėms atverti ir pan.: *Chirúrgas kálta pašálino dāļi káulo.*

káltas², kaltà bdv. (4)

1. padaręs nusikaltimą: *Pripažinti teisiamaį kaltù padārius nusikaltimq. Búti kaltám.*
2. jaučiantis ar turintis jausti kaltę: *Àš kaltà, kàd mës pavélavome. Jaučiaūsi káltas kaimýnams.*

kaltè prv.

1. → kalti 4: *Senovéje kaltè káldavo pínigus.*
2. → kalti 9: *Mokýklose móksla vaikáms kaltè įkala.*

kaltē dkt. (4)

1. įstatymo pažeidimo faktas: *Jò kaltē jródyta.*
2. kaltumo jausmas: *Jò kaltē téváms yrà didžiùlē.*

kálti, kála, kálē vksm.

1. (kà, kuo, su kuo, į kà) kuo mušant varyti, smeigtin: *Ākmeniu kála kuõlq į žëmę. (Sù) plaktukù vinis kála.*
2. (kà, kam, prie ko, ant ko) kuo mušant tvirtinti prie ko: *Jis kála båtams pùspadžius. Jië važiávo prië kiekviéno námo iř kálē prië sienų naujùs nùmerius. Prië dùry, aňt kléties sienos ař kuř kituř lietùviai káldavo pásagas – kàd láimę atnèsty.*
3. (kà, kuo) plakti (metalą): *Kálvis kúju kála gëleži. Kálk gëleži, kól karštà (flk.).*
4. (kà, iš ko) daryti plakant metalą, tašant akmenj: *Kálvis kála vinis [pásagas, āpkaustus]. Pamiñkląjis kálē iš granito.*
5. (kà) ploti, kad bütų aštresnis; sin. plakti, tinti: *Dalgi kálti nè visi móka. Gírnos bùdavo kálamos.*
6. (kà, kame) kapojant daryti, iškapoti (žymę, skylę): *Genys mëdyje skýlę kála.*
7. (kuo, su kuo, nuo ko) leisti kalenimo garsą; sin. kalenti, taukšeti: *Gandrai kála [sù] snapais. Nuõ šalčio kaliau dantimis. Räšomoji mašinélė kála. Kulkósvaidžiai kálē visái arti.* | trankiai groti, mušti taktą: *Už sienos visq náktj kálē mùzika.*
8. (kam, kuo, į kà) mušti, trenkti, tvoti: *Kaip kálsiu kùmščiu į dantis, tai žinosis! Ipýkës kaliau lazdà válkatai šùniui.*
9. (kà, kam) nuolat sakyti, įkalbinéti: *Tévali jám vis kála iř kála, kàd vèstų. Pamókymus mûms kála iř kála. Töll į gálvq kálē, kól paklaūsé.*
10. (kà) mechaniskai mokytis, ppr. stengiantis įsiminti, o ne suvokti: *Eiléraštì [pämokas] kálti.*
11. (kà) šnek. kurti be polékio, įkvépimo: *Jis kála vienq pô kito eiliúotus sveikinimus.*
12. (kà, kame) šnek. uolai uždarbiauti: *Užsienyjejis tik pínigus kála, niéko daugiau nemáto.*
13. (kà, prie ko) šnek. uždirbus kaupti, taupyti: *Kálta ceñtq prië ceñto.*
14. sngr. ristis iš kiaušinio: *Višciùkai jaū kálasi. Žaqsiùkai dár nesikala.* | skilti ritantis paukščiukui: *Pagaliau kiaušiniai pradéjo káltis.*
15. sngr. (kam) listi laukan, į paviršių; sin. dygti: *Žolë kálasi. Ūsai kálasi. Barzdà dár nesikala. Kūdikiui dañtys kálasi.*

kaltýbè dkt. (1)

kalté, kaltumas: *Kieno kaltýbè? Bausmë už kaltýbes. Atgailauti dël sunkių kaltýbių.*

káltinamasis, káltinamoji dkt. (past. kirč.)

asmuo, kaltinamas įvykdės nusikaltimą: *Sédéti káltinamujų suolė* (būti teisiamam). *Káltinamajam grėsė mirtieš bausmė.*

Kaltinénai dkt. dgs. (1)

miestelis Šilalės rajone: *Įš Kaltinénų eĩna keliai į Kražiùs, Ūžventij, Varniùs, Šilälę.* Jei važiuosite kadâ prô Kaltinénus, apžiûrékite sēnq sinagògą.

kaltinéniškis, kaltinéniškė dkt. (2)

Kaltinénuose ar jų apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Bibliotekà sùkvietė kaltinéniškius į naujós knýgos apiẽ Kaltinénus pristätymq.*

káltinimas dkt. (1)

1. → kaltinti 1: *Tokië absuðiški tåvo káltinimai manè labai žeidžia. Tai visái nepàgristas káltinimas savivaldýbei [savivaldýbés káltinimas].*
2. oficialus prokuroro ar teismo pareiškimas, kuriuo žmogui priskiriamas kaltė už nusikaltimą: *Káltinimas tévažudystè. Kokië káltinimai jám bùvo iškelti?*

kaltiniñkas, kaltiniñké dkt. (2), **kaltininkas, kałtininké** (1)

1. asmuo, kuris yra kaltas dèl ko: *Avãrijos kaltiniñkai bùs nubausti.*
2. šnek. tai, dèl ko kas vyksta, pagrindiné ko priežastis: *Priẽš manè sédéjo šveñtës kaltiniñké. Šiõ susitikimo kaltiniñkas – šiã saváitę pasiródžiusi naujà knygà.*

kaltinis, kaltiné bdv. (2)

1. atliekamas prikalant: *Kaltinis ávalynés tvirtinimas Lietuvojè atsirado tik XVIII a.*
2. küju kaltas, padarytas iš metalo: *Kaltiné monetà [saulùté]. Rañkų dárbo kaltinis kryželis.*
3. dirbtinis, nenatûralus: *Kaltinés eilës.*

káltinti, káltina, káltino vksm.

1. (kà, dèl ko, už kà) laikyti kaltu: *Dél nugyvento úkio visi káltino tévq. Visi jî káltino už pražudytq bróli.*
2. (kà, kuo) teisėje – priskirti kaltę, palaikyti kaltinimą: *Visùs tris výrus káltino sukciávimu. Káltinamuju aktù baigiamas ikiteismiñis tyrimas. Prokuròrai ministrą káltina piktnaudžiavus tarnybine padétimi.*

káltintojas, káltintoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kaltina: *Prokuròras suabejójo káltintojos patikimumù. Prievertáutojo káltintoja teismè demonstrávo vaizdájuostę.*
2. kaltinimo atstovas teisme; sin. prokuroras: *Teismè dalyváuja valstybinis káltintojas.*

kaltùkas dkt. (2)

1. dem. kaltas¹ 1: *Plokštì [pleištiniai] kaltùkai. Kaltùko ášmenys. Papuošalaï dàromi kaltùkais iř gremžtùkais.*
2. dem. kaltas¹ 2: *Stomatològinis kaltùkas.*

kaltùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kaltas² 1: *Jô kaltùmas nejródytas. Teiséjas įsitikinës káltinamojo kaltumù. Šië dokumentai patvirtina įtariamojo kaltumą.*
2. → kaltas² 2: *Beñdras nuodémingùmo iř kaltumo pójūtis. Kuñgi yrà žmogaùs apsinúoginimo, kaltumo bë kaltës, pasinaudójimo kitù žmogumi ribos? Jis neabejójo sàvo kaltumù iř dël sênojo námø gaišro, iř dël sùnelių mirtieš.*

kaltūnas dkt. (2)

1. į gniutulą susivėlę nešukuoti plaukai ar kailis: *Ilgaplaūkių kačių káilio kaltūnai.*

Benāmio šunēlio káilis susivéle kaltūnais [j] kaltūnus], kai kur nupliko. Šis kondicioniérius mán padéjo pamiršti besielektrinančius pláukus, susivélusius kaltūnus iž kitùs érzinančius dalykùs. | į gniutulą nuo nešvaros ir utelių susivėlę plaukai: Vidùramžiai iž iki pàt XX ámžiaus kaltūnas bùvo paplitęs tařp vargúomenés iž tařp labař pasitùrinčių gyvéntojų, nès jiē nešiodavo perukùs, kàd paslep̄tu utélétumq. Galvóta, jóg kaltūno nukirpimas žmögų gáli pražudýti: šis galis apàkti, apkuristi, išprotéti, miřti nuo konvùlsijų.

2. menk. plaukai, dažnai susivėlę: *Atródo, reñgiatés vienà kítai kaltūnus ráuti. Išsišukúok tū tāq kaltūnq pagaliau!*

kaltūnúotas, kaltūnúota bdv. (1)

su kaltūnu (1 r.): *Kaltūnúotas šuõ. Kaltūnúota katé. Kaltūnúotus pláukus iššukúoti labař sunkù.*

kaltùvas dkt. (2)

jranksis įkalti: *Bégvinių kaltùvas. Liëpto pôliai sukalti rañkiniu kaltuvù.*

kalùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kalus: *Metálų kalùmas.*

kalùs, kali bdv. (4)

lengvas kalti (apie metalą): *Áuksas yrà minkštas, tásus iž kalùs. | iwr. Kalùsis ketùs yrà labař tvirtas, netrapùs, plästiškas.*

kalvà dkt. (4)

natûrali apskrita, ovali arba pailgavirš gretimų lygumų iškilusi vieta lékstais šlaitais, žemesnè už kalnà: *Aukštaitijos kalvos. Romà pastatýta ant vienos iš septynių kalvų.*

kalvágubris dkt. (1)

pailgas kalvotas ruožas: *Vilkýškių kalvágubris.*

Kalvarijà dkt. vns. (2)

miestas Marijampolës apskrityje: *Kalvarijos pasienio pùnkta. Kalvarijoje, prië Šešùpës užtvankos, yrà poilišiavieté sù pòilsio párku.*

kalvarijà dkt. (2)

ppr. dgs. kryžiaus kelio stotis, īrengta už bažnyčios teritorijos koplytéléje, ppr. kalvotoje vietoje, turinčioje simboliškai priminti Jeruzalës kraštovaizdij: *Peř Sekminës tükstančiai žmonių sù nuoširdžia maldà tráukia stačiaiš kalvarių kalneliais. Kalvariøose nuõlat sutiksi bùreliùs piligrimų.*

kalvariijiëtis, kalvariijiëté dkt. (2)

kalvarijoje ar jos apylinkëse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Viešoji bibliotekà mókys kalvariiječiùs naršyti internete.*

kalvariškis, kalvarišké dkt. (2)

Žemaičių kalvarijoje ar jos apylinkëse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Automobilių slálomo varžýbose kalvariškës àplenké plungiškës. Kalvariškių bendruomené turi veiklų iž idéjų nestokójantį jaunimo klùbą.*

kálvë¹ dkt. (1)

kalvio dirbtuvë: *Geležiës žvangéjimas kálvëje. Vesti árklj káustytì į kálvę. | prk.: Istatytmù kálvë. | jos patalpos: Kálvëje nuo žaizdro prië priekalo sukiójosi kálvis.*

kalvėlė dkt. (2)

dem. kalva: *Lazdijų kräštas nusėtas kalvėlėmis. Bažnýčia pastatýta añt kalvėlés.*

Kalvéliai dkt. dgs. (2)

kaimas Vilniaus rajone: *Nuõ Kalvelių iki Baltarùsijos sienos – trýs kilomètrai. Žuvivaisos tvenkiniai į Kalveliùs sutráukia nemažai žvejų mègėjų.*

Kalviai dkt. dgs. (4)

kaimas Skuodo rajone: *Peñ Kalviùs tëka Šventóji. Nuõ Kalvių iki Lätvijos sienos – trýs kilomètrai.*

Kálviai dkt. dgs. (1)

kaimas Kaišiadorių rajone: *Į šiáurę iñ i pietus nuõ Kálvių yrà dù piliäkalniai.*

kalviáuti, kalviáuja, kalviávo vksm.

verstis kalvio amatu, dirbtii kalviu: *Jis turéjo sàvo kálvę iñ kalviávo.*

kalviávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kalviauti: *Ji tráukia kalviávimas, senóviné puošýba. Bùvo sàkoma, kàd kalviávimas – nè móteriai.*

kálvienė dkt. (1)

šnek. kalvio žmona: *Añ karaliéné, añ kálviené – vis tas pàts (flk.).*

kalvinas, kalviné dkt. (2)

EVANGELIKAS REFORMATAS: *Kalvinų bažnýciose atsisakýta altôriaus, pavéikslų, vargõnų, žvâkių. Stipriáusios kalvinų bendrúomenës bùvo Biržuose, Kédáiniuose, Vilniuje, Papilyjè.*

kalvýnas dkt. (1)

kalvu virtiné su kloniais: *Antäkalnio [Sapieginës] kalvýnas.*

kalvinistas, kalvinisté dkt. (2)

EVANGELIKAS REFORMATAS: *Kalvinistų pàstorius. Protestantizmas – krikšcionybës kryptis, àpimanti anglikonùs, kalvinistùs, liuteronùs iñ kt.*

kalvinistinis, kalvinistiné bdv. (1)

1. išpažstantis kalvinizmą: *Kalvinistiniai Euròpos kraštaí.*

2. bûdingas kalvinizmui ar kalvinistams: *Šis jausmingumas svëtimas kalvinistiniam religingumui.*

kalvinizmas dkt. (2)

viena pagrindinių protestantizmo krypčių, susiformavusi XVI a. Šveicarijoje (pradininkas – Jonas Kalvinas), smerkianti bet kokias pramogas, teigianti, kad žmogaus pomirtinis gyvenimas Dievo valios esas nulemtas iš anksto, neatsižvelgiant į jo darbus: *Reformacija léido atsirasti jvairioms protestantizmo kryptims: liuteronybei, kalvinizmui, anglikonýbei. Kalvinizmas Lietuvà pasieké XVI ámžiuje.*

kálvis, kálvë² dkt. ppr. vyr. (1)

žmogus, kuris verčiasi metalo kalimo amatu: *Kálvio plaktùkas. Jaunysteje mano tévas yrà bùves iñ kálviu, iñ bâtsiuviu [iñ kálvis, iñ batsiuvës]. Parduodami kálvių darbai. | prk.: Kiekvienas žmogùs sàvo láimës kálvis (flk.).*

kalvystė dkt. (2)

metalo dirbinių kūrimas ir darymas: *Kalvystės mėnas. Veštis kalvystė.*

kálviškas, kálviška bdv. (1)

kalvių naudojamas, gaminamas ir pan.: *Kálviškas žaždras. Gaminame kálviškas iš kitas metalo konstrūkcijas.*

kalviùkas dkt. (2)

žvirblio dydžio rusvai pilkšvas paukštis giesmininkas (*Anthus*): *Kalviùkai žiemója Āfrikoje. Sténgiamasi išsáugoti į Raudónąją knygą išrašytus paukščiūs – dirvóninius kalviukus iš lygutės.*

kalvótas, kalvótā bdv. (1)

su kalvomis, nelygus: *Kalvótā vietovė. Kalvótas krāštas.*

kám¹ prv.

1. kuriam tikslui: *Kám mán tai? Kám tāu tiek telefónu?*

2. šnek. dėl kurios priežasties; sin. kodėl, ko: *Kám tū jí érzini? Nesuprantù, kám reikėjo taip ankstù keltis.*

kám² jv. N.

žr. kas.

Kamà dkt. vns. (2)

upė Rusijos europinės dalies rytuose, kairysis Volgos intakas: *Prië Kāmos įsikūrę keli miestai.*

Kamajai dkt. dgs. (3^b)

miestelis Rokiškio rajone: *Nuõ Rōkiškio į Kāmajus atvažiavome per pùsvalandj. Kamajuosè mìré iš bùvo paláidotatas dväsininkas iš poetas Antanas Strazdas.*

kamajiškis, kamajišké dkt. (2)

Kamajuose ar jų apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Mažū miestelių krepšinio lýgoje užpalięciai įveiké kamajiškiūs.*

kamambèras dkt. (2)

minkštas, geltonas prancūziškas karvių pieno sūris plona valgoma baltujų pelēsių plutele: *Prancūzų valgiāraštyje kamambèras ùžima ypatingq viëtq: kàs vâkarq smaguriáujama vis kità súrio rúšimi.*

kamâné dkt. (2)

stambi, labai plaukuota laukinė bitė (*Bombus*): *Į sôdą kamanès viliója medîngieji augalai.*

kamanélė dkt. (2)

dem. kamanė: *Kamanélė reñka mèdu.*

kamanójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kamanoti: *Žirgas bijo kamanójimo.*

Kamânos dkt. dgs. (2)

pelkė, durpynas Akmenės rajone: *Kamânose áuga daûg labai retû augalû. Kamanàs iš visû pùsių sùpa miškai.*

kāmanos dkt. dgs. (1)

odinis apynasris su žaslais arkliui valdyti; sin. brizgilos: *Kāmanos sù žvangučiais. Kāmanas sudāro odiniai diržēliai, jūsiantys árklio gálvą nuõ pakáušio iki snūkio.*

kamanóti, *kamanója, kamanójo vksm.*

(kā) užmauti kamanas: *Kamanóti žirgą.*

kamañtai dkt. dgs. (2)

etnogr. mediné puslankio pavidalo pavalkų dalis: *Pavalkų kamantūs sulaužiau. Árklio kāklą jūsė mediniai kamañtai.*

kamantinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kamantinéti: *Tik põ ilgū kamantinéjimų mótinai pavýko išsiáiskinti tiësq.*

kamantinéti, *kamantinéja, kamantinéjo vksm.*

(kā, apie kā) primygintai klausinéti; sin. tardyti: *Ižymýbes kamantinéjo iř fotografāvo repòrteriai. Naujasis darbdavýs kamantinéjo apiẽ ankstèsni māno dárba.*

kamarà dkt. (2)

etnogr. trobos ar svirno patalpa įvairiems produktams ir daiktams pasidéti, miegoti: *L̄isti prō lángq i kamārq. Jaunieji bùvo iškilmingai gułdomi svirnè ař kamāroje.*

kamaráité dkt. (1)

1. dem. kamara: *Belañgē kamaráité. Māno vaikiškoje vaizduotéje varganà kamaráité viřsavo nuostabià pilimi.*

2. mažas kambarys: *Baigęs universitétą jis dvýlika mētu gyvēno šešių kvadratinių mētru bendrābučio kamaráitéje.*

kamarélē dkt. (2)

1. dem. kamara: *Muziējuje gālima pamatyti XIX a. pab. žvējo kambarj iř kamarélē.*

2. mažas kambarys: *Ar gālima vadinti butù dvi nāmo palépēje ēsančias kamarélēs?*

kamāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kamuoti 1: *Už šuñs kamāvimą nùbaustas jõ šeiminiñkas. | sngr.: Skausmingas kamāvimas děl trúkusio apendicito.*

2. → kamuoti 2: *Nuolatinis savęs kamāvimas ramybës nedúodančiais kláusimais.*

kambarélis dkt. (2)

dem. kambarys 1: *Kélerius metùs gyvënome mažamè bendrābučio kambarélyje.*

kambariné¹ dkt. (2)

kambarius tvarkanti darbininkė: *Dirbtu viëšbutyje kambarinè.*

kambariné² bdv. (2)

1. laikomas, auginamas kambarje, namuose: *Kanaréles – labiáusiai paplitę kambarinai paukštēliai. Centrinis šildymas džiovina kambariniùs áugalus.*

2. dévimas, avimas namuose: *Kambariniai drabùžiai. Kambarinés šlepētés.*

kambariökas, kambariöké dkt. (2)

šnek. tame pačiame kambarje gyvenantis žmogus: *Íeškau kambariökés Vilniuje kartù nùomotis kambarj ař bütq. Í reñginj atsivëskite pažistamus, draugùs, kambariokùs.*

kambarýs dkt. (3^b)

1. atskira buto ar namo patalpa: *Miegamasis [válgomasis, vaikū, dárbo, póilsio, voniōs,*

svečių, vaikų, pėrsirengimo] kambarių. Ką nūomotis – būtq ar kañbari? Parduodam i trijų kambarių būtai.

2. viešbučio tam tikro tipo numeris: Užsisakýti [rezervuoti] kañbari. Apsistóti vienviečiame kambarių. Visuosė kambariuosė yrā dūšas, tualėtas.

kambariukas dkt. (2)

dem. kambariys 1: Dabař remontúojo kambariuką miesto centrè. Piňkome didësnį būtq, kàd vaikai turéty ātskirus kambariukus.

kamblýs dkt. (4) tarm.

1. augalo stiebas, kamienas: Prãstas tabákas – vien i kambliai. Papùvës stóro mëdžio kamblýs. Gumbuotas senos obelis kamblýs.

2. kamieno drûgalys: Medžiùs gëni nuõ kañblio liñk viršúnës.

Kambodžà dkt. vns. (2), ofic. **Kambòdžos Karalysté**

valstybè Pietryciu Azijoje, Indokinijos pusiasalyje, prie Pietų Kinijos jûros: Kambòdža nuálino piliëtiniai karai. Kambòdžoje auginama daug rýžių.

kambodžietis, kambodžieté dkt. (2)

Kambodžoje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: Sántuoka sù kambodžietë. Daugybë kambodžiecių dirba kaučiuko plantaciøe.

kambodžetiškas, kambodžetiška bdv. (1)

1. bûdingas kambodžieciams, jų kultûrai ar Kambodžai: Kambodžetiškas masâžas.
2. Kambodžoje pagamintas: Lauktuví brólis pařežé kambodžetiškq skârq.

Kamčiatkà dkt. vns. (2)

pusiasalis Rusijos rytuose tarp Ochotsko jûros, Ramiojo vandenyno ir Beringo jûros: Kamčiätkoje ißsiveržë ugnikalnis.

kamè¹ iv. Vt.

žr. kas.

kamè² prv.

1. kur, kurioje vietoje (klausiant): Tai kamè taip ilgai buvai? Kamè palikai sàvo kâtina važiûodama atostogáuti?

2. kur nors (neapibrëžtai): Gál kamè iyrå tokiu žmoniu, bët àš tokiu nepažistu.

3. kur (šalutiniams sakiniams jungti): Krúptelejës jis atmérké akis i valandëlë negalejëo susivókti, kamè esq̄s.

kamèlia dkt. (1)

dekoratyvinis krûmas, kambariné gélë blizgančiais lapais ir panašiais į rožës baltais, rausvais ar raudonais žiedais (*Camellia*): Itälijoje, Ispânijoje i Prancûzijoje kamèlijų gařbei reñgiamos šveñtës. Kamèlijoms reikalinga vesi iš šviesi, nuõ tiesioginių sáulës spindulių apsáugota vietà.

kamè ne kamè prv.

tai šen, tai ten: Kamè ne kamè dár baltuoja sniègas.

kame nôrs prv.

kur nors: Ar esi skaitës kame nôrs tå anekdötq?

kâmera dkt. (1)

1. specialios paskirties uždara patalpa: Bagâzo sáugojimo [mediénos džiovinimo, dûju]

kāmera. *Kalėjimo kāmera būvo šaltà, priplékusi.*

2. tam tikros paskirties prietaiso, mechanizmo ertmè: *Gāro [siurblio, šaldymo] kāmera.*
- Núotekos per̄ speciāliq añgą pateñka į vālymo īrenginio kāmerą.
3. pripučiamā guminē ko dalis: *Padangōs [kāmuolio] kāmera.*
4. kino ar televizijos aparatas, kuriuo filmuojama: *Kino [televizijos] kāmera. Filmāvimo kāmera. Filmuoti slaptā kāmera* (nežinant, nematant filmuojamajam).

kamerīnis, kamerīnē bdv. (2)

skirtas nedidelei patalpai, nedideliam klausytojų ar žiūrovų skaičiui: *Kamerīnis vākaras [koncertas]. Kamerīnē mūzika.* | sudarytas iš nedidelio atlikējų skaičiaus: *Kamerīnis chòras [orkestras, ansámlis].*

kamertōnas dkt. (2)

plieninis šakutēs pavidalo prietaisas tiksliam muzikos garso aukščiui nustatyti:
Kamertōno tōnas priklauso nuo šakūcių ilgio. Sudāvus kamertonū į kokį nórā dāiktq, jō šakutēs vibrúoja iñ virpina órq.

Kamerūnas dkt. vns. (2), ofic. **Kamerūno Respùblika**

valstybē Vidurio Afrikos vakaruose, prie Atlanto vandenyno: *Fùtbolas – populiarus spòrto šakà Kamerūnē.*

kamerūniëtis, kamerūniëté dkt. (2)

Kamerūne gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Daūgelis kamerūniëcių veřčiasi žvejýba.*

kamerūniëtiškas, kamerūniëtiška bdv. (1)

1. būdingas kamerūniečiams, jų kultūrai ar Kamerūnui: *Kamerūniëtiškas daržovių troškinys.*

2. Kamerūne pagamintas: *Kamerūniëtiška mediëna.*

kámgi prv.

kam, kuriam tikslui (pabrëžiant): *Kámgi mán tåvo paistalų klausytis?*

kamiénas dkt. (1)

1. medžio ar krūmo stiebo apatiné dalis nuo žemës iki apatinijų šakų (ppr. sumedéjusi): *Ūosio [klévo] kamiénas. Kamiénas iškelia mēdžio lājq aukštyn. Mēdžio lajā yrā viřš kamiéno ēsanti išsišakójusi stiebo dalis, iš jōs išáugusios šakos sù lapijā, pumpuraiš, žiedaiš iñ vaïsiais.* • **plg.** stiebas, liemuo.

2. šnek. sumedéjęs medžio arba krūmo stiebas: *Apgenétu vaïsmedžių kamiénas iñ jō viršûné tūri būti tiësūs, o šakos horizontálios.*

3. žodžio dalis be galūnës: *Pirmínis [antrínis, išvestínis] kamiénas. Priebalsínis [balsínis] kamiénas.*

4. pagrindiné arterijų, nervų ir pan. dalis: *Plaūcių kamiénas. Pilvinis kamiénas.*

kamiengalis dkt. (1)

paskutinis kamieno (3 r.) balsis ar priebalsis: *Veiksmāžodžio kamiengalis. Kirčiuotas kamiengalis.*

kamiéniné lāstelé

tam tikra daugialaščio organizmo lāstelé, sugebanti atsinaujinti ir virsti įvairių tipų specializuotomis lāstelémis: *Kraūjo [káulų čiulpų] kamiéninés lāstelés. Kamiéninių lāstelių tyrinéjimai.*

kamieninis, kamieninė bdv. (1)

turintis ppr. vieną kamieną (2 r.): *Kamieniniai serbeñtai [agrāstai].*

kamikādzē dkt. (2)

Antrajame pasauliniam karejaponų karų lakūnas mirtininkas: *Kamikadzēs pareñgdavo peñ kēletq mēnesių. Dalis kamikādzių bùvo savanõriai.*

kāminas dkt. (3^a)

atskiras bokšto pavidalo arba virš gyvenamojo namo stogo išsikišęs statinys su kiauryme dūmams ar garams iš krosnių ar katilinių išeiti: *Mūrinis [gelžbetoninis, plieno lākštū] kāminas. Krēsti [valýti] kāminą. Miesto panoramā sù dviem rūkstančiais kaminais. Tūpi žvirblis kaminē sù lapinè kepurè (flk.). • plg. dūmtraukis.*

kaminēlis dkt. (2)

1. dem. kaminas: *Pažvelgus į Vilnių nuo jō kalvų matýti, kaip rūksta daugybē kaminų iñ kaminēlių.*

2. anga, skylė: *Ventiliacijos [védinimo] kaminēlis. Peñ ātlydžius reikia atkimšti kaupū kamineliūs.*

kaminkrētys, kaminkrētē dkt. (3^a, 3^{4b})

žmogus, kuris krečia, valo kaminus: *Kaminkrēcius añt stogū mātome vis rečiaū. Tautinio pāveldo stātusq gāvę kaminkrēciai sàvo dárbo neromantizúoja.*

kaminšluostis dkt. (1)

šluota kaminams valyti: *Mužinas kaip kaminšluostis (labai murzinas).*

kaminùkas dkt. (2)

dem. kaminas: *Į žemę īsmeigtà egláitē maskāvo išsikišusį iš bùnkerio kaminùkq.*

kampainis dkt. (2)

1. bražybos īrankis kampui brēžti: *Dažniáusia kampañio forma – trikampis, kuriõ smailéji kampai lágūs 30° iñ 60° arbà pô 45°.*

2. matavimo īrankis paviršiaus statmenumui tikrinti: *Paviršiaus statmenùmas kitū plokštumū atžvilgiu matúojamas kampainiù.*

Kampalà dkt. vns. (2)

Ugandos sostinė: *Kampaloje daûg administrâcijos pastatû, yrà nacionâlinis teâtras, Ugândos muziejus sù unikaliu mùzikos instrumeñtu riñkiniu.*

kampāmatis dkt. (1)

prietaisas kampams tarp dviejų linijų ar plokštumų matuoti: *Skaitmenînis kampāmatis.*

Kampânia dkt. vns. (1)

sritis Italijos pietuose: *Neapolis – Kampânijos regiono sóstiné.*

kampânia dkt. (1)

1. karos veiksmų visuma siekiant tam tikro tikslu: *Pasibaigus kampânijai kariúomenë galutinaî īsitvirtino užimtojè teritòrijoje.*

2. smarki, sutelkta, aktuali tam tikro laikotarpio visuomeninė, politinė ir kt. veikla: *Aktyvi reklâmos kampânia. Mókytojai pradéjo kampâniją priëš rûkymą.*

kañparas dkt. (1)

kamparinio cinamono skaidrûs, kvapûs sakai, vartojami medicinoje ir technikoje: *Kañparo aliéjus [têpalas, spîritas]. Išgarâvo kaip kañparas (dingo).*

kamparinis, kamparinė dkt. (2)

turintis kamparą primenantį kvapą: *Kamparinis piengrybis* (mik.). *Kampariné kātžolé* (bot.).

kamparinis cinamònas

1. visžalis Rytų Azijos medis, iš kurio gaunamas kamparas (*Cinnamomum camphora*);

sin. kamparmedis: *Kamparinių cinamònų lāpų eterinis aliējus.*

2. šio augalo mediena: *Lentelė iš kamparino cinamono.*

kamparis dkt. (2)

kartaus skonio itališkas aperityvas: *Jis mūs pavaišino kampariu. Gurkšnójome kamparij sù apelsinų sùltimis.*

kañparmedis dkt. (1)

1. KAMPARINIS CINAMONAS: *Daūg kañparmedžių áuga Kinijoje, Japónijoje, Indonèzijoje.*

2. šio augalo mediena: *Kañparmedžio lentelė [paděklas].*

kañpas dkt. (2)

1. vieta, kur sueina dvi linijos, plokštumos, sienos, gatvės ar daiktai: *Nāmo [kédēs] kañpas. Užleñkti põpieriaus lāpo kañpą. Nuglùdinti medinių žaislų kampūs. Močiùté šlúostési ášaras nösinés kampū. Alùdés kampè sédejo nusmuñges žmogeliis. Iš už kañpo išliñdo dvì grësmìngos figūros. Vagis pasuko už kañpo iñ nuejo. Vaikystéje manè statýdavo į kañpą (kaip bausmę). • plg. kerté.*

2. plokštumos dalis, apribota dviem spinduliais, išeinančiais iš vieno taško: *Statùsis [smailùsis, bukàsis] kañpas. Kañpas gäli bùti horizontalùs, vertikalùs iñ įstrižas.*

3. nuošali vieta: *Internétas jaū pasiekia atokiáusius Lietuvòs kampūs. | kraštas, šalis: Apkeliaavaù jvairiáusius pasáulio kampūs. Savamè kampè nèt óras kitóks.*

4. vieta gyventi; **sin.** pastogė: *Viltis turéti sàvo kañpą pamažù bléso.*

5. į vieną pusę smailéjantis gabalas, galas: *Dúonos [súrio] kañpas.*

6. **šnek.** kampiné sofa ar suolas: *Piřkome minkštą kañpą svetaînei. Virtùvëje pasistâtème kañpą.*

◊ **į kañpą speisti** žr. speisti. **iš kañpo į kañpą** ten ir atgal, šen ir ten (vaikščioti): *Jis váikščiojo iš kañpo į kañpą neràsdamas sáu viëtos. **jvarýti į kañpą** žr. jvaryti. **kiekvienamè kampè** visur, tankiai: *Tamè miestè kiekvienamè kampè – bùrimo salònai.**

kampàveržis dkt. (1)

prietaisas kampams suveržti: *Dù kampàveržiai, skirti profiliniam aliuminiui sujungti iñ siuléms užsandàrinti.*

kampélis dkt. (2)

1. **dem.** kampas 1: *Tojè kavinéje yrà kampélis vaikáms sù žaislañs.*

2. **dem.** kampas 3: *Knygà apië gražiáusius Lietuvòs kampeliùs.*

3. **dem.** kampas 4: *Svajóju kada nòrs jsigýti nùosavą kampélij.*

4. **dem.** kampas 5: *Rañkoje spáudžiau krepšélij sù pieno bùteliu, dúonos kampeliù iñ knýgomis.*

kampìnè¹ dkt. (2)

maža lentynėlė kampe: *Padek žirkles añt kampìnés.*

kañpininkas, kañpininké dkt. (1), **kampiniñkas, kampiniñké** (2)

1. žmogus, laikinai gyvenantis pas svetimus; **sin.** jnamys: *Žmónés, turédamai sàvo namùs, gyvëno kaip kampiniñkai pàs svëtimus.*

2. TROBELNINKAS: *Kampiniñko trobelé. Žinók, kampiniñke, sàvo viëtq.*

kampininkáuti, *kampininkáuja, kampininkávo vksm. (pas ką) būti kampininku (1 r.); sin. įnamiauti: Jis sù šeimà kampininkávo pàs svëtimus.*

kampinis¹ dkt. (2)

sport. baudos smūgis iš aikštës kampo: *Jis geraî mûša kampiniùs.*

kampinis², kampiné² bdv. (2)

1. esantis kampe: *Kampinis námás. Istatyti kampiniùs lángus.*
2. statomas, kabinamas, montuojamas patalpos kampe: *Pardúodame kampiniùs baldùs. Kampiné lentýna [skalbiniû dëžé].*
3. kampo formos: *Kampiniai skliaûstai (<>).* • plg. lenktinis, laužtinis.

kampiùkas dkt. (2)

1. dem. kampas 1: *Šuô nesuéstq vištos gabaliùkq igrúdo į kampiùkq tařp sòfos ātlošo iř rañktúrio. Ùžlenktas knýgos pùslapio kampiùkas.*
2. dem. kampas 3: *Susirâsti nuošâly kampiùkq.*
3. dem. kampas 5: *Krepšelyje jî terâdo dûonos kampiùkq.*
4. dem. kampas 6: *Pardúodu vaîkiškq kampiùkq.*

kañpmatis dkt. (1)

KAMPAMATIS: *Nerûdijančio pliêno kañpmačiai.*

kampukas dkt. (2)

1. įvairios paskirties kampo pavidalo detalė: *Pardúodame āpvadus, griñduostes, kampukùs.*
2. lipdukas, j kurî galima ikišti nuotraukos kampą: *Kampükai núotraukoms.*

kampúotas, kampúota bdv. (1)

keturkampio pavidalo: *Kampúotas vêidas [smâkras]. Kampúotos bâtu nôsys.*

kampuôtis dkt. (2)

detalė strypams, vamzdžiams ar plokštëms kampu jungti: *Plâstiko plôkštës sutvîrtintos aliuminîjo kampuôčiais. Rañkiniu metâlo pjukleliù nupjáustytì visi tilto kampuôčiai.*

kampuotùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kampuotas: *Visuñeigij kampuotùmas atêjo į mâdq.* | prk.: Personâžu kampuotùmas. *Elgesio [charâkterio] kampuotùmas.*

kampùtis dkt. (2)

1. dem. kampas 1: *Knýgos viršelių nugarêlé iř kampučiai aptrauktî mélynos spalvôs dermantinù. Jis atsisédo aňt taburètës kampučio. Mótina skarélës kampuciù nusišlûoste āšaras.*
  2. vieta, kur susieina lûpos ar akių vokai: *Raukšlélës lûpù kampučiuose. Šešélialis parýškinti išoriniùs akiû kampučiùs.*
- ◊ akiû kampučiù nežymiai, vogčiomis: *Žvilgsnis akiû kampučiù. Lûpù kampučiù* nežymiai, vos vos: *Ji nusišypsójo lûpù kampučiù.*

kamšà vns. dkt. (4)

1. tai, kuo prikemšama, užpildoma; sin. kamšalas: *Vatôs [mëdžio plaûšo] kamšà. Dvâro tvárto sienos iš akmenû, su skaldôs kamšà.*
  3. kamšatis, spûstis: *Mûgëje diđelé kamšà.*
- ◊ dël kamšôs tam, kad bûtû daugiau dalyvių: *Jei turésiu laîko, nueîsiu į parodôs atidârymq, bêt tik dël kamšôs.*

kamšalas dkt. (3^b)

1. tai, kuo prikemšama, užpildoma; sin. kamša: *Porolono [gumōs] kamšalas. Pagálvēs sù pūkų kamšalu. Sintētino plúošto patalų kamšalai.* | prk.: *Laikraščių horoskopūs laikiau prötų kamšalu.*
2. tai, kuo įdaroma; sin. įdaras: *Daržovių kamšalas.*
3. nek. (prastas) maistas: *Tai nè delikatēsas, bét iř nè visai prāstas kamšalas.*

kamšalynė dkt. (2)

kamšatis, spūstis, grūstis: *Didmiesčio kamšalynė. Autobusè bùvo baisi žmonių kamšalynė.*

kamšatis, kamšatiēs dkt. mot. (3^b)

susikimšimas, spūstis, grūstis: *Sumāžinti kelių kamšatis. Dēl nuolatinių kamšacių vairuotojams kyla strēsu. Tuřguje stūmdēmēs žmonių kamšatyje.*

kamšciāmedis dkt. (1)

1. KAMŠTINIS AZUOLAS: *Daug kamšciāmedžių auginama pietiniuose Portugālijos reģionuose. Žievē nuo kamšciāmedžių lupamā kařta peř devýnerius metūs.*
2. vns. šio augalo žievė: *Kamšciāmedžio padékliukai [kamščiai].*

kamšciātraukis dkt. (1)

įrankis butelių kamšciams išstraukti: *Spirālinis kamšciātraukis. Peñlis sù kamšciātraukiu. Kamšciātraukį įsūkite į kamščio ceñtrą.*

kamšciūkas dkt. (2)

dem. kamštis 1: *Užkiňsti buteliuką kamšciukū.*

kamšiklis dkt. (2)

1. įrankis kamšyti: *Plyšių kamšiklis.*
2. medžiaga, naudojama užkamšyti: *Termoizoliācinis kamšiklis.*

kamšymas dkt. (1)

1. → kamšyti 2: *Šilumą taupyti pàdeda nèt paprasčiausias langų kamšymas.* | prk.: *Biudžeto skylių kamšymas.*
2. → kamšyti 3: *Kamšymo ādata. Neaustinės tekstilės technologija – kamšymas.*

kamšyti, kamšo, kamšé vksm.

1. (kà, i kà) dažnai po truputį kimšti, kišti, grūsti stengiantis sutalpinti: *Móterys kamšé vilnas į maišq. Šiënq kamšyk į palépes.* | sng. (kà, i kà): *Saldainiùs [pinigus] kamšosi į kišenęs.*
2. (kà, kuo) po truputį kemšant taisyti, tvarkyti (plyšius, skyles ir pan.): *Plyšiùs tařp rástu kamšydavo sāmanomis. Žaizdą vālē, kamšé tvařsciai.* | prk.: *Politikai žāda kamšyti biudžeto skylès.*
3. kamšymo būdu gaminti: *Ādatomis kamšytas veltinis. Mēnininké veřpia iř áudžia, vělia iř kamšo, siuvinéja iř mazgùs ráišioja.*
4. (kà) alkūnémis badyti, niukseti, stumdyti: *Kám kamšai jaunēli bróli?* | sng. (kuo): *Aš nemegstu l̄isti į pāciq žmonių spūstj iř alkūnémis kamšytis.*

kamšytojas, kamšytoja dkt. (1)

žmogus, kuris kamšo (2 r.), užtaiso plyšius: *Skylių kamšytojas.* | prk. *Universitètas neturéty bùti viduriñes mokýklos ar̄ gimnázijos spragū kamšytojas.*

kamštēlis dkt. (2)

dem. kamštis 1: Midaūs nektāras sù vieliniù kamšteliù. Nusùkite nuõ plastikinių bùtelių kamšteliüs.

kamštēti, kamštēja, kamštējo vksm.

virsti kamštiniu audiniu: Pažeisti aviēcių stiebų audiniai kamštēja.

kamštiena dkt. vns. (1)

kamštinio ąžuolo žievė: Kamštienos dirbiniai.

kañtinis, kañtiné bdv. (1)

1. pagamintas iš kamštinio ąžuolo žievės: Kamštiné grindų dangà [lentà]. Kamštinis paklötas. Bātai kamštiniais pādais.

2. → kamštis 2: Kamštinis saugiklis.

kañtinis audinýs

augalo stiebo ar šaknies dengiamojo audinio sluoksnis: Kamštinis audinýs sáugo áugalą nuõ išdžiūvimo, staigū temperatūros svyravimų, infekcijos. Stórq, kasmēt atáugantį kamštinio áudinio slúoksnį turi kamštinis ąžuolas.

kañtinis ąžuolas

1. visžalis Viduržemio pajūrio medis stora, lengva, elastinga žieve, iš kurios gaminami kamščiai, plūdës ir kt. (*Quercus suber*); sin. kamščiamedis: Kamštiniai qžuolai paplitę piëtvakarių Európoje iñ šiáurēs vakarų Áfrikoje.

2. vns. šio augalo žievė; sin. kamščiamedis: Kamštinio qžuolo plökštés.

kamštis dkt. (2)

1. kuo kas užkemšama: Gertuvés [teřmoso] kamštis. Grýbo fòrmos kamštis. Bùtelis sù šlifuoto stiklo kamščiù. Ištráukti [užkiňstí] kamštj.

2. tech. elektros saugiklio jidéklas: Apsauginis kamštis.

3. kuo kas užsikemša: Transpòrto [eismo] kamštis. Kraūjo [gleivij] kamštis. Pašálinti sierős kamštj iš ausiēs. Radiatoriuse susidāro óro kamščiai. Dél výkdomu kēlio darbų susidāré kilomètriniai automobilių kamščiai. Patékome į milžinišką kamštj.

4. vns. kamštinio ąžuolo žievė: Dangà iš natûralaūs kamščio.

◊ añt kamščio paslýsti žr. slysti. **añt kamščio užlipti** žr. lipti. **añt kamščio užmìnti** žr. minti.

kamštukas dkt. (2)

dem. kamštis 1: Ausū kamštukai. Váistų buteliuko kamštukas. Kriáuklés kamštukas praleidžia vández.

kamuolēlis dkt. (2)

1. nedidelis kamuolys (2 r.): Siúly kamuolēlis. | prk.: Laiko kamuolēlis vis mažéja, mažéja.

2. nedidelis kamuolys (3 r.): Kýla aukštyn pýpkés dûmų kamuolēliai. Šiõ áugalo žiedai raudóni, susitelkë į kamuolēlius stiebo iñ šakēlių viršünése.

3. nedidelis kamuolys (4 r.): Verkdamas kûdikis riêtési į kamuolēli.

4. mažą rutulį primenantis daiktas ar susirietęs gyvūnēlis: Añt kēlių tóks švelnùs iñ šiltas kamuolēlis – šuniùkas.

kamuolinis, kamuoliné bdv. (2)

panašus į rutulį, rutulio, kamuolio pavidalo: Kamuolinis žaibas. Kamuolinis žvaigždžių spiečius. Kamuoliniai dēbesys.

kamuolys dkt. (3^b)

1. sportinių ir kt. žaidimų įrankis – pripučiamas ar pilnaviduris apvalus ar ovalus rutulys: *Fùtbolo [krepšinio] kamuolys. Kovà dël atšókusio kāmuolio. Kamuolys praskrieo prô pât vartûs.*
  2. rutulys iš susuktų siūlų: *Suvýti siūlus į kāmuolij. | prk.: Susipáiniojusių interèsų kamuolys. Šiū nusikaltimų kamuolys išvyniotas visái atsitiktinai.*
  3. panašus į rutulį ko nors telkinys: *Nuô kálno riédantis sniego kamuolys. Dangumi plaūké tiršti debesų kamuoliai. Prô kāminq vežési juodî dûmų kamuoliai. Bítés susimêtusios į kāmuolij. | prk.: Aistrû [nevvu] kamuolys. Jã nuôlat pérsekojo rûpesčių rûpestelių kamuolys.*
  4. rutulio pavidalas: *Ežys, ištikus pavojui, susiriëcia į kāmuolij, atstatydamas spyglius.*
- ◊ **gánioti kāmuoli** žr. gainioti.

kamuoliškas, kamuoliška bdv. (1)

primenantis kamuolij; sin. apvalus: *Kāmuoliški pumpurai.*

kamuoliukas dkt. (2)

1. kai kurių sportinių žaidimų nedidelis kamuolys (1 r.): *Tèniso [bâdmintono] kamuoliukas.*
2. nedidelis kamuolys (2 r.): *Kelî siūlų kamuoliukai.*
3. nedidelis kamuolys (3 r.): *Añt grindû métési suglámzyto pôpieriaus kamuoliukai.*
4. nedidelis kamuolys (4 r.): *Mergyté susirieté į kamuoliuką iř užmigo.*
5. mažą rutulį primenantis daiktas ar susirietęs gvyvénėlis: *Vaikáms daûg džiaûgsmo suteikdavo ériukai – tiẽ šilti vilnų kamuoliukai drégnomis nosytémis.*

kamuoliúotis, kamuoliúojasi, kamuoliávosi vksm. sngr.

1. mestis į kamuolij (3 r.): *Bítés kamuoliúojasi.*
2. kamuoliais (3 r.) veržtis, virsti: *Dûmai kamuoliúojasi.*

kamúoti, kamúoja, kamávo vksm.

1. (kä) sukelti nemalonų jausmą, teikti vargo; sin. varginti, kankinti: *Kûdikj kamúoja stíprûs pilvo skausmai. Senêli kamávo nêmiga. | sngr. (su kuo): Ménész kamavaûsi sù pûliújančia žaizdà.*
2. (kä) teikti dvasinių kančių, kelti nerimą, neduoti ramybës; sin. kankinti, varginti: *Kq, sâžiné kamúoja? Manè vél êmë kamúoti nérimas dël nepadarýtu darbû. | sngr. (dél ko): Merginà kamúojasi dël añtsvorio.*

kámža dkt. (1)

baltas kunigų ir patarnautojų bažnytinis drabužis, panašus į albą, tik trumpesnis: *Kámžu apačia iř rankovës apsiûtos nériniai. Výrai baltomis kámžomis nêše krýžių iř bažnýcios vêliavas.*

kanà dkt. (2)

aukštas gelynu augalas dideliais lapais ir puošniais ryškių spalvų žiedais (*Canna*): *Kai kurių kânų šakniastiebiai válgomi. Kânos žýdi nuô rugpjúčio iki spâlio.*

kanabékas dkt. (2)

etnogr. jnagis mëslui iš vežimo versti: *Kanabéko nagai. Medinis [geležinis] kanabékas. Keřta kanabékù į mëslus iř veřcia laük.*

Kanadà dkt. vns. (2)

ofic. valstybë Šiaurės Amerikoje: *Kanâdos lietûvių bendrúomené. Kanâdoje yrà dvi valstýbinës kalbos – ángli iř francúz. Kanâdos Aukštûjų parlameñto rûmų pavadinimas*

yrà Kanàdos Senàtas, Žemàjì parlameñto rùmì pavadinimas – Kanàdos Bendrúomeniù Rùmai, ò bendràsis abiejù rùmì parlameñto pavadinimas yrà Kanàdos Parlameñtas.

kanadiëtis, kanadiëté dkt. (2)

Kanadoje gyvenantis ar iš ten kiles žmogus: *Prancùzijos výry krepšinio rinktiné draugiškame mače įveiké kanadiečius. Lietùvių daininiiké dël nugalétojos vařdo vařžesi sù kanadietè.*

kanadiëtiskas, kanadiëtiška bdv. (1)

1. bùdingas kanadiečiams, jù kultúrai ar Kanadai: *Kanadiëtiski blynëliai sù raudonaïsiais ikrais.*
2. Kanadoje pagamintas: *Kanadiëtiski maïsto papildai.*

kanàdiškas, kanàdiška bdv. (1)

1. bùdingas Kanadai: *Kanàdiškas gamtóvaizdis.*
2. Kanadoje pagamintas: *Kanàdiška tèchnika.*

kanàlas dkt. (2)

1. didelé iškasta atvira vandens vaga: *Drékinimo [laivýbos] kanàlas. Suèco kanàlas jùngia Vidùržemio júrq sù Raudonája júra.* • plg. griovys, perkasas.
2. vamzdžių linija vandeniu nuleisti: *Iš pirtiès nešvarùs vanduo išteka kanalù.*
3. pailga ertmè ko nors viduje: *Méšlo šalinimo [nuotekų, védinimo] kanàlas. Kirkšniës [riešo] kanàlas. Išvalyti dantų kanalùs.*
4. ryšio, komunikacijos linija: *Rýšio [informaciøs] kanàlas. Óptiniai duomenù pérdavimo kanàlai. Pérjunk televízijos kanalùs.*
5. šaltinis, iš kurio kas gaunama: *Pinigù cirkuliaciøs kanàlas.* | bùdas, kelias, kuriuo kas gaunama: *Įmoné teikia pàskolas elektroniniai kanàlais.*

kanalëlis dkt. (2)

1. mažas kanalas (1 r.): *Šis miëstas – kanàly kanalëliu iñ tiltu tilteliu karalystë.*
2. mažas kanalas (2 r.): *Srùtu rinkimo kanalëlis.*
3. mažas kanalas (3 r.): *Åšarų kanalëlis. Inkstù [séklidžių] kanalëliai.*
4. dem. kanalas 5: *Ir àš turiù neprastu informaciøs kanalëliu.*

kanaliùkas dkt. (2)

1. mažas kanalas (1 r.): *Sutvařkeme mûsù pamìškøjë èsanti melioraciøs kanaliùkq.* | prk.: *Pinigù nutekéjimas nemàtomais kanaliùkais.*
2. mažas kanalas (3 r.): *Dažnà åšarójimo priežastiì yrà susiaurejë åšarų kanaliùkai.*

kanalizaciøa dkt. (1)

požeminiu vamzdžių, kanalu sistema nuotekoms surinkti ir plukdyti į nuotekų valyklą arba atvirą vandentékmu: *Kanalizaciøos griovys [šulinys].* *Tvarkyti užsikiimšusiø viëtinę kanalizaciøq.*

kanalizaciøinis, kanalizaciøiné bdv. (1)

susijës su kanalizacijø: *Kanalizaciøo duñblo pérdirbimas.* *Prastai išvalyti kanalizaciøiniai vándezys teršia ùpę.*

kanalizàvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kanalizuoti 1: *Gàtvës [gyvénvietës] kanalizàvimas.*
2. → kanalizuoti 2: *Ùpës kanalizàvimas užtruko trejùs metùs.*

kanalizúoti, *kanalizúoja, kanalizávo vksm.*

1. (kā) įrengti, įvesti kanalizaciją: *Kanalizúoti sodybą.*

2. (kā) upės dalį ištiesinti ir paversti kanalu ar nukreipti į vamzdį: *Veřslininkas sklype neteisėtai išsikasė tveñkinį iš kanalizávo dälį upės. Laivýbos sálygos tařp Němuno žémupio iř Karaliaučiaus pageréjo, kai XVII a. pr. bùvo kanalizúota Gilijà. Upēlis bùvo kanalizúotas – veržlì jõ tékmé įspraustà į betóninius vamzdžiùs.*

kanapà dkt. (2)

nedidelė sofa su kiek pakeltu galvūgaliu: *Dviviëté [triviëté] kanapà. Išskleidžiamà kanapà. Prisédome aňt kanāpos.*

kanapè dkt. (2)

aukštas kultūrinis pluoštinis, aliejinis augalas, turintis narkotinių medžiagų (ppr. séjamoji kanapè, *Cannabis sativa*): *Kanäpių pluoštas. Laikas nuráuti kanapès. Išliňdo kaip Pilypas iš kanäpių* (staiga, netiketai).

kanapés dkt. dgs. (2)

1. kanapés augalo séklos: *Kanäpių aliéjus. Žvìrbliai kanapès lësa.*

2. kanapių pluoštas: *Iš kanäpių výdavo pánčius.*

3. šnek. sudžiovinti kanapés augalo lapeliai, vartojami kaip narkotikas: *Per kräťq pás įtariamají rästa kanäpių.* | iš kanapés augalo pagamintas narkotikas, ppr. hašišas arba marihuana: *Nuō kanäpių žmogùs apsvaigsta. Hipiai mégdavo rükýti kanapès.*

◊ **iš kanäpių neváromas** žr. varyti.

kanapétas, kanapéta bdv. (1)

kurio plunksnos su baltais ir juodais taškeliais; sin. raibas: *Kanapéta vištà.*

kanapiéna dkt. (1)

dirva, kur augo kanapés: *Šiuō metù Lietuvoyè kanapès auginti uždrausta, tad iš kanapienos niékur nepamatýsi.*

kanapiéné dkt. (2)

košė iš kanapių grūdų: *Žemaičiai Kūčioms visadà pasigamindavo kanapiénés. Kařtais iš kanapiénę pridédavo séménų.*

kanapýnas dkt. (1)

kanapių laukas: *Pulkai žvìrblių susirenka iš kanapýnq.*

kanapínis¹ dkt. (2)

etnogr. Užgavenių būtybė, įasmeninanti pasninką, nugalinti lašininį: *Per Úžgavénies lašininis káunasi sù kanapiniù. Kanapinì dažnai vaizdúoja sù kanäpių barzdà iř kanäpių plaukais.*

kanapínis², kanapiné bdv. (2)

pagamintas iš kanapių sékłu ar pluošto: *Kanapinìs aliéjus. Kanapinis audinys. Kanapinai tinklai. Kanapiné viřvè. Geležiné kumeláité, kanapiné uodegáité (flk.).*

kanápmarka dkt. (1)

duobė, kûdra, kur bùdavo merkiamos kanapés: *Laikas tráukti kanapès iš kanápmarkos.*

kanäppienis dkt. vns. (1)

grūstę kanapių pienas: *Päsninko valgai sù kanäppieniu. Aguõnpienio iř kanäppienio per mësédi nebùdavo.*

kanarėlė dkt. (2)

geltonas paukštis giesmininkas, kilęs iš Kanarų salų, laikomas narveliuose (ppr. paprastoji kanarėlė, *Serinus canaria*): *Î Euròpą kanarėlės àtvežé ispānai. Kanarėlių patēlēs negieda.*

kanauniňkas dkt. (2)

aukštesnysis katalikų ir anglikonų dvasininkas, kapitulos narys: *Kanauniňku susirinkimas arbà kolègija vadìnamas kapitula. Susitikimas sù kanauninkù parapijiëčiams įkvépe viltiës.*

Kanäveralas dkt. vns. (1)

kyšulys Jungtinėse Amerikos Valstijose, Floridoje: *Kanäveralo kyšulyjè īzikûrës JAV kôsminių skrýdžių ceñtras.*

Kanberà dkt. vns. (2)

Australijos sostinė: *Kanbëroje nérà didelių dangóraižių.*

kanceliärija dkt. (1)

1. įstaigos (ppr. didelės) stuktūrinis padalinys, kur tvarkoma raštvedyba: *Dokumeñtai priimamì iñ registrúojami Šilùtés rajòno savivaldýbës kanceliärijoje.* | jo patalpos: *Iejimàs į kanceliäriją – iš kiëmo pùsës.* • plg. raštiné.
  2. valstybës instituciją aptarnaujanti įstaiga: *Lietuvòs Respùblikos Seimo kanceliärija. Lietuvòs Respùblikos Vyriausybës kanceliärijai vadováuja káncleris.* | jos patalpos: *Prezideñto kanceliärijoje výksta remontas.*
  3. reikalų raštai: *Sutvarkytą kanceliäriją reikia laikù pateikti archÿvui.*
- ◊ **kanceliärijos žiùrké** žr. žiurkë.

kanceliärinis, kanceliäriné bdv. (1)

1. susijęs su reikalų, raštvedybos raštais: *Kanceliärinis stilius* (kalbot.). *Kanceliärinei kaଳbai bûdingas tikslumas, apibréžtumas, standártiniai pasâkymai.*
  2. reikalingas raštinës, kanceliarijos darbui: *Kanceliärinës prékës. Kanceliäriniai segtuvai [spaustukai, smeigtukai, peiliukai].*
- ◊ **kanceliäriné žiùrké** žr. žiurkë.

kanceliäriškai prv.

taip, kaip bûdinga kanceliariniams stiliui: *Rašyti nè móksliškai ar kanceliäriškai, bët paprastai. Atsâkymas nuskambéjo kiek kanceliäriškai.*

kanceliäriškas, kanceliäriška bdv. (1)

bûdingas kanceliariniams stiliui: *Kanceliäriškas pasâkymas [pósakis]. Kanceliäriška stráipsnio añtraštë.*

kanceliariškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ kanceliariškas: *Kalbòs kanceliariškumas.*

kanceliarizmas dkt. (2)

reikalų raštams, dokumentams bûdingas žodis ar žodžių junginys: *Valdiniñkai iprâte vartotí kanceliarizmùs ir šnekamôjoje kalbojë.*

kancerogènas dkt. (2)

medžiaga, skatinanti piktybinių navikų susidarymą organizme: *Kancerogènais užteršti konservai. Kancerogenùs gâlime įkvëpti, nurýti, jië į organizmą gâli patèkti per ódq.*

kancerogenèzé dkt. vns. (2)

vėžio atsiradimas ir vystymasis: *Kepenų ląstelių kancerogenèzé. Tirti kancerogenèzés mechanizmùs. Sukelti [slopinti] kancerogenèzę.*

kancerogèninis, kancerogèniné bdv. (1)

1. sukeliantis vėžį, skatinantis vėžio atsiradimą: *Kancerogèninés mèdžiagos. Kancerogèninių junginiai. Dyzelinas – degùs kancerogèninis skystis.*
2. susijęs su kancerogeneze: *Mänoma, kàd ženšénis sulétina kancerogèninius procesùs.*

kancerogèniškai prv.

kancerogenèzés atžvilgiu: *Kancerogèniškai veikli mèdžiaga.*

kancerogèniškas, kancerogèniška bdv. (1)

sukeliantis vėžį, skatinantis vėžio atsiradimą: *Šis chèminis junginys yrà silpnai kancerogèniškas. Tabako dûmai yrà kancerogèniški.*

kancerogeniškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ kancerogeniškas: *Daugéja žmôgi pavojingų chèminių junginių, pasižýminčių kancerogeniškumù. Eksperimentinių duomenų apië šiô preparato kancerogeniškumą nérà.*

káncleris, kánclerè dkt. (1)

1. kai kuriose šalyse – aukštas valstybès pareigūnas, valdžios organo vadovas: *Seîmo káncleris. Vyriausybès káncleris. Didžiøios Britâniø iždo káncleris dár vadînamas finânsų ministrù. Lietuvøje viešéjo Vokietijos federâliné káncleré.*
2. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystéje – valstybès kanceliarijos viršininkas: *Istòriniuose šaltiniuose kánclerio pareigybë minimà jaû XV amžiuje. Lietuvøs Didžiøios Kunigaikštystés káncleris iñ didysis ètmonas Lëonas Sapiegà pastaté Vilniaus Šv. arkângelo Mýkolo bažnyčią.*
3. kai kurių valstybinių, mokslo ir kitų įstaigų kanceliarijos arba sekretoriato vadovas, ūkio reikalų tvarkytojas: *Vilniaus universitetè dárba pràdeda naujas káncleris.*

kančià dkt. (4)

kentéjimo patyrimas, didelis skausmas: *Išgyvénti [kësti, pakélti] kañciq. Nekaltû žmoniû kañcios karè. | prk.: Kûrybinës kañcios.*

kandéklis, kandéklé dkt. (2)

šnek. kas kanda: *Sàvo augïntinio šeško negaliù vadînti kandekliù, nès jìs kânda švelñiai, nepraliedamas kraûjo. Mâno šuô – tîkras kandéklis!*

kandelà, kandèlos dkt. (2)

pagrindinis šviesos stiprio vienetas (cd): *Šviesôs sraûta, nuródyta kandèlomis, gâlima paveâsti liûmenais. Iki kandèlos šviesôs stîpris bûvo matûojamas žvâkémis.*

kandéti, kandéja, kandéjo vksm., **kândéti, kândéja, kândéjo**

KANDYTI: *Kandéja nešvârûs rûbai. Maišai kandéja sandeliukè.*

kandidâtas, kandidâtè dkt. (2)

asmuo, rinkimais, konkursu ar panašiu bûdu siekiantis pareigu, tarnybos, narystès: *Kandidâtas iñ Seîmo nariùs [i komitètq, i valdýbq, i tarybq]. Kélti [siûlyti, registrúoti] kandidatù. Pártijos lýderis pristaté kandidatùs i ministrù postùs.*

kandidatáuti, kandidatáuja, kandidatâvo vksm.

(i ka) KANDIDATUOTI: *Žinomas veðlininkas kandidatâvo i mèro pòstq. Kandidatáuti Seîmo rinkimuose.*

kandidatāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kandidatuoti: *Kandidatāvimas į pártyjos pirmmininkus [j organizācijos nariūs].*

kandidatúoti, *kandidatúoja*, *kandidatāvo vksm.*

(*i kā*) būti kandidatu; *sin.* balotiruotis: *Nepartinių tēsē kandidatúoti į Seimq. Svařstoma, kās kandidatuōs į miesto tarýbą.*

kandidatūrā dkt. (2)

1. pareikštas noras ar siūlymas būti kandidatu: *Iškélti sāvo kandidatūrą į preidentus.*

2. asmuo, kandidatuojantis ī kā nors; *sin.* kandidatas: *Prezideñtui pateiktà dár vienā teisējo kandidatūrā. Jis yrā tinkamiáusia kandidatūrā į vyriausybés vadōvo pòstq. • plg.* pretendentas.

kandikas¹ dkt. (2)

cheminis preparatas, pagerinantis dažiklio sāveiką su dažoma medžiaga; *sin.* beicas: *Dāžomu siūlų spalvą įtvirtiname kandikais. Naudójant daugiaū kandiko, spalvà būs tamšesnė.*

kandikas², kandikė dkt. (2)

vabzdys arba roplys, kuris kanda, gelia: *Mūsés kandikés. Gyvātē kandikė.*

kandiklis dkt. (2)

vamzdelis, ī kurį įstatoma cigaretė ar papiroso: *Gintariniš [šeivāmedžio, výšnios mēdžio] kandiklis. Pýpklių iñ kandiklių kolèkcija. Papiròso kandikliù jis baksnójo į peleninès dùgną.*

kandimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kāsti 1: *Bijaū šunū kandimo.*
2. → kāsti 2: *Vidùrdieni pàts uodū kandimas.*
3. → kāsti 3: *Kandimo žymē riekejè.*
4. → kāsti 5: *Dilgeliū kandimq malšina šaltas vanduō.*
5. → kāsti 6: *Kiaušinių kandimas svogūnų lukštū nūoviru.*

kañdis¹ dkt. (2)

īkandimas ar īkāsta vieta: *Kañdžio, arbà kastinē žaizdà.*

kañdis² dkt. (2)

priekinis plonéjantis kandamasis dantis: *Centriniai iñ šóniniai kañdžiai. Žmogùs turi aštúonis kandžiùs.*

kandis³, kandiës dkt. mot. (4), **kándis**, *kándies* (1)

nedidelis drugys, kurio vikšrai kapoja drabužius, éda javus, augalus ir kt.: *Kandžiū suéistas megztinis. Kañdys sukapojo kálinius. Į miltus įsimeté kañdys.*

kandýti, *kandija*, *kandijo vksm.*

būti kandžių édamam; *sin.* kandeti: *Įskamšos iñ káiliai peljia iñ kandija.*

kandùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kandus 1: *Rafinuotas kandùmas. Jauniems skaitýtojams šiõs frázës kandùmas suñkiai suvókiamas.*

kandùs, kandi bdv. (4)

1. piktas, pašaipus, īgeliantis, ironiškas: *Kandùs sarkázmas. Kañdžios užúominos [réplikos]. Viétoj rimitų debatų jié įsivelia į kandžiùs ginčus. Kritika išsakýta kandžiù tonù.* |

aukšt.: Šio dažlininko karikatūros daug kandėsnės. Kažais sākoma, kąd móterys kantrėsnės, uždarėsnės, bėt kandėsnės iš klastingėsnės už výrus. | **aukšt.**: Jis yrà kandžiausias dabartieš lietuvių dramatūgas.

2. tok, kuris kanda, kandžiojas: *Kañdūs uodai*. Kañdžios mûsés priëš lietų.

kañdžiai prv.

stengiantis įgelti; **sin.** pikta, pašaipiai, ironiškai: *Kañdžiai paklaústi [atsakýti]. Knýgos áutorius kañdžiai šaíposi iš pasenusių papročių.* | **aukšt.**: Sténgiausiu kuõ kandžiau atsikiřsti. Jí ištaré tai kaip jmānoma kandžiau. | **aukšt.**: Autorius kandžiausiai pašiēpia vartotojų visuomenę.

kándžiojimas dkt. ppr. vns. (1)

- 1.** → kandžioti 1: *Kôl šuniùkas mâžas, rañkų kándžiojimas atródo tik nekalňtas žaidîmas. Nêrimq apibûdina kaktôs raûkymas, lûpų kándžiojimas, plaukų tařymas.* | **sng.** Katës drâskymasis iš kándžiojimasis. Kándžiojimasis mažiems vaikáms – pažinimo bûdas.
- 2.** → kandžioti 2: *Kraujasiurbių mašalų kándžiojimas.* | **sng.**: Bičių [uodų, mûsių] kándžiojimasis.
- 3.** → kandžioti 3: *Citrinos skiltelës kándžiojimas.*
- 4.** → kandžioti 4: *Žôdžių galûnių kándžiojimas.*
- 5.** → kandžioti 5: *Šaltuko kándžiojimas. Skrûostų kándžiojimas.* | **sng.**: Šalčio kándžiojimasis neišbaidé parodôs lankýtoju.
- 6.** **šnek.** → kandžioti 6: *Oponeñtu kándžiojimas dâro žâlq visai opozicijai.* | **sng.**: Tai nè diskùsija, õ kándžiojimasis.

kándžioti, kándžioja, kándžiojo vksm.

- 1.** **(k)** ne kartą kâsti (1 r.), mèginti žeisti dantimis: *Šuniùkas kándžioja pavadeļi. Merginà kándžiojo lûpas, kâd nepravirkty.* | **sng.**: turéti iproti kâsti: Jéi sù šunimi blogai elgiësi, jis prâdeda kándžiotis. Kûdikiui dýgsta dantukai, jis kándžiojas.
- 2.** **(k)** ne kartą kâsti (2 r.), gelti: *Uodaï zýzé tamsojè, kándžiojo nûgarq nèt peř mårškinius.* | **sng.**: Pietû Lietuvôs gyvéncojai skùndžiasi, kâd mašalaï jaû skráidžioja iš kándžiojas.
- 3.** **(k)** **šnek.** po truputj atkâsti; **sin.** kramsnoti: *Kándžioti óbuolj.*
- 4.** **(k)** **šnek.** tariant nutraukti, neištarti iki galio: *Žôdžių galûnes kándžioti.*
- 5.** **(k)** šaldant dirginti, kelti skausmą; **sin.** gnaibyti: *Šaltis kándžioja ausis iš skrûostus.*
- 6.** **(k)** **šnek.** kandžiai kritikuoti: *Žurnalîstai kándžioja valdžią.* | **sng.**: Opozicijos lýderiai kažais kándžiojas. Móterys, bañkit kándžiotis!
- 7.** **(k)** **šnek.** kelti nepasitenkinimą; **sin.** erzinti: *Ilgalaikés mobiliojo rýšio sùtartys kándžioja klientûs.* | **sng.**: Biliêt káinos neturétu kándžiotis.

kanèlé dkt. (2)

mažas prancûziškas pyragaitis su traškia, karamelizuota plutele ir drégnu korétu vidumi: *Ragavome burnojè ti pstan ių kanèlių i  Bordò regiono. Kepykl leje k pame kanel s, keksiuk s, bandel s, ivairi s pyrag ci us.*

Kaniav  dkt.vns. (4)

kaimas Var nos rajone: *Kaniavoje pastatytas pami klas žuvusiems vi tin s rinktin s kari ams.*

kanib las, kanib l  dkt. (2)

- 1.** ZMOG DRA 1: *Ši ur s Isp nijoje kasin jimus atl k  archeologai turi i r dymu, j g pirmieji europie ciai b uvo kanib lai. Vienoj  i  Polin zijos sal  v kieci  turistai susid r  s  kanibal .*
- 2.** ZMOG DRA 2: *Ka p t  gal  gyv nti s  t kiu kanibal  v ryu?! T kius kanibal s tik i  kal jimus ki sti!*

kanibalistinis, kanibalistine bdv. (1)
susijęs su kanibalizmu (1 r.): *Kanibalistinis rituālas.*

kanibāliškas, kanibāliška bdv. (1)
būdingas kanibalams (1 r.): *Kanibāliška puotā. Kanibāliški instinktai.*

kanibalizmas dkt. (2)

1. ZMOGĘDRYSTĖ: *Kanibalizmas būvo svarbi actekų kultūros dalis.*
2. gyvūnų édimas tos pačios rūšies gyvūnų: *Kanibalizmo pavyzdžių pilna iř vabzdžių pasáulyje. Ežerė užfiksuočiai kanibalizmo átvejai – pastebéta, kàd didesnieji ešeriai miňta mažesniaiš.*
3. žiaurumas, nežmoniškas elgesys: *Belaïsvių kankinimą badù gālima vadinti kanibalizmù.*

kanifolija dkt. (1)
kieta, trapi iš spygliuočių sakų išskiriamā derva: *Kanifolijs alyvà [lākas].*

kanistras dkt. (2)

1. sandarus bakas degalams ar tepalams: *Plastikinis kanistras. Isipilti degalų į kanistrą. Kanistrė būvęs skystis turėjo dyzelino kvāpq.*
2. tokiamė bake telpantis kiekis: *Į láužą sukrautus sudrėkusius medžiūs pavýko uždegti tik šliukštelių kanistrą benzino.*

kaniterapeūtas, kaniterapeūtė dkt. (2), **kaniterapēutas, kaniterapēutė** (1)
kaniterapijos specialistas: *Ruõsti kaniterapeutūs. Sàvo asociācijoje laikomés princípo, kàd búsimas kaniterapeūtas turi bûti specialistas, baigęs áukštajį mókslą, idealiū átveju – medicīnq, kinezioterāpijā, logopèdijā, sociālinius arbà pedagòginius mókslus.*

kaniterāpija dkt. (1)
pagalbinis žmonių gydymo ar reabilitacijos bûdas, pasitelkiant specialiai dresuotus šunis: *Kaniterāpijos specialistai [asociācija]. Kaniterāpijai tiñka nè kiekviénas šuõ.*

Kaniūkai dkt. dgs. (2)

1. kaimas Ignalinos rajone: *Kaniūkai yrà netoli Dúkšto.*
2. kaimas Salčininkų rajone: *Per II pasáulinj kàrq soviëtiniai kariai nužudé daugiau nei trisdešimt kaimiečių iř sudëgino visùs Kaniūkùs.*

kanjónas dkt. (2)
labai gilus upës slénis stačiais šlaitais ir siauru dugnu: *Ispūdingame kanjonè gausù karštijų versmių iř ispūdingų krioklių. Šiuos turistų gaūsiai lañkomus kanjonus suformavo šešios ûpës. Didysis kanjónas – spalvingas, kvāpq gniáužiantis stačių šlaitų tarpéklis Arizònos valstijoje.*

kañkalas dkt. (3^b)

1. varpelis, skambutis: *Arklių gálvos bûdavo pàpuoštos kankalaís.*
2. skambalo, varpeliu šerdelė: *Kañkalas daûžosi į vařpo šónus vienódu ritmù.*

kankaliukas dkt. (2)

dem. kankalas 2: *Tiê mediniai varpeliai bûdavo nevienódo dýdzio iř turédavo skirtìngus kankaliukus, todël nevienódai skambédavo.*

kankaliúoti, *kankaliúoja, kankaliāvo vksm.*

1. kabéti, tabaluoti: *Kas čia tāu pō kaklū kankaliúoja?*

2. kankalu (1 r.) skambinti, barškinti: *Iš ganýklų gržta kankaliúodamos kárves.*

kankānas dkt. (2)

prancūzų kilmės greito tempo merginų šokis, šokamas aukštai kilnojant kojas: *Pirmą kařtą kankānas būvo sušóktas Prancūzijoje XIX a.* | jo muzika: *Kino vākaras baigēsi kankanū, kurī atlīko prancūzų gitaristas.*

kankýklà dkt. (2)

kankinimo vieta: *Fašistų kankýklos. Paleistas iš kankýklos jis netrūkus pasimirė.* | **prk.:** *Reikia vēl ī kankýklą (mokyklą) kulniúoti.*

kankýnē dkt. (2)

1. kančia, kentéjimas: *Klausytis įkyriū pamókymu tikrā kankýnē. Senātvė iř nēgalios jō gyvēnimą pāvertē kankynē.*

2. fizinis kankinimas: *Kankýnių stułpas.*

kankinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kankinti 1: *Protēstas priēš gyvūnų kankinimą mókslinių tyrimų laboratòrijose. Kāro nusikaltimais laikomi veiksmai, pažeidžiantys tarptautinę humanitārinę téisę: týcinis žūdymas, kankinimas, nežmóniškas elgesys iř kt. (teis.).*

2. → kankinti 3: *Morālinis kankinimas.* | **sngr.:** *Tókio tēksto skaitymas – nè malonūmas, o tīkra kankinimasis!*

kankinys, kankinē dkt. (3^b)

1. kas patiria fizines ar dvasines kančias, skausmą: *Sunki ligà tévą išsēokino iř pāvertē kañkiniu. Pažīstu nè vieną kañkinę, gyvēnančią sù alkohòliku.*

2. žmogus, miręs (ppr. nukankintas) dèl savo įsitikinimų: *Šventójii kankinē Kotryna pavéiksluose dažniáusiai vaizdúojama sù spygliúotu ratū arbà sù knygà. Musulmōnai tiki, kād kañkiniu tañpama, kai mìrštama ař žūstama už religiją.*

kankinte prv.

→ kankinti 1: *Jis būvo saugumiēčių kankinte užkankintas.*

kankinti, kankīna, kankīno vksm.

1. (kā, kame) teikti fizinių kančių, skausmo: *Saugumē [frūsyjē] výrq ilgai tárde, kankīno. Blāškési visq nāktj, kankinamas dantiēs skausmo.* | **sngr.:** *Ligónis labai kankinosi.*

2. (kā) teikti vargo, sunkumų, nemaloniu pojūčių; **sin.** varginti, kamuoti: *Žmónes kankīno nepriteklius. Jī kankīno ałkis iř troškulys. Kitq dieną pō išgertūvių kankīna págirios.* | **sngr.:** *Sibire labai kankinomēs pirmus trentiēs metūs.*

3. (kā) teikti dvasinių kančių, kelti nerimą, neduoti ramybēs; **sin.** kamuoti, varginti: *Sāžiné kankīna. Žmónes kankīna strèsai, deprēsija. Kankīno Tévynēs iř artimūjų ilgesys.* | **sngr. (dèl ko, iš ko):** *Kankinasi iš méilēs [gailesčio].* Àš dèl tavēs kankinausi. Matai, kaip žmogūs kankinasi – negāli apsisprēsti.

kankintojas, kankintoja dkt. (1)

1. kas kankina (1 r.), teikia fizinių kančių: *Personāžas iš kankintojo viðsta aukā. Jis atlēido sàvo kankintojams. Teismas nùbaudé gyvūnų kankintojus.*

2. kas kankina (3 r.), teikia dvasinių kančių: *Móteris išsiskýrusi sù girtuokliù výru jaūtēsi netekusi kankintojo.*

kañklės dkt. dgs. (2)

etnogr. sparno pavidalo styginis lietuvių liaudies muzikos instrumentas: *Kankliúoti kañklémis. Dėrinti kanklès. Kañklémis skañbinama pištais arbà brauktukù.*

kankliāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kankliuoti: *Kañklų gamýbos iš kankliāvimo tradicijos. Seniau kankliāvimas laikytas ypatinga meditacijos forma.*

kañklininkas, kañklininké dkt. (1)

muzikantas, skambinantis kanklémis; sin. kankliuotojas: *Kañklininkiu trió.*

kankliúoti, kankliúoja, kankliávo vksm.

skambinti kanklémis: *Kankliúojant pištais, išlaikomas liaudies dainų improvizacinis póbūdis. Žemaitijoje, kaip iš Aukštaitijoje bei Suvalkijoje, kañklémis daugiausia kankliúodavo výrai.*

kankliúotojas, kankliúotoja dkt. (1)

muzikantas, skambinantis kanklémis; sin. kanklininkas: *Kankliúotojus dažnai kviësdavo iš jvairiūs pasilinksminimus. Smägai dañhai pritaré kankliúotojų ansámblis.*

kankoréžiné liáuka

liauka, esanti galvos smegenyse, ir gaminanti jvairius hormonus: *Kankoréžinés liaûkos výstymasis.*

kankoréžinis, kankoréžiné bdv. (2)

1. mintantis kankoréžiais: *Kankoréžinių ugniuðkų vikšrai miñta ēglių, puþu, maûmedžiu kankoréžiais.*

2. pagamintas iš kankoréžio: *Kalédų eglutę puôšiame kankoréžiniai elfais.*

kankoréžis dkt. (1)

eglës, pušies ir kai kurių kitų medžių vaisynas: *Genýs aižo kankoréžius. Voverë taip gražiai nugráužia kankoréži, kad liëka tik plikà šerdìs.*

kankoréžiùkas dkt. (2)

dem. kankoréžis: *Siûbúoja ēglių viršûnés sù rausvaîs kankoréžiukais. Pulkëlis čimčiâku jniko gvaldýti alksnio kankoréžiukùs.*

kanojà, kanòjos dkt. (2)

1. Šiaurės Amerikos indénų valtis, išskobta ar išdeginta iš rasto: *Viëtiniai indénai pásakojo apië ezerų pabáisas, apverčiančias kanojás. Kománčis kanojà plaûké iki pàt kriöklio.*

2. sportinė valtis, irkluojama kastuvo pavidalo irklu, priklaupus ant vieno kelio: *Daugiaviëté kanojà.*

kanòjininkas, kanòjininké dkt. (1)

kanojos irkluotojas: *Rungtynëse startavo kanòjininké lätvë. Kanòjininkų ïrklai nérà pritvirtinti prië válciu.*

kanonadà dkt. (2)

smarkus, ilgai trunkantis šaudymas iš pabûklų: *Girdéjosi artejančio frõnto kanonâdos griaûsmas. Partizânai, prasidejus artilèrijos kanonâdai, išbégiojo i apliñkinius miškeliûs.*

kanònås dkt. (2)

1. visuotinė taisyclé, norma: *Grôžio kanònai.*

2. visuma meno taisyklių, privalomų kuriam nors stiliui: *Švietimo epòchos atstovai protestàvo priëš klasicizmo kanonùs.*
  3. polifonijos forma, kur pagrindinio balso melodiją nenutrükstamai kartoja kiti balsai: *Dainuoti kanonù.* | tokios formos kûrinys: *Atlikti polifònini keturių taktų kanònq.*
  4. katalikų bažnyčios dogminis, liturginis, teisinis nuostatas: *Pagal Bažnýčios kanonùs katalikas gâli sudaryti sántuoką iñ sù kitôs religijos âsmeniu.*
  5. Biblijos knygų ir apaštalų laiškų rinkinys, tapęs krikšcioniško tikėjimo pamatu: *Sênojo [Naûjojo] Testameñto kanónas.* Į kanònq įtráukta keturiólika šveñtojo Póvilo laiškû.
- ant. apokrifas.

kanoniërius dkt. (2)

patranką aptarnaujantis kareivis, artilerijos eilinis; sin. patrankininkas: *Kanoniërius užtaisë patránkq iñ nusitáiké į priešq.*

kanòninis, kanòniné bdv. (1)

1. atitinkantis kanoną (2 r.): *Kanòniniai áutoriai [kûriniai]. Grynà kanònine fôma parašytas eiléraštis.*
2. susijęs su kanonu (4 r.): *Kanònines kliútys sántuokai.*

kanoniškai prv.

1. pagal kanoną (4 r.): *Kanoniškai draudžiamà [neteiséta] sántuoka.*
2. laikantis kanono (3 r.): *Dainuoti kanoniškai. Pagróti pratimą kanoniškai.*

kanoniškas, kanoniška bdv. (1)

1. bažnyčios kanonais pagristas: *Kanoniškas parâpijos įsteigimas. Kanoniškos kliútys gáuti kùnigo šventimùs.*
2. laikomas pavyzdžiu: *Kanoniškas rimâvimas. Kanoniška sonèto fôma.*
3. pagristas kanonu (1 r.): *Kanoniška grôžio sámprata.*

kanoniškumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kanoniškas 1: *Niêkas neabejója „Giesmiû giesmës“ kanoniškumù.*
2. → kanoniškas 2: *Tèksto kanoniškumas.*

kanonizäcija dkt. (1)

1. KANONIZAVIMAS 1: *Pagal Vatikâno taisyklès, kanonizäcija negâli prasidéti anksčiau nêi praëjus penkeriemis mêtams pô pretendeñto mirtiës. Šveñtojo Kazimiero kanonizäciją viešai paskelbè pôpiežius Klémensas VIII.*
2. KANONIZAVIMAS 2: *Akademîzmui bûdinga Ántikos iñ Renesánsu principu kanonizäcija.*

kanonizävimas dkt. ppr. vns. (1)

1. Katalikų ir Stačiatikių bažnyčiose – mirusio žmogaus paskelbimas šventuoju: *Paspertejo pôpiežiaus Jôno Paûliaus II kanonizävimo procësas. Trijû paláimintujų kanonizävimo apeigóms vadovâvuo pôpiežius.*
2. ko nors įteisinimas, pavertimas privaloma taisykle: *Bažnýtinio giedójimo kanonizävimas. Biblijos Sênojo Testameñto kanonizävimas výko palaipsniuî.*

kanonizúoti, kanonizúoja, kanonizâvo vksm.

1. (ka) paskelbtî šventuoju: *Vatikâno Šv. Pêtro aikštejè bûvo kanonizúoti trys religinių òordinu steigéjai.*
2. (ka) paversti privaloma taisykle, įteisinti: *Apýsakos žánriné fôma nérà kanonizúota. Bandýta kanonizúoti tango tèchniką iñ teorijs.*

kanópa dkt. (1)

1. kai kurių žinduolių, daugiausia kanopinių, raginis pakitusių pirštų darinys, kuriuo remiasi koja: *Ožkōs kanópą sudāro pórinis pakitusių pirštų skaičius. Plāčios plókščios kanópos būdingos bēgiójantiems pō mīnkštq gruñtq, pāvyzdžiui, šiauriniamis ēlniams, ō siaūros, labai kietu kraštū – láipiojantiems pō uolās gyvūnam, pāvyzdžiui, ožiāms.* • plg. naga.

2. raginis darinys, apgaubiantis neporakanopio gyvulio, pvz., arklio, piršto galą: *Kanópu iř nagū ligos. Árklio kanópu bildaſys. Aptvarē trypē kanópomis zebraſ.*

◊ **kanópas nukratýti** žr. nukratyti. **kanópas užversti** žr. užversti.

kanopēlē dkt. (2)

1. dem. kanopa 1: *Ožkōs kanopēlē.*

2. dem. kanopa 2: *Pāzeistq iř supūliāvusiā kumeliūko kanopēlē išvālē veterināras.*

Kanopénai dkt. dgs. (1)

kaimas Raseinių rajone: *Kanopénouose išlikęs gimtasis Simono Staněvičiaus nāmas, kuriamē įrengtā nedidelė ekspozicija.*

kanópinis¹ dkt. (1)

gyvūnas, kurio kojos turi kanopas ar nagas: *Kanópiniai paplitę visuosē žemýnuose, išskýrus Antarktidą iř Austrāliją.*

kanópinis², kanópiné bdv. (1)

kurio kojos turi kanopas ar nagas: *Skiriamì dù kanópinių gyvūnų būriai: neporakanōpiai iř porakanōpiai. Žirafā – didžiāsias kanópinis gyvūnas.*

Kantābrija dkt.vns. (1)

sritis Ispanijos šiaurėje: *Kantābrijoje gaminamas mėlynojo pelēsio sūris.*

kantālis dkt. (2)

puskietis, gelsvas prancūziškas karvių pieno sūris: *Padaryk mán sumuštinių sù kantaliū.*

kántas dkt. (1)

klešnės briauna, padaroma lyginant lygintuvu: *Nemégstu kēlnių sù kántu.*

kantatà dkt. (2)

iškilmingas didelės apimties muzikos kūrinys chorui, solistams ir orkestrui: *Religiné kantatà. Choras populiārino kompozitoriaus harmonizúotas giesmes iř kantatàs. Koncertè išgiřsite skažbant iř keliās kantatàs.*

Kantaūčiai dkt. dgs. (2)

kaimas Plungės rajone: *Į Kantaūciūs važiāvome prō Žlibinus. XX a. pradžiojē Kantaūcių dvāras péréjo Rùsijos cāro valdžiai.*

kantilenà dkt. (2)

1. muzikos kūrinio teksto intonavimo būdas: *Daininiñkas patráuké dēmesi maloniū tembrū, gražià kantilenà.*

2. daininga lėto tempo melodija: *Smuiko [violončélés] kantilenà.*

kantònas dkt. (2)

1. Šveicarijos Konfederacijos administracinis teritorijos vienetas, turintis savo konstituciją, parlamentą ir vyriausybę: *Šveicārijos konfederācija suskirstyta į kantonus.*

Šveicārijos Aukštūjų parlameñto rūmų pavadinimas yrà Šveicārijos Konfederācijos Kantònų Tarýba. Šveicārijoje pajamų mókestis yrà mókamas federācijai, kantonams iř

savivaldybėms.

2. kai kurių kitų valstybių administracinis teritorijos vienetas: *Prancūzijoje kantōnai dár skirstomi į komunās. Belgija yrà įstātymiskai suskirstyta į atskiras téisines sritis – kantonus iš apskritis.*

kañtorius (1)

1. protestantų bažnyčios choro vadovas, vargonininkas, giedojimo mokytojas: *Leīpcige kompozitorius Jóhanas Sebastiānas Bāchas dirbo Šv. Tòmo bažnyčios kañtoriumi iki pat gyvējimo pabaigōs. Kañtoriaus vadováujamas chòras sàvo veiklą pradéjo nuô pačių paprasčiausiu keturbašių protestantiškų chorálų.*

2. viduramžių katalikų bažnyčios choro vadovas, giedotojas solistas: *Kañtoriaus rūpesčiu Vilniaus arkikatedroje bùvo grójama nè tìk vargónais, bét iš bùgnais, trimítais, obòjais iš kitaís instrumentais, giedójo keli chòrai.*

3. sinagogos svarbiausias giedotojas: *Kañtorius vadováuja malðai sinagògoje, gieda religines giesmes. Žinomas kompozitorius bùvo sinagògos kañtoriumi këletq dešimtmečiu.*

kántri, kañtri dkt. vyr. nekait.

populiari lengva, ritminga JAV kauboju muzika, ppr. atliekama akompanuojant gitara: *Kántri mûzikos festivális. Kántri stíliaus vakarélis. Mán patiñka klausytis kántri.*

kañtriai prv.

1. → kantrus 1: *Kañtriai áiškinti fláukti].*

2. → kantrus 2: *Kañtriai kësti galvòs skaúsmq.*

kantrýbè dkt. (1)

1. galéjimas ilgą laiką bùti ramiam, nesinervinti, nesupykti ir pan.; **sin.** kantrumas: *Išeiti [išvarýti, išvèsti] iš kantrýbés. Pritrúkti [netèkti] kantrýbés. Apsišarvúoti kantrýbe. Šis dárbas reikalauja kantrýbés. Ilgai bandýsi tèvù kantrýbę?*

2. galéjimas kësti fizinių skausmų: *Ligónis visái bë kantrýbés.*

kantrùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kantrus 1: *Kantrumù iš darbštumù viskas gálima. Siekiant tikslo reikéjo daùg pastangų iš kantrùmo.*

2. → kantrus 2: *Àš kantri skaúsmui, bét iš mano kantrùmui yrà ribos.*

kantruõlis, kantruõlé dkt. (2)

kas kantrus: *Kâtinas tîkras kantruõlis – vaïkas jî tañpo ùž uodegōs, õ tâs tìk žiûri supratîngai. Kai reikia nuôlat kartóti, kâd negálima, iš didžiáusias kantruõlis gâli prarâsti kantrýbę.*

kantrùs, kantri bdv. (4)

1. galintis ilgą laiką bùti ramus, nersinervinti, nesupykti ir pan.: *Kantri mamà. Mokýklos direktorius pasvéikino kantriùs pedagogùs.* | **aukšt.:** *Suáugusieji tûri bûti kantresni ùž vaikùs.* | **aukšč.:** *Kantriáusiu žvejų láuké gražùs laimikis.*

2. galintis kësti fizinių skausmų: *Kantrùs ligónis nedejúoja.* | **aukšt.:** *Móterys iš prigimtiës kantrèsnés skaúsmui nei výrai.* | **aukšč.:** *Stûburo skausmai pravîrkdo iš kantriáusius.*

kanvà dkt. (3)

stiprus nebalintas kanapinis ar lininis audinys, skirtas buréems, tapybai, plonesnis – apmušalamas ar siuvinéjimui: *Siuvinéjimo kanvà. Pirkaû baltôs kanvôs iš juodû dažû.* Kánvą gálima panaudóti iš paveikslams tapýti.

Kánzasas dkt. vns. (1)

valstija Jungtinių Amerikos Valstijų viduryje: *Kánzase siáutéjo tornādai.*

Kánzas Sítis dkt. (2)

miestas Jungtinėse Amerikos Valstijose, Kanzase: *Kánzas Sítje įsikúrusi didelę apāčių bendrúomene.*

kàp išt.

kartojant vartojamas kapsējimui pavaizduoti: *Kàp, kàp – vařva vanduō.*

kapà¹ dkt. (4)

šešiasdešimt vienetų: *Pardúoti kāpq kopūstų daigū. Trýs kāpos grāšių.*

kapà² dkt. (2)

katalikų dvasininkų apeiginis drabužis – puošnus po kaklu susegamas apsiaustas be rankovių, su pelerina: *Kápos būna skirtos dideléms iškilméms arbà procèsijoms. Kapàs kunigai dëvi peř mišparùs, procèsijas, láidotuvės.*

kapai dkt. dgs. (4)

KAPINÉS: *Gražiai tvařkomi kariū kapai. Šiuosè kapuosè niēko neláidoja.* | prk.: *Kapū (visiška) tylā.*

◊ **ì kapùs atgulti** žr. atgulti. **ì kapùs nusinèsti** žr. nunešti. **ì kapùs nuvarýti** žr. nuvaryti. **ì kapùs varýti** žr. varyti. **kapuosè ilsétis** žr. ilséti.

kapanójimasis dkt. ppr. vns. sngr. (1), **käpanójimasis** (1)

1. → kapanotis 1: *Mùsés kapanójimasis vorātinklyje.*

2. → kapanotis 2: *Kapanójimasis iš duobës.*

3. → kapanotis 3: *Kapanójimasis iš skuřdo.*

4. šnek. → kapanotis 4: *Žirgo kapanójimasis šeiminiñkui spáudé ãšaras.*

kapanótis, kapanójas, kapanójosi vksm. sngr., **käpanotis, käpanojasi, käpanojosi** šnek.

1. (kame) pargriuvus ir negalint atsikelti kojomis kyburiuoti, spardytis, spurdëti: *Kilpoje kapanójosi kiškis.*

2. (i ką, iš ko) sunkiai lipti; sin. kapstytis, ropštis: *Léisgyviai kariai kapanójosi iš pélkés. Í krañtą kapanójosi dù výrai.*

3. (iš ko) bandyti, stengtis išsigelbëti, išsikapstyti iš keblios, blogos situacijos: *Kapanótis iš ligòs fiš alkoholizmo liúno.*

4. (kame) šnek. labai sergant baigtis, mirti, dvësti: *Arklýs jaū kapanójas. Griovyjè kapanójosi benāmis šuō.*

kapar liai dkt. dgs. (2)

dygliuotojo kapario žiedpumpuriai, vartojami kaip prieskonai: *Kapareliùs susmùlkiname iř sùdedame į dûbenj.*

kap riaiai dkt. dgs. (2)

dygliuotojo kapario vaisiai ir séklos, vartojami kaip prieskonai: *Alyvuog emis iř kap riaiai įdarýti kiau iniai.*

kap ris dkt. (2)

žolé arba neaukštas kr umas baltais, rožiniai ar gelsvais žiedlapiais, paplit s daugiausia subtropik  klimato srityse (ppr. dygliuotasis kaparis, *Capparis spinosa*): *Dygliuotojo kap rio sun k e vaisiai v lgomi. Kap riaiai nat raliai  auga Vidur zemio j ros region .*

kāpas dkt. (4)

vieta, kur laidojamas ar palaidotas mirusysis: *Kāpo duobė*. Vienamė kapė guli keturi partizānai. | toje vietoje sukastas žemiu kauburys: *Išlýginti kāpą*. Uždėgti žvakės aňt kāpo.

kapāvietė dkt. (1)

kapo ar laidojimo vieta: *Sutvarkyti [prižiūrēti] kapāvietę*. Gáuti viētā kapāvietei. Māsinių reprēsių aukų kapāvietės.

Kāpčiamiestis dkt. vns. (1)

miestelis Lazdijų rajone: *Nuô Kāpčiamiesčio iki Baltarùsijos sienos tik septyni kilomètrai*. *Kāpčiamiestis* įsikûrės dviejų ūpių sántakoje.

kapeikà dkt. (2)

1. šimtoji rublio dalis: *Kapeikà priē kapeikos sudėti rublēliai prazuvvo*. | tokios vertės piniginis ženklas (moneta): *Jis pasilenkė iř pâémé nuô žemës dvi kapeikàs*.

2. vns. pinigai, lėšos: *Kaip paprastaî, jis bûvo be kapeikos*. Visq gyvënimq turi vergauti dël kapeikos.

3. dgs. menki, nedideli pinigai: *Suremontuotą veikiantį kino teâtrą jis nusipiřko už kapeikàs*. *Iš visõs algõs liko tik kapeikos*.

◊ **iki kapeikos** iki galo, visiškai: *Atsiskaityt iki kapeikos*. **nė kapeikos** nė kiek pinigu, lėšų: *Neturiu nė kapeikos*. *Jis išleido visas sâvo sântaupas, nepasilikdamas nė kapeikos*. *Žuvusiųj láidojimui vyriausybë neskýré nė kapeikos*. *Valdžia mûms tám reîkalui nèdavé nė kapeikos*.

kapeikinis bdv. (1)

labai menkas, mažas, nereikšmingas ir pan.: *Laikai, kai valstybë nustatinéjo kapeikinius tarifus, negržtamai praejo*. *Tai kapeikiniai, dëmesio neverti dalýkai*.

kapelà, kapèlos dkt. (2)

nedidelis muzikos atlikėjų kolektyvas: *Liáudies mùzikos kapelà*.

kapēliai dkt. dgs. (2)

dem. kapai: *Sunaikinti kapēliai*. *Palydejo jî į kapeliùs tik këlios moterëlés*.

kapeliõnas, kapeliõné dkt. (2)

1. Katalikų ir Anglikonų Bažnyčiose – dvasininkas, atliekantis liturgines apeigas uždaroje koplyčioje (vienuolyno, ligoninës) ar izoliuotoje socialinéje grupéje (kariniame dalinyje, kaléjime): *Vienuolýno [kaléjimo] kapeliõnas*. Pô įšvéntinimo buvaû paskirtas Jõniškio paräpijos vikarù iř vidurinës mokýklos kapelionù.

2. kunigas – tikybos mokytojas: *Kapelionù yrâ laikomas kùnigas, kuriám pavedamà kurios nôrs bendrúomenës arbà ypatingos tîkinčiuj grùpës sielovada*.

kapelméisteris, kapelméisteré dkt. (1)

muzikos atlikėjų kolektyvo, ppr. karinio orkestro, vadovas: *Orkestrui vadováuja profesionalùs kapelméisteris*.

Kapénai dkt. dgs. (1)

kaimas Mažeikių rajone: *Į šiáurës rýtus nuô Kapénų įsikûrës Ventôs regioninis párkas*.

kapiliäras dkt. (2)

1. ppr. dgs. kiekviena iš labai siaurų, plonasienių kraujagyslių ar limfagyslių, išsišakojusių po visą kùną: *Kraûjo [limfos] kapiliärai*. *Išsiplétusių kapiliärų šalinimas läzeriu*. *Tepalas*

gýdo žaizdàs, ràndus, pàžeistus kapiliarùs.

2. akytos medžiagos ar dirvožemio pailga ertmè: *Gruñtinis vanduõ dirvóžemio kapiliárais pasíekia diřvos pavišti. Silikáto tiřpalas kapiliárais skveřbiasi į sieną iř sudáro hidroizoliácijs.*

3. plonas vamzdelis: *Skýscio pakilimo aükštis kapiliarè yrà tiesiog proporcìngas pavištaus įtempimo koeficieñtui.*

kapiliárinis, kapiliáriné bdv. (1)

1. susijęs su kapiliarais (1 r.): *Kapiliárinis kraūjas [kraujávimas].*

2. susijęs su kapiliarais (2 r.): *Kapiliáriné láistymo sistemà. Čérpių dangà kvépúoja per kapiliárines poràs.*

kapiliáriškai prv.

judant kapiliarais (2 r.): *Tokià pàmato izoliáciajia sáugo sieną nuõ kapiliáriškai kylančios drégmës.*

kapiliarùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kapiliarus: *Skýscio kapiliarùmas nustàtomas pagal fórmulę.*

kapiliarùs, kapiliari bdv. (4)

fiz. galintis kilti ar leistis kapiliaru (3 r.) (apie skysti): *Kapiliarùs skýscio pakilimas arbà nusileidimas stikliniuose vamzdëliuose.*

kapináitès dkt. dgs. (1)

dem. kapinës: *Dalis seniujų kapináičių bùvo likviduotos meliorúojant laukùs. Poèto palaikai bùvo pérkelti į kukliàs jõ giñtojo káimo kapináites. Šiosè kapináitese il̄sisi (yra palaidota) daug mano artimijų.*

käpinès dkt. dgs. (3^b)

mirusiujų laidojimo vieta; sin. kapai: *Kapinių tvařkymo taisýklës. Peř Vélines kapinësè suživo žvakių šviësos. Siekiama sutvarkyti senásias Biržų žydy kápines.*

kapinýnas dkt. (1)

1. archeologijos paminklas (priešistorinių ir istorinių laikų kapinës): *Šalià Aukštàdvario archeològai pradéjo tirti vidùramžių kapinýnq. Kapinýnuose aptiñkama jvairių archeològinių radinių.*

2. spec. specialiai įrengta vieta nebenaudojamoms kenksmingoms medžiagoms, atliekomis kaupti ir amžinai laikyti: *Radioaktyviųjų atliekų [chémies ginkluotës, pesticidų] kapinýnas. Visiškai uždarytu kapinýnu priežiūra.*

kapiniñkas, kapiniñké dkt. (2)

kapu prižiürétojas, sargas: *Sù kapininkù gálima susitařti dèl naûjo kápo viëtos. Žmónës, pastebéjë nuniokótq kápq, prànešé kapiniñkei.*

kapìnis, kapìné bdv. (2)

statomas ant kapo, skirtas pastatyti ant kapo: *Kapìné plôkštë. Kapìnis akmuõ. Vágys nuõ kapu susiriñko kapinës vazàs.*

kapišonas dkt. (2)

GOBTUVAS 1: *Páltas [striüké] sù kapišonù.*

kapitálas dkt. (2)

1. vienas iš gamybos veiksnių – materialiųjų ir intelektinių išteklių visuma: *Bendrovës istatinis [âkcinis] kapitálas. Pagrindinis [apyvartinis] kapitálas. Bendrų īmonių sù ùžsienio*

kapitalū kūrimas. Sukaūpti pradinį kapitālą. Šiós šalių bankų katastrøfą sukėlė tai, kâd bùvo atsiimti ūzsienio kapitālai.

2. turtas, vertybë: *Mûsų sociâlinis kapitâlas – žinios.*

3. didelë pinigų suma, pinigai: *Veřslininkas visq kapitâlą susikrójé iš nekilnójamojo tuřto.*

kapitâliné siena

pastato siena, į kurią remiasi perdanga: Nórint griáuti kapitâlines sienas, reikalingi leidimai.

kapitâliniai ȳdëjimai

išlaidos pastatams, įrenginiams, mašinoms ir kt. atnaujinti: Kapitâliniai ȳdëjimai gâli bûti vienâ iš investicijų formų.

kapitâlinis, kapitâliné bdv. (1)

1. pagrindinis, svarbiausias: *Kapitâlinis knygótyros veïkalas. Kapitâliné monogrâfija.*

Kapitâliniai klâusimai. Kapitâlinés investicijos.

2. atliekamas iš pagrindų, visiškas: *Kapitâlinis tvařkymasis. Atliekant pâstato kapitâlinj remontq keičiamos susidêvējusios laikančiosios konstrûkcijos iř beñdrosios inžinèrinés sistemos.*

kapitalistas, kapitalisté dkt. (2)

1. kapitalo savininkas, naudojantis samdomajî darbâ: *Knygâ apië pirmûosius Amèrikos kapitalistus. Ar gâlima teîgti, kâd darbininkùs iř kapitalistus sîjea bendri interesai?*

2. šnek. turtingas žmogus; sin. turtuolis: *Pakalbék sù tuô kapitalistù dêl paramôs. Iš tôs kapitalistés neišpëši nê lito.*

kapitalistinis, kapitalistiné bdv. (1)

pagrîtas ar susijës su kapitalizmu: Kapitalistiné šalis [gamýba, ekonòmika]. Kapitalistiniai sântykiai.

kapitalistiškai prv.

taip, kaip bûdinga kapitalizmu ar kapitalistams: *Taip bùvo sudarýta galimybë kapitalistiškai išnaudotî zmônes. Jië elgiasi sù žmonémis kapitalistiškai.*

kapitalistiškas, kapitalistiška bdv. (1)

bûdingas kapitalizmu: *Kapitalistiškos tiësos. Šiojë šalyjë socializmas ekonòminiu pôzilüriu ganâ kapitalistiškas.* | aukšt.: *Kibucai dârosi vis kapitalistiškesni. kapitalistiška bev.: Dabar liñkstama júodinti viskâ, kâs nê kapitalistiška.*

kapitâliškai prv.

iš esmës, visiškai: *Kapitâliškai suremontuotas. Kapitâliškai atnaûjinta laboratòria.*

kapitalizmas dkt. (2)

socialiné ekonominé sistema, pagrîsta privačia nuosavybe, samdomu darbu ir nedideliu valstybës kišimusi į ekonomiką: *Nepasitikéjimas kapitalizmù. Péreiti iš socializmo į kapitalizmą. Kodël jisigali laukinîs kapitalizmas?*

kapitelis dkt. (1)

kolonus, piloriaus ar piliastro viršutiné gausiai dekoruota dalis, platesnë už liemenj: *Kolonus kapitelai išpuoštî angelû skulptûromis.*

kapitônas, kapitôné dkt. (2)

1. vyr. vns. aukšciausias sausumos ir karinių oro pajégų jaunesniųjų karininkų laipsnis: *Gâvës kapitôno láipsnij, Jönas Žemaitis vadovâvo Lietuvôs kariúomenës ketviřtojo artilèrijos*

pušķo mókomajai batērijai.

2. tā laipsnī turintis asmuo: *Kapitōnē Rasā Vilkaitē. Priēš skrūdī lēktūvo pilotas konsultūojasi sù kapitonū ar aukštesniúojo pareigūnū.*
3. civilinio (žvejybos, prekybos) laivo vadas: *Susipažinaū sù tólomojo pláukiojimo kapitonū.*
4. iš sportininku renkamas komandas astovas ir vadovas per varžybas: *Interviù sù komándos kapitonē išspáusdintas keliuosè šaliēs dienraščiuose. Mokýklos diréktorius dovanomis iř padékōs rāštais apdovanójo komándu kapitonūs.*

kapitōnas leitenántas, kapitōnē leitenántē

1. *vyr. vns. kariniu jūrų pajēgū jaunesniujū karininku laipsnis: Kapitōno leitenánto láipsnis atsirādo skandināvū laivýnuose iř iš pradžiū réiské kapitōno padéjejq.*
2. tā laipsnī turintis asmuo: *Kapitōnas leitenántas nepaklūso okupántu jsākymui iškélti raudónā vēliauq iř pakeisti laivo pavadiñimāq.*

kapítula dkt. (1)

prie katedros arba prie didžiujū miestu bažnyčių veikianti kanauninku grupē – vyskupo patariamasis organas: *Kapítulos paskirtis yrà padéti výskupui, valðančiam vyskupijāq. Kapitula atlīeka iškilmīgas litúrgines āpeigas kātedroje, výkdo jái výskupo pāvestas ùžduotis. Lietuvojē kapítulos tūri patvīrtintus sāvo statutūs.*

kapituliācija dkt. (1)

1. karu veiksmu nutraukimas ir pasidavimas nugalētojui, sutinkant su jo padiktuotomis sālygomis: *Vokietijos kapituliācija Pirmājame pasaulliame karē. Kāras Euròpoje baigēsi tūkstantis devyni šimtaī kēturiādesmit penktais mētais gegužēs aštuñtq diēnq, o Āzijoje – pō Japònijos kapituliācijos. Šalis pasirāše besālygīnēs kapituliācijos āktā.*
2. visiškas sutikimas su kito nuomone, nusileidimas jam: *Priēmus naujūs īstātymus liēka lāukti smulkijū veřslininku kapituliācijos. Aš nutilau, iř diréktorius tai suprāto kaip māno kapituliācijāq.*

kapituliācinis, kapituliācinē bdv. (1)

išreīkiantis kapituliaciju, pasidavimāq: *Kapituliācinio póbūdžio pareišķimai. Kapituliācinēs nūotaikos. Sutikaū nusilēsdamas peř daūg kapituliācinēmis sālygomis.*

kapituliāntas, kapituliāntē dkt. (1)

kas kapituliuoja, pasiduoda, nesipriešina: *Kapituliāntus párēmē kariūomenēs vadaī.*

kapituliāntiškai prv. taip, kaip būdinga kapitulantams: *Kapituliāntiškai nusiteikē veřslininkai.*

kapituliāntiškas, kapituliāntiška bdv. (1)

būdingas kapitulantams: *Kapituliāntiška nūostata. Kapituliāntiška politika. Kapituliāntiški šūkiai.*

kapitulantiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ kapitulantiškas: *Bijaū, kād būsiu apkáltintas kapitulantiškumo, kolaborāvimo pateisinimu.*

kapituliāvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kapituliuoti 1: *Japònija mīni kapituliāvimo Antrājame pasaulliame karē mētines.*

2. → kapituliuoti 2: *Pókalbis sù skýriaus vadovū baigēsi māno kapituliāvimu. Pō ilgū diskūsiju lāukēme pártnerių kapituliāvimo.*

kapituliúoti, kapituliúoja, kapituliávo vksm.

1. pasiduoti priešui, nutraukti pasipriešinimą: *Dānija kapituliávo pačiojē Añtrojo pasauliniuo káro pradžiojè.*
2. visiškai sutikti su kito nuomone; **sin.** pasiduoti: *Keliás dienás giñčiausi sù vadovù, kôl nusivýlusи kapituliavaū. Iš pradžių sù ùžsienio pártneriais védeme derybas, bët paskui kapituliávome.*

kapliadañtis, kapliadañtē dkt. (2)

1. kas su dideliais, retais, išsikišusiais dantimis: *Pasënës iř tù tåpsi kapliadančiù.*
2. sakoma apie kai kuriuos gyvünus (apie vilką, kišķi, bebrą ir pan.): *Bëbras kapliadañtis.*

kapliadañtis, kapliadañtē bdv. (2)

1. kuris su dideliais, retais, išsikišusiais dantimis: *Kapliadañtis tigras.*
2. kurio lapai dantytais dyglio uotais pakraščiais: *Kapliadañtis alavijas.*

kapliäkotis dkt. (1)

kaplio kotas: *Kapódama varnalešas nuláužiau kapliäkotj. Kaip šérsiu kapliäkočiu, taí nelísi! Kapliäkočius méisstras tékina iš bérzo.*

kaplýs dkt. (4)

1. įrankis kietai uolienai kirsti; **sin.** kirtiklis, kirstuvas: *Darbiniñkas uolienas kapójo kapliū. Kapliaiš iř kastuvais iškastas gruñtas kéltuvu iškeliamas į viřšu.*
2. atšipęs, bukas kirvis: *Sù tókiu kapliū málkų nepaskáldysi.*
3. įrankis žemei purenti arba kasti; **sin.** kauptukas: *Atbükusiu kapliū várpučių neiškapósi.*
4. priekinis ppr. gyvuno ilgas, išlenktas dantis: *Grauzikai visadà tûri tîk pô dù viršutiniūs iř apatiniūs kapliūs.*
5. **anat.** priekinis dantis: *Kapliaiš maistas susmùlkinamas.*

kapliùkas dkt. (2)

padangos, specialių batų, pasagos aštři iškyša, kad neslystu: *Padangų kapliükai nudilo peř dvi žiemàs. Kópiant į kálnus, didžiáusiemis ledýnamis jveiktì prireiké bátų sù kapliükais. Priẽ apsauginių bátų gâlima primontúoti kapliukùs.*

kapliúoti, kapliúoja, kapliávo vksm.

1. (ká) kapliu (3 r.) kaupti daržoves: *Kapliúoti daržóves.*
2. (ká) kapliupurenti žemę, kapoti, smulkintikietą paviršiu: *Vieni kapliávo uôlq, kití karùciais vêzé žemýn.*

kapnójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kapnoti 2: *Ikyrùs lašù kapnójimas į lángus.*

kapnótì, kapnója, kapnójo vksm.

1. LYNOTI: *Jaū kapnója lietùs.* | **beasm.:** *Prâdeda kapnótì.*
2. (nuo ko, ant ko) LASNOTI: *Nuõ lùbų lašai kapnója tiësiai añt knýgų. Jì mâté, kaip añt grindû kapnójo kraûjas.*
3. (ká, kuo) pamažu lesti; **sin.** lesinéti: *Jérubès kapnója žolelès. Pañkščio jauniklis ēmë snapù kapnótì lizdo sienêlę.*

kapojaï dkt. dgs. (4)

1. smulkiai pjaustyti, kapoti šiaudai, naudojami pašarui; **sin.** pjautainis, pjaustinys: *Šiaudû kapojùs džiovîna, tadà suspáudžia dideliu slégiù – taip suformúojami brikètai.*
2. pelių sukapoti grûdai ar pašaras: *Arúodo kampai pilni kapojû.*

kapójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kapoti 1: Šakū kapójimas. | prk.: Galvū kapójimas.
2. → kapoti 2: Kai kám málkų kapójimas labai smagùs dárbas.
3. → kapoti 3: Žmogëlis kūprinosi nuõ těškiančių lietaüs lašū lýg nuõ skaudaüs kapójimo botagu.
4. sngl. → kapoti 7 (sngl.): Brólių kapójimasis dël tévū palikimo.
5. → kapoti 9: Garsū suliejimas ar kapójimas normáliai kalbait nérà bûdingas.

kapojiné dkt. (2)

SIAUDAPJAUSTÉ: Drégní šiaudai susmùlkinami kapojinè iř kraunamì į tranšéjas. Kapojinés dažniáusiai bûna kabinamos priẽ tráktorių.

kapöklé dkt. (2)

1. platus peilis mèsai kapoti; sin. kaponè: Jautienos kapöklé. Pagalásk kapöklę. Mës q nupláukite iř sukapókite kapoklè smulkiai gabaliukais.
2. KAPONÉ 1: Kapöklé sù riestà geležtè. Šakniäpové iř žolës kapöklé labai praverstü úkininkams.
3. VEDEGA: Kapöklé – tai kiřvis, tìk kàd ãšmenys užlenkti. Luotùs, gëldas, velétuvės sköbdavo sù kapoklè.

kapöklis dkt. (2)

kirvis plačiais ašmenimis: Kapokliù mës q kapója. Siúlome įsigýti mechäninius iř elektriniùs kapokliùs.

kapöné dkt. (2)

1. įrankis su kotu daržovéms kapoti geldoje, lovyje, mèsai kirsti: Burokùs gyvuliáms kapója sù kaponè. Nerandù kapönés, reikia ruñkelius sukapóti.
2. platus peilis mèsai kapoti; sin. kapoklè: Kibináms mës q sukapójame kaponè. Atsargiai elkis sù kaponè, kàd nenusikiřstum piřsto.
3. lentelé mèsai kapoti: Ažuoliné [uosiné] kapöné. Nupláuk kapönę. Mamà skilándžiui mës q aňt kapönés kapódavo.
4. VEDEGA: Sù kaponè didžiausią kùbilq išskobé. Mediniùs indùs, lóvius, gëldas sköbia kaponè.

kapòtas dkt. (2)

atvožiamas metalinis automobilio variklio ir kitų greta esančių mechanizmų dangtis: Variklio kapòtas. Atidarýti [uždarýti] kapòtq. Nestipriaūlenktas automobilio kapòtas. Viskas pô kapotù turi bûti švarù.

kapóti, kapója, kapójo vksm.

1. (kà, kuo) daug kartų kertant nukirsti: Kapóti šakàs [krúmus]. Kirvùkais kapójome eglišakes iř klójome aňt këlio. • plg. genéti.
2. (kà, kuo) kertant kuo smulkinti: Kaponè kapóti mës q kibináms. Kapöné bùlvéms kapóti. Výrai kapója málkas.
3. (kuo) pliekti, plakti, čaižyti: Árklj rimbù kapóti. Úž kàq dabař tąj jautij kapóji?
4. (kà) gadinti édant: Kañdys drabužiùs [pélés šiáudus] kapója.
5. (kà) gelti, kirsti, kàsti: Vabzdžiai gývulius kapója.
6. (kà) kertant žeisti, gadinti: Ledai kapója rugiùs. Snaigës kapója véidq kaip ädatomis.
7. sngl. (dël ko) bartis, ginčytis, kirstis: Kapótis dël tuřto. Jiē nuõlat kapójasi, bärasi tařp savës.
8. sngl. muštis, peštis: Kô jūs kapójatés kaip gaidžiai?
9. (kà) tarti skiemenuojant: Kapóti žodžiùs.

◊ **blakstienas šunims kapoti** elgetauti: *Arbà rimta ī pràdedi ieškoti dárbo, arbà galési eiti blakstienas šunims kapódamas.* **málkas kapoti** garsiai koséti: *Matýt, péršalai, kàd málkas kapójai.*

kapótiné dkt. (1)

patiekalas ar gaminys iš rupiai smulkintų produktų: *Virtū bùlvių kapótiné. Karštai rûkýta šóninés kapótiné.*

kapótynés dkt. dgs. (1)

kova kertamaisiais ginklais: *Kariū rañkos bùvo išmankštintos aršiosè kapótynése sù kalavijuōčiais.*

kapótinis¹, kapótiné bdv. (1)

1. sukapotas ar gautas kapojant: *Kapótiné mésà. Kapótinés skiedros.*
2. tokis, kuriam būdingas žodžiu tarimas skiemenuojant: *Kapótiné kalbésena.*

kapótinis² dkt. (1)

smulkiai kapotos žalios mésos ar žuvies patiekalas: *Lašišos kapótinis sù avokadù i ū citrinos súltimis. Jautienos kapótinis sù kiaušinio tryniù i ū mélynaisiais svogūnais.* • plg. muštinis.

kapótojas, kapótoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką kapoja (1 r.): *Málkų kapótojas.*
2. žmogus, kuris ką kapoja (2 r.): *Mésos kapotójas.*

kaprālas, kaprālé dkt. (2)

1. vyr. vns. kai kurių valstybių ginkluotujų pajégų jaunesniųjų vadų (puskarininkų) laipsnis: *Kaprālas negāli vadováuti jokiám kariniukui, nès jis yrà tìk pùskarininkis.*
2. tą laipsnj turintis asmuo: *Pò misijos Irakè greit tapaū kapralù. Per ménesj paaiškës, ar brólis bùs pakéltas į kapralùs.*

kāpriai dkt. dgs. (2)

trumpos, ppr. aptemptos kelnės, dengiančios kelius: *Móteriški [výriški] kāpriai. Dévéti kapriùs.* • plg. bridžiai.

kapričas dkt. (2)

1. laisvos formos instrumentinės muzikos kūrinys, pasižymintis dažna nuotaikų kaita, įvairiai netikėtai skambėjimo efektais: *Griežti kapričùs.*
2. dailės kūrinys, nedidelis piešinys, kuriame tema (dažniausiai visuomeninė arba politinė) perteikiama humoro, karikatūros ar fantastikos priemonėmis: *Siurrealistai plétójo kapričų motyvùs. Kapričais pérteikta praeitiés didybë.*

kaprižas dkt. (2)

įnoris, įgeidis, užgaida: *Ténkinti [ródyti] kaprizùs. Nusileisti [nuolaidžiáuti, pasidúoti] kaprižams. Tókio ámžiaus vaikai jaū móka áikštytis i ū kaprizùs dažniáusiai réškia māmai.*
| prk.: *Rinkos kaprižai suñkiai prognozúojami. Numóti rankà į visùs madòs kaprizùs.*

kaprižijimasis dkt. ppr. vns. sngr. (1)

→ kaprižytis: *Vienas dalýkas yrà ténkinti vaiko póreikius, o visái kas kita – lēisti jám pajùsti tuščių užgaidų i ū kaprižijimosi jéga.*

kaprizìngas, kaprizìnga bdv. (1)

turintis kaprizų; sin. aikštingas, įnoringes: *Arbatà skirtà neramiai miègantiems, kaprizìngiemis vaikáms. Sunkù aptarnáuti kaprizìngus poilsiautojus.*

kaprizingūmas dkt. ppr. vns. (2)

→ kaprizingas: Mamómis neretai teñka susidurti sù vaiko kaprizingumù. Nuôlat pýkstamés dël žmonös kaprizingumo. Snapùciu aromätas mäzina vaikų kaprizingumą iř agresyvumą.

kaprìzytis, *kaprìzijasi*, *kaprìzijosi* vksm. sngr. bûti užsispurusiam; sin. užgaidauti, aikštytis, ožiuotis: Vaikas kaprìzijasi iř nuôlat atsikalbinėja.

kaprìziùkas dkt. (2)

dem. kaprivas: Kasdieniai vaiko ožiukai iř kaprìziùkas.

kaprònas dkt. ppr. vns. (2)

1. lengvas, tvirtas, tamprus dirbtinis pluoštas: Kaprònas prasta iš sùgeria drëgmę. Iš kapròno gaminami tinklai. Tròsas padengtas kapronu.
2. siūlai ar audinys iš to pluošto: Kaprònko kójinés [vàlas]. Palaidinuké iš kapròn.

kapròninis, kapròniné bdv. (1), **kaproninis, kaproniné** (2)

pagamintas iš kaprono pluošto ar siūlų: Kapròninis audinys. Kapròniniai siūlai.

kàpsai dkt. dgs. (2)

pietiné vakarų aukštaičių kauniškių šnektos dalis (pavadinta pagal žodžio *kaip* tarimą *kàp*): Pietiniùs vakarų aukštaičiùs kauniškiùs kaimynai neretai vadina kàpsais. Kàpsai ryškiáusiai skiria ilgúosius iř trumpúosius balsiùs visosè žodžio padétyse. Ilgūjų balsių tarimas žodžio galè kapsùs iř zanavykùs àtskiria nuo visų kitų tarmių tarimo iř iškelia juos *kaip* pačius artimiáusius bendrînei kalbâi. • plg. zanavykai.

kàpsas, kàpsé dkt. (2)

kapsų patarmés žmogus: Kàpsių prijuostéms bûdingas horizontalùs râštas. Močiuté kàpsé mokéjo padarýti skanų skilândij. Žinau kelis anekdotus apië kapsùs.

kapséjimas¹ dkt. ppr. vns. (1)

1. → kapséti 1: Pažâdino lietaüs kapséjimas.
2. → kapséti 2: Supúolé vištos prié lësalo, kàpt kàpt giřdisi snapù kapséjimas.

kapséjimas² dkt. ppr. vns. (1)

→ kapséti²: Nuvažiavaū i Marijámpolës tuřgù, taž prisiklausiaū kapséjimo. Tàvo kilimo viëtq atspéjau iš kapséjimo.

kapséti¹, *kàpsi*, *kapséjo* vksm.

1. (nuo ko) lašeti, varvëti: Vandeñs lašai kàpsi nuo stógo.
2. (kà, kuo) snapu kapojant lesti: Vištà snapù kàpsi lësalq.

kapséti², *kàpsi*, *kapséjo* vksm.

kalbëti kapsu šnekta: Informántai dabař mažiaū kàpsi, ankschiaū daugiaū kapsédavo.

kàpst išt.

kartojant vartojamas kapstymui pavaizduoti: Vištos aňt skiedrýno kàpst, kàpst.

kapstyklé dkt. (2)

dvinagës šakës mëslui kratyti, kapstyti: Nesunkùs dárbas pakapstyti mëslus sù kapstyklë. Žemaitijoje mëslq sù kapstyklémis kàpsté tik móterys, dažniáusiai jáunos meřgos.

kāpstymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kapstyti 1: *Nà, iñ kāpstymas tū vištu – višq dažq baīgia iškapstýti.*
2. sngr. → kapstyti 2 (sngr.): *Kāpstymasis sodè jám patiñka.*

kapstinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kapstinéti: *Šiukslyno kapstinéjimas.* | sngr.: *Kapstinéjimas darže labai ramìna.* | prk.: *Kapstinéjimas savyje.*

kapstinéti, kapstinéja, kapstinéjo vksm.

(kā) pamažu, ne vienoje vietoje kapstyti: *Vištos kapstinéja dažq.* | sngr.: *Skiedrýne kapstinéjas vištos.*

kapstýti, kāpsto, kāpsté vksm.

1. (kā, kuo) į visas puses sklaidyti, skirstyti; sin. žarstyti: *Žvérìs kāpsté kójomis smēli.* | sngr. (kame): *Sqšlavýne kāpstési vištos.*
2. sngr. (kame) iš lėto, pamažu dirbtí (ppr. žemës ūkio darbus); sin. knebinétis, krapšytis: *Višq rùdenj [pavàsarj] kāpstémés daržuosè.*
3. sngr. (iš ko, per kā) šnek. vargingai, sunkiai eiti, važiuoti, lipti: *Kapstýkis iš duobës.* Iš óro úosto tēko kapstýtis sávo jégomis. Kāpstémés peñ sniègą, kuriö vežtē vis daugiau iñ daugiau. | prk.: *Kāpstomés iš bédų. Tetà jaū kāpstosi iš ligos.*
4. sngr. šnek. ilgai, kantriai ieškoti: *Višq rytq kapsčiausi internetè – ieškójau pigesnių skrydžio biliety.* Ràšant disertacią tēko ilgai kapstýtis archývuose.

kapstýtojas, kapstýtoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kā kapsto (1 r.), sklaido: *Kolektýviniame sodè, kuñ viškas mérdi, senieji kapstýtojai iñ ravétojai baīgia išnýkti.*
2. žmogus, kuris kruopščiai kā tyrinéja, domisi: *Kám rüpi mókytojo kapstýtojo išsilävinimas!*

kāpsulé dkt. (1)

1. jungiamojo audinio plévelė arba maišelis, gaubiantis žmogaus ir gyvûnų organus arba jų dalis, patologinius darinius: *Ínksto, [ausiès, blužniès] kāpsulé. Riebaliné [sqnariné] kāpsulé.*
2. tirpus arba kietas apvalkalélis su tame įdaryta medžiaga: *Žuvû taukû kāpsulés. Ràšalo kāpsulé. Kāpsulių pavidalu dažniáusiai gaminami nemalonaûs kvâpo iñ skönio, lêto veikimo váistai, kai kurië insekticidai, trâšos, dažikliai, plovikliai, nuodingos, greitai geñdančios mèdžiagos. Váistų kāpsulés bûna skirtos gérti, jkišti į mâkštj ar i tiësiąj žárñq.*
3. plonas metalinis arba plastikinis gaubtelis su sprogstamaja medžiaga šaudmens užtaisui uždegti ar susprogdinti: *Padegamóji iñ detonúojamoji kāpsulé. Istatýti kāpsulę į šóvinj.*
4. sandari kabina didelio aukšcio arba kosminiams skrydžiam, sudaranti tinkamą aplinką žmonéms, gyvûnams ar įrangai: *Iš Žémës orbitos astronáutai sù kařščiui atsparià kāpsule krîto į Žémę iš keturių šimtų kilometrų aukšcio. Lòndono apžvalgôs râtas turi trisdesimt dvi sandariàs kāpsules aplînk išorinj apskritimo ašiès pâkrašti.*
5. tam tikras apvalkalas, indas kam nors nuo aplinkos izpliuoti: *Nórime viëtoj àtviro židinio iреñgti židinj sù kāpsule.*

kāpšas dkt. (4) šnek.

1. maišelis pinigams, tabakui ir pan.: *Iš kišenës jis išsitráuké kāpšq sù pinigai.* Paremti Lietuvôs prestižq dár ēsame neranđgûs, ýpač tië, kurių prikimštì kapšai (kurie turi daug pinigu). Kapšë kàs pinigû netûri, tõ niékas nevértila.
2. didelis kiekis (pinigu): *Užsidirbtí kāpšq pinigû.*
- ◊ pakratýti kāpšq duoti pinigu: *Àš jí priveřsiu pakratýti kāpšq.*

kapšēlis dkt. (2)

1. **dem.** kapšas 1: *Sēnis išsitráukē kapšēli tabōkos. Odiniai kapšēliai būvo pranciškōnų trētininkų aprangōs atribūtas. Ertmējē gulējo aptriūšęs kapšēlis sù stambiomis sidabrinēmis monētomis. Pāmečiau kapšēli sù pasū.*

2. maišelis po vyro lytinii organu (varpa), kuriame yra sēklidēs: *Kapšēlio keliamāsis raumuō. Vienā iš výrų nevaisingūmo priežasčių – vaikystēje į kapšēli nenusilēidusi sēklidē.*

kapšiūkas dkt. (2)

dem. kapšas 1: *Kapšiūkas šratāms supilti. Jis vis tráukē iš kišenēs tai pýpkę, tai kapšiūką, iš niēkaip negalejō atsigrožēti. Kapšiūkas visai tūščias (néra pinigų). Dejā, neturime stebuklīngos kapšiūko, iš kuriō tráuktume eurūs iš dōsnaijuoš dalytume.*

kāpt išt.

1. vartojoamas čiupimo, stvērimo įspūdžiui pavaizduoti: *Āš jám už rañkos kāpt. Laputē kāpt iš nešasi gaidūką.*

2. vartojamaskirtimui, lesimui pavaizduoti: *Vištos kāpt kāpt sūlesē iš nebérā grūdū.*

3. kartoant vartojoamas lašējimo įspūdžiui pavaizduoti: *Āšaros tik kāpt, kāpt iš akių.*

kāptelējimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kāptelēti 1: *Staigūs saldañių maišelio kāptelējimas pirštinēta rankā nuo prekystalio išgāsdino pardavēja.*

2. → kāptelēti 2: *Piktos gaidžio kāptelējimas snapū į šeiminiñkés kóją. Gyvātēs kāptelējimas grybāutojui į riešą.*

3. → kāptelēti 3: *Lietaūs lāšo kāptelējimas į vández. Āšaros kāptelējimas nuo skruostu liko nepastebėtas.*

kāptelēti, kāpteli (*kāptelēja*), kāptelejo vksm.

1. (kā, kuo) staiga pagriebti, pačiupti, pastverti; sin. čiuptelēti: *Jis vikriai kāptelējo rankā pinigus.*

2. (kam, kuo, į kā) staigiai įkirsti; sin. caktelēti: *Sākalas čiupo užpuoliką iš kāptelējo snapū jám į gálvą.*

3. kiek nukristi, nulašeti; sin. laštelēti, caktelēti, papotelēti: *Kēletas lašū kāptelējo, tuoj pradēs lýti.*

kapucinai dkt. dgs. (2)

katalikų vienuolių ordinatas, grieztos regulos pranciškonų šaka: *Mažesniūjų brólių kapucinų ordinatas yrà Ròmos katalikų bažnyčios výrų vienuolijà. Kapucinai gyvēna pagal šv. Prancišaus règulą iš testameñtq.*

kapucinas¹, kapuciné dkt. (2)

kapucinų ordino vienuolis: *Isikúrus kapucinų vienuolijai, netrūkus atsirādo iš kapucinēs – móterų vienuolijà. Lietuvai atgāvus nepriklausomybę, kardinôlas pàkvietē kapucinus į Dotnuvôs vienuolynq.*

kapucinas² dkt. vyr. (2)

katēs dydžio beždžionē ilga riesta uodega, ilgesniais viršugalvio plaukais (*Cebus*): *Baltaveidis kapucinas. Kapucinai paplitę Centrinēje iš Pietų Amèrikoje.*

kapučinas dkt. (2)

itališka aparatu ruošiama kava su pieno putomis, ppr. apibarstyta šokolado milteliais: *Kapučiną sudāro espresso kavà, pakaitintas pienas iš pieno putà. Pô pietų kavinéje mégavomēs kapučinu iš kanelémis.*

kāpvietē dkt. (1)

kapo ar laidojimo vieta; sin. kapavietē: *Karių kāpvietē. Kapinėsė dár yrà laisvū kāpviečių. Prezideñtas bùs paláidotas šeimōs kāpvietėje.*

kár išt.

kartojant vartojamas varnos, vištos karkimui pamègdžioti: *Várna kár, kár, kránksi nè priëš gérq. Vištos kár kár grûdû gävusios.* • plg. karkt.

Karabâchas dkt. vns. (2)

žr. Kalnų Karabachas.

karabînas dkt. (2)

1. lengvas gražtvinis pusiau automatinis šautuvas trumpu vamzdžiu: *Užpuolikas kâsininkei grâsino karabinù. Šiaiš laikaiš karabînais vadînami trumpi iř lengvi šautuvai. XIX a. kavaleristai dažniáusiai bûdavo ginklûoti trumpavamzdžiaiš karabînais.*
2. tam tikros formos sâsaga: *Suktûkai sù karabinu. Skaitmeninj kompasq gâlima saûgiai pritvirtinti karabinu prië drabûžių ař kuprinés.*

karabîninis, karabîniné bdv. (1)

su karabinu (2 r.): *Karabîninis râktu pakabûkas. Karabîninis kablýs.*

karačiâjai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Karačiâjų Čerkesijoje ir kt., kalbanti viena tiurkų kalbų (karačiâjų-balkarų): *Karačiâjai – Šiaurės Kaukâzo tautâ, priklaûsanti tiûrkams. Daugiáusia karačiâjų gyvêna Rûsijoje, Kazachstanè, Tuřkijoje, Sîrijoje.*

karačiâjas, karačiâjé dkt. (2)

karačiâjų tautos žmogus: *Karačiâjé išmóké skaniai paruošti avienq. Karačiâjés dëvi ilgus medvilniniùs arbâ šilkiniùs märškinius. Dár nesibaigus Antrâjam pasauliniam kârui specialieji soviétinės kariúomenės daliniai iš Sibirq ištrémé Krýmo totoriùs, čeçénus, ingušus, karačiâjus, kalmukus iř balkarús.*

Karačiâjų Čerkèsijos Respublika

autonominė respublika Rusijoje, šiaurinėje Kaukazo dalyje: *Karačiâjų Čerkèsijos Respublika yrà Rûsijos Federâcijos euròpinės daliës pietuosè. Karačiâjų Čerkèsijos Respublikoje gaminami râdio imtûvai.*

Karâčis dkt. vns. (2)

miestas Pakistane, prie Arabijos jûros: *Tûkstančiai žmoniû protestuodami išëjo iš Karâčio gatvès. Karâčyje pérdibama naftâ, klësti amatai iř maisto prâmoné.*

Karagandà dkt. vns. (3), **Karagânda** (1)

miestas Kazachstano šiaurės rytuose: *Karagandà – ketviðtas pagal dydi Kazachstâno miestas. Karagandojè pastatytâ katalikų Šv. Juôzapo bažnyčia. Karagandojè gyvêna kâlios dësimtys lietûvių.*

karaganâ dkt. (2)

dekoratyvinis krûmas ar medis su ankštimis, ppr. geltonais žiedais (*Caragana*):

*Paprastoji karaganâ (*Caragana arborescens*) dár vadînama geltonâja akâcija, žîrnmedžiu. Daugumâ karagânos rûsių augînama tik botânikos sôduose arbâ kolèkcininkų sodëliuose.* • plg. žîrnmedis, akacija.

karaimai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Kryme, Lietuvoje ir kt., kalbanti viena tiurkų kalbą: *Karaimų kalbą*. *Lietuvos gyvėna* apiė dū šimtais karaimų. Tradiciškai mānoma, kad karaimai į Lietuvos Didžiąjį Kunigaikštystę iš Krýmo atkėlės Výtautas Didysis.

karaimas, karaimė dkt. ppr. vns. (2)

karaimų tautos žmogus: *Sù karaimù gurkšnójome krùpnikq. Kibinų recèptq gävome iš karaimės*. Lietuvos gyvėna daugiausia karaimų gyvėna Vilniaus ir Trakų rajonuose.

Karajimiškis dkt. vns. (1)

kaimas Biržų rajone: *Karajimiškis priklauso Biržų regioniniam parkui. Karajimiškio geologiniame draustinyje gausū smegduobių*.

Karākasas dkt. vns. (1)

Venesuelos sostinė: *Lietuvos výrų krepšinio rinktinė šeštadienio pāvakare išskrido į Karākasą. Nuo Karākaso iki Karibų jūros vienúolika kilometrų. Karākase būna žemės drebėjimų ir liūčių*.

karakulinis, karakulinė bdv. (2)

kuris pasiūtas iš karakulio: *Karakulinė apýkaklė [kepūrė, pàltas]. Až pažisti tą móterį karakuliniu pùspalčiu?*

karākulis dkt. (1)

išdirbtas tam tikros avies vienos–trijų paręsiuko kailiukas: *Karākilio pùskailiniai. Pàltas sù karākilio apýkakle. Karākulis vértinamas pagal vilnos gárbanų formą, dýdį, spaļvą, plaukų tankumą. Daūgelis dizáinerių karākulį laiko ypatingu káiliu iš iš jõ kuria neįtikétinai gražius švarkus, pùskailinius, pàltus, káilinius*.

karalaitis, karalaitė dkt. (1)

karaliaus vaikas – sūnus, duktė; sin. karaliūnas: *Pàsaka apiē išrañkią karalaitę. Išsirengė karalaitis medžioti (flk).*

Karálgis dkt. vns. (1)

kaimas Kauno rajone: *Karálgio akmuo. Karálgyje stóvi paminklas tükstantis aštuoni šimtais šešiasdešimt trečių mëtų sukilėliams*.

Karaliáučius dkt. vns. (1)

istorinis Kaliningrado miesto pavadinimas: *Karaliáučiaus universitetas. Karaliáučius buvo svarbus lietuvių raštijos, kultūros, švietimo ir religinių ceñtrai. Priës Añtrajį pasaulinių kàraq Karaliáučiuje gyvено nemažai vókiečių, taip pat buvo prancūzų, škotų, oländų, lénkų, šiek tiek lietuvininkų.*

karaliáuti, karaliáuja, karaliávo vksm.

būti karaliumi; sin. valdyti, viešpatauti: *Formaliai išlikusioje monárchijoje karālius karaliávo, bét nevaldē. | prk.: Savaitgalį Klaipédoje karaliávo spòrtas [džiäzas]. Sostinės turguose karaliáuja Dzükijos baravýkai.*

karaliávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karaliauti: *Mindaugo karaliávimas trùko dëšimt mëtų. Jogáila peñ sàvo ilgą iš sudëtingą karaliávimą Lénkijoje nė kažto nesigriebé rimtesnių reprèsijų priës sàvo politinius priësininkus.*

karaliénė dkt. (1)

1. karaliaus žmona: *Istoriuje žinoma daug ātvejų, kai protinagos iš ambicingos karaliénės*

tāpdaivo svarbiāusiomis sāvo výru patarējomis.

2. karaliaus titulā turinti moteris, karalystēs valdovē: *Pastatýtas filmas apiē Ānglijos karalienę Viktōriju*.

3. stipriausia šachmatų figūra: *Ējimas karalienē. Karalienē gāli numūšti iř karāliu. Baltos karalienēs vietā – báltas langēlis, juodōs – júodas.*

4. renginio ar kokios veiklos dalyvē, išrinkta, pripažinta geriausia: *Grōžio [leñgvojo kultūrizmo, džiāzo] karalienē.*

karalijā dkt. (2)

tikra ar īsivaizduojama vieta, kur kas vyrauja, viešpatauja, karaliauja; **sin.** karalystē: *Keliōné ī gyvūnų karaliją. Pasinérти ī sapnū [miēgo] karaliją. Žuvintas garsūs nè tīk kaip paūkščių karalijā. Išlakūs mēdis bùvo tikrā karalijā paūkščiams.*

karalystē dkt. (2)

1. karaliaus valdoma valstybē: *Ispānijos [Švēdijos, Nýderlandu] Karalystē. Valdýti karalystē. Tūkstantis dù šimtai peñkiasdešimt pirmāis mētais Mindaugui pasikrikštijus, Lietuvā tūkstantis dù šimtai peñkiasdešimt trečiaiis mētais tāpo karalystē.* • **plg.** monarchija.

2. karaliaus valdžia, titulas: *Paveldēti karalystē.*

3. tikra ar īsivaizduojama vieta, kur kas nors vyrauja, viešpatauja; **sin.** karalija: *Žvériū [grýbu] karalystē. Sapnū karalystē. Palātose nèt iř vidùdieni tvyrójo prieblanda, teikianti šiāi skaūsmo karalystei savotiško jaukūmo. Kreivū vēidrodžiū karalystēje viskas dāroma atvirkščiai.*

4. aukščiausia organizmų sistematikos kategorija, kurią oficialiai pripažista ir reglamentuoja īvairių biologijos sričių nomenklatūros kodeksai: *Augalū [gyvūnų, grýbu] karalystē.*

karāliškai **prv.**:

1. taip, kaip būdinga karaliams, ypač gerai, puikiai: *Karāliškai gyvēnti [papusryčiáuti, pailséti].*

2. nepaprastai, ypatingai: *Karāliškai prašmātnūs drabūžiai. Jī atródē tokiā karāliškai didīnga. Pādažas jai išējo karāliškai geras.*

karāliškas, karāliška **bdv.** (1)

1. būdingas karaliams (1 r.): *Karāliška giminē. Karāliška laikysena. Jō gýslomis tēka karāliškas kraujas. Čià nupieštā grakštī móteris karāliškais drabūžiai. Karāliškais ženklais pažymētas pōpieriaus lāpas.* | **ivr.**: *Jō karāliškoji prakilnýbē.*

2. nepaprastai geras, puikus ir pan.: *Karāliškas priémimas. Karāliška vakariēnē. Karāliškos vestūvēs. Lašišā – karāliška žuvis. Jō dovanā bùvo karāliška – pasiūlē išsiriňkti automobilj, kókio tīk panorésianti.*

karališkumas dkt. **ppr. vns.** (2)

→ karališkas 1: *Geltóna spalvā kai kuriosē Rytū kultūrose simbolizúoja karališkumq. Kadáise perļai bùvo karališkumo siñbolis.*

karaliūkas dkt. (2)

dem. karalius 5: *Nusikalēlių pasáulio karaliūkas. Gātvių iř kiemūj karaliūkai. Žurnalē dominúoja pòpsos karāliu iř karaliūkų intymaūs gyvēnimo smulkmenos.*

karaliúnas, karaliúnē dkt. (1)

flk. KARALAITIS: *Pāsaka apiē dù karaliúnus iř rāganq. Pasēksiu pāsakq apiē karalaitē iř karaliúnq. Karaliúnui išjójus ī giriā medžiōti, pāmotē sugalvójo pražudýti jō vaikūs (flk.).*

karālius dkt. (2)

1. vns. kai kurių monarchinių valstybių valdovo titulas: *Karāliaus sóstas. Vainikúoti [karūnúoti] karālių [karāliumi]. Pasáulyje yrà bevéik dvidešimt šalių, kuriàs valdo karāliai.*
2. tą titulą turintis asmuo: *Lietuvòs karālius bùvo Mìndaugas.*
3. vyriausia šachmatų figūra: *Juodujų karālius. Karālius stóvi añt sàvo spalvòs laukélio, šalià valdòvés. Rokiruõté atliekamà paprastaï – karālius ženigia liñk bókšto peř dù langeliùs, õ bókštas pérkeliamas peř karālių iř pastátomas šalià.*
4. keturių akių korta su pagyvenusio vyro, ppr. su karūna, atvaizdu: *Krýžių [širdžių, bùgnų, výnu] karālius. Karālių nukiřsti gâli tik tûzas. Turiù trís karaliùs iř dvi damàs, taiž galésiu kiřsti.*
5. renginio ar kokios veiklos dalyvis, išrinktas, pripažintas geriausiu: *Šlågerių [bòkso] karālius.*

karambolà dkt. (2)

ppr. penkiakampis sultingas valgomas karambolinës averojos vaisius plona žalsva, gelsva ar geltona žievelė: *Karambòlų minkštîmas rûgštókas, výnuogių iř obuolių skönio, labaï gaivùs, válgomas kartù sù žievelè. Karambòlose labaï daûg vitamino C, yrà vitamínu A iř B, daûg geležiës. Karambòlomis dažnai puošiamì desértai, salòtos iř gérimali.*

karambòliné averojà

vaisinis, vaistinis visžalis medis ar krûmas, vedantis karambolas, paplitęs atogrąžų Azijoje (*Averrhoacarambola*): *Karambòliné averojà užáuga nuô penkių iki dvýlikos mètru aükšcio. Karambòlinës averòjos žiedai maži, rausvi, kvâpûs, susitelkë i trumpàs nešakótas kekès.*

karambòlinis, karambòliné bdv. (1)

žr. karamboliné averoja.

karamèlè dkt. (2)

1. čiulpiamas saldainis, gaminamas iš karamelës masës su įdaru arba be jo: *Vaišių [piéniné, minkštà, gýdomoji] karamèlè. Mégstu mêtines karamelës.*
2. degintas rudos spalvos, stiklo pavidalo trapus cukrus, vartojamas konditerijos gaminiams skaninti ar dažyti: *Plombýro ledai sù karamèlës įdaru. Kepù šokolädinius keksùs sù karamelè.*
3. degintas salyklas alui dažyti: *Tamsi alaûs spalvà išgaunamà karamelè. Gurkšnódami ālu burnojè jùtome medaûs, këpintos dûonos iř karamèlës sköñi.*

karamèlinis, karamèliné bdv. (1)

pagamintas su karamele (2 r.): *Karamèliniai ledai. Karamèlinis krèmas. Karamèlinis salýklas.*

karamelizacija dkt. vns. (1)

létai kaitinamo cukraus virtimas tiršta tåsia mase: *Cùkraus karamelizacija.*

karamelizúotas, karamelizúota bdv. (1)

padengtas kaitinto cukraus glaistu: *Karamelizúotas piénas. Karamelizúoti migdôlai [obuoliai].*

karantinas dkt. ppr. vns. (2)

priemonës, neleidžiančios plisti iš epidemijos židinio žmonių ir gyvûnų infekcinéms ligoms, prasiskverbt i plisti augalų ligoms, kenkéjams ir pan.: *Skélbtî [nutráuktî] paûkščių gripo karantiną. Beglôbių gyvûnų karantino tarnýba. Apkândžiojusiems žmónes šunîms táikomas dešimtiës parû karantinas. Ligóninéje karantinas, draûdžiama lankýti*

ligónius. Karantinė ēsantiems kariáms bùvo draūdžiama išeiti į miestą.

karantināvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karantinuoti: Benāmių gyvūnų gáudymas iš karantināvimas. Karantināvimo išlaidos.

karantininis, karantininé bdv. (1)

susijęs su karantinu: Karantininės priemonės. Karantininės užkrečiamosios ligos.

Importuotų sėklų pakartótinis karantininis tikrinimas.

karantinuoti, karantinuoja, karantinavo vksm.

(kā) taikyti (kam) karantiną: Reikalavimas karantinuoti gyvulius. Klinikoje karantinuojame iš beglobiūs šuniukus.

karaokė dkt. mot. vns. (2)

iš Japonijos atėjusi interaktyvi pramoga, ppr. siūloma klubuose ir baruose – iš garsajuostės skamba populiaros dainos melodija, o atlikėjas dainuoja jos žodžius, dažniausiai rodomus ekrane: Karaokės bāras. Stebėjomės japonų karaokė. Kavinės saviniškė sākė piëksianti speciālią karaokės frangą.

kāras dkt. (4)

1. ginkluotas susidūrimas tarp valstybių ar visuomenės sluoksnių, grupių: Didysis [piliétinis, religinis, gynýbinis, grobiamasis, partizaninis, pasaulinis, kibernetinis] kāras. Paskelbtai [laimėti] kārą. Žúti [dalyvauti] karė. Kāro aviācija. Kāro tarnyba. Kāro lauko teismas. Kāro ligoninė. Måno prôsenelis dalyvavo Antrajame pasauliniame karė. | prk.: Žodžių kāras. Prekýbos karai skaûdžiai kierto alývuogių augintojams.

2. toks kortų žaidimas: Kārą gálima žaisti iš dviese. Kuô mažesniu kôrtų skaiciumi pradésite kārą, tuô trumpiau jis trùks.

◊ **kaip pô kāro** sakoma apie didelę netvarką: Savaitgaliui dukrà àtvežé paviešeti anukus, tai visas bùtas kaip pô kāro. Turéjau svecių, tai namai kaip pô kāro.

karatas dkt. (2)

brangakmenių ir perlų svorio matas (0,2 g): Keturiaskesiems karatų deimantas. Kokiai aleksandritų karato kaina? Rubinai, svériantis šimtq šešiasdešimt septynis karatūs.

karatė dkt. vyr. nekait.

japonų savigynos be ginklo sistema, pagrjsta rankų ir kojų smūgiais į pažeidžiamiausias kuno vietas jų nepaliečiant arba paliečiant nesmarkiai: Karatė imtynininkas. Karatė diržai. Lietuvos tradicinio karatė asociacija. Karatė istorija siekia daugiau kaip du tûkstančius mêtų. • plg. dziudo, aikido.

karatistas, karatistė dkt. (2)

karatė imtynininkas: Sûnus nuô vaikystés svajójo bûti karatistu. Euròpos čempionatė karatistė iš Lietuvos iškovójo áuksq. Prezideñte apdovanójo nusipeñliusius šaliës karatistus.

karavanas dkt. (2)

1. vora nešulinį gyvulių (kupranugarių, mulų, asilų, kartais arklių), kuriais per dykumą ar stepę keliaujama, gabenamos prekës ir pan.; sin. vilkstinė: Karavânų keliai. Puldinéti karavanus. Tai miestas, kuriamè karavânais apsistódavo pôilsio. Šùnys lója, o karavanas eina.

2. bet kokių transporto priemonių vilkstinė: Automobilių karavanas prië sienos bùvo laikomas dvýlika valandų. Gárlaivis tempe ištisq karavâną báržu sù žmonémis, statybiniemis mëdžiagomis iš sieliais.

3. dgs. didelis kiekis ar skaičius: *Báiminamasi, kàd sù pabégéliai* iš šali plústelés narkotikų karavānai. Iš šventąsias vietas tráukdavo maldiniñkų karavānai.

karbamidas dkt. vns. (2)

labai vertinga koncentruota azoto traša: *Karbamido tiřpalas. Karbamidas gaminamas Jonavos rajonè. Karbamidù trëšiamos įvairios lauko, dažo iš sodo kultūros. Karbamidù vëjä gälima trësti tìk ēsant vësiám iš drégnám órui.*

karbidas dkt. vns. (2)

1. anglies junginys su metalu: *Aluminio karbidas. Volframo karbidas – vienas tvirčiausiu lydinių, naudójamų juvelýrikoje. Volframo karbida sudaro volframas, anglis iš papildomas metàlas ar metàlai (dažniáusiai nikèlis arbà kòbaltas).*

2. anglies junginys su kalciu: *Gräžtas karbido padengtais ašmenimis. Kálcio karbidas reaguodamas sù vándeziu sudaro acetiléną. Kálcio karbido siñtezé výksta tìk labai aukštoje temperatûroje. Kálcio karbida laikykite sandariai uždarýtuose kontéineriuose.*

karbidiinis, karbidiiné bdv. (1)

1. pagamintas iš karbido (2 r.): *Karbidiinis pjovimo añtgalis.*

2. toks, kuriam naudojamas karbidas (2 r.): *Seklyčioje smardindama óraq plieské karbidiiné lémpha.*

karbiuratorinis, karbiuratoriné bdv. (2)

su karbiuratoriumi: *Karbiuratorinis variklis. Karbiuratoriné degalù tiekimo sistemà.*

karbiurátorius dkt. (1)

stùmoklinio vidaus degimo variklio ñtaisas, kuriame degalai maišosi su oru:

Karbiuratoriaus purkštukas. Sureguliúoti karbiurátoriù.

kárborolis dkt. vns. (1)

nuodingas organinis junginys, gaunamas iš akmens anglių, deguto, benzeno, vartojamas dezinfekcijai ir kt.: *Kárborolio rûgštis. Kárborolio alyvà.*

karbonàdas dkt. (2)

kiailienos nugarinès kepsnys su plonu lašinių sluoksniu: *Lietùviškas karbonàdas. Tévai gimináicius vaišino karbonadù. Sekmàdienio pietums iškepiau šešis minkštus, sultingus karbonadùs.*

karbonàtas dkt. vns. (2)

anglies rûgšties druska: *Nätrio karbonàtas naudójamas stiklo, náftos, muilo, tekstileù, pôpieriaus prâmonéje. Geležis grýninama kálcio karbonatù. Nemažai karbonatù rañdama uolienose.*

karbùnkulas dkt. (1)

PIKTVOTÉ: *Karbùnkulas atsirañda susiliejus keliems furùnkulams. Pastebéjus kylanti kurbùnkulq geriáusia iš kañto kreiptis iš gýdytojq. Põ karbùnkulo operacijos prasidéjo ódos infekcija. • plg. furunkulas.*

kárceris dkt. (1)

1. kaléjimo griežto režimo vienuté: *Imësti iš kárceri. Iklinti kárceryje. Kalinys dvýlikai dienù uždarýtas kárceryje.*

2. bausmë bùti uždarytam tokioje vienutéje: *Jám paskýré trùs dienàs kárcerio.*

karčiai¹ dkt. dgs. (2)

ilgi stori plaukai (ppr. ant arklio sprando): *Liūto karčiai. Béras arklýs juodaïs karčiai.*
Šukúoti árklio karčiùs.

karčiai² prv.

1. → kartus (1 r.): *Karčiai saldùs [rūgštùs, dēginančio skōnio].*
2. → kartus (3 r.): *Karčiai replikúoti [pasigúosti, juokáuti, šýpteléti, apraudóti]. Karčiai liūdnà véido išraiška. Téks tár už taī karčiai gailéitis.*

karčióji, karčiosios, kárčiajų dkt. (kilnoj. kirč.)

kartoko skonio degtiné: *Itáliška karčióji gaminama iš trisdešimties jvairių vaistāžolių ir priekonių. Vestuvėse téko paragáuti karčiosios.*

◊ **ijunkti į kárčiajų** pradéti gerti, nesaikingai vartoti alkoholinius gérimus: *Išmeté výrq iš dárbo – peř daug į kárčiajų bùvo ijunkes. Netékės žmonös kaimýnas pamažù ijunko į kárčiajų.*

karčiuotas, karčiuota bdv. (1)

su karčiais, turintis karčius: *Karčiuota šuñs uodegà. Tolumojè išvýdau karčiuotus liūtus.* | prk.: *Karčiuotas audrū debesis.* | jvr.: *Karčiuotasis vilkas (Chrysocyon brachyurus) (zool.). Didysis karčiuotasis ešerýs (zool.).* | prk.: *Karčiuotasis miéžis (Hordeum jubatum) (bot.).*

kardamónas dkt. (2)

1. kvapus daugiaséklis sausasis vaisius ar pâčios séklos, vartojamos kulinarijoje kaip prieskonis ir medicinoje: *Ibérk į têšlą málto kardamóno. Tuřkai mégsta kâvq paskäninti kardamonù. Kardamonù gýdomos péršalimo lîgos, astmâ.*
2. Azijos atogrâžų augalas, vedantis tokius vaisius (ppr. tikrasis kardamonas, *Elettaria cardamomum*): *Kardamónai gaūsiai auginami Indonèzijoje, Kinijoje, Šri Lánkoje, Rytû Afrikoje iš trópiniuose Amèrikos miškuose. Kardamóno žiedai yrà balti arbà blýškiai žalsvi, susitelkë į nedidelius žiedynus. Kardamonùs gâlima auginti iš aňt palángës.*

kardânas dkt. (2)

jtaisas perduoti sukimasi tarp velenų, sueinančių besikeičiančiu kampu: *Kardânų remontas. Kardanùs dažniáusiai gamina iš plieno.*

kardâninis, kardâniné bdv. (1)

→ kardanas: *Kardâninis sujungimas. Kardâniné pavarà. Kardâninis vêlenas [guôlis].*

kařdas dkt. (4), **kárdas** (3)

1. kertamasis ir duriamasis ginklas šiek tiek lenkta geležte: *Plieno kařdas. Sidabrînis kařdas. Ikišti kařdą į mäkštì. Smögti kardù. Kardaïs sukapóti. Kařdo bě reíkalo nekélk.*
  2. vyrų fechtavimosi įrankis su plienine buka geležte ir rankena: *Fechtúotis gâlima kardù, rapyrà iš špagà. Fechtúojantis kařdą reíkia laikýti nè peř stipriai iš nè peř laisvai. Kovójant kardù gâlima tákyti į viršutinę kûno dâli, rapyrà – tîk į krûtinę, o sù špagà gâlima dûrti į bet kuriq kûno dâli.*
- ◊ **Damòklo kařdas** nuolatiné grésmë: *Virš mûsų įstaigos pakiblo Damòklo kařdas. Aňt tõ restorâno tikrai vienq dienq kris Damòklo kařdas. Damòklo kařdas léidžiasi aňt jûrininkų.* • plg. durklas.

kardâsaitis dkt. (1)

diržas, prie kurio tvirtinamas kardas: *Auksinés kardâsaičio sâgës.*

kardâzolé dkt. (1)

bot. medingas, aliejingas dirvonų, pylimų augalas dyliuotu stiebu ir rausvais arba

violetiniai žiedais (ppr. dyglio uotoji kardažolė, *Onopordum acanthium*): Nuo péršalimo gālima pasigaminti kardāžolės sirupo. Nuo kardāžolių išpuñta gyvuliai. Kardāžolių žiedus iř ūglius sù lāpais riñkite žydējimo pradžioje. Kardāžolėmis gýdomos širdiēs iř kraujāgyslių ligos.

kardēlis dkt. (2)

1. dem. kardas 1: Kám šérei žirgeli, kám šveitei kardēli? (flk.).
2. iš gumbasvogūnio išauganti darželių gélė stačiais kalavijiiškais lapais ir dideliais įvairių spalvų žiedynais (*Gladiolus*): Kardēliai kilię iš Pietų iř Vidurio Afrikos. Kardēliams diřvą paruoškite atviroje saulėtoje viētoje. Peř sausrās kardelius reikia gaūsiai láistyt.

kárdymas dkt. ppr. vns. (1)

→ kardyt: *Nusikaltimų kárdymas*.

kardinaliai prv.

iš esmés: *Kardinaliai* priešingos núomonės. Káinos kardinaliai nesikeiš. Sveikatos apsaugōs problēmos turi būti kardinaliai išspréstos. Tuōs pačius dalykūs jiē vértina kardinaliai priešingai. | aukšt.: Mažai tikétina, kàd tai galėtų kaip nór kardinaliau keisti pāciq teorią. | aukšč.: Tai kardinaliáusiai pasikeitusi miesto dalis.

kardinalùs, kardinalì bdv. (4)

1. esminis, kitoks iš esmés: *Staigūs iř kardinalùs núomonės pakeitimās. Šiōs problēmos šauktè šauktiasi kardinalau sprendīmo. Valdžià pasiruōšusi výkdyti kardināliq sociālinę reformą. Žémés úkio láukia kardinālios pérmainos. Pókyčių bùs, bét kardinaliai jū anaiptōl nepavadinsi.* | aukšč.: *Kardinaliáusias pókytis*.
2. pagrindinis, svarbiausias: *Sàvo kúryboje rašytojas nuōlat kelia kardinaliùs būties kláusimus.*

kardiniňkas dkt. (2)

1. žmogus, kuris kala, dirba kardus: *Kardiniňko nukáltas kalavijas tarnāvo kelióms kartóms. XVII a. Raguvélés dvārq įsigijo Ukmergēs paviēto kardiniňkas. Kardiniňkai kárdu dažniáusia káldavo iš plieno.*
2. fechtuotojas kardu: *Kardiniňkai dírba nè tiķ kúnu, bét iř protù. Kardiniňkių liemēnés būna sù jaustais metaliniais siúlais. Dvíkovų metù kardininkùs nuō sužeidimų sáugo standaūs metalinio tiñklo káukę.*

kardinôlas dkt. (2)

1. katalikų dvasininko, žemesnio tik už popiežių, titulas: *Pakélti į kardinolùs. Skiriameji kardinôlo ženklai – kardinôlo kryžius, žiedas iř purpuriné sutanà.*
2. tā titulą turintis asmuo: *Į kardinôlq kreipiamasi „Júsų Emineñcija“.* Kardinolùs póniežius skiria iš dvāsininkų, türinčių kunigystés šventimùs.
3. Šiaurės Amerikos paukštis, kurio patinélis ryškiai raudonomis plunksnomis (ppr. paprastasis kardinolas, *Cardinalis cardinalis*): *Kardinôlo galvà raudóna, õ nùgara juodà. Kardinolai miñta daugiáusia seklomis. Kardinolai nesudāro didelių grùpių – gyvëna pavieniu į arbà poromis. Kardinolùs gālima pamatýti Bolívijos miškuose iř krümókšniuose, pélkių, upókšnių, laukų pakrantëse.*

kárdinti, kárdina, kárdino vksm.

(kā) rūpintis, įsakyti, liepti, kad kas (ppr. budelis) kartu (2 r.), nuteisti mirties bausme – pakarti: *Kárdinti galvāžudj.*

kardio-

pirmoji sudurtinių žodžių dalis, paprastai reiškianti sąsają su širdimi (pvz.: *kardiograma*, *kardiologija*).

kardiogramà dkt. (2)

grafinis širdies sukuriamu elektrinių signalų vaizdas (kreivė), rodantis širdies raumens darbą: *Pasidarýti širdiēs kardiogrāmą*. Sù kardiogramà eisiu pasiródyti kardiologui. Šiemet mán jaū dārē dvi kardiogramàs.

kardiologas, kardiologé dkt. (2)

kardiologijos specialistas: *Kardiologù vadînamas širdiēs iš kraujagyslių ligų gydytojas*. Jums reikétu pasikonsultuoti sù kardiologù. Talonelių pás kardiologùs iš vél nérà.

kardiologija dkt. vns. (1)

mokslas, tiriantis širdies ir kraujagyslių sistemą, jos ligas, jų diagnostikos, gydymo ir profilaktikos metodus: *Kardiologijos ceñtras. Stósiu į kardiologijos specialybës rezidentûrq*.

kardiologinis, kardiologiné bdv. (1)

susijęs su kardiologija: *Kardiologiné reabilitâcija [reanimâcija]. Kardiologiniai tyrimai*.

kárdfyti, kárdo, kárdé vksm.

(ka) neleisti plisti: *Kárdfyti nusikaštamas veikàs*.

kárdomasis kálinimas teis.

ikiteisminis sulaikymas įtariant padarius nusikaltimą: *Lietuvôs Respublikos kárdomojo kálinimo įstâtymas*. Kárdomasis kálinimas negâli bûti táikomas ilgiau kaip šešis ménesius. Teismas įtariamájam paskyré dviejų ménesių kárdomajį kálinimą.

kárdomoji priemoné teis.

saugumo veiksmas, kurio imamasi, kad kaltinamas asmuo nevengtų teismo ir bausmës atlikimo: *Smurtáutojui bûs skirtà kárdomoji priemoné – namû āreštas. Pareigûnas privâlo nedelâdamas raštù apië paskirtą kárdomają priemonę pranësti prokuròrui*.

kardónešis dkt. (1)

nedidelė akvariumuose auginama ryškių spalvų atogrąžų gélavandenė žuvis (ppr. Montréjaus kardonešis, *Xiphophorus couchianus*): *Kardónešio apatiné uodegôs dalis turi kařdą primenančią išaugą. Kardónešiai gyvëna Mëksikos, Gvatemâlos, Hondûro vandenysè. Kardónešius šérkite sausù arbâ gývu maistù*.

karduôtis dkt. (2)

KARDONEŠIS: *Karduôčio patináms apatinéje uodegôs pelêko dalyjè išáugusi kařdo pavidalo atauga.*

kařdžuvé dkt. (1), kárdžuvé (1)

DURKLAZUVÉ: *Kařdžuvę supjáustykite stambiaiš gabalaî iš apkèpkite iš abiejû pûsių. Báltijos jûroje jaū pasiródé pirmieji silkiniai rykliai, kařdžuvés, tröpiniai vêžliai. Buriúotojas prisiminé geriáusius sâvo laimikiùs – jspûdingo dýdžio kařdžuves, murenâs, tunùs.*

karéiva dkt. bendr. (1)

menk. nevykèlis karys: *Vâdą pasitiko apkûnùs iš ignorîngas karéiva. Ař tokië karéivos giñs mûsų tévynę?*

kareivélis dkt. (2)

1. dem. kareivis 1: *Nepabûvęs karevéliù, nebûs gëras artojélis (flk.). Pirmos diënos*

kariūomenėje kareiveliams nesaldžios.

2. kareivio pavidalo žaislinė figūrėlė: *Alavinių [plastikiniai] kareiveliai. Berniukas ašt kiliimo išmėtė kareivelius.*

kareiviáuti, *kareiviáuja, kareiviávo vksm.*

atlikti karinę prievolę, būti kareiviu: *Aštą sūnų išléido kareiviáuti. Jis neilgaž kareiviávo.*

kareiviávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kareiviauti: *Atsiminės kareiviávimo dienās, jis dažnai užtráukdavo dañq.*

kareivinés dkt. dgs. (2)

didelis kareivų gyvenamasis namas (ppr. su įvairiais pagalbiniais statiniais): *Kareivinių teritorija [miestelis]. Privatizuoti būvusių kareivinés. Pavešti vienuolyną kareivinémis.*

Kareivinése būna miëgamosios, mókomosios, tarnybinés, sanitarinés, buitinés, giñklų laikymo iř kt. pātalpos.

kareivis, kareivé dkt. (2)

1. eilinis, atliekantis karo prievolę: *Kareivis – ginklūotas šaliës kariūomenės arbà ginklūotujų pajegū, vadovaujamų vyriausiojo ginklūotujų pajegū vādo, narys. Prósenelis tarnāvo kareiviu Ōmske.*

2. vyr. vns. kai kurių šalių sausumos karinių pajegų pats žemiusias karinis laipsnis, kitur atitinkantis eilinių: *Kareivio lápsnis atitiňka karinių jūry pajegū jūreivī.*

3. tā laipsnį turintis asmuo: *Čečénijos karè žuvo keli tūkstančiai Rùsijos kareiviu iř kariniňkų. Rytū Afganistanè talibai įkaitais pāêmē dù JAV kareiviu.*

kareivystè dkt. vns. (2)

kareivio tarnyba: *Tà nūotrauka mán prímena kareivystès laikùs.*

kareiviškai prv.

taip kaip kareiviai: *Kareiviškai apsirengusios merginos. Kareiviškai atžygiúoti. | prk.: Kareiviškai išsirikiavusių lìepų koridorius.*

kareiviškas, kareiviška bdv. (1)

1. kareivių dëvimas, valgomas ir pan.: *Kareiviška kepüré [miliné, uniforma]. Kareiviški bātai. Kareiviškos kelnés. Kareiviškos dainos. Kareiviška dúona. Bataliono lauko virtuve talkos dalyvius pavaišino kareiviška košë iř arbatà. Jis tarnāvo prieškario Lietuvos kariūomenėje, yrà išlikę jõ kareiviški eilérašciai iř piešiniai.*

2. būdingas kareiviams: *Prätintis prië kareiviško gyvēnimo. Súnui sùrengēme kareivišką gimtādieni.*

kareiviùkas dkt. (2)

1. dem. kareivis 1: *Estafetėje turésite šliaužti pilvù kaip kareiviùkai.*

2. KAREIVÉLIS 2: *Plastikiniai kareiviùkai. Prašau sudéti kareiviukus į dēžutę.*

kareivùkas dkt. (2)

1. dem. kareivis 1: *Kareivùkų dainos.*

2. KAREIVÉLIS 2: *Prekybininké bùs nubaustà už tai, kàd pardavinéjo soviëtinius kareivukus.*

karèlai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Karelijoje, kalbanti viena finų kalbu: *Karèlų kalbà.*

karèlas, karèlē dkt. (2)

karelų tautos žmogus: *Karèlē vaišino tradiciniu senoviniu karèlų ùžkandžiu – ruginè dûona*

sù rýžių įdaru. Daugiáusia karèly gyvëna Karèlijos Respùblikoje, taip pat Tvèrës srityjè, Rytų Súomijoje.

Karèlia dkt. vns. (1)

ofic. **Karèlijos Respùblika** autonominé respublika Rusijos šiaurës vakaruose, prie Baltijos jûros: Vakaruosè Karèlia ribójas sù Súomija. Oficiâlios Karèlijos kalbos – rùsų, karèly, súomių. Karèlioje daûg ezerû, pélkių, miškû.

karietáitè dkt. (1)

labai mažas judrus, tarškus krûmų paukštis rûdomis su tamsiais dryželiais plunksnomis ir riesta uodega (ppr. paprastojo karietaité, *Troglodytes troglodytes*): Karietátés lîzdas bûna rûtulio fôrmos. Karietátés miñta smulkiai vabzdžiai. Jéi nórîte pamatýti karietáites, važiuokite prië artimiáusio párke ar miškë ēsančio upeliuko.

kariaunà dkt. (2)

1. psn. KARIUOMENÉ: Kariaûnos vâdas. Feodalùs nuô išorës iñ vidaûs priëšu gîndavo kunigâikšcio kariaunà.

2. menk. kariautojai, karo klika: Fašistiné kariaunà.

kariáuti, kariáuja, kariâvo vksm.

1. (su kuo, prieš ką, dël ko) dalyvauti kare: Tautà kariâvo dël sâvo láisvës. Narimantas sékmîngai kariâvo sù Livònijos òrdino rîteriais dël šiaurës sričiû. Jiê pasirýzo sù sâjungininkais kariáuti priëš atejûnùs.

2. psn. (ką) stengtis užimti karo: Svëtimas žemës kariáuti.

3. (dël ko, tarp ko, su kuo, prieš ką) kovoti, peštis, bartis, ginčytis: Juôdu tařp savës kariáuja dël turto. Jîs jaû seniai kariáuja sù kaimýnais dël sklýpo ribû. Gál tù nôri kariáuti priëš visùs, priëš visq pasauli?

kariáutojas, kariáutoja dkt. (1)

kas kariauja, kovoja kare: Kûršiai apibûdinami kaip nuôžmûs kariáutojai. Mitè pâsakojama apië narsiûs kariáutojus.

kariâvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kariauti 1: Kariâvimas sù priëšais. Kariâvimas priëš civiliûs yrà kâro nusikaltîmas.

2. → kariauti 3: Kariâvimas sù kaimýnu. Nuolatinis kariâvimas tařp mamôs iñ vaîko dël valgio.

karyâba dkt. ppr. vns. (1)

pasirengimo karo veiksmams, jų vykdymo teorija ir praktika: *Karybos istòrija*. Vidûramžių karybos žinýnas. Karybq sudâro strategija, operatîvinis mënas ir tâktika.

Karibų júra

Atlanto vandenyno dalis prie Vidurio ir Pietų Amerikos krantų: Karibų jûros sâlos vilioja nuostabiai paplûdimiai. Sâsiauriai Karibų jûrq jüngia sù Atlânto vandenýnu. Karibų jûroje veisiasi rykliai, jûry uézliai iñ daugybë žuvû.

kâriesas dkt. vns. (1)

ÉDUONIS: Kâriesas dažniáusiai prasideda giliáusiose dantû vagêlëse. Pagrindiné kârieso priežastis – nepakankamà burnôs higienâ. Antropolöginiai tyrimai rôdo, kâd kâriesu siřgo iñ žmôgbeždžionës.

karietà dkt. (2)

keturasis vieno ar kelių arklių traukiamas gražus dengtas vežimas su lingėmis: *Prabangi senovinė karietà. Keliönė pô senāmiestj karietà. Kinkýk žirgus į karietą* ([flk.](#)). Lietuvos dvarų didikai karietàs užsisakýdavo iš Vienos, Parýžiaus, Lòndono.

karietáité dkt. (1)

dem. karieta: *Prašmatnî karietáité. Jis parâgino árklius iñ karietáité nuriedéjo lauko keliukù.*

karietélė dkt. (2)

1. dem. karieta: *Jis tûri sâvo karietélę iñ árklius.*
2. slankojanti mezgimo mašinos detalė: *Kiaurâraščio karietélė.*

kariëtiné dkt. (1)

pastatas karietoms laikyti: *Dvâro kariëtinés pritáikymas turîzmo pôreikiams.*

kariëtinis, kariëtiné bdv. (1)

susijes su karietomis: *Kariëtinai žirgai. Kariëtinio važiâvimo varžýbos. Kariëtiné déžê. Kariëtiniai žibintai. Kariëtiniai laikrodžiai* (staliniai su rankenèle). | [prk.](#): *Frakúotas, kariëtinis manierizmas.*

kârija dkt. (1)

1. didelis aliejingas riešutas lygiu arba šiek tiek raukšlėtu paviršiumi, truputį panašus į graikinj riešutą: *Keptà kiauliena sù kârijomis iñ abrikòsais. Kârijas paskrûdinkite ikaitintoje órkaitėje.*
2. aukštas Šiaurės Amerikos ir Rytų Azijos medis, vedantis tokius riešutus (ppr. azijinė karija, *Carya hunanensis*): *Kârijų aliéjus spáudžiamas iñ kârijų riešutų. Kârijų riešutų skónis švelnèsnis nei graikinių riešutų.*

karikatûrâ dkt. (2)

1. pajuokiamas grafikos (rečiau skulptûros, tapybos) kûrinys su samoningai iškraipytais, išryškintais bûdingaisiais bruožais: *Buitiné [sociâliné, politiné, portrétiné] karikatûrâ. Piëšti karikatûrâs. Tarptautiné [tèminé] karikatûrų parodâ.*
2. panašus, bet juokingas ko atvaizdas: *Tai nè árklio skulptûrâ, ô karikatûrâ. | nevykës ko mégdžiojimas: Vadinciau tai nè menù, ô tûk mëno karikatûrâ.*

karikatûrinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karikatûrinti: *Kòmiksų karikatûrinimu užsiima tûk provinciâlûs, meñko išsilâvinimo iñ stereotipû jkâlanti âsmenys. Bulvârinéms laidóms rûpi nè dalýkų esmë, ô jû karikatûrinimas. Ministras tikrai nenusipeñno tókio sarkázmo iñ karikatûrinimo.*

karikatûrininkas, karikatûrininké dkt. (1)

dailininkas, piešiantis karikatûras: *Karikatûrininko piešiniai sukélé naûjq aûdraq visúomenéje. Jî dirbo karikatûrininke mažamè laikraštyje.*

karikatûrinis, karikatûriné bdv. (1)

susijes su karikatûra: *Karikatûrinio póbûdžio piešinys.*

karikatûrinti, karikatûrina, karikatûrino vksm.

(kâ) vaizduoti panašiai kaip karikatûroje: *Áutorius karikatûrina personažûs. Spektâklio kûréjai šaržâvo, karikatûrino, juôkino. Atlikéjas karikatûrino melòdiją. Kai kurië politikai karikatûrina laisvösios rînkos vaïzdinj. Neleïskime karikatûrinti tradicinių vertýbių.*

karikatūristas, karikatūristė dkt. (2)

KARIKATŪRINKAS: Pókalbis sù žinomu karikatūristu. Velnių muziējuje dūris atvérē karikatūristės parodā. Iš mēgējus, iš profesionaliūs karikatūristūs kviēčiame dalyváuti tarptautiniame konkūrse.

karikatūriškai prv.

→ karikatūriškas: Vaizdūoti karikatūriškai. Karikatūriškai pajuokiamà šveñtēs pompastika.

karikatūriškas, karikatūriška bdv. (1)

pajuokiamas, juokingas: Karikatūriškas šaliēs važdas. Tapýtojų dömino grotëskiškas iš karikatūriškas žmogaūs kúno vaizdāvimas. Romanè išsiskiria karikatūriški soviëtinio gyvēnimo apräšymai.

karikatūriškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ karikatūriškas: Jis mokéjo atskleisti komunistinės ideologijos karikatūriškumą. Spektaklis glūmina sàvo karikatūriškumù.

kariliònas dkt. (2)

KARILJONAS: Kariliònovo varpaž tvirtinami priẽ eilémis išdėstyty sijų. Lietuojè žinomi Kauno istorijos muziējaus bokšto iš Vilniaus katedros kariliònai.

kariliòninininkas, kariliòninininké dkt. (1)

KARILJONININKAS: Tarptautinis kariliòninininkų konkùrsas. Måno senēlis bùvo kariliòninininkas.

kariljònas dkt. (2)

mušamasis muzikos instrumentas, sudarytas iš įvairaus dydžio tarpusavyje suderintų varpų ir klaviatūros, ppr. įtvirtintas varpinéje: Mechäninis [automatinis] kariljònas. Pirmasis kariljònas bùvo sukùrtas Oländijoje. Iš Vilniaus kariljòno skambès iš džiāzas, iš liáudies mûzika. Kauno kariljonu skañbins viešnià iš Austrâlijos.

kariljòninininkas, kariljòninininké dkt. (1)

KARILJONIERIUS: Gièdrius Kuprëvičius – žymiáusias Lietuvôs kariljòninininkas. Kariljòninininké išléido kompaktinę plokštélę.

kariljoniërius, kariljoniëré dkt. (2)

muzikantas, skaminantis kariljonu: Koncertuôs Lietuvôs kariljoniërių gildijos nariai. Dažniáusiai kariljoniëriai grója kùmščiais. • plg. varpininkas.

karìngai prv.

→ karìngas 1: Komanda nusiteikusi karìngai. Streikininkai karìngai mosavo kùmščiais.

karìngas, karìnga bdv. (1)

1. narsiai kariaujantis, linkęs kariauti; sin. kovingas: Filmas apiẽ karìngą roméną. Kryžiuočių òrdinas reñgė žygius priës karìngus pagóniškos Lietuvôs kunigáikščius.
2. kupinas kovos dvasios, skatinantis kovoti; sin. kovingas: Karìnga politika. Prezideñtas réžé karìngą kalbą.
3. atkaklus, energingas, užsispyrës: Karìngas kaimýnas. Sunkù sutrámdyti karìngus maištininkus.

karingùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → karìngas 1: Archeolögai atskleidé kuřsių gentiês karingùmą iš turtingùmą. Zulùsų genytys visadà garséjo karingumù.

2. → karingas 2: *Valstybės saugumo departameñto veiklą tūriantis komitetas prarañda karingumą.*

kariniñkas, kariniñkė dkt. (2)

kario arba specialujį laipsnį turintis ginkluotųjų pajęgų, vidaus tarnybos sistemos (policijos, priešgaisrinės, pasienio apsaugos ir pan.) vadovaujančio personalo narys: *Kāro policijos viešųjų ryšių kariniñkas. Kariniñkas privalo laikytis kariniñko ētikos kòdeksos. Kai kuriosė kariuomenėse yrà jaunesnėji, vyresnėji iñ vyriausieji kariniñkai. Kariniñkai tosè paçiosè pareigosè dažniáusiai bùna nè ilgiaù kaip trejus metus.*

karininkienė dkt. (1)

karininko žmona: *Batalionè yrà įsikûrës karininkienių klùbas. Daugelis karininkienių turéjo tautinius drabužius.*

karininkijà vns. dkt. (2)

karininkai, jų visuma: *Tarpukario Lietuvojè karininkijà bùvo ýpač gerbiamas visuomenës slùoksnis. Sveikinu mûsų jáunąjį karininkiją, – pasáké Prezideñtas.*

kariniñkiškas, kariniñkiška bdv. (1)

1. bûdingas karininkams: *Kariniñkiškas valdingumas [kalbëjimo bûdas]. Kariniñkiškas gyvënímas.*

2. toks, koks dèvimas ir pan. karininku: *Kariniñkiškas diřzas. Kariniñkiška kepùré.*

kariniñ, kariné bdv. (2)

1. susijes su karu: *Kariné operaciøja [paslaptis]. Kariniñ jûrû laivynas. Šâli užgróbë karinè jégà.*

2. susijes su kariuomene: *Kariniñ dalinys [laipsnis]. Kariné aprangà [bázë, diktatûrâ]. JAV pradéjo didelius karinius manevrûs.*

Kariotiñkës dkt. dgs. (1)

kaimas Trakų rajone: *Kariotiñkių dvàras. Kariotiñkës įsikûrusios prië Trakų istòrinio nacionâlinio parko. Kariotiñkëse jau veikia vandeñs gérinimo įrenginiai.*

kàris dkt. vns. (2)

1. tam tikras smulkiai maltu aštrių prieskoniu mišinys: *Vištiena sù kariù. Nepaprastą skónj pàtiekalui suteikia kàrio pàdažas.*

2. troškinys su tuo prieskoniu mišiniu: *Kavînéje ragâvome indišką triušienos kàrij. Vakarienai noreciu darzoviu kàrio.*

karýs, karê dkt. ppr. vyr. (4)

žmogus, kuris tarnauja kariuomenéje kareiviu ar karininku: *Narsùs karýs. Merginos gâli bûti puikios kârës. Rùkloje Prezideñtas aplañkë Lietuvôs kariùs. I ginkluotoje kovoje dalyvaujantis žmogus: Kariù kapai. Žalgirio mûšyje dalyvavo iñ karaimų kariai.*

kâriškai prv.

→ kariškas: *Kâriškai pasìtempé [apsìrengé]. Añ móki kâriškai pasisvéikinti?*

kâriškas, kâriška bdv. (1)

bûdingas kariškiui ar kariškiams: *Kâriškas gyvënímas. Kâriška tvarkà. Berniükai mégsta kâriškus žaidimùs.*

kariškis, kariškė dkt. (2)

kariuomenėje tarnaujantis žmogus: *Lietuvojė gyvēnantys karaimai būvo kariškiai iž civiliai. Sesuo užsigeidė tapti kariškė. Ministras priėmė NĀTO kariškius.*

kariūnas, kariūnė dkt. (2), **kariūnas, kariūnė** (1)

Lietuvoje – aukštėsniosios ar aukštosios karo mokyklos auklėtinis, būsimasis karininkas: *Iškilminga kariūnų prėsaika. Prezideči kariūnams suteikė leitenanto láipsnį. Kitur kariūnus vadina kursantais, kadėtais, aspirantais.*

kariūomenė dkt. (1)

1. valstybės ginkluotosios pajėgos; **sin.** armija: *Sausumōs kariūomenė. Reguliarióji [veikiančioji] kariūomenė. Stoti į kariūomenę. Išejo į kariūomenę. Jis tarnauja Lietuvos kariūomenėje.*

2. **šnek.** karo tarnyba: *Jis atbūvo kariūomenę.*

karjerà, karjèros dkt. (2)

1. kilimas pagal tam tikrą hierarchiją profesijos, visuomeninės ir politinės veiklos, meno, sporto ir kitose srityse: *Siekti karjèros. Karjèros galimybés. Karjèros móteris (moteris, kuriai svarbiausia karjera). Paaukótai manekénés karjèrą dėl šeimōs. Tai talentingas iž darbštūs žmogus, jõ láukia didelė karjera. Jõ spòrtiné karjera nutrúko. Móterims neretai kyla dilemà: karjera ar šeimà. Tai atsiliëps júsų karjèrai. Peñ kelis ménésius jis padaré svaiginančią karjèrą – iš nežinomo pareigūno tāpo tautōs viltimi.*

2. profesinė veikla, tarnyba: *Kópti karjèros láiptais.*

karjèras dkt. (2)

vieta, kurioje atviru būdu kasamas žvyras, smėlis, akmenys, mineralai ar kitos iškasenos; **sin.** kasvietė: *Smėlio [žvýro] karjèras. Žvýro karjèrè rasti partizanų palaikai. Kāsame karjèrus už simbòlinę káiną. • plg. kasinys.*

karjeristas, karjeristé dkt. (2)

1. veržlus, energingas žmogus, siekiantis karjeros: *Nenóriu būti nei karjeristé, nei namų šeimininké. Karjeristo silpnomis viétomis priimta laikytí šeimą iž draugus.*

2. **menk.** žmogus, savanaudiškai siekiantis karjeros: *Sù tuõ karjeristù daugiau nebendráusiu. Dramatùrgas sàvo feljetònuose, humorèskose, satyrinése dràmose išjuoké veltedžiùs, biurokratùs, karjeristùs. • plg. garbetroška.*

karjeristélis dkt. (2) dem.

1. **menk.** karjeristas 2: *Šiamè feljetonè išjuokiamì peñ kitù gálvas lìpantys karjeristéliai. Tetà gyvëna sù tókiu karjeristeliu iž vařgo nemáto.*

2. neaukštas pareigas einantiskarjeristas: *Eiliniis savivaldýbès karjeristélis.*

karjeristinis, karjeristiné bdv. (1)

būdingas karjeristams (1 r.) ar karjerizmui: *Karjeristiné mästýsena. Darýti kompromísą karjeristiniai sumetimais.*

karjerizmas dkt. vns. (2)

menk. savanaudiškas karjeros siekimas nesiskaitant su priemonémis, elgesio būdas, kai svarbiausia tampa iškilimas tarnyboje ir pan: *Nesveikas karjerizmas. Smežkti karjerizmą. Káltinimas karjerizmù.*

kárka dkt. (1)

kiaulės, avies kojos dalis prie lenkmens, naudojama maistui: *Naminis kárkos vyniótinis. Keptà kárka sù troškintais kopūstais. Mégstu órkaitejé këptą kiaulés kárką.*

karkalai dkt. dgs. (3^b)

patologiniai karkimo garsai plaučiuose kvėpuojant: *Plaūčiuose girdéti drégnì [sausì] karkalai. Pirmą dieną sukarščiavus iñ pradéjus kóséti, gýdytojas karkalù plaučiuose gali iñ negirdéti.*

karkàsas dkt. (2)

statinio, gaminio, konstrukcijos, skulptūros ar kito dirbinio griauciai, suteikiantys formą ir stabiliumą, prie kurių tvirtinamos visos kitos detalės: *Pästatas sù gelžbetoniniù [mediniù] karkasù. Pästato karkàsq sudàro vertikàlùs iñ horizontàlùs elementai. Gaminame metaliniùs láiptų karkasùs.*

karkàsinis, karkàsiné bdv. (1)

turintis karkasą, su karkasu: *Karkàsinis nàmas. Karkàsiné konstrùkcija. Karkàsiné pirtis greitai išyla.*

karkàvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karkuoti: *Manè gàsdina vaiko karkàvimas. Užsítęsé sùnaùs karkàvimas, todél gàvome siuntimą pàs pulmonològe. Kosulys diñgo, liko tik karkàvimą išsigýdyti.*

Karkàžiškè dkt. vns. (1)

kaimas Švenčionių rajone: *Karkàžiškës dvàras. Karkàžiškë jisikúrusi netoli geležinkelio Vilnius – Daùgpilis. Į Karkàžiškë važiàvome per Pàbradę. Karkàžiškëje aplaùkeme apàštalų Pètro iñ Pòvilo bañnyčią.*

karkìmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → karkti 1: *Nesigirdéjo nèt vištų karkìmo. Pavàsarj iš pròto veda várnu karkìmas.*
2. → karkti 2: *Gýdytojas išgirðo karkìmq dësinio plaučio pùséje.*

kárkinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → karkinti 1: *Bùvo girdéti vištų kárkinimas.*
2. → karkinti 3: *Kaip jùms patiko naujökés kárkinimas?*
3. → karkinti 4: *Kandidàtu kárkinimai per televíziją.*

kárkinti, kárkina, kárkino vksm.

1. KARKTI 1: *Višciùkai ciepsi, vištà kárkina. Kiemè pramaisiuì sù vaikù klègesiu kárkino vištòs.*
2. (ka) daryti, kad karktu: *Kám kárkini vištàs?*
3. menk. nedarniai dainuoti, giedoti: *Kóks čià chòras, kárkina këlios moterèlés. Dár jòs tìkisi patèkti į konkùrsą šìtaip kárkindamos!*
4. menk. niekus ar nesklandžiai, nemaloniai kalbèti: *Sustójusios kaimýnës vienà per kità kárkina. Vâkar vël kárkino per ràdijq apië reformaq. | apkalbinèti, šmeižti: Gál taviškis kokiù paslapciù tûri – nepagalvók, kàd kárkinu, tik nòriu išpèti.*

kařklas dkt. (2, 4)

krùminis gluosnis labai lanksčiomis šakomis (*Salix*): *Kařklù vyteliù tvorà. Iš kařklo vyteliù pìna baldùs, krepšiùs. Palei keliq iškiùtome karklùs. Añt paliñkusio kařklo visos óžkos lípa (nuolaidù, silpnà visi skriaudžia) (flk.). Óžiui iš tólo kařklas kvépia (flk.). Añt kálno kařklai siùbávo (flk.).*

karklavijas dkt. (2)

nuodingas, vaistinis laipiojantis drégnù vietù puskrùmis violetiniais žiedais ir raudonomis uogomis (ppr. paprastasis karklavijas, *Solanum dulcamara*): *Karklavijo*

núoviru gýdomas kosulýs, astmà. Váistinei žáliavai vartójami karklavijo stiebai. Karklavijù seniaù gýdydavo jvairiás ódos ligàs. Vaikai kařtais apsinuõdija nuodingomis karklavijù úogomis. Karklavijùs atpažinsite iš raudónu sultingù úogu.

karklázvirblis dkt. (1)

kiek mažesnis už žvirbli, ppr. kaimuose gyvenantis paukštis (*Passer montanus*): Namínis žvirblis šiek tiek didénsnis už karklázvirbli. Karklázvirbliai miňta grûdaís, vabzdžiaís, vikšraís. Lesýkloje dažnai matau zýles, karklázvirblius, bukučius, strazdùs. Zýles iš lesykéléi išvijo karklázvirblius.

Kařklé dkt. vns. (2)

istorinis Kaliningrado srityje esančio Mysovkos miestelio pavadinimas: Kařklé iš trijù pùsių apsuptypelkétos žemumós. Centrinéje Némuno deltos dalyje įsikûrę Minijos iž Kařklés káimai Kařkléje ekspedícijos metu dár râdome senýjų lietùvininkų.

karklélis dkt. (2)

FLOKSAS: Karkléliu iž lubinu púokštë. Karkléliams tiňka iž sauléta vietà, iž pusiáu pavésis. Karkleliùs sodinkite taip, kàd sáulé jiems nuôlat šviëstü iž rytu arbà vakarù.

Karklénai dkt. dgs. (1)

miestelis Kelmés rajone: Karklénai įsikûrę pelketoje vietovéje. Į šiáurës vâkarus nuo Karklénų yrà I tükstantmečio pradžiós piliäkalnis. Karklénuose apžiûréjome medinę bažnyčią. Nuo Krâžių pasùkome į Karklénus.

karklýnas dkt. (1)

karklų krúmai: Iš karklýno iššoko kiškis. Karklýne čiřškia žvirbliai.

karklýné dkt. (2)

karklų priaugusi vieta: Karklýnéje përi žvirbliai. Grybáutojai bróvësi prô karklýné. Nuo karklýnés sùk į kairę iž prieisi avietýnq.

karklinis, karkliné bdv. (2)

padarytas iš karklo: Karklinis pagáikštis [kuõlas]. Karkliné lazdà. Pardúodame karkliniùs krepšiùs šunims.

karkliukas dkt. (2)

1. KARKLELIS: Karkliukai labai skaniai kvëpia. Mûsų darželyje yrà visókiu spalvû karkliukų. Mâno močiùtë labai mëgo karkliukùs.

2. jaunas karklas: Karkliukų vytélés naudójamos jvairiems dirbiniáms. Likusius arùs apsodinsiu karkliukais.

karkséjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karkséti: Pasigîrsta garsùs gaïdžio iž vištu karkséjimas. Iš tamséjančio dangaüs áidi lýgus várnu karkséjimas. Várnas atpažinsite iš karkséjimo.

karkséti, kárksi, karkséjo vksm.

(ant ko) tarpais karkti: Vištà [várna] kárksi. Añt stógo kimiai karkséjo susiporâvusios kúosos.

karksójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karksoti: Karksójimas paežeréjè sù mëškere rañkoje.

karksóti, kařkso, karksójo [vksm](#).

šnek. (kame, ant ko) būti (sėdėti, stovėti) be darbo; sin. riogsoti: Výras višq dieną kařkso aňt ězero kraňto. Ař reikia, kàd peř Kalédàs butè karksótų didelé ēgle?

kárkšt išt.

vartojoamas sudavimo ar atsitrenkimo į žemę su garsu įspūdžiu pavaizduoti: Kárkšt págaliu peř tvôrą. Kárkšt šáukštu į káktaq.

kárkt išt.

kartojant vartojoamas varnos, vištos karkimui pamégdžioti: Kárkt, kárkt vištà. Ěglès viršúnėje várna kárkt, kárkt. • [plg](#). kar.

kárkteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karkteléti: Ěglès viršúnėje pasigiřdo várnos kárkteléjimas. Måno mintis pértrauké vištos kárkteléjimas. | prk.: Pagalvójau, kàd måno viěšas kárkteléjimas susirinkimè nepakeňks.

kárkteléti, kárkteli (kárkteléja), kárkteléjo [vksm](#).

trumpai sukarkti, sukrankti (apie vištą, varną); sin. krankteléti: Kárkteléjo vištà [várna] iř nutilo. | prk.: Vyriškis nepaténkintas linkteléjo iř šaltai kárkteléjo.

kařkti, kařkia, kařké [vksm](#).

1. rékti balsu kar kar: Beržynělyje kařké várnos.
2. gargti kvépuojant: Jõ plaūčiai kařké.

karkulýs dkt. (3^b)

karkimas, gargaliavimas: Karkulýs gerklejè [krūtinéje]. Gáuti kařkulj.

karkúoti, karkúoja, karkāvo [vksm](#).

kvépuojant išduoti karkiamą garsą: Vařkas nebekósti, tačiau vis dár karkúoja.

kařkvabalís dkt. (1)

GRAMBUOLYS: Paprastasis grambuolýs liáudyje vadìnamas kařkvabaliu. Apiē žýdinčius kaštonus pulkais skraiđé kařkvabalai. Šapalaï labaï mégsta kařkvabalius. XIX a. Prancūzijoje iš kařkvabalių virdavo sriùbq.

kárma dkt. (1)

indų religijoje ir filosofijoje – žmogaus veiksmų per jo eilinę egzistenciją visuma, nuo kurios priklauso, į kokią būtybę jis persikūnys po mirties: Kármos désnis. Mókymas apiē kármą iř sù jà susijusius pakartotinius užgimimus. Kárma – asmeñs ankstesniuosè gyvénimuose atliktų gerų iř blogų darbų visumą, apspréndžianti jõ likimą būsimuōsiuose gyvénimuose. Dabar populiarù kalbéti apiē kármas.

Karmélava dkt. vns. (1)

miestelis Kauno rajone: Karmélava įsikúrusi kairiājame Neriës krantè. Aplaňkeme Karmélavos kapinýnq iř piliäkalnij. Karmélavoje veikia tarptautinis Kauno óro úostas.

karmelítai dkt. dgs. (2)

katalikų vienuolių ordinas: Karmelítų òrdino pradžia – Palestinoje XII a. susibúrusi atskýrėlių bendruomené. XVI a. karmelítų òrdinas suskilo į dví šakàs: senosios règulos iř basuōsius karmelitùs. Vilniuje karmelítų vienuolýnas iř pirmóji nedidelé mediné Šv. Terésés bažnytélė pradéjo veikti XVII a.

karmelitas, karmelitė dkt. (2)

karmelitu ordino vienuolis: *Pirmieji karmelitai į Lietuvą atvyko iš Lénkijos. Paštuvojė atkūrtas Šv. Juozapo iš Šv. Kūdikėlio Jézaus Terésės basųjų karmeličių vienuolynas.* Pirmosios karmelitės Lietuvojė pasiródė XVII a. Vilniuje. Karmelitų nūostatai labai griežti: praktikuojančios asketizmas, ribojančios žödinis bendravimas. Karmelitai gyvena atskirose cèlese, laikosi tylös, pāsninkų, kasdien reñkasi beñrai malðai.

karminas, karminė dkt. vns. (2)

ryškiai ar tam siai raudonas dažiklis, gaunamas iš tam tikru vabzdžiu: *Natūralus iš sintetinis karminas. Karminas neatsparus šviësai iš greitai bluñka. Karminu däzomas maistas – jogurtai, saldañnai, ledai, sultys. Karmino kokybė priklauso nuo gamybos metu bùvusios temperatūros iš šviesos.*

kárminis, kárminė bdv. (1)

susijęs su karma: *Stiprus kárminis ryšys. Kárminis atpildas už gerus dárbus. Kárminis apsiválymas. Kárminė skolà. Kárminé ligà. Sukaupti daug pozityvių kárminės enerģijos.*

kármiskai prv.

karmos atžvilgiu: *Žmogus yrà kármiskai sálygotas nuo gimimo. Kármiskai susiję žmónės gali bûti nè tik šeimôs nariai.*

karnà dkt. (4)

iš plaušų sudaryta kai kurių medžių (liepu, gluosniu, karklų) antrinės žievės dalis, naudojama pynimo ir kt. darbams: *Lùpti [plešti] karnàs. Iš liepos karnu vijo virvès. Iš karnu pindavo výzas [krepšius].* • **plg.** karnienė.

karnagalys dkt. (3^b, 3^{4b})

karnos galas, prasta karna: *Graži mergelė karnagaliu susijúosusi – vánta (flk.). Pajuodę karnagaliai.*

karnauti, karnauja, karnavo vksm.

rinkti, plésti karnas: *Išėjo į mišką karnauti. Kõl liepos žievės nepriekpusios, gera karnauti.*

karnavàlas dkt. (2)

masinė šventė (ppr. lauke) su eitynėmis, šokiais, dainomis, vaidinimais, kaukémis: *Venècijos karnavàlas. Dalyvàvome Úžgavenių karnavalè.*

karnavàlininkas, karnavàlininké dkt. (1)

karnavalų dalyvis: *Kaukéta karnavàlininkų minià. Linksmiáusia Úžgavenių dalis – persirengelių vaikštynės, karnavàlininkų vaidinimai. Ji atródo kaip karnavàlininké.*

karnavàlinis, karnavàliné bdv. (1)

susijęs su karnavalu: *Karnavàliné pjèse. Karnavàlinių kostiumų nûoma. Karnavàlinis grimas.*

karnavàliškai prv.

taip, kaip bûdinga karnavalui: *Karnavàliškai apsirengę žmónės. Karnavàliškai išpuoštas miestas.*

karnavàliškas, karnavàliška bdv. (1)

bûdingas karnavalui ar primenantis karnavalą: *Karnavàliškas sâles papuošimas. Prabangi, karnavàliška drabùžių kolèkcija. Karnavàliškas makiâžas. Spalvingas, drąsus, karnavàliškas spektaklis.*

karnavališkumas dkt. ppr. vns. (2)

→ karnaivališkas: *Velykos šiojė vieništéléje katalikiškoje Ązijos šalyje švenčiamos sū tradiciniu karnaivališkumù.*

karnienė dkt. (1)

aukštesniųjų augalų žievės vidinės dalies audinys, nešiojantis po visą augalą organines medžiagas: *Karnienos plaušai. Karnienos slūoksniai plonesnū nei medienos iš rievių nesudāro. Brāzdas kasmet pagaminta pô karnienos slūoksnj. Karniena pérnešamos lāpuose pagamintos orgāninės mēdžiagos į šaknį.* • plg. karna.

karninis, karninė bdv. (2)

gaminamas ar pagamintas iš karnų: *Karninė sétuvė. Džiutas iš kiti karniniai pluoštai.*

karnizas dkt. (2)

1. sienos išsiuvinimas (ppr. ornamentuotas) virš durų, langų ar viršutinių pastato dalių: *Cokolio [tarpauskštini, vainikinis] karnizas. Šiे radiniai padės atkurti rūmų grindis, angókraščius, karnizus.*
2. horizontalus strypas virš lango užuolaidoms kabinti: *Dizaineris sumodeliuojs jums užuolaidas, pariňks karnizus.*

kāro belaїsvis, kāro belaїsvė

karys (ne samdinys), savanoris, pasipriešinimo judėjimo dalyvis, partizanas ar sukilėlis, patekęs į nelaisvę: *Kāro belaїsvio statusas. Apsikeisti kāro belaїsviais. Kāro belaїvis yrà priešininko vyriausybës, o nè paëmusių jî nelaisvę asmeny ař karinių dalinių valdžioje.*

karōklinis, karōkliné bdv. (1)

žemyn nukarantis, svyrantis: *Karōkliniai augalaï balkonams.*

karolėlis dkt. (2)

dem. karolis 1: *Rõžinio karolėliai.*

Karolinà dkt. vns. (2)

žr. Pietų Karolina, Šiaurės Karolina.

Karoliniškés dkt. dgs. (1)

Vilniaus miesto dalis: *Karoliniškës įsikûrusios į vâkarus nuô Žvérýno iš ſiáure nuô Lazdynų. Karoliniškes pradéjo statyti tûkstantis devyni šimtai septýniasdešimt pirmais mêtais.*

karöliai dkt. dgs. (2)

ant kaklo nešiojamas papuošalas, sudarytas iš atskirų suvertų ant siûlo, vielutės ar pan. dalių; sin. vérinys: *Gîntaro [perly] karöliai. Dovanoti [susiverti, sutráukyti] karoliūs. Mergytës kâklą puôšë karöliai iš kaštônų.*

karölis dkt. (2)

mažas rutuliuko ar kitokį pavidalą turintis stiklo, brangakmenio, medžio, plastiko ir pan. gabalėlis su skylute, skirtas vériniams, rožiniamams ir kt. verti arba prisiūti kaip papuošimą prie medžiagos: *Stiklo karölių vérinys. Kâd karöliai neslánkiotų, târpai tařp jû apvyniötí plóna vielutè.*

karoliukas dkt. (2)

dem. karolis: *Rõžinio karoliukai. Karoliukais siuvinéta pagalvélė. Subarškéjo karoliukų užuolaidos.* | prk.: *Āšarų karoliukai riedéjo jös skrúostais.*

karoliúotas, karoliúota bdv. (1)

papuoštas ar pasipuošęs karoliais: *Karoliúotos põnios.*

karōsas dkt. (2)

trumpa plokščiašonė dumblingų ežerų ir tvenkinių žuvis (*Carassius*): *Auksinės, arbà paprastasis, karōsas (Carassius carassius) paplitęs Európoje iš Vakarų Azijoje iki Lènos, o sidabrinis karōsas (Carassius auratus) paplitęs Azijoje iš Rytų Európoje. Karōsai gyvēna uždumblejusiouose ežeruose, létos tékmës úpése, kúdrose. Žvejójome karosus.*

karosēlis dkt. (2)

dem. karosas: *Pabijójau, kād lydekà gāli išgáudyti visùs karoseliūs. Išvirkite sùltinj iš smulkių žuvų – pūgžlių, karoselių.*

karosiùkas dkt. (2)

dem. karosas: *Pagáutq karosiüką atidaviau kātinui. Tqdien karosiükai nekibo.*

Kāros júra

Arkties vandenyno dalis prie šiaurinių Europos krantų: *Kāros júra yrà Rùsijos šiaurinéje pakrántēje.*

kāro padétis

ypatinga teisinė padétis, aukščiausią valstybės institucijų sprendimu įvedama valstybėje ar jos dalyje siekiant užtikrinti valstybės gynybą ir kitas svarbiausias jos funkcijas ginkluoto užpuolimo ar jo grësmës atveju: *Ivèsti [atšaükti] kāro pādēti.*

kāro tarnýba

tarnavimas kariuomenéje: *Jaunuõliai privålo atlíkti kāro tarnýbq.*

karotēnas dkt. (2)

provitaminas A – gelsvai oranžinis pigmentas augaluose (ypač morkose), netirpstantis organiniuose tirpikliuose, organizme virstantis vitaminu A: *Batònas [aliéjus, véido krémās] sù karotenù. Karotēno dēda į kēpinius. Betà karotēnas yrà vaïsiams iš daržovēms raudónq ař oránžinę spalvàs suteikiantis pigmeñtas.*

karóti, kāro, karójo vksm.

(ant ko) kyboti, kaboti, kabéti: *Añt kárties karójo drabùžiai. Vaïkas kāro añt tvorôs, pérsisvérës peř pilvq. Añt káklo kāro žiûrõnai. Suknélè añt jȫs karójo lýg añt pakabôs.*

karotínas dkt. (2)

KAROTENAS: *Karotinas lémia mörkų iš daūgelio vaïsių spalvq. Natûrâlų karotiną išgáuna iš aliéjinés pálmës medžio vaïsių.*

kárpa dkt. (1)

1. gerybinis odos darinys, pasireiškiantis 1–10 mm skersmens mazgeliais arba plokščiais iškilimais: *Pâdu kárpos. Añt rañkos kárpa áuga.*

2. medžio žievës ar lapo sukietéjës iškilimas: *Ožékšnio šakélës apvâlios, gaûsiai nusétois tamšiomis kárpomis.*

karpácas dkt. (2)

žalių produktų (mësos, žuvies, daržovių) užkandis su tam tikru padažu: *Jáutienos [burokelių] karpácas.*

kaŕpas dkt. (4)

užkirtimas räste; sin. rantas, užkarpa: *Rästas sù karpaîs.*

Karpātai dkt. dgs. (2)

kalnų sistema Vidurio Europos rytuose, Slovakijoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Moldovoje, Rumunijoje ir Vengrijoje: *Karpātuose yrą daūg nacionālinių parkų. Važiuodami per Karpatus grožėjomės atsiveriančiais vaizdais.*

karpāzolė dkt. (1)

laukinis, darželių ir kambarinis augalas nuodingomis pieniškomis sultimis, kurios naikina karpas (*Euphorbia*): *Diūvinė karpāzolė (Euphorbia helioscopia) Lietuvos paplitusi kaip dirbamųjų laukų piktžolė, rečiau pasitikino daržinė karpāzolė (Euphorbia peplus) – plintantis atneštinis áugalas. Karpāzoles sodinkite sáulės atókaitoje arbà dalinéje paúksmeje. Visos karpāzolės nuodingos.*

karpūtė dkt. (2)

1. dem. karpa 1: *Añt nykščio iškilo nedidelė karpūtė.*

2. dem. karpa 2: *Drégnu óru añt seðgančių slývų lāpų susidāro pilkšvos karpūtės.*

Kárpotojo bérzo šákos nusvirusios, nusétos dervinémis karpūtémis.

kařpymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → karptyti 1: *Viršininkas nepraleidžia jokių iškilmių iñ juostelių kařpymu. | Lákštinio plieno kařpymo stákles (tech.). Vañzdžių kařpymo įtaisai (tech.). Tekstiliinių etikečių kařpymas ultragarsu (tech.).*

2. → karptyti 2: *Nagū kařpymo žirklütés. Viëtiné paprastóji ēglé puikiai pakeñcia kařpymq iñ daliní pavési.*

3. → karptyti 3: *Tikrai norejau rästi daugiau laiko kalédinémis dovanélémis, snaigiu kařpymams.*

4. → karptyti 4: *Kino kãdrų kařpymas. Piešimo programà turi vaizdo kařpymo, ařtinimo, apsukimo, apvertimo funkcijas (komp.). | Dainų [mùzikos] kařpymo programà (komp.).*

5. → karptyti 6: *Atéjo biudžeto kařpymo mëtas.*

karpinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karpinéti (3): *Popierinių snaigiu karpinéjimas. Dabar ãš pasinériau į karpinéjimą.*

karpinéti, karpinéja, karpinéjo vksm.

1. (kä, iki ko) pamažu, po truputį (žirklémis) karptyti (1 r.): *Karpinéti põpierių. Ō mažóji – tik dûok žirkles – atsiséda šalimais iñ iki smulkiáusiu skiauteliu karpinéja mëdžiagos atraižélès.*

2. (ka) po truputį karptyti (2 r.): *Kirpeja šukávo mâno šiáudus (sausus plaukus) iñ karpinéjo galùs. Orchidéjos stiebas iš apačiós buvo papùvęs, karpinéjau iki žaliós spalvòs.*

3. po truputį (žirklémis) karptyti (3 r.): *Ji nè tik piëšia, karpinéja, bët iñ tåpo añt šilko. | (kä, iš ko): Iš spalvóto põpieriaus karpinéjom jvairiáusius darbeliùs.*

4. (ka) po truputį karptyti (4 r.): *Atsišiunčiau tå nûotrauką, karpinéjau, tampiau, sukinéjau – rezultatas visái neblögas (komp.).*

karpinýs dkt. (3^b)

iš popieriaus iškarpytas meno dirbinys: *Spalvóti põpieriaus karpiniai. Karpinių parodà. Bibliotekà dekinga dañlininkei už dovanótus karpinius.*

karpinùkas dkt. (2)

dem. karpinys: *Mókytis karpýti karpinukus.*

kárpis dkt. (1)

stora, mësinga gélavandené žuvis rudai žalsva nugara, gelsvais šonais, ppr. auginama

tvenkiniuose (ppr. paprastasis karpis, *Cyprinus carpio*): *Žvejójau kárpius – užkibo šamas.*
Parduodami gyvi kárpiai. Európos vandeñs telkiniuosè kárpiai pradéti auginti tik vidùramžiais. | jos mësa: *Képtas kárpis.*

karpytalāpis, karpytalāpē bdv. (2)

turintis karpytus lapus: *Karpytalāpis klēvas. Karpytalāpē begònija.*

karpýtas, karpýta bdv. (1)

turintis tarsi dantelius; **sin.** dantytas, skiautėtas: *Áugalo lapēliai karpýti. Karpýti lāpai.*

karpýti, kařpo, kařpē vksm.

1. (**ką, kuo**) žirklémis dalyti, rėzyti, skirstyti į dalis: *Áudeklą [pōpierius] žirklémis karpýti.*
Kvadratéliais kařpē iř vienq aňt kito piramidē déliojo veltinio gabalélius. | (**ką, kuo**) dalyti,
rėzyti specialiais įrankiais ar įrengimais: *Karpýti skařdą [metálo lakštūs]. Armatūrà lañkstoma iř kařpoma stáklemis.*

2. (**ką, kam, kuo**) rėzant (ppr. specialiomis žirklémis ar žirklutémis) trumpinti, formuoti:
Karpýti gyvātvorę [krúmus, medžiūs]. Kaip kařpote naujūs ügliüs liepoms, qžuoláms iř drebuléms? Karpaū kūdikiui naguciūs kàs trëciq dienq. Kai užaūgs dükrai plaukai, karpýsiu laipteliuas – atródys lengvesni. | **sngr. (ką):** *Karpýtis nagùs [pláukus].*

3. (**ką, kuo, iš ko**) rėzant žirklémis daryti (karpinį): *Karpýti (kařpinius) išmokau iš senélès.*
Snaigelès karpýsime miniatiūrinémis žirklütémis. Reñgdamiesi šveñtei iš spalvoto pōpieriaus iř kartono kařpeme širdutës. Põ spektaklio áktorius kañtrai kařpē vaikų mégstamų personázų figûrelës.

4. (**ką**) formuojant, montuojant (kūrinį) šalinti fragmentus: *Karpýti (filmo) kadrùs.* | (**ką, kuo, kame**) šalinant, keičiant fragmentus formuoti, montuoti (kūrinį): *Karpýti filmą [téksta, stráipsnį]. Šià programà galésite karpýti kompiùterye vaizdo fáilus (komp.).*

Karpýsite muzikos írašus neprarasdamì kokybës (komp.).

5. (**ką, kuo**) judinti, skliaustysti, glaustysti (ausis): *Arklýs ausimìs [ausis] kařpo.*

6. (**ką**) daryti mažesnį kiekiu; **sin.** mažinti: *Karpýti atlýginimus [finansávimą, sámatas, pelnùs]. Kařpo kandidátų į savivaldybių tarýbas sárašą.*

7. (**ką**) trumpinti (žodžius): *Kařpo žodžiùs kalbédamas.*

◊ **ausimìs [ausis] karpýti** 1. atidžiai, jđemai ar su nuostaba klausytis: *Susirinkimè [per pámoką] tik kařpeme ausimìs [ausis].* 2. baimintis, nuogästauti, nerimauti: *Kõ tù ausimìs karpaí, kõ bijai? Jis tik ausis [ausimis] kařpo, drêba kaip ēpušés lāpas.*

karpytlāpis, karpytlāpē bdv. (2)

KARPYTALAPIS: *Karpytlāpis áugalas.*

karpýtojas, karpýtoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką karpo (1 r.): *Pōpieriaus karpýtojai. Siúlome dárba maišelių pûtéjams, karpýtojams, pakúotojams.* | kas karpo, rėzo specialiais įrankiais ar kitomis techninémis priemonémis: *Ímoné íeško metálo karpýtojo dárbiu sándezlye.*

2. žmogus, kuris ką karpo (2 r.): *Gyvātvorës karpýtojas.*

3. karpiniu meistras: *Parodojè dalyvavo iř Lietuvòs karpýtojai. Parodojè iškabintas méistres karpinys – pavyzdys visiems pràdedantiems karpýtojams.* Kviečiame šáržų paišýtojus, pròfilių karpýtojus.

4. žmogus, kuris karpo, šalina kūrinio fragmentus: *Jis bùvo gëras rezisiërius iř filmo kâdrų karpýtojas.* | žmogus, kuris šalindamas, keisdamas fragmentus formuoja, montuoja (kūrinį): *Filmų karpýtojas.* Karpýtojas gâli nusprésti, ką seriâlo kûréjai padârë blogai iř ką reikia taisýti.

karpiùkas dkt. (2)

jaunas karpis, karpių jauniklis: *Vienmëciai karpiùkai.* Karpiùkai buriúojasi prië šérýklų.

Karpiukūs auginimui reikėtų pirkti dvimečiūs, svēriančius apie du šimtus grāmų.

kárpotas, kárpota bdv. (1), **karpótas, karpóta** (1)

1. su karpomis (1 r.): Kárpotos rañkos.

2. su žievės ar lapo sukietėjusiais iškilimais: Kárpotos bùlvės. | [iyr.](#): Kárpotasis béržas.

karpútė dkt. (2)

dem. karpa 1: Smulkios karpútės aňt vėido. Karpúcių gýdymas. Šálinti karputės.

Kařsakiškis dkt. vns. (1)

kaimas Panevėžio rajone: Kařsakiškis įsikūrės Léveňs dešiniājame krantè. Važiuodami į Kupiškį užsukome iř į Kařsakiškį. Kařsakiškio herbè pavaizdúota lúšis.

karstadirbýs dkt. (3^b, 3^{4b})

žmogus, kuris dirba karstus: Veliónio gimináiciai atėjo pàs karstadirbì išriňkti kařsto.

Karstadirbių īrankiai panāšūs kaip dailidés ař stáliaus. Karstadirbiai niékad nepritrūks dárbo.

kařtas¹ dkt. (2, 4)

déžé, kurioje šarvojamas ir laidojamas ar kremuojamas mirusysis: Ažuolinis [friesutmedžio] kařtas. Jí iš ūzsienu pařvežé cinkúotame karstè. Savižudžių kařstai į bažnýčią nebùvo nešamí. Kärio kařtas bùvo prídengtas trispalve. Į kařstą kojúgalyje aš jái idéjau žibuōklių puokštélę. Kařtas išnešamas penkioliktą vālandq. Kapinésè nuléidžiant kařstą giedamos giesmés. Dusliai bùmbsi į kařsto aňtvožq atsimùšę kieti grumstař. Mán tuerto nereikia, į kařstą jõ nesusidésiu.

◊ **atgultí į kařstą** žr. mirti. **nuõ lópšio lìgi kařsto** žr. lopšys. **vienà kója karstè** žr. koja.

kárstas² dkt. (1)

paviršinių ir požeminių vandenų veikla tirplose ir supleišėjusiose uolienose ir tos veiklos padariniai: Šiáurės Lietuvoyè, kársto regionè, sekmingai dírba nè vienas pažangùs ekològinis úkis. Biržų rajonè ēsančiose gipso laužyklose atsideñgia kársto paveikti gipso slúoksniai. Šiáurės Lietuvos gamtinę ekològinę bùklę lémia kárstas. Gipso kárstas – ilgalaiķis iř nenetrúkstantis procèsas.

kársteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karsteléti: Vynè jaūčiamas citrusinių vaïsių kársteléjimas. Burnojè jaučiù nemalonų kársteléjimą. Apyniai suteikia álui leñgvo kársteléjimo. Giñtarø spalvòs pùsminkštis súris malonaüs skönio sù riešutiniu póskoniu iř lengvù kársteléjimu.

kársteléti, kársteli (kársteléja), kársteléjo vksm.

kiek apkarsti, pakarsti: Apgižęs piénas kársteli. Dúona kársteléjusi, mat iš senų miltų.

karstēlis dkt. (2)

dem. karstas 1: Mäžas báltas karstēlis léidosi į kāpo duobę. Iškasti bebaigiantys dūleti partizanų palaikai bùvo tvarkingai sudéti į nedidelius karsteliüs.

kařsti, kařsta, kařto vksm.

(kame) darytis karčiam, kartesniams: Sviestas šilumojè kařsta.

karstýklė dkt. (2)

įrenginys ar įtaisas vaikams ar gyvūnams, ppr. katéms, karstytis: Vaikáms liko tik vienà metalinę karstýklę. Ši karstýklė atstója katinéliui iř bústq – jojè jis miëga.

kárstymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → karstyti 1: *Skalbinių kárstymas aňt viřvių.*

2. sngr. → karstyti 3 (sngr.): *Kárstymasis stogais [uołomis]. Párke yrà keliaaükštis kárstymosi įrenginýs.*

kárstinis, kárstine bdv. (1)

1. susijęs su karstu²: *Kárstiniai reiškiniai.*

2. atsiradęs dėl karsto²: *Kárstinis ēžeras. Kárstiné įgriuva.*

kárstyti, kársto, kárste vksm.

1. (kā, kame, ant ko) ne vieną karti, kabinti; sin. kabineti: *Skalbinius kársto kiemè [balconè] aňt viřvés. Vaikų piešinukus kárstydamo aňt sienos. Vaikai kársto rūbùs aňt kédžių atlošų.*

2. (kā) daugelį žudyti pakariant: *Pradéjo sukilius šaudyti, kárstyti.*

3. sngr. (po kā, kuo, ant ko) šnek. laipioti, lipinéti: *Per atostogas káime galí kiek nórí miegóti, lakstytis ař kárstyti pô medžiùs [mědžiai]. Kô tu teñ aňt stogų kárstaisi?!*

4. sngr. (kuo) šnek. neskoningai, netvarkingai rengtis, puoštis: *Skuduraiš kárstosi. Sesuō mágsta kárstyti karöliai, pakabukai. Kaip gális výras kárstyti tokiai neskoningais papuošalaís?!*

◊ etiketès kárstyti (kam) šabloniškai vertinti kā: *Žurnalistas mágsta visiems kárstyti etiketès. šunis kárstyti* (ant ko) versti kaltę; sin. šmeižti: *Aňt jô visi šunis kársto.*

káršatis, káršaties dkt. mot. (1), **karšatis, karšatiēs** (3^a)

amžiaus galas, senatvė: *Káršaties pójymiai. Teñ jis gyvëno iki káršaties.*

karšciai dkt. dgs. (2)

karšti orai: *Dimbome iř peř karšciùs. Vásaros karšciai pavojingi nè tìk širdininkams.*

Karšciai Lietuvą álins visq saváitę.

karšciávimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → karšciuoti 1: *Karšciávimas – tai organizmo apsauginé reákcia į daugeli ligų, pasiréiskianti kúno temperatúros pakilimù. Karšciávimui mázinti gálima gérti prákaito isshskyrimq skátinančias arbatás.*

2. sngr. → karšciuoti 2 (sngr.): *Labiáusiai žaidéjams keñké karšciávimasis iř impulsivumas. Dirèktorius atsiprásé už sàvo karšciávimqsi. Vaikq bauskite bë karšciávimosi.*

karšciúoti, karšciúoja, karšciávo vksm.

1. turéti karšcio: *Ligónis karšciúoja.*

2. sngr. karštai, irzliai, neapgavotai elgtis: *Kô tu karšciúojiesi, nesikaršciúok, kalbék ramiai.*

karšéjas, karšéja dkt. (1)

1. žmogus, kuris karšia su tam tikrais prietaisais, šukoja, kedena ir skirsto gijelémis vilnos, medvilnés ar kitą pluoštą verpimui: *Vilnų karšéja. Karšéjas dárba pradéjo pagal pamainòs dárbo gráfiką.*

2. žmogus, kuris karštuvais kapoja, šukoja, braukia (linų) galveles: *Linų karšéja.*

karšyclà dkt. (2)

vilnų karšimo įmonė: *Véžti vilnas į karšyclą. Karšyclaje įrengti modeñnüs karštuvai. | jos patalpos: Šeduvojè iš karšyclos pavogti metaliniai karšimo völai.*

karšyklė dkt.(2)

KARSTUVAI 1: *Anč aukšto liko vieniñtelė tetos karšyklė. Močiutė kařdavo avių vilnq rañkine karšyklę. Noréciau išsinúomoti buitinę vilnq karšyklę.*

karšiklis dkt. (2)

įrankis vilnomis karšti: *Karšiklio dañtys nudilo. Vilnq kařdavo karšikliu, o veřpdavo rateliu. Žiẽm q tráukiamo karšiklius iš palepi iř pràdedam vilnas kařsti.*

karšimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → karšti¹ 1: *Kiek sumokejai už vilnq karšimq?*
2. → karšti¹ 2: *Linq karšimas prasidédavo vélývq rùdenj. Linq karšimui bùvo naudójami karštuvai.*
3. → karšti¹ 3: *Už vaikq karšimq téval gäli bûti nubausti. Ař baigsi tq šuñs karšimq?!*
4. psn. → karšti¹ 4: *Nuõ slývq karšimo paleido vidurius. Lietaüs karšimas užtvindé visùs daržus.*

karšiñcius dkt. bendr. (2) šnek.

1. senas, paliegës, ppr. išlaikomas žmogus, kuriam reikia priežiūros: *Jõ tévas – karšiñcius. Jì jaū tokia karšiñcius bùvo.*
2. seniau – iš išimtinës gyvenantis žmogus: *Téval sténgdavosi užsirašyti kuô didësnq išimtinę, o ipédiniai turédavo sutiki sù karšiñciu reikalävima. Põ keleriû mëtu karšiñcius éme nebesutar̄ti sù súnaüs šeimà.*

káršinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karšinti: *Tévq káršinimas iř slaugà – vaikq prievolè.*

karšinys dkt. (3^b)

vilnq juosta, pagaminta karstuvuose: *Pardúodame vilnos kařinius smulkiems veltinio darbëliams. Veltinis vélíamas iš vilnos plúošto arbà kařinio. Kařinio plaukëliai eïna jvairomis kryptimis. Burbuliükams nuvéliti reikës vilnos kařinio, ãdatos iř pâgrindo vélímu, dubenëlio sù kárstu vándeziu iř muîlo.*

káršinti, káršina, káršino vksm.

(ka) prižiüréti, slaugyti, išlaikyti paliebusj, susenusj žmogu: *Jì seniai pati tvařké úkj iř káršino výraq. Jì jaū peñkerius metùs káršina ligónę.*

káršintojas, káršintoja dkt. (1)

žmogus, kuris karšina, prižiuri, slaugo ar išlaiko paliebusj, susenusj žmogu: *Jì bùvo tévq káršintoja.*

kařsis dkt. (2)

kuprota, plokšciašoné pilkšvai sidabriška gélavandené žuvis (ppr. paprastasis karšis, *Abramis brama*): *Kařšio kúnas áukštas, iš šónu smarkiai suplótas. Kařsis yrà svarbùs veřslinës žüklës objeketas. Vienq põ kito tráukémé karšiùs. | jos mësa: Rûkýtas kařsis.*

karšiùkas dkt. (2)

dem. karšis: *Paléisti atgal iùpę pagáutus karšiukùs. Žuvienei tiñka jvairios žuvys: ešeriükai, unguriükai, karšiükai. Lydëkos gáudo karšiukùs, brakoniériai – lydekàs.*

karštagalvis¹, karštagalvè¹ bdv. (2)

smarkus, ûmus, karštas, karštakraujis: *Karštagalvis lenktynininkas. Gál gäli kàs užčiáupti tás dvi karštagalvës piketúotojas? Atsiséde iopozicijos súolus karštagalviai pralaimétojai dár nenurimsta. Vis atsirañda karštagalvių vairúotojų, negalvójančių apiẽ kitùs.*

karštagalvis², karštagalvē² dkt. (2)

karšto, ūmaus būdo žmogus; **sin.** karštuolis, karštakošis: *Sù tuō karštagalviù nejmānoma susitařti. Nekreipk dēmesio į tōs karštagalvēs kalbās.*

karštagalviškai prv.

taip, kaip būdinga karštagalviui²; **sin.** karštakošiškai, neapgalvotai: *Karštagalviškai pažadéti.*

karštagalviškas, karštagalviška bdv. (1)

būdingas ūmiam žmogui, karštagalviui; **sin.** karštakošiškas, neapgalvotas: *Karštagalviškas pasiūlymas.*

karštai prv.

1. karštoje vietoje, aukštoje temperatūroje ar iki aukštos temperatūros: *Karštai rūkyta žuvis [dešrā]. Karštai valcúotas metālas. Pašauti kēpsni į karštai jkaitintq órkaitę. Iškēpusi vyniötinj reikia laikyti karštai.*

2. nuoširdžiai, su užsidegimu, labai: *Jis karštai meldési už sāvo nelaimingą krāštą. Ąš taip karštai jī mylėjau. Nóriu jūs visūs karštai pasvēikinti iř padékoti už prógą pabūti sù jumis kartū. Jis karštai manė apkabino [bučiāvo].* | **aukš.**: *Lietuvā svéikina visūs olimpiečiūs, ō karščiáusiai – krēpšininkus.*

3. smarkiai, intensyviai: *Konfereñcijos dalýviai karštai giñčiosi, reikšdam i sāvo nūmones. Vīs dár karštai diskutúojama dēl amžinijų švietimo reformų. Premjeras karštai neigia jám mētamus káltinimus.* | **aukšt.**: *Tai priverté visū šírdis plākti karščiau. Kuō jaunèsnis žmogus, tuō karščiau į viškq reagúoja.* | **aukš.**: *Karščiáusiai diskutúojami kláusimai.*

karštakōsis, karštakōsē dkt. (2)

pernelyg karšto būdo, ūmus žmogus; **sin.** karštagalvis, karštuolis: *Karštakōsis neapgalvótai elgiasi. Karštakōsis yrà nuspéjamas.*

karštakōsiškai prv.

taip, kaip būdinga karštakošiui; **sin.** karštagalviškai, neapgalvotai: *Karštakōsiškai pasielgti [žadéti, bandýti láimę, spréstij].*

karštakōsiškas, karštakōsiška bdv. (1)

būdingas karštakošiui: *Karštakōsiškas kategoriskumas. Tai nérà karštakōsiškas ar netiketas sprendimas.*

karštakošiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ karštakošiškas: *Jis yrà liñkës į karštakošiškumq. Nutrūktgalviškas karštakošiškumas.*

karštakraūjis, karštakraūjé bdv. (2)

karštas, ūmus, smarkus, karštagalvis: *Geriau jaū nesigiñčysiu sù tà karštakraujè žurnalistè. Téko šókti tángo sù karštakraujù ispanù. Provokātoriams pavýko sukirkinti karštakraujùs kaukaziečiūs.*

kárštas, karštà bdv. (3)

1. esantis aukštös ar palyginti aukštos temperatūros (ppr. lyginant su žmogaus kūno temperatūra), galintis sukelti deginimo pojūtį: *Kárštas vanduo. Kárštos vásaros dienos. Karští radiatoriai. Kaip gëra mégautis auksiniù smeliù iř káršta sáule. Kokià karštà tåvo kaktà, turbút turí temperatūros!* | **aukšt.**: *Óras dárési vīs karštēsnis. Líepa bùvo karštēsné neī iprastai.* | **aukš.**: *Tai karščiáusia vásara per šimto peñkiasdešimties mētų laikotarpi. káršta bev.: Autobusè pasidäré káršta, iř kažkàs atidäré liukq.* | **aukšt.**: *Vidujè dárési vīs karščiau iř*

karšciaū. Sekmādienj būs dár karšciaū – óras gāli jšilti iki dvidešimt penkiū–trīsdešimt láipsnių. | prk.: Rinkoje dārosi káršta (pavojinga).

2. pasizymintis smarkumu, ūmumu: *Káršto būdo žmogus. Kárštos diskùsijos.* | aukšč.: Šiuõ kláusimu naujijų amžių filosòfijoje įsiliepsnójo karšciáusias giñčas. • plg. aistringas.

3. atsidavęs kam visa širdimi; sin. nuoširdus, užsidegęs, aistringas: *Kárštas patriòtas.* | aukšč.: Kománda iškovójo pérgalę, kurià jau netikéjo iř karšciáusi jōs gerbéjai.

4. kuriam būdingas didelis, stiprus nuoširdumas, atsidavimas; sin. aistringas: *Kárštas nóras [tikéjimas, pamaldùmas, troškimas]. Maldà tūri būti karštā. Tařp jū įsiplieské karštā mélle.* | aukšč.: Jōs karšciáusia svajōnē – tapti televízijos žvaigždè.

5. ką tik gautas, sužinotas, paskelbtas ir pan.: *Kárštos naujienos. Karštì pasiúlymai.*

6. mégstantis seksą ar seksualiai patrauklus; sin. aistringas: *Kárštos merginos.*

7. išreiškiantis aistrą, kupinos aistros: *Karštì bučiniai. Kárštos glamónés.* • plg. aistringas.

◊ añt karštū pédū žr. pèda. iř šálto, iř káršto žr. šaltas. karštomis pèdomis žr. pèda.

karštéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → karštēti 1: *Sáulës karštéjimo greitís.*

2. → karštēti 2: *Diskùsijų karštéjimas.*

karštéti, karštéja, karštéjo vksm.

1. darytis karštesniam: *Radiätoriai karštéja.*

2. aštréti, intensyvèti, stipréti: *Giñčas karštéjo.*

kařsti¹, kařšia, kařšé vksm.

1. (kā, kame) su tam tikrais prietaisais šukuoti, kedenti ir skirstyti gjelémis vilnos, medvilnés ar kitą pluoštą verpimui: *Vilnas kařdavo namiē arbà fabrikè.*

2. (kā) karštuvasi kapoti, šukuoti, braukti (linų) galveles: *Diēnq linùs ráudavo, vakarè kařdavo.*

3. (kā, kuo) šnek. mušti, perti, lupti: *Vaikùs kařšé rýkštémis.*

4. psn. (kā) šnek. smarkiai kā daryti ar vykti veiksmui (valgyti, eiti, važiuoti, lyti ir kt.): *Karšiù kopüstüs. Kuř taīp karši? Lietùs kařšé visq diēnq.*

◊ káilij kařsti (kam, už kā) lupti, mušti: *Už tóki dárba tévas táu káilij kařš.*

kársti², káršta, káršo vksm.

1. (pas kā, prie ko) susenus, baigiant amžių gyventi: *Tévai káršta pas vaikùs. Mótina káršta priẽ dukteřs.*

2. (kame) senstant silpti, netekti jégų: *Senélis káršo lóvoje kělerius metùs.*

karštýbė dkt. vns. (1)

1. didelis karstis, didelė kaitra: *Čià tokià karštýbė. Pavésyje dár nesijaūčia tōs karštýbės.*

2. didelis karstumas, didelis nuoširdumas: *Méiles karštýbė.*

karštimas dkt. ppr. vns. (2)

karšta sriuba ar gérimas: *Lékštę karštimo suválgiau. Sušálus reikia gérti karštimo. Žvejáms reikétų dúoti kókio karštimo.*

kárštymas dkt. ppr. vns. (1)

KARSTIMAS: *Kárštymu nusiplikiaū liežuvj. Kaip noréčiau dabař kárštymo.*

karštymėlis dkt. (2)

dem. karštymas: *Ip̄lk iř mán samtēlji tō karštymėlio.*

karštýmetis dkt. (1)

1. vidurdienio laikas per karščius: *Numigt i pēr karštymetj. Negālima dīrbti pēr pātj karštymetj.*

2. vasaros karščių metas: *Vāsarovs karštymetis. Karštymečio išdēginta žēmē.*

3. intensyviausios veiklos metas; sin. karštinė, karšligē: *Egzāminu karštymetis.*

Derybininkams tuō metū būvo pāts karštymetis. Gegužē teatrālams – karštymetis: festivālis vēja festivāli.

karštinė dkt. (1)

1. liga, pasireiškianti karščiavimu; sin. karšligē: *Vakcinā nuō geltonošios kaštinēs. Tridienē kaštine seřga vaikūčiai nuō trijū ménesių iki ketveriū metukų.*

2. veiklos īkarštis, intensyviausias ko metas; sin. karšligē, karštymetis: *Nuō spālio vidurio prasidējo padangū keitimo kaštine. Visā Lietuvā susiřgo krepšinio kaštine. Nepasidūodu Kalēdu kaštinei.*

kárštinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karštinti: *Vāško kárštinimas metaliniame indēlyje. Piēno kárštinimas būlvu kōsei.*

karštinis, karštinė bdv. (2)

kuris yra sukarštas: *Karštinės vilnos. Karštiniai verpalai. Karštinės šilko ātiekos.*

kárštinti, kárština, kárštino vksm.

(kā) daryti karštą, karštesnį; sin. kaitinti: *Vándezi [sriùba, piēna] kárštinti.*

kaštis dkt. vns. (2)

1. karštas oras ar pan.; sin. karštumas, kaitra, kaitulys: *Tvýro neišpasakýtas kaštis. Kaštis nuslúgo [atlégo]. Baisūs ugniēs kaštis.*

2. auksta kūno temperatūra, karščiavimas: *Vaikas turi kaščio. Kaštis īma [mūša]. Kaštis nukrito [pakilo].*

karštligē dkt. (1)

1. liga, pasireiškianti karščiavimu; sin. karštinė: *Geltonāja kaštligē uzsikrečiama īkāndus vīrusu infekúotam úodui. Velyvōsiose alkoholizmo stādijose gāli prasidēti haliucinācijos, dár vadīnamos baltāja kaštligē.*

2. veiklos īkarštis, intensyviausias ko metas; sin. karštinė, karštymetis: *Āukso [Kalēdu] kaštligē. Kaštligē priēš rinkimūs.*

karštligiškai prv.

→ karštligiškas: *Ākys kaštligiškai spindējo [dēgē]. Jis ēmē kaštligiškai raūstis pō kišenēs.*

kaštligiškas, kaštligiška bdv. (1)

su īkarščiu, užsidegimu: *Kaštligiška ruošā [veiklā]. Kaštligiškas skubējimas.*

karštligiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ karštligiškas: *Neskubēkite, karštligiškumas tokiojē situācijoje nepādeda.*

karštójī līnija

skubus psichologinis konsultavimas, patarimų ir emocinės pagalbos teikimas telefonu: *Visq pārā veikianti karštójī līnija. Karštōsios līnijos savanōrē.*

karštumà dkt. (3^a)

laikas, kai karšta: *Gēra būtū pamiegoti pēr vidūdienio kárštumā.*

karštūmas dkt. ppr. vns. (2)

- karštas 1: *Képkite pyrāgą vidutinio karštumo órkaitėje. Kálvis žino, kókio karštumo gēleži geriáusia kálti.*
- karštas 2: *Jis púolé giñčytis sù nejprastu jám karštumù. Pati peñ sàvo kvailùmq, peñ karštumq prisidariaū bédōs.*
- karštas 4: *Maldōs [méiles] karštumas.*
- karštas 6: *Ji nustēbino merginos aistringùmas, karštumas.*
- karštas 7: *Glamonių karštumas.*

karštumélis dkt. (2)

didelis karštumas (1 r.): *Nà iñ karštumélis! Nákta laukè vèsù, ò namië karštumélis.*

karštuólis, karštuólé dkt. (2)

smarkus, ūmus, karštas žmogus; **sin.** karštagalvis, karštakošis: *Praeñvai ëmë raminti jisismarkávusius karštuoliùs. Kategòriškas tautòs pasisákymas nuramintu iñ kai kuriuõs politikus karštuoliùs, liñkusius verstis tuščiomis diskúsijomis.*

karštùt dll.

vartojama tos pačios šaknies bûdvardžio reikšmei sustiprinti: *Pirtèle – karštùt karštutélè.*

karštutélis, karštutélé bdv. (2)

labai karštas (1 r.): *Radiätoriai – karštì karštutéliai. Karštutélis pyragélis. Karštutélé sriubá. Karštutélé órkaité.*

karštùvai dkt. dgs. (2)

1. įrankis ar mašina vilnoms karšti: *Ímoné remontúoja iñ galánta metaliniùs karštuvų dantis. Automátinis plúošto tiekimas karštuvams. Nešvari vilna privelia iñ üžkemša karštuvų šepečius.*

2. **etnogr.** įrankis su ppr. geležiniais dantimis linų galvenoms braukti; **sin.** šukuočiai, brauktuvai: *Linų galvelès šukúoja karštuvais. Linų karštuvùs atidavéme muziøjui. Linų karštuvai bûdavo mediniaiis arbà geležiniaiis nagaïs.*

kárštvynis dkt. vns. (1)

karštas alkoholinis gérimas iš vynuogių vyno su cukrumi ir prieskoniais (cinamonu, gvazdikéliais, citrinu ar apelsinu žievelémis ir pan.): *Kavinéje užsisákémë pô taürę kárštvynio. Kárštvyni gálima ruošti iñ sù vaisiais. Pagrindiniai kárštvynio prieskoniai – gvazdikéliai. Sù kárštvyniu tiñka kalédiniai meduoliükai.*

karšùs, karšì bdv. (4)

šnek. neturintis sveikatos, iškaršes, senas: *Kařsios móterys. Kařsùs výrai.*

kartà dkt. (4)

1. tuo pačiu laiku gyvenantys artimo amžiaus žmonës: *Jaunösios kartòs dramatùrgai. Kaip atródo šiuolaikinis jaunimas senösios kartòs akimis? Måno kartòs žmónës. Í giminës susitikimq susiriñko këlios kařtos. Bútina apsáugoti dabartinę iñ bûsimqsiás kartàs nuo žalingo tabåko póveikio.*

2. atskiras tam tikro produkto pasiodynimo rinkoje etapas, susijęs su jam gaminti naudojama technologija: *Antròs kartòs ítaisai. Treciòs kartòs rýšio pâslaugos.*

3. viena kompiuterių klasifikacijos grupių, i kurias jie skirstomi pagal tam tikrais laikotarpiais juose naudojamus elektroninius ítaisus: *Kompiuterių kartà. Naujáusios kartòs kompiùteris.*

kařtais prv.

1. kai kada, kada ne kada, retkarčiais: *Kařtais jis pàs mùs ateñna, kařtais mës pàs jí*

nueiname. Mán kařtais atródo, kàd mûsų gyvénimas téra kažkóks nesuvókiamas žaidîmas. Jis nè girtuôklis, bét kařtais išgeria.

2. (vartojama klausiant) atsitiktinai, galbût: *Gál kařtais matei tâ filmq? Ař nérà tai kařtais gryna apgavýsté?*

kařtas¹ dkt. (2)

vienas tarp kitų atvejis, sykis: *Àš ně kařto nesù bùvusi Parýžiuje. Dù ař trîs kartùs jí mačiau teatrè. Dù kartùs dù yrà keturi. Šiuõ metù alkohòlio suvartójama pusañtro kařto daugiau. Pakartókite šj jüdesj këletq kařtu. Tévas védé aňtrą kařtq. Šiañdien priuñti tavës negaliù, ateik kítq kařtq. Draudîmo išmoka išmokamà vienu kartù. Kiekvienám pîrmas kařtas (pirmieji lytiniai santykiai) bûna skirtinges.*

◊ **iš kařto** 1. tuoj pat: *Tèstas, kuriuõ gâlima iš kařto nustatýti šiõs mědžiagos koncentrâcijq. Í kai kuriuõs kláusimus gâlime atsakýti iš kařto.* 2. vienu metu: *Nekalbékite visi iš kařto. kitą kařtą* kadaise, kitados: *Kitą kařtq gyveno mergáité, kuri labai nesùtaré sù mamà. vieną kařtą* kadaise, kitados: *Vieną kařtq gyveno tóks zmogùs. vienas kařtas nemeluõs* ȳvyks, kas turi ȳvykti: *Võgé iř vögé, bét vienas kařtas nemelävo. Vienas kařtas nemeluõs – tù tikrai įkliúsi ùž cigarècių kontrabândq. vienu kartù* iškart, staigiai, úmai: *Mán vienu kartù émë skaudéti širdj.*

kártas² dkt. (1)

nedidelis vienvietis lengvas kartingo lenktynių automobilis be kébulo: *Kártais lenktyniáujama specialiosè trâsose. Galingesniùs kártus pajêgia ȳsigýti nè kiekviénas. Peř stipriai pasukaú kártq iř apvirtau. Nórintys péreiti iž aukštësnę klâsę, tûri riñktis kártq sù galingesniù varikliù.*

kartéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kartéti: *Antioksidántai stâbdo riebalų oksidâcijq, sáugo juõs nuõ kartéjimo, o augaliniùs produktùs – nuõ spalvõs pókyčių.*

kartékšlis dkt. (2)

ŽALSVASIS BARAVYKAS: *Íš kartékšlių gamîna grýbų miltus. Kartekšliùs gâlima džiovinti, súdyti, marinuoti. Prisiriñkome pilnq krêpší kartékšlių.*

kartélè dkt. (2)

1. dem. kartis¹ 1: *Kartélè šiaudáms prispáusti deñgiant stóq.*

2. šuoliu i aukšti ar su kartimi kliútis, peršokama ȳsibégéjus: *Aükščio kartélè.*

Lengvaatlétè kartélè péršoko tîk trečiúoju bañdymu. Šokdamà iž aukšti spòrtininké võs võs pâlieté kartélè iř turejo ténkintis kuklesniù rezultatu.

◊ **pakélti kartélè** žr. pakelti.

kartélè dkt. (3^b) GRÜZDAS: *Jaunų kartelių kepurelés kraštaï šiek tiek užsileñkë žemýn. Kařtelés áuga drégnosè, ūksmingose viêtose. Kařtelés ži mai geri usia súdyti.*

kartèlinis, kartèliné bdv. (1)

susijes su karteliu²: *Kilo ȳtarimq, kàd dêgalus pardavinéjançiu bendróvių stratègiøje yrà kartèlinés veiklôs pôzymių. Pasáulyje kartèliniai susitarimai griežtaî baudžiamì.*

kartélis¹ dkt. (2)

dem. kartas¹: *Trumpai, vieną kartélj, sùciršké skambùtis prië dûru. Pórq kartelių buvaú Lietuvõs ja nių čempionas.*

kartélis² dkt. (2)

gamintojų ar tiekéjų susivienijimas siekiant i laikyti aukštas kainas ar suvaržyti

konkurenciją: *Karteliui nepriklaūsančios nāftos eksportūotojos. Prezideñtas turėjo atsistatydinti dėl káltinimų, kād laiméjo rinkimùs rēmiamas narkotikų kartēlio. Cemeñto kompānijos, jùngdamosi į nelegaliùs karteliùs, nustatinéjo káinas daugelyje šalių.*

kartēlis dkt. (2)

1. apmaudas, pyktis: *Išlieti [nuryti] kartēli. Pásakoti sù karteliu. Širdyjè pamažù kaupési kartēlis. Neturéjo kuř išlieti sàvo kartēlio. Sù karteliu prisimenu gmtadienj.*
2. kartumas burnoje ar gerkléje; sin. rëmuo: *Kartēlis éda [dëgina] gerklę.*

Kařtena dkt. vns. (1)

miestelis Kretingos rajone: *Kařtena jeiňa į Salantų regioninio parko teritoriją. Netoli nuo Kařtenos išikûrës civilinis aerodromas. Kviëciame visùs į Kařteną dalyvauti miestelio šveñtëje. Kařtenoje yrà abiejù pasaulinių karù vókiecių iř rùsų kariù kâpinës.*

kárteris dkt. (1)

déžës pavidalo mašinos ar mechanizmo dalis, sauganti nuo užteršimo: *Variiklio kárteris.*

kartéti, *karteja*, *kartéjo* vksm.

darytis karčiam; sin. karsti: *Séndamas svíestas kartéja.*

kárti, *karia*, *köré* vksm.

1. (kä, ant ko) daryti, kad karotu; sin. kabinti, džiauti: *Kárk paklôde añt džiovýklos.*
  2. (kä) žudyti kabinant už kaklo: *Nusikalštelius senovéje kárdavo. Šuô iř káriamas paprañta (flk.). | sngr. (iš ko): Žmónës káriasi iš neviltiê.*
  3. sngr. (iš kä, ant ko) šnek. lipti į sunkiau pasiekiamą vietą; sin. rioglintis, ropštis, sliuogti: *Katé káriasi į mëđi. Kuř káriesi, nukrîsi! Kóriausi iř añt stógo vaikas bûdamas.*
- ◊ añt káklo kártis (kam) ikyriai meilintis, kibti: *Ji pati káriasi výrams añt káklo. añt sprándo kártis (kam) ikyriai liisti: Nebijók, nesikársiu tåu añt sprándo. kaip šuô káriamas žr. šuo. šunis kárti (ant ko) versti kaltę kam; sin. šmeižti: Kai susipýko, tai dabař añt jô šunis kária.*

kartybë dkt. (1)

1. vns. didelis kartumas: *Baisi kartybë.*

2. skaudus, nemalonus dalykas: *Daug kartybìu jám têko patirti.*

kartimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → karsti: *Miltų kartimas atsirañda nuo drëgmës. Kai kurië maisto priëdai apsáugo produktus nuo rûgimo iř kartimo.*

2. kartus daiktas: *Kartimo neragavës iř saldimu neišmanýsi (flk.). • ant. saldimas.*

kártinges dkt. (1)

kártu lenktynës specialiai įrengtoje trasoje su daugybe posukiu: *Lietuvës kártingo federacijs. Kártingo lenktynës Braziliijoje. Kártingo tråsoje lenktyniáujama mažais keturrâciais automobiliiais – kártais.*

kártinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kartinti: *Alaüs kártinimas apyniai. Degtinës kártinimas šermükšnias.*

kártinis¹, kártiné¹ bdv. (1)

padarytas iš karčių: *Kártiné tvorà. Kártinës griñdys.*

kártinis², kártiné² bdv. (2)

1. VIENKARTINIS: *Kartiné konsultacijs. Skirti kartinę pâšalpą.*

- 2.** pagamintas pagal specialų receptą: *Kartiniai vāistiniai preparātai*.
3. daromas, atliekamas kartą, kartais, ne nuolat: *Būtasis kartinis laikas* (kalbot.). • plg. dažninis¹.

kártinti, kártina, kártino vksm.

(kā) daryti kartą, kartesnį: *Vērmutā kártina pelýnais. Brūknēs kártina kompōtaq*.

kártis¹, kárties dkt. (1)

- 1.** ilgas plonas nugenētas medžio kamienas; sin. šatra: *Svīties kártis. Tvorā iš kárčių. Kárčių rietuve. Ūžtvara iš bambukinių kárčių. Kalnē iškastā angā sutvīrtinta kártimis. Sēnas Jōninių paprotys – statytī áukštas kártis, aňt jū uždėti rātā arbā stēbulę iř padēgti. Ilgos kártys stirksójo īsmeigtos ī smēli. Plonā kaip kártis (labai plona).*
2. šuolininko ī aukštīj rankis – ilgas strypas, šuolio metu naudojamas kaip atrama kūnui per kartelę permesti: *Kártys dažniáusiai būna pagamintos iš stiklo arbā angliēs plūošto. Šuolio sù kártimi varžýbas reñgdavo senovēs graikai iř kēltai. Šuolio sù kártimi taisýklés yrā analogiškos šuolio ī aukštī taisýklēms*.

kařtis² dkt. (2)

seniau – saikas biralamis seiketi (32 gorčiai): *Seniau žmónēs javūs sēkédavo kařčiai*.

kařtkarčiai prv.

retkarčiai, kartais: *Kařtkarčiai jī kviësdavo dirigūoti [filmúotis]. Åš kařtkarčiai, nemelūsiu, pérskaitau horoskopūs*.

kařtkartém prv.

KARTKARTÉMIS: *Keiskite vágymo būdą – kařtkartém paskanáukite, kō niekadà nēsate ragavęs. Kařtkartém išlenkiù taūrę raudónojo výno*.

kařtkartémis prv.

KARTKARČIAIS: *Mēs kařtkartémis susìrenkame palōšti brīdžo. Valđžiai kařtkartémis kyla nórás kontroliúoti spaūdą. Gebénés vešliai áuga, kai kařtkartémis paláistomos óro temperatūros vándeziu. Jī pásakojo kařtkartémis žvilgtelédama ī lapēli*.

kartodròmas dkt. (2)

kartų lenktynėms įrengta vieta: *Varžybos výko Aukštädvario kartodromè. Kartodròmo trāsą sudāro dvýlika ivairaūs sudétingūmo pósūkių. Kviëciame visūs ī Kačerginės kartodròmą pasivažinéti kártais*.

kartogrāfas, kartogrāfē dkt. (2)

kartografijos specialistas, kuris matuoja ir sudarinėja didesnių Žemės paviršiaus teritorijų planus ir žemélapius: *Norečiau būti kartografū. Sēnas žemélapis sudōmino kartografūs*.

kartografāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ kartograuoti: *Kartografāvimas – kartogrāfinių kūrinių sudārymas, gamýba iř leidýba. Lietuvōs Respùblikos valstybēs sienų kartografāvimas. Lietuvōs geologijos tarnýboje veikia geologinio kartografāvimo póskyris*.

kartogrāfija dkt. (1)

mokslas, tiriantis žemélapių ir gaublių savybes, sudarymo, spausdinimo ir naudojimo metodus: *Kartogrāfijai naudójami speciálūs matemātikos metodai. Vilniaus universitetē rengiami aukštōs kvalifikācijos kartogrāfijos specialistai. Daugiáusia kartogrāfijos darbū Lietuvoyè yrā atlīkēs Valstybiniis žemétvarkos institūtas*.

kartogrāfinis, kartogrāfinē bdv. (1)

susijęs su kartografija: *Kartogrāfinis leidinys. Kartogrāfinių schémų leidýba. Lietuvojė surinktā gausi kartogrāfinė mėdžiaga apië dirvóžemius.*

kartogrāfiškai prv.

žemėlapių ir pan. pavidalu: *Kartogrāfiškai užfiksíoti dūomenys.*

kartografuoti, kartografuoja, kartografavo vksm.

(ką) sudaryti (ko) žemėlapį, žemėlapius: *Kartografuoti žemės naūdmenas.*

kartójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → kartoti 1: *Transliācijos kartójimas. Mokéti už dalýko [kùrso] kartójimą.*
2. → kartoti 2: *Pirmą kaštą árdavo pavásarį (riekimas), añtrą – birželio ménesio pabaigojè (kartójimas), trëcią – rugpjúčio ménesio viduryjè (trejójimas).* • plg. riekimas, trejojimas.

kartókas, kartóka bdv. (1)

gana kartus (1 r.); sin. apykartis: *Alùs kartókas. Gräžgarstés pasizými ryškiù aromatù bei sâvitu kartóku skoniù.*

kartónas dkt. (2)

storas kietas lakštinis popierius, gaminamas iš medienos plaušų arba celiuliozés, makulatūros, skudurų: *Kieto kartono viršeliai. Gofrúoto kartono dëžuté. Pôpieriaus iñ kartono prâmoné. Vêzant nedîdelius dëžių kiekiùs, jõs gâli bûti nejpakúotos, bêt vienà nuô kitôs tûri bûti atskirtos kartonù.*

kartòninis, kartòniné bdv. (1), **kartoninis, kartoniné** (2)

pagamintas iš kartono: *Kartòniné dëžé [dëžuté, pakuôté]. Kartòninis āplankas sù gumelè. Kartòniné natûralaùs dýdžio politiko figûrâ.*

kartotekà, kartotekos dkt. (2)

1. susistemintas rinkinys kortelių ar kitokių laikmenų, kuriose surašyti tam tikri duomenys: *Žodýno [elektrònинé] kartotekà. Tèminé stráipsnių kartotekà. Jis turéjo aforîzmų, minčių apië kalbą kartotéką.*
2. vieta, kur tokios kortelės laikomos: *Kartotekos kambarys.*

kartotekélė dkt. (2)

dem. kartoteka 1: *Citâtų kartotekélę.*

kartotekinis, kartotekiné bdv. (1)

skirtas kartotekoms laikyti: *Kartotekiné spinta.*

kartóti, kartója, kartójo vksm.

1. (ką) antrą kartą ką daryti, sakyti: *Žodžiùs kartóti. Mokiniai pâmokas kartója. Pratîmą kartókite dù kartùs [dëšimt kaštų]. Stereotipùs kartójantys žurnalistai. Jis nuôlat kartója, kâd anksčiaù bûvo geriaù.* | sngr.: *Gerà próga nesikartója* (flk.). • plg. antrinti.
2. (ką) antrą kartą arti (dirvą): *Mës jaû pûdymą kartójame.* • plg. riekti, trejoti.

kartótinai prv.

→ kartoti 1: *Gýdytojas kartótinai áiškina, kaip žalinga yrà saldumýnai mažiemis vaikáms.*

kartótinis¹, kartótiné bdv. (1)

kelis kartus daromas, kartoamas: *Kartótinis veiksmāžodis (kalbot.). Kartótinis kvietīmas [frāštas, šaukīmas, leidinys, užsākymas].* • plg. dažninis¹.

kartótinis² dkt. (1)

matematikoje –skaičius, dalijamas iš kito skaičiaus be liekanos: *Mažiūsias bendrasis kartótinis.*

kartotūvas dkt. (2)

prietaisas veiksmams ar procesams atkurti, pakartoti, sustiprinti: *Elektromechāninis kartotūvas. Beviēlo internēto [rýšio] kartotūvai. Dīrbame sù visū standartu iř īvairiāsių konfigurāciju mobiliu signālu kartotūvu gamintojais.*

kartù prv.

1. viename būryje ar vienoje kompanijoje; sin. drauge: *Linksminkitēs kartù sù mumiš. Jī atsisākē dalyvāuti laidojē kartù sù garsiūju radikalū.* • ant. skyrium.

2. tuo pačiu metu, taip pat; sin. drauge: *Šiltā iř kartù nerūpestīga šýpsena. Kaimýninēje šalyjē besitēsianti krizē dāro ītaką Lietuvōs veřslui, kartù iř kapitālo riñkai.*

kartulýs dkt. (3^b, 3^a)

1. kartus skonis; sin. kartumas: *Jaučiau kažkoki kařtulj burnojē.*

2. apmaudas, pyktis, kartēlis: *Širdiēs kartulýs.*

kartùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → kartus 1: *Pūtino úogas reiķia penkiās šešiās minutēs palaikyti vērdančiame vandenjē, kād išnýktu [šeitū] kartùmas. Nepraeīna kartùmas burnojē. Žuviēs žiáunos iř ākys sultiniui suteikia kartùmo. Kopūstai tūri kartùmo. Výnas bùvo saldūs sù kartùmo priemaišomis. Taī šviesūs alūs sù rýškiai jaūčiamu apyniū kartumū. Supjáustytī svogūnai dù trīs kartùs nuplikomi vērdančiu vández, kād prarastu kartùmq.*

2. → kartus 2: *Vargū kartùmas. Dabar jīs nebējautē kartùmo ī jā ūrēdamas. Iř pasākē jīs tai sù tókiu kartumū, kād mán nēt širdis krúptelejo.*

kartumēlis dkt. (2)

dem. kartumas 1: *Trāpūs sausaīnai sù kavōs kartumēliū. Kartumēlis tóks, kād gómuri sutráukia.*

kartumýnas dkt. (1)

kartaus skonio medžiaga: *Apetītā gērinantis kartumýnas. Āžuolo gilēs kárčios, o visi kartumýnai dīdina apetītā. Šalpūsnio lāpuose yrā iki dviejū kablēlis šešiū procento kartumýnu.*

kartūnas dkt. (2)

nebrangus, plonas, lygiai dažytas ar margintas medvilninis audinys: *Siūvame pātalynę iš satino, mēdvilnēs, kartūno, glámžyto dróbēs. Krēslai bùvo aptrauktī márgu kartūnū. Žýdai prekiāudavo skarēlēmis, kaspinaiš, kartūnais. Tráuk iš lentynos gēlētā kartūnq – siūsime dovanū maišeliūs.*

kartūnīnis, kartūnīnē bdv. (2)

pasiūtas iš kartūno: *Kartūnīnis sijōnas. Kartūnīniai vystyklaī.*

kartuõlē dkt. (2)

1. vijoklinis nuodingas dekoratyvinis augalas dideliais lapais (*Aristolochia*): *Kartuõliu lāpai yrā nuodingi. Kartuõléms reiķia tvirtū atramū. Kartuolēs sáugokite nuō drēgmēs*

pértekliaus. Tvorà apágusisi kartuõlémis.

2. judri, panaši į karosą gélavandenė žuvis, gyvenanti didžiosiose upėse, pratekančiuose ežeruose (*Rhodeus sericeus*): Kartuõlés nùgara tañsiai žalsvà. Kartuõlés nemégsta stipriõs srovës iñ dumbléto dùgno. Akváriume auginù iñ keliàs kartuolès – jõs teñ puikiai jañčiasi iñ neřšia. Paprastóji kartuõlé paplitusi Lietuvõs ežeruosè iñ ùpëse.

kartùs, kartì bdv. (3, 4)

1. kaip pipiro, stiprios nesaldintos kavos ir pan. (apie skoni), pipiro, stiprios nesaldintos kavos ir pan. skonio: *Kartùs kaip pipìras* (labai kartus). Kártùs ridikèliai. Úogos dár žälios, kárčios. Vaikai nemégsta kartaüs maisto. Patiékite šiuõs blyneliùs sù kókiu kárčiu pâdažu. Mán patiñka kartaüs skõnio trauktiné. | **aukšt.:** Kanadietiško viskio skõnis (yrà) kartèsnis, tačiau švelnùs. | **aukšc.:** Karčiáusio skõnio bútų arbatà iñ kařklo iñ glúosnio lápù. | **ivr.:** Kartùsis šokolàdas. **kartù bev.:** Kodèl bûna kartù burnojè? • **plg.** sûrus, rûgtus, saldus.

2. skaudus, nemalonus, apmaudus: *Kartì teisýbè. Kártùs žödžiai ſjuokaij.* Kárčios ášaros. Kartùs nusivylímas tavës láukia. Mës jañ tûrime kárčią pâtirtj. | **aukšt.:** Kařtais gyvénimas bûna kartèsnis ûž miřtj. Ař ji galejo pagalvoti, kàd jõs, kaip marčiòs, dalià bùs kartèsné ûž tremtiës vargùs iñ patyčias? Policininkams teñka iñ susineřvinusio žmogaüs išgiřsti iñ karternių žödžių. | **aukšc.:** Jùk geriau kàd iñ karčiáusia tikróvè negù kankinantis iñ žùdantis laukimas.

◊ **kárčią piliùlę nurýti** žr. nuryti. **kárčią piliùlę prarýti** žr. praryti. **kárčią taûre išgerti** žr. išgerti.

kartutèlis, kartutèlé bdv. (2)

labai kartus (1 r.): *Kartutèlis pelýnas.*

kártuvës dkt. dgs. (1)

1. du stulpai su skersiniu viršuje – priemonë mirties bausmei įvykdyti pakariant: *Pasiūsti į kártuvës. Nuteisti miřti [baigti sàvo gyvénimą] kártuvëse.* | mirties bausmë pakariant: *Jám grësé kártuvës.*

2. sunkus gyvenimas, kankyné: *Móteris dûsavo, kàd jõs gyvénimas – tìkros kártuvës. Kóks čià gyvénimas sù alkohòliku – kártuvës!*

kartvèlai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Sakartvele, kalbanti viena kaukaziečių kalbų; **sin.** gruzinai: *Kartvèlu kalbà [virtuvé]. Gruzinù taûtq gálima vadinti kartvèlais, o visòs Grùzijos (Sakartvèlo) pilieciùs – kartvelùs, megrelùs, svanùs, abchazùs, osetinùs – sakartvelieciais.*

kartvèlas, kartvèlé dkt. (2)

kartvelų tautos žmogus; **sin.** gruzinas: *Kiekviénas kartvèlas širdyjè – kulinàras. Iki šiôl ši kartvèlé (studentë) negàli pamiršti, kaip pirmq kařtq Vilniuje mòkësi lietùvių liáudies šokių iñ dainù. Gimiau iñ užáugau Lietuvojè, kartvèlų šeimojè.* • **plg.** sakartvelietis.

kartvèliškai prv.

1. → kartvèliškas 1: *Kartvèliškai paruoštà žuvìs.*
2. → kartvèliškas 2: *Mán labai malonù, kàd kalbate taip gražiai kartvèliškai.*

kartvèliškas, kartvèliška bdv. (1)

1. bûdingas kartvelams, jų kultûrai; **sin.** gruziniškas: *Kartvèliškas súris [výnas, üzkandis]. Kartvèliškos dañnos. Renginyjè galéjome paragáuti iñ kartvèliškų skanumýnų.*

2. kartvelų kalbos, kartvelų kalba parašytas; **sin.** gruziniškas: *Kartvèliškas akceñtas.*

karūlis dkt. (2)

reklaminė kabinama ar kitaip tvirtinama įvairių formų etiketė pirkėjų dėmesiui atkreipti parduotuvėse ir pan.: *Karūlis sù mirksiukù. Karūliais pažymėtos prekės. Karūlis turi lañksčią pérmatomą kojelę, dėl kuriōs dažniáusiai jùda iš atkreipia dėmesi. Karūliai tvirtinami priē prekių lentynų kaip papildoma reklaminė ar informacinė etiketė. Gaminame netikēčiausią formą iš įvairių dydžių karuliùs.* • plg. karulys.

karulys dkt. (3^b)

kas karo, kabot: *Reklaminiai karuliai. Daininiñko balsas drëbino krištoliniùs šviestuvų kārulius.* • plg. karulis.

karuliúoti, karuliúoja, karuliávo vksm.

karoti, kyboti: *Karuliúoja výnuogių kékés.*

karūnà dkt. (2)

1. iš tauriųjų metalų padarytas galvos papuošalas – monarcho ar didiko valdžios ženklas; sin. vainikas: *Peñlais iš brángakmeniais papuoštà karūnà. Čià pavaizdúota Didžiøios Británijos impérijos karūnà. Túkstantis dù šimtai peñkiasdešimt penktaisiais mëtais gautas pópiežiaus patikinimas, kàd karaliaus karūnà atitèks Mindaugo sùnui.* | prk.: Laiméti grôžio karaliénés karūnq.

2. (rašoma didžiaja raide) kuri nors XIII a. – XVIII a. pab. Europos karalystė: *Pästangos nutráukti sántykius sù Brìtu Karūnà. Ši salà teberà nominaliai pavaldi Dânijos karūnai. Karūnos teřminas plito šalysè, kuriosè bùvo centralizuotos monárchijos sámpratai pritaikytas téisés nûostatas, skiriantis Bažnýčios vainikúojamą šaliës valdovą (karalių) nuo nevainikúoto.*

3. etnogr. lietuvių merginų šventinis galvos papuošalas: *Aukštaicių merginos nešiódavo kaspinų karūnàs. Karūnos dévétos iki devyniölikto ámžiaus vidurio.*

4. čempiono, čampionato laimetojo titulas: *Laiméti stipriáusios Euròpos komándos karūnà. Šiám mëistriui iki šachmàtų karūnos trûksta pusañtro tâško. Komanda prarado čempionų karūnà.*

◊ **karūnà (nuõ galvõs) nenukrìs** sakoma apie vengiantį ar vengiančiam kokio prastesnio darbo: *Gali laikinai padirbèti iš kâsininke, karūnà nuõ galvõs nenukrìs.*

karūnàcija dkt. (1)

naujo karaliaus pašventinimo, vainikavimo (karūnos uždëjimo) ir pasodinimo į sostą apeigos; sin. karūnavimas: *Mindaugo karūnàcija. Atidéti karūnàciją. Dalyváuti karūnàcijoje.*

karūnàvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ karūnuoti: *Lietuvõs valstybës pradžia paprastai siejamà sù Mindaugo karūnàvimu iš Lietuvõs krikštù. Iki siõl nérà tiksliai žinoma, kuř ivýko Mindaugo karūnàvimas.*

karūnélė dkt. (2)

dirbtinis danties vainiko apvalkalas, maunamas dančiu sustiprinti; sin. vainikélis: *Dantų karūnélës pàdeda susigràžinti šýpsenq. Dantiës karūnélë dažnai vadînama dantiës vainikéliù.*

karūnúoti, karūnúoja, karūnávo vksm.

(kà) dëti karūnà žengiančiam į sostą; sin. vainikuoti: *Karūnúoti monárchq.*

karusèlé dkt. (2)

1. apie vertikalią aši besisukantis pramoginis įrenginys su sédynémis: *Karusèlës operàtorius. Važinétiš [pasisùktij] karuselë. Mažyliai vežësi priē karuseliu, kuř krykštavo jù*

bendraamžiai. | prk.: *I*sisūkusi teismū karusėlė. Biurokratinė karusėlė tiki sūkasi iš sūkasi. *I*sibėgėja rinkimų į Seimą karusėlė.

2. apie vertikalią ašį besiskantį įtaisą: *St*ovai iš karusėlės lankstiniáms. Karusėlė viš lovytės (su žaislais).

karuselinis, karuselinė bdv. (1)

pagrūstas sukimusi apie vertikalią ašį: *Karuselinis skalbimo įtaisas. Karuselinis vėjo variklis. Karuselinės tēkinimo staklės. Karuselinė džiovyklė [melžimo aikštėlė].*

karutis dkt. (2)

rankinis vežimėlis su vienu ratu; sin. vienratis: *Karūčio rañkenos. Karūčio stūmimo varžybos. Vagonelių nebuvø, apýtamsiais labirintais karočius sù anglimis stūmdavome siaurą lentą. Peñ dieną jis privaléjo nustūmti peñkiasdešimt karočių.*

karvamilžis¹, karvamilžė bdv. (1)

šnek. skirtas karvėms melžti: *Karvamilžis iñdas.*

karvamilžis² dkt. (1)

šnek. karvių melžimo laikas: *Peñ karvamilži sugržo iš laukų.*

karvatakis dkt. (1)

karvių pramintas takas: *Kaimynai susipýko dėl karvatakio. Karvatakui gina kárves į ganyklas. Põ lietaus karvatakis visai pažliugo.*

kárvé dkt. (1)

1. stambus raguotas gyvulys, auginamas pienui ir mésai: *Žalmařgė [žalà, juodmařgę] kárvé. Melziamà [bergždžià, veršinga] kárvé. Kárvé užtrúko. Lietuviai valstiëciui kárvé bùvo labai svarbi. Hinduistai kárves laiko šventais gyvūnais.*

2. bendl. menk. sakoma apie nerangų, nevikrų žmogų ar gyvulį: *Nejsivaizdúoju, kaip gálima šókti sù tókia kárve. Dvi kárves išsidrébè aňt súolo, kitiemis viëtos jaū neliko. Kélkis greičiau, nebûk kárvé!*

◊ **kaip kárvé aňt lědo** 1. sakoma apie nevikrų, negreitą: *Vikrùs [smarkùs] kaip kárvé aňt lědo (iron.).* 2. sakoma apie nerangiai einanti, griuinéjant, slidinéjant einant: *Eïna [slidinéja] kaip kárvé aňt lědo.*

3. sakoma apie išsižergusi, išsiskétusį: *Stóvi išsižérgeš kaip kárvé aňt lědo. **kaip kárvei bañnas** žr. balnas. **kaip kárvé į naujús vartùs** nustebes (žiūri, spokso): Kô tû į manè spoksaï kaip kárvé į naujús vartùs?! **šventà [šventójii] kárve** apie žmogų, kurio negalima kritikuoti, varžyti laisvës ir pan.: Nei jis šventà kárvé, nei kq. Atsirado mat šventóji kárvé!*

karvedys, karvede dkt. (3^a, 3^b)

karo vadas: *Senovës Ròmos karvedžiai garséjo stiprýbe, ryztù iš sumanumù. Į Egiptą kártu sù karvedžiu keliavo gausùs bûrys mókslininkų iš ménininkų. Hanibàlas laikomas vienu didžiausiu karvedžiu iš taktikų žmonijos istòrijoje. Kárvedžiui greit pavýko sudraúsminti ármiją. Referatè kalbù apie šešis kárvedžius, kuriems skirtingais istòriniais laikotarpiais užkariáuti pasauli padéjo didelis užsispyrimas, genialumas, nejtikétina dragsà aň net gobšùmas.*

karvelidé dkt. (2)

pastatas ar patalpa, kur laikomi karveliai; sin. balandinė: *Sukálti karvelidę. Pästo balañdžiai gáli gržti į giñtają karvelidę net išleisti ûž tûkstančio kilomètru.* | prk.: *Didmiescio karvelidžių bûtis.*

karveliena dkt. vns. (1)

karvelio mësa: *Sirijoje ragavome traiškytų kviečių sù karveliena. Karveliena – gañ sausóka mësà. Kàs mëgsta antieną, tám patiks iñ karveliena.*

karvēlininkas, karvēlininké dkt. (1)

karvelių augintojas, mëgėjas: *Lietuvos karvēlininkai turi sàvo internètinjì pùslapi. Kviečiamę karvēlininkus dalyvauti dekoratyvių paukščių parodojè. Lietuvos žemës ūkio akadèmija kasmet sukviečia bûrj karvēlininkų į rudeninę mùgę.* • plg. balandininkas.

karvēlis dkt. (2)

paukštis pilkomis, melsvomis, baltomis ir kt. plunksnomis, nedidele galva su riestu snapu, trumpomis kojomis (ppr. uolinis karvelis, *Columba livia*): *Miëstuose dâžnas sulaukéjës naminis karvēlis, arbà balañdis, kîlës iñ uolinio karvēlio. Nämø palepëje apsigyuëno karvēlių porëlë. Këptas karvēlis į bûrną nèlekia (flk.). Burkúoja kaip karvēliai (meiliai šneka, sugyvena).* • plg. balandis, naminis karvelis, keršulis, uldukas.

Karvēliškës dkt. dgs. (1)

Vilniaus miesto dalis: *Karvēliškių kâpinës.*

karvenà dkt. (3^a)

karvës oda: *Îš karvenòs raûkdavo nágines. Pardúodame jvairiû dûdžių, formų iñ spalvû karvenòs kîlimus. Balðai aptrauktî kárvena.*

karvidé dkt. (2)

tvartas karvëms laikyti: *Karvidžių statýba. Ekonòmiškai panaudoti ēsamas karvidës.*

karviëna dkt. vns. (1)

karvës mësa: *Sausà iñ kietà karviëna. Sveikòs mitybos specialistai pàtaria vartotí jáutieną iñ visiškai nerekomendùoja karvienos, kuri žmogaùs organizmui yrà nètgi pavojinga. Daûgelyje šaliû karviëna uždraustà vartotí.*

kárvinis, kárvine bdv. (1)

skirtas karvei: *Îšvežé mëslq iñ kárvinio tvárto.*

Karvës dkt. vns. (4)

1. kaimas Vilniaus rajone: *Nuô Maišagalos pasùkome į Kařvij. Karvyjè veikia bibliotekà. Kařvio Šv. Juôzapo bañýčioje pàmaldos laikomos lénkų iñ lietùvių kalbomis.*
2. ežeras Vilniaus rajone: *Prië Kařvio ežero įsikûrës tõ patiës pavadinimo káimas. Kařvio krantaî aukšti, stâtûs, pietvakarinis krañtas miškingas.*

karvýtë dkt. (1)

dem. karvë 1: *Karvýcių bandà. Laikome tris karvýtes.*

◊ **Diëvo karvýtë** boružë: *Diëvo karvýtë yrà láimë nêšantis padarëlis.*

karvøjus dkt. (2)

etnogr. didelis svočios pyragas: *Î karvøjų įkepa pórą kiaušinių iñ pinigą – tai vaisingùmo iñ turtingùmo simboliai. Î karvøjaus têšlą pílama degtinës, kàd jaunavedžių gyvënimas bûtu liñksmas. Pasák senölių, karvøjų reikia këpti sauléti dieną. Karvøjumi vaišinami visi vestùvininkai.*

karvùtë dkt. (2)

dem. karvë 1: *Tvárte mûkia dailiû karvùcių bandà. Ésk, karvùte, žâliq šiënq, dúok, karvùte, báltq píenq (flk.).*

karžygys, karžygė dkt. (3^a, 3^b)

narsus, dideliais žygiaiš pasižymėjęs karys, didvyris: *Ji tikrą karžygę, lietuvybės nešėja. Pavéiksluose ši karžygė dažniáusiai vaizdúojama aňt žirgo. Legeñdos apiẽ nenùgalimajji kárzygi. Pageřbt Lietuvą gýnusių karžygių atminimq.*

kárzygiškai prv.

taip, kaip būdinga karžygiui: *Kárzygiškai kovóti [gíntis, žúti]. Jis kárzygiškai sténgési nuslēpti susijáudinimq.*

kárzygiškas, kárzygiška bdv. (1)

būdingas karžygiui, vertas karžygio: *Kárzygiškas pasipriešinimas okupántams. Kárzygiška drásà [dvasiâ]. Kárzygiška praeitis. Kárzygiškos kôvos.*

karžygiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ karžygiškas: *Gérétis kovótojų karžygiškumù. Karâlius jvértino rîterio karžygiškumq.*